

”Jos väsyn ja näännyn, luo ystävän käännyn”
Ystävyys Siionin virsissä

Jaana Rantala
Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma
Huhtikuu 2019

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta		Laitos – Institution
Tekijä – Författare Jaana Iloa Rantala		
Työn nimi – Arbetets titel Jos väsyn ja näännyn, luo ystävän käännyn – ystävyys uudistetuissa Siionin virsissä		
Oppiaine – Läroämne Käytännöllinen teologia		
Työn laji – Arbetets art pro gradu -tutkielma	Aika – Datum 29.4.2019	Sivumäärä – Sidoantal 94
Tiivistelmä – Referat <p>Herännäisyys on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon sisällä vaikuttava herätysliike, jonka laulukirja on Siionin virret. Siionin virsistä toimitettiin uusi laitos, joka otettiin käyttöön keuhalla 2017 Nilsin herättäjäjuhlla. Herännäisyydelle on tunnusomaista ikävöivä usko ja alhaalla liikkuva armo. Ihminen on pieni, Jumala on suuri ja luotujaan rakastava ja armah-tava. Kristuksen ja ihmisen välin ei saa asettaa mitään estettä, vaan Jumala armahtaa Kris-tuksen tähden syntisen ihmisen.</p> <p>Tutkimukseni käsittelee ystävyyttä Siionin virsissä. Herännäisyyden sydänään ja kristin-uskon tulkinta on luettavissa Siionin virsistä. Virsissä ja puheissa puhutaan usein ystävyys-destä. Heränneet kutsuvat toisiaan ystäviksi. Myös suhde Jeesukseen Kristukseen kuvataan usein ystävä-käsitteen avulla. Tämä tekee Jeesuksesta helposti lähestyttävän. Jeesus-ystävä paljastaa salatun Jumalan armolliset kasvot. Ystävyyttä voidaan pitää herännäisyyttä avaa-vana avainkäsitteenä.</p> <p>Tutkimus on toteutettu laadullisena tutkimuksena niin, että virsistä on tehty temaattinen sisällönanalyysi, mutta sen rinnalla on käytetty lähiluvun (close reading) metodia.</p> <p>Ystävyys ymmärretään Siionin virsissä ystävyudeksi, joka muodostuu seura- ja veisuuystävyydeksi, jossa jaetaan yhteinen hengellinen kokemusmaailma ja jossa toista tuetaan ja kannetaan Jumalan eteen. Ystävät tarvitsevat vuorotellen toistensa tukea. Moralisointia väl-tetään ja sitä tulee välttää. Uudistetuissa Siionin virsissä on paljon niitä virsiä, joissa edel-listen laitosten minä-muotoisten virsien sanat on muutettu me-muotoisiksi, jota kautta vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja uskonkokemusten kollektiivista luonnetta.</p> <p>Ystävyydellä tarkoitetaan Siionin virsissä ja herännäisyydessä eri asioita kuin tavanomai-sesta ystävydestä puhuttaessa. Kun tavallisesti ystävyys määritellään sosiologisesti ja psy-kologisesti, Siionin virsien ystävyys on ystävyyttä yhdessä veisattavien virsien ja seuraliik-keen sisällä. Arkisia ohjeita ja ihmissuhteiden mutkikkuutta ei Siionin virsissä ilmene. Sie-lunhoidollisuus ei poissulje ystävyttä myös sellaisena ilmiönä, kuin se näyttäytyy sekulaar-issa ympäristössä ja nykymediassa, mutta se ei ilmene Siionin virsien ystävyudessa.</p> <p>Ystävyuden korostus herännäisyydessä ja Siionin virsissä on osaltaan peräisin herännäisyy-den piirissä 1800-luvulla vaikuttaneesta Margareta Högmanin johtamasta ystäväliikkeestä.</p> <p>Siionin virsissä ystäviä ovat ne, jotka jakavat samankaltaisen hengellisen kokemuksen ja todellisuuden. Ystävät jakavat keskenään hengellisen köyhyyden ja armon ikävöinnin. Siionin virsien Jumala on salattu. Hänen syvin olemuksensa paljastuu ystävässä Jeesuk-sessa Kristuksessa, jossa Jumala ilmoittaa rakkautensa ja armonsa.</p>		
Avainsanat – Nyckelord herännäisyys, Siionin virret, ystävyys, veisuu, Jeesus		
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto, Teologia		

1. Johdanto	
1.1 Johdanto tutkimusaiheeseen	1
1.2 Siionin virret ja niiden uudistustyö	3
1.3 Herännäisyyden teologia ja seuraliike	9
1.4 Herättäjä-Yhdistys, Hengellinen Kuukauslehti ja Herättäjäjuhlat.....	17
1.5 Ystävyys.....	20
2. Tutkimuksen toteuttaminen	
2.1 Tutkimustehtävä ja -kysymys	23
2.2 Tutkimuksen toteuttaminen	24
2.3 Tutkimuksen luotettavuus	33
2.4 Aikaisempi tutkimus	34
3. Ystävyys yhteisöllisyytenä	
3.1 ”Me veisaamme ja puhumme, nyt, Jeesus siunaa kaikki se” - me -muotoiset Siionin virret	36
3.1.1 Yhteinen hengellisyyden harjoittaminen	36
3.1.2 Armovirret	40
3.1.3 Yhteinen elämä & iankaikkisuus	44
3.2 Omistusliitteen -mme sisältävät virret	48
3.3 ”Kääntyköön sydämemme väärästä oikeaan”, Siionin virsi 58.....	49
4. Ystävyys Jeesukseen	
4.1 ”Olethan ystäväni ja aarre sydämen” – Jeesuksen ja ihmisen ystävyys	52
4.2 ”Hän virvoittaa ja lohduttaa murheista sydäntämme” – Jeesus ihmisten yhteisenä ystäväenä	57
4.3 ”Taas ystävyiden majaan luoksesi piiloudun”, Siionin virsi 98.....	63
5. Ihmisten välinen ystävyys	
5.1 ”Hän ystävänsä yhdistää taivaassa, kotonamme” – Ihmisten keskinäinen ystävyys ja lähisuhteet	67
5.2 ”Jos väsyn ja näännyn, luo ystäväni käännyn”, Siionin virsi 152	74
5.3 ”Uskossa heikkoja hengellä täytä” – potentiaaliset ystävät ..	77
6. Yhteenveto ja johtopäätökset	80
7. Lähteet	85
Verkkosivustot	87
Lehdet ja vuosijulkaisut.....	87
Kirjallisuus.....	88
8. Liitteet: virsitekstit ja tutkimusliitteet	

1.1 Johdanto tutkimusaiheeseen

Herännäisyys eli körttiläisyys on 1800-luvulla Suomessa ja Suomeen syntynyt kirkollinen kansanliike. Sen syntyvaiheesta lähtien seurat ovat olleet uskon harjoituksen ydin ja keskeinen tapahtuma jumalanpalveluksen ohessa. Seuroissa veisataan Siionin virsiä, joka kirjakokoelmana on samaan aikaan rukous- ja virsikirja. Herännäisyyttä on usein pidetty tyypillisimpänä kansallisena herätysliikkeenä ja suomalaisen talonpojan uskonnollisuuden ilmauksena.¹

Siionin virret on heränneiden veisuukirja, jonka kolmas kokonaisuudistus valmistui lokakuussa 2016. Virsiuudistus oli vuosia kestänyt laajamittainen ja kokonaisvaltainen hanke, jossa pyrittiin musiikin, runouden ja teologian vuoropuhelulla muuttamaan kieltä helpommin ymmärrettäväksi ja näin tukemaan nykyistä veisuuta ja edesauttamaan sitä, että virret ovat käytössä vielä tulevaisuudessakin. Uudistuksen tarkoitus on ollut osaltaan tukea virsien veisuuta, seuraperinnettä ja perehtymistä herännäisyyden teologiaan.²

Yhdessä veisaaminen yhdistää ja toimii koko seuraliikkeen eli heränneiden joukkoa kokoavana voimana. Herännäisyyden sisällä on määritelty liikkeeseen kuuluvan identiteetti juuri veisaamisen kautta: ”Herännäisyys on Siionin virsiä veisaava joukko.”³ Vanhat, yhdessä veisattavat virret sitovat veisaajat sukupolvien ketjuun ja vuosisataiseen perintöön, tuttuihin kielikuviin ja sanoihin ja sanontoihin. Veisuussa voi kokea yhteisen veisuun voiman ja tauon, jolloin kaikki hengittävät samaan tahtiin. Veisatessa tapahtuu se, että ”minä” jää taka-alalle ja ”me” tulee keskiöön, kannattelevaksi voimaksi.⁴

Siionin virsiä lähdettiin uudistamaan useasta tarpeesta käsin. Uudistustyö nousi myös vuonna 2009, josta lähtien uudistamisprosessiin osallistui kymmeniä ihmisiä eri tehtävissä ja rooleissa.⁵ Työhön ryhdyttäessä huomioitiin myös uudistukset Suomen evankelis-luterilaisen kirkon virsikirjan, Raamatun ja Jumalanpalveluskirjojen suhteen.

Virsien käyttötilanteet, kieli ja tarpeet olivat monimuotoistuneet ajan muutosten myötä. Näitä keskeisemmäksi nousi kuitenkin tarve uudistaa ja päivittää sisällöllistä sanottavaa. Uudistus kertoo liikkeessä tapahtuvasta muutoksesta ja elinvoimaisuudesta ja siitä, että ei olla taantuneita, taaksepäin nojaavia tai peräti kuoleva

¹ Salomäki 2010, 40.

² Hautala 2017, 10.

³ www.h-y.fi luettu 31.10.2018.

⁴ Elenius 1990, 32.

⁵ Hautala 2017, 29.

kansanliike. On tärkeää sitouttaa nuoria ja lapsia mukaan, ja he eivät välttämättä enää täysin ymmärrä vanhaa 1970-luvulta peräisin olevaa kieltä. Siionin virsistä tehtiin käyttäjätutkimus Herättäjä-Yhdistyksen Siionin virsien uudistamistyöhön kootun musiikkitoimikunnan toimesta. Tästä saatu viesti oli selkeästi uudistusta tukeva. Tutkimus puolsi myös virsien karsimista niin, että kokoelma ei ole liian laaja, vaan sisältää 250 virttä. Tähän määrään olisi musiikkitoimikunnan mukaan myös helppo päästä esimerkiksi yhdistämällä sellaisia virsiä, jotka ovat edellisten uudistusten myötä pilkottu erillisiksi virsiksi ja voitiin helposti yhdistää.⁶

Uudistetut Siionin virret otettiin virallisesti käyttöön Nilsin herättäjäjuhlilla heinäkuussa 2017. Virsiuudistuksessa on ollut johtava ja määrittävä ajatus se, että virsiä uudistetaan nykykielille ja toisaalta se, että palataan juurille ja niihin virren kerrostumiin, joita eri uudistuksissa ja aikakausina on ilmennyt. Uudistusprosessissa on ollut tärkeää virren uudelleen kirjoittavalle ymmärtää ensin tekstin sanoma ja kenties sitten jopa kirjoittaa se kokonaan uudelleen nykykieliseksi.⁷

Siionin virsien uudistustyössä on huomioitu herännäisyydessä tapahtuneet muutokset. Teologiset painopisteet ovat voimakkaasti kiinnitettyinä liikkeen teologiseen ymmärrykseen, mutta Hautala vertaa niitä vedessä oleviin poiuihin, jotka liikkuvat historian tuulten mukana. Teologiset luovuttamattomat painopisteet ovat vanhurskauttamisoppi, ”publikaanin rukousasento” (”ole minulle syntiselle armollinen”) ja armon alituinen ikävöiminen.⁸

Virret ovat kaikkina aikoina olleet hyvin Kristus-keskeisiä, mutta uuden ajan, 2000-luvun haasteet ja muutokset tuovat haasteet myös virrelle. Globalisaatio, ympäristöahdistus, kristinuskon ja uskonnollisen kentän monipuolistuminen ja asema, kulttuurinen diversiteetti ja elämäntapamuutokset ovat kaikki luoneet muutospaineita.⁹

Kortti 2020 -visiossa, joka on Herättäjä-Yhdistyksen tulevaisuusasiakirja, halutaan liike määritellä ”kokonaisvaltaisesta kristinuskontulkinnastaan tunnetuksi kansanliikkeeksi”.¹⁰ Jotta näin voitaisiin ajatella, pitää itseymmärrystä kirkastaa ja toimintaa tarkastella kriittisesti ja yhteisesti kysellen.

⁶ Hautala 2017, 24-27.

⁷ Hautala 2017, 30.

⁸ Hautala 2017, 28-29.

⁹ Hautala 2017, 29, 50-53.

¹⁰ <https://www.h-y.fi/media/ohjelmat/1.-tulevaisuusasiakirja-kortti2020.pdf> luettu 2.11.2018.

Hämmästä on vuosien saatossa vaikuttanut se, että vain harva uskaltanut määritteleään itsensä liikkeeseen kuuluvaksi. Usein kuultu määrittely onkin ”herännäisyyden liepeillä oleminen” tai ”lähinnä heränneisiin lukeutuva”. Olen pohtinut ystävyiden käsitteen korostamista, sillä herännäisyydessä 1800-luvulla vaikuttanut ystäväliike ei ole tunnettu nykyisen herännäisyyden sisällä kovinkaan hyvin eikä siihen yleensä viitata puheissa tai kirjoituksissa. Onko siis niin, että ystäväliike sinällään on jäänyt tuntemattomaksi, mutta jättänyt perinnöksi nykyherännäisyydelle ystävyttä erityisesti korostavan juonteen?

Käytän tutkimuksessani heränneistä myös nimitystä körttiläiset, joka on alun perin ollut haukkumanimi heränneille ja otettiin käyttöön silloin, kun herännäisyys liikkeenä oli hajonnut johtajiensa kiistoissa, ja yleinen mielipide oli se, että liike todistaa rappiostaan ja johtajiensa siivottomasta elämäntavasta ja jouti siksikin lakkaamaan sellaisenaan. Nykyisin sanaa körtti käytetään puhekielessä ja arkikielessä kuvaamaan seuroissa käyvää herännäisyyden piiriin lukeutuvaa ihmistä.¹¹

1.2 Siionin virret ja niiden uudistustyö

”Siionin virret on rukouskirja. Virsi on Kristuksen ja syntisen vuoropuhelua, peittelemättöä ja sielun syvimpiin sopukoihin käyvää. Se tapailee elämän valoisia ja varjoisia tunteja ja ohjaa Jumalan kasvojen eteen.”¹²

Näillä sanoilla alkaa Siionin virsien uudistetun painoksen esipuhe. Ja jatkaa sitten Wilhelmi Malmivaaran sanoja siteeraten:

”Murheen alla veisaa Siion heilemmin Herralle kiitosta. Elvyttäkööt nämäkin virret ahdistetun kansamme toivoa, tukekoot sitä kestävyys elävässä Jumalassa ja hänen Kristuksensansa, herättäkööt ikävää isänmaahan, joka ylhäällä on.”¹³

Siionin virsien ensimmäinen laitos on vuodelta 1790, jolloin ne ilmestyivät maltillista pietismia edustaneen herrnhutilaisuuden piiriin Ruotsissa. Siionin virret on koottu neljän eri laulukirjan virsistä ja lauluista. Siionin virsistä merkittävä osa on alun perin Tukholman herrnhutilaisten vuonna 1748 julkaisemasta kokoelmasta *Siions Sångar*.¹⁴

Laulukirja sisällytti teologisen ohjelman ja kirkollisen kannanoton siitä, miten sydämen usko ja sisäinen kilvoittelu ovat jokaisen kristityn kohdalla todellinen

¹¹ Aamulehti 4.7.2018 ”Keitä ne körtit oikein ovat” artikkeli Tampereen herättäjäjuhlien aattona. Artikkelin kirjoittaja on Markus Mäki. www.aamulehti.fi, luettu 31.3.2019.

¹² Siionin virret 2017, 5.

¹³ Siionin virret 2017, 5.

¹⁴ Elenius 1990, 16.

asia. Kirja edusti sielunhoidollisempaa ajattelua kuin pietismi yleensä tuohon aikaan. Oli tärkeää opastaa särjettyjä sydämiä katsomaan Kristusta.¹⁵

Virren voi kuka tahansa seuroissa olija toivoa joko aloittamalla veisuun, johon muut sitten yhtyvät, tai toivomalla virren lausuen kovaäänisesti sen numeron puheen loputtua. Puhuja ei yleensä toivo virttä. Aikaisemmin varsinkin oli yleistä, että joku seuravieraista aloitti haluamansa virren, johon sitten muut yhtyivät. Toisinaan seuravierasta saattaa häkellyttää se, että moni vaatimatonkin seuravieras osoittautuu sopivan virren säkeistön oivalliseksi löytäjäksi ja ehdottaessaan sen yhteisesti veisattavaksi tuo näin oman panoksensa seuroihin.¹⁶ Lisäksi säästyksellisyys mahdollistaa seurojen pitämisen missä vain sekä veisuujoukolle kulloinkin sopivan veisuukorkeuden.¹⁷

Nykyisin on yleistä esittää veisattavan virren numero, jota sitten aletaan yhdessä veisaamaan, joskus myös keskeltä virttä. Yleensä tapana on veisata virsi alusta loppuun tai sitten toivotusta säkeistöstä lähtien loppuun asti.¹⁸

Virsiensäestys yleistyi Suomessa vasta 1800-luvun jälkipuoliskolla, kun useimmissa seurakunnissa jo olivat urut. Heränneillä on kuitenkin säilynyt säästyksetön veisuperinne, ja Siionin virret veisataan ilman säästystä jopa herättäjäjuhilla. Tähän lienee alun perin vaikuttanut vahvasti myös sellainen käytännöllinen seikka, että seuroja pidettiin kodeissa, jolloin soittimia ei ollut käytettävissä. Tällainen yksinkertaisuus ja konstailemattomuus sopivat herännäisyyden luonteeseen.¹⁹

Körttiveisuuseen kuuluu tyypillisenä piirteenä myös rauhallisten taukojen pitäminen säerajoilla. Tämä alun perin käytännöllisistä syistä johtunut toteutustapa on saanut myöhemmin syvämerkityksiä.²⁰ Tauon aikana on hyvä hengittää ja pienten lasten veisaamaan opettaminen käy yleensä niin, että tauon aikana vanhempi kuiskaa lapsen korvaan seuraavaksi veisattavan virrensäkeen. Virsiä ei yleensä koskaan valita etukäteen, vaan ne ovat ikään kuin seuraväen spontaani vastaus pidettyyn puheeseen.²¹

Monet veisaajat oppivatkin Siionin virret jo lapsena kotonaan ja seuroissa käydessään. Virsillä on edelleen hyvin vahva asema myös Herättäjä-Yhdistyksen

¹⁵ Saarelma-Maunumaa 1993, 15.

¹⁶ Haavio 1970, 20.

¹⁷ Hautala 2017, 30-31.

¹⁸ Haavio 1993, 12-14.

¹⁹ Haavio 1993, 12-15.

²⁰ Herättäjä-Yhdistys 2018, www.h-y.fi, luettu 30.10.2018.

²¹ Haavio 1993, 13.

nuoriso- ja opiskelijatyössä: rippikoululeireillä ja viikonlopputapahtumissa veisataan aina runsaasti yhdessä.²² Siionin virret ovat täynnä kirkosta ja seurakunnasta olevia vertauskuvia, jotka ovat vanhaa kristillistä perintöä. Näissä kielikuvissa välittyy ajatus kirkosta, joka ei ensisijaisesti ole toimija, vaan vaeltaja. Kirkko ymmärretään joukkona, joka vaeltaa ja on matkalla.²³

Heränneet osallistuvat oman seurakuntansa jumalanpalveluselämään. Siionin virret on kirja, jota veisataan seuroissa, joita pidetään kodeissa tai seurakuntataloilla. Se ei ole mikään pienoisvirsikirja, vaan sisältää Hautalan mukaan ajatuksen veisaajan mahdollisista tunnetiloista sekä Jumalan armolupauksista, johon vuorovaikutukseen veisaaja antautuu veisatessaan.²⁴

Siionin virret eivät pyri opettamaan, mikä on moraalisesti oikeaa ja miten tulee elää hyvää elämää. Niistä ei löydy ohjeita siitä, miten meidän tulee kulkea pyhityksen tietä, vaan ne muistuttavat meitä siitä, että Kristus yksin riittää ja Hänessä meillä on pelastus. Siionin virsissä korostuu Kristuksen rakkaus ihmistä kohtaan ja toisaalta myös se, että ihminen näin armahdettuna on Jumalalle äärettömän rakas ja arvokas. Siionin virret palvelevat ja auttavat kristittyä omaksumaan elämänmuodon, jossa kaikki elämän osa-alueet ovat läsnä.²⁵

Siionin virsissä on myös vastuuseen, lähimmäisyyteen ja ystävyyden hoitamiseen kehottava linja, joihin teemoihin virret paneutuvat. Vanhemmat kokoelmat keskittyvät ensi sijassa ystävyyteen Kristuksen kanssa. Malmivaaran kokoelma pysyy samoilla linjoilla keskittyen ensi sijassa Kristuksen ja ihmisen välisen ystävyyden teemoihin, ehkä hiukan muuttaen ystävyyden kohdetta Kristuksesta Jumalan Sanaan.²⁶

Jalasjärven kappalainen Elias Lagus käänsi suomeksi ensimmäisen kokoelman virret vuonna 1790. Tätä kirjaa käyttivät rukoilevaiset, jotka edelleen veisaavat tässä alkuperäisessä suomennosasussa useita virsiään. Toinen merkittävä laulukirja, josta on virsiä otettu mukaan Siionin Virsiin, on rukoilevaisten Halullisten sielujen hengelliset laulut. Kirjan toimittivat vuonna 1790 Pentti Juhani Ignatius ja Antti Achrenius. Myös heränneet veisasivat tätä kokoelmaa, samoin kuin vanhaa, vuoden 1701 virsikirjaa, koko 1800-luvun ajan. Lestadiolainen liike käytti aluksi Siionin virsiä omissa seuroissaan ennen Siionin laulujen ilmestymistä.²⁷

²² <https://www.nuoriyty.fi/kirkon-nuorisotyota-korttilaisitain/> luettu 30.10.2018.

²³ Elenius 1996, 96-97.

²⁴ Hautala 2017, 133.

²⁵ Elenius 1996, 104.

²⁶ Hautala 2017, 22.

²⁷ Hautala 2017, 9.

Kolmas virsikokoelma, joka on ollut heränneiden veisuuskäytössä, on Abraham Achreniuksen kokoama Ziionin Juhlavirret vuodelta 1769. Neljäs, viimeinen on arkkivirsikokoelma Hengellisiä lauluja, joka sitten liitettiin vuonna 1883 Siionin virsistä tehtyyn painokseen vuonna 1883. Näiden kirjojen lisäksi on käytetty vuoden 1701 virsikirjaa.²⁸

Sittemmin Siionin virsiä on uudistettu useaan otteeseen, nykyinen Siionin virsien kokoelma on otettu käyttöön Nilsin herättäjäjuhlilla heinäkuussa 2017. Siionin virret on kaikkien suomalaisten herätysliikelaulukokoelmien peruskirja, josta sitten muut liikkeet ovat muokanneet ja ammentaneet omiin laulu- ja virsikokoelmiinsa.²⁹

Siionin virsien toisen kokoelman uudistaja, korjaaja ja julkaisija oli Wilhelmi Malmivaara vuonna 1893. Kolmas kokoelma oli komiteatyönä tehty versio, jossa keskeisin toimija oli Jaakko Haavio³⁰ ja hänen lisäkseen ryhmässä olivat jäseninä Herkko Kivekäs, V.J.Malmivaara ja Jussi Kuoppala.³¹ Tämä kirja toimitettiin valmiiksi vuonna 1971.³² Siionin virsien silloisessa uudistuksessa oltiin hyvin samankaltaisin tunnin ja ajatuksin liikkeellä kuin tässä viimeisimmän uudistuksen myötä oltiin. Haavio kuvaa tilannetta 1960- ja 1970-lukujen taitteessa seuraavasti:

”Kieltämätön tosiasia on: siinä asussa, jossa rakkaat Siionin virtemme nyt ovat, ne pian käyvät vallan vieraiksi niin heränneen kansan omalle nuorisolle kuin kaikille muillekin. Sanoma ei mene perille, jos se ilmaistaan sanoin ja kuvin, jotka paljolti ovat käsittämättömät.”³³

Jaakko Haavion toimittamaan laitokseen tätä ystävyyden ja lähimmäisyyden tematiikkaa on tuotu huomattavasti enemmän Malmivaaran toimittamiin Siionin virsiin verrattuna. Haavion laitoksessa oli myös osasto Perhe ja ystäväpiiri, joka sisälsi 45 virttä, joista vain neljä virttä on jätetty pois vuoden 2017 uudistetusta Siionin virret -kokoelmasta.³⁴

Ystävyyden ja lähimmäisyyden temaattiseen nostamiseen ja korostamiseen lienee vaikuttanut paljon 1960-luvun henkinen ilmapiiri, joka pyrki myös virsikirjan lisävihossa tuomaan esiin arkisia, maallisia ja yhteiskunnallisia sävyjä. Haavio lisäsi joihinkin uudistamiinsa virsiin vastuuta lähimmäisistä, vaikka virret eivät sitä

²⁸ Haavio 1993, 92.

²⁹ Hautala 2017. 9.

³⁰ Jaakko Haavio (1904-1984) syntyi pappisperheen nuorimpana poikana Tottijärvellä. Hän oli pappi, TT h.c., runoilija, virsirunoilija, oppikirjojen tekijä ja kirjailija. Haavio oli virsikirjakomitean v.1963 lisävihkotoimikunnan puheenjohtaja. (Haavio-Tapaninen 2004)

³¹ Herkko Kivekäs, V.J.Malmivaara ja Jussi Kuoppala ovat kaikki aikansa herännäisvaikuttajia ja -johtajia, pappeja ja kirjailijoita.

³² Saarelma-Maunumaa 1993, 16.

³³ Haavio 1970, 30.

³⁴ Siionin virret 1971 ja Siionin virret 2017.

alun perin olleet sisältäneet. Vuonna 1992 tehtiin sitten seuraava suunnitelma uuden lisävihon toimittamisesta ja se ilmestyi vuonna 2005.³⁵

Siionin virsien laajamittainen kokonaisuudistus aloitettiin vuonna 2009 ja saatettiin päätökseen maaliskuussa 2017. Siionin virsikirjan uudistustyöhön oli Herättäjä-Yhdistyksen hallitus nimennyt jo keväällä 2006 erillisen toimituskunnan.³⁶ Virsiä muokkaamaan kutsuttiin Jouko Ikola, Tytti Issakainen, Jaakko Löytty, Mika Nuorva, Kaija Pispä, Leena Ravantti ja Leena-Marja Renko. Myöhemmin joukkoon liittyivät myös Heimo Lipiäinen ja Jaro Julkunen.³⁷

Siionin virsien uudessa, kolmannessa laitoksessa on yhteensä 255 virttä. Virret on ryhmitelty osastoihin 11 erilaisen otsikon alle. Uudistetut Siionin virret sisältävät seuraavat osastot virren numeroin listattuna: Ikävä virret 1-42, Havahtuminen 43-58, Ahdistus 59-88, Armo 89-133, Ilo 134-148, Yhteys 149-175, Oikeus 176-183, Juhla 184-209, Aamu 210-219, Ilta 220-233 ja Elämä 234-255.³⁸ Muokatesaan tekstejä uuteen kirjaan runoilijat perehtyivät Siionin virsien aiempiin laitoksiin ja lisäksi Sions Sångar -virsikokoelmaan sekä Halullisten sieluin hengellisiin lauluihin.³⁹

Osastojako paljastaa eron muiden herätysliikkeiden ja herännäisyyden välillä. ”Viisikielinen”, viidennen herätysliikkeen kirja, on sisällöltään ja osastojaoiltaan tulkittavissa kirjaksi, jota käytetään jumalanpalveluksessa. Siionin virret ovat sitä vastoin virsikirja kotihartauksiin ja seuroihin. Herännäisyyden piirissä sitoudutaan omaan paikalliseen seurakuntaan jumalanpalvelusyhteisönä, jolloin Suomen evankelisluterilaisen kirkon virsikirja on jumalanpalveluskäytössä ja Siionin virret kotihartauksia ja seuroja varten.⁴⁰

Siionin virsien uudistustyön yksi tavoite oli, että kun vanhemmissa Siionin virsissä nojattiin tuonpuoleiseen ja oltiin pietismille tyypillisellä tavalla hyvin yksilökeskeisiä, niin nyt uudistetussa kirjassa teksti on muokattu ilmaisultaan yhteisöllisyyttä vahvistavaksi. Yhteisö halutaan nähdä ja kokea hoitavana, huolehtivana

³⁵ Herättäjä-Yhdistys 2018, www.h-y.fi, luettu 30.10.2018.

³⁶ Herättäjä-Yhdistys 2018, www.h-y.fi, luettu 30.10.2018.

³⁷ Hautala 2017, 69.

³⁸ Siionin virret 2016, 6.

³⁹ Siionin virret 2017, 355.

⁴⁰ Viisikielinen on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon viidennen herätysliikkeen laulukirja. Siihen on koottu eri liikkeen toiminnan piiristä kristittyjen yhteiseenkin perintöön kuuluvia lauluja. Kirjan tekijöiden mukaan luonnehditaan ”Viisikielistä” sen esipuheessa seuraavasti: ”Lauluissa korostuvat herätys, luottamus Jumalan sanaan sekä lohdutus ja ilo pelastuksesta Jeesuksessa Kristuksessa.”

ja rakastavana. Yhteisö on rakastava, jolloin se voidaan nähdä myös kokonaisvaltaista kristinuskon tulkintaa sisältävänä. Tällöin yksilön vastuu yhteisöstä ja yhteisön vastuu yksittäisestä jäsenestä on virsitekstistä luettavissa.⁴¹ Uudistustyössä pidettiin tärkeänä viittä näkökulmaa, jotka ovat yhdistyksen uudistamisvaiheessa toimineen puheenjohtaja Jukka Hautalan mukaan 1) huoltonäkökulma, 2) käyttönäkökulma, 3) lippunäkökulma, 4) taiteen näkökulma ja 5) spiritualiteetin ja teologian näkökulma. Hautalan mukaan pelkän kielen uudistaminen tekisi uudistetusta kokolemasta ”museotallenteen”.⁴²

Huoltonäkökulma huomioi sen, että veisaajien joukko on vanhentunut ja vähentynyt. Arkielämän kieli ja veisuun kieli olivat kovin etääntyneitä toisistaan. Siionin virsien kokoelman erityistä arvoa ja asemaa korostaa sekin, että Siionin virsiä on vuoden 1986 virsikirjauudistuksen ja jälleen vuonna 2015 virsikirjan lisävihon myötä liitetty virsikirjaan.⁴³ Käyttönäkökulma on se kokemus ja palaute, mikä saadaan virsien käyttäjiltä seuroista, eri kuoroista ja musiikin ammattilaisilta. Kielellisesti saattaa syntyä jopa huvittavia ilmaisuja ja virret saattavat saada vääriä merkityksiä, kun puhutaan vaikkapa siitä, kuinka armo on rajaton, mutta lyhyt tavu satuuikin pitkän nuotin kohdalle ja armosta tulee raajaton.⁴⁴

Lippunäkökulmalla ymmärretään sisällön analyysia ja muutoksen tarpeellisuuden näkemistä, mutta kuitenkin niin, että koko seuraliike, herännäisyys, sen teologia ja sisällöllinen sanoma asetetaan arvioinnissa keskiöön.⁴⁵

Taiteen näkökulma huomioi runoilijoiden, muusikoiden ja ilmaisun ammattilaisten tulokulman virsitekstiin ja -säveliin. Taiteilijan osaamisaluetta on nähdä virren erityislaatu ja luottaa siihen, että ihmisen tajunta työstää ja vastaa kyllä virren haasteisiin ja pystyy käsittelemään joskus sellaistaakin virsitekstiä, joka ei ole aivan ensi kuulemalta avautuvaa. Sittenmin avautuessaan se voi tulla erityisen merkitykselliseksi.⁴⁶

Viides näkökulma uudistuksessa on virren spiritualiteetin ja teologian näkökulma. Koska ne ovat herännäisyyden teologista ydintä ja hartauselämän keskeisintä sisältöä, pitää virsiä myös aikojen muuttuessa ja laajamittaista uudistusta tehtäessä kyetä arvioimaan teologisesti.⁴⁷

⁴¹ Hautala 2017, 111.

⁴² Toivanen 2017, 48-49.

⁴³ Toivanen 2017, 50.

⁴⁴ Toivanen 2017, 52.

⁴⁵ Toivanen 2017, 54.

⁴⁶ Hautala 2010, Hengellinen Kuukauslehti, 9/2010.

⁴⁷ Hautala 2010, Hengellinen Kuukauslehti, 9/2010.

1.3 Herännäisyyden teologia ja seuraliike

Herännäisyyden juuret löytyvät 1700-luvun ja 1800-luvun taitteesta, jolloin erityisesti Savossa ja Pohjanmaalla ilmeni kansanherätyksiä. Herännäisyyden alkaminen voidaan liittää vuoteen 1796, jolloin Savossa Lapinlahdella koettiin yllättävä ja vahva hurmoskokemus Telppäsniityllä, mutta varsinaisesti liike sai alkunsa savolaisen talonpojan Paavo Ruotsalaisen (1777–1852) toiminnan myötä 1830-luvulla. Paavo Ruotsalaisen toiminnan myötä eri puolilla maata syntyi herätyksiä, joista muutaman vuosikymmenen kuluessa kehittyi yhtenäinen liike. Herännäisyys koki liikkeenä hajaannuksen Paavo Ruotsalaisen kuoleman aikoihin 1850-luvulla, mutta kokosi joukkoa uudelleen pappisjohtoisesti Wilhelmi Malmivaaran tultua liikkeen johtohahmoksi 1880-luvulla. Herännäisyyden kasvatustyötä tukemaan perustettiin kristillisiä kansanopistoja, joista ensimmäisenä perustettiin Karhumäen kristillinen kansanopisto vuonna 1914.⁴⁸

Herännäisyyden teologiassa maailma nähdään Jumalan luovan ja lunastavan työn näyttämönä, jossa Pyhä Henki kirkastaa näiden kahden todellisuuden olemassaoloa ihmisen kaikkinaiseen pelastukseen tähdäten. Herännäisyydellä ei ole olemassa mitään omaa oppia, vaan korostetaan omaan seurakuntaan ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon oppiin sitoutumista. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että ihmisen pelastuminen ymmärretään tapahtuvan Lutherin opetuksen mukaan yksin armosta, yksin Kristuksen tähden, sen uskon kautta, jonka Pyhä Henki lahjaksi antaa. Ihminen ei itse pysty uskoaan valitsemaan, ratkaisemaan eikä tekemään mitään pelastuakseen. Kaikki tulee saada Jumalalta lahjana, ansiotta.⁴⁹

Herännäisyyden nykyinen, salliva eettinen linja, löytää pohjansa vankoista teologisista perusteista, joita herännäisyyteen sitoutuneet teologit ovat vuosikymmenien saatossa tehneet. Seuraliikkeessä korostetaan oppia luonnollisesta laista. Raamatun keskeisin sanoma on sanoma Kristuksen pelastustyöstä ja siitä, että jumalaton vanhurskautetaan. Ajatus siitä, että seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset olisivat pelastusopillisia, on heränneille vierasta ja oudoksuttavaa. Sen sijaan yhteiskunnallisesti ollaan vireitä ja yhteistä elämää eletään kiinnostuneesti, osallistuen ja vastuuta kantaen. Arkinen työnteko ja siivo elämä ovat arvokas ja tärkeä perusasia elämässä.⁵⁰

⁴⁸ www.wanhakarhunmaki.fi/talon_tarina/ luettu 31.10.2018.

⁴⁹ Hautala 2017, 11.

⁵⁰ Elenius 1987, 11.

Siionin virsiä veisataan yhdessä kokoontumalla seuroihin, joissa keskeinen osa on yhteisellä veisuulla. Seuroja voidaan järjestää milloin vain, mutta vanha perinne on järjestää hääseurat, kodin siunaamis- tai syntymäpäiväseurat ja muistoseurat. Seurat ovat Eleniuksen mukaan pietismin lahja kirkolle. Hänen mukaansa siellä, missä ei ole seuroja, ei ole myöskään herännäisyyttä hengellisenä liikkeenä. Seurat ovat Eleniuksen mukaan rukousta, jumalanpalvelusta ja sielunhoitoa.⁵¹

Seurojen rukous on virsissä, se on veisuun tauoissa ja se on kuultavissa puheen äänensävyissä ja puheiden teemoissa. Seuroilla on niiden syntyvaiheessa ollut tärkeä yhteiskunnallinenkin tehtävä, sillä ne liikkeenä ja yhteen tulemisen muotona olivat keskeisenä tekijänä sääty-yhteiskuntaa murentamassa, vaikuttivat yksilönvapautta vahvistavana yksilön identiteetin muokkaajana ja toteuttivat osaltaan kansanvallan toimeenpanemista käytännössä. Seurojen tavoite on, että kukaan ei tuntisi itseään kodittomaksi, oudoksi tai yksinäiseksi, vaan kaikki olisivat tervetulleita ja ystäviä keskenään.⁵²

Laki ja evankeliumi kuuluvat toki yhteen, mutta körttiläisyydessä lain saarna kohdistetaan aina ja ennen muuta omalle sydämelle. Tämä puolestaan johtaa siihen, että itseltä vaaditaan enemmän kuin kanssaihmisiltä. Synti ymmärretään syvemmin kuin vain yksittäisinä tekoina. Omissa synneissä ymmärretään olevan kyllin ja niiden tutkiminen ja oma parannuksen tekeminen on tärkeää, muiden syntejä ei tarvitse eikä pidä kaivella.⁵³

Siionin virsien teologiaa luonnehditaan rajalinjoja vetämättömäksi, rukouskirjan tavoin käytettäväksi ja ne muistuttavat siitä, että ihminen ei voi olla toiselle moraalinen neuvoja, valvoja tai yläpuolella oleva ohjaaja tai opettaja.⁵⁴

Herännäisyydessä on koettu tärkeäksi sitoutua paikallisiin evankelisluterilaisiin seurakuntiin ja olla rakennukseksi omassa seurakunnassa toimimalla kukin omalla paikallaan siellä. Se, mikä itseymmärryksessä on varmaan ollut suurin muutos, liittyy ajatukseen kristityn vastuusta yleensäkin sekä hänen suhteestaan ympäröivään maailmaan. Herännäisyydessä korostettiin ensimmäisen 200 vuoden ajan pietismille tyypilliseen tapaan henkilökohtaista uskonelämää, jolloin ystävänä esiintyi usein Jeesus, mutta nyt yhä useammassa virressä on todentunut sanoituksessa se, miten tärkeää on meidän jokaisen oma vastuumme elämästä ja maailmasta.

⁵¹ Elenius 1987, 15-16.

⁵² Elenius 1987, 15-17.

⁵³ Korkalainen, Samuli, Herännäisyys poikkeaa muista liikkeistä -artikkeli Kirkko & Kaupunki-lehdessä 2011. luettu 29.10.2018.

⁵⁴ Hautala 2017, 11.

Siihen kuuluvat keskeisesti myös ne ihmissuhteet, jotka ovat elämässä keskeisellä sijalla.⁵⁵

Herännäisyyden teologiassa ja yhdistyksen strategiassa korostetaan kokonaisvaltaista kristinuskon tulkintaa, mikä tarkoittaa tuen antamista sille, että uskalamme elää kristittyinä maailmassa, jossa kristinuskon eetos koskettaa koko elämänpiiriä ja kulttuuriskielellistä todellisuutta. Elämä kaikkineen nähdään elämisenä Jumalan edessä, eikä Hänen tunnustamisensa ole hävettävä asia.⁵⁶

Kristus on lähellä rukoilevaa. Rukoileva on lähellä toista rukoilijaa, samalla viivalla. Uskoltaan tai moraaliltaan ei kenenkään tule pitää itseään toista parempana.⁵⁷ Siionin virsissä ja herännäisyydessä on vahvana kuva liikkeellä olevasta Jumalan kansasta, joukosta ihmisiä, jotka pyrkivät vaeltamaan niin, että pääsevät taivaaseen. Toisaalta herännäisyydessä on ollut sen alkuaikoina vahvana juonteena yksilökeskeinen pietistinen uskonnäkemyks, joka on ohjannut kristillistä ajattelua.⁵⁸

Usko on samaan aikaan jokaisen oma ja yksityinen asia, mutta toisaalta myös vahvasti yhteinen, sillä uskonnonharjoitus, seurakunta, ovat yhteisöllistä toimintaa. Kristillinen usko sisältää ajatuksen siitä, että ihminen elää ympäröivässä maailmassa eikä eristäydy. Emme voi paeta maailmaa ja elää jonkun selän takana, vaan meidän pitää elää maailmassa ja toivoa, että pelastumme Kristuksen tähden ja maailmasta huolimatta.⁵⁹ Herännäisyys on hengellinen koti Suomen evankelisluterilaisen kirkon sisällä. Kodin ovi on pyritty pitämään avoinna ja oleminen sellaisena, että lämpimään tupaan otetaan tervetulleeksi jokainen tulija. Kotia, herännäisyyttä Elenius vielä luonnehtii seuraavasti:

”Siinä kodissa on kristillisyydelle, uskolle, koetettu antaa sellainen muoto, että kukaan ei tuntisi itseään osattomaksi ja ulkopuoliseksi Jumalan valtakunnassa. Kristityn rima on alhaalla, mutta sitä voidaan vielä paljon laskea nykyisestäään.”⁶⁰

Herännäisyydessä vaikutti 1700-luvun lopulla jyvaskyläläinen seppä, Jaakko Högman, jonka luona Paavo Ruotsalainenkin kävi sieluaan hoidattamassa.⁶¹ Hänen tyttärensä Margareta Högman kokosi ympärilleen 1810-luvulta aina kuolemaansa saakka isoja joukkoja heränneitä, joita kutsuttiin ystäviksi ja hänen johtamaansa

⁵⁵ Hautala 2017, 26-28.

⁵⁶ Hautala 2017, 49-50.

⁵⁷ Hautala 2017, 29-30.

⁵⁸ Hautala 2017, 12-14.

⁵⁹ Hautala 2017, 101.

⁶⁰ Elenius 1996, 17.

⁶¹ Jaakko Högman asui Keski-Suomessa, Jyvaskylän liepeillä ja oli ammatiltaan seppä. Hän perehdytti Paavon Thomas Wilcoxin kirjaan Kallis Hunajanpisara ja antoi tälle sielunhoidossa neuvon: ”Yxi sinulta puuttuu ja sen mukana kaikki, Kristuksen sisällinen tunteminen.” Ruokanen 1989, 52-56.

heränneiden ryhmää ystäväliikkeeksi.⁶² Tuolloin oli voimassa konventikkelila-
kaatti⁶³ eli kokoontumiskielto hengellisiä kokouksia koskien, mutta Högman oli
niin valovoimainen ja karismaattinen henkilö, että hän veti puoleensa ihmisiä ky-
lällä, kirkkomatkalla ja markkinoilla. Hänen aikanaan ja hänen ympärillään ol-
leessa herännäisyydessä puhuttiin ”ystävissä käymisestä” eli ystävien tapaami-
sesta, jolla viitattiin yhteiseen kokoontumiseen. Kokoontumisissa veisattiin yh-
dessä, luettiin raamattua ja rukoiltiin. Nämä olivat tyypillistä sunnuntaipäivän oh-
jelmaa suurten juhlahyphen jälkipyhinä. Nämä olivat seuroja, joiden jälkeen yh-
dessäoloa jatkettiin hengellisillä keskusteluilla.⁶⁴

Seuratapahtumat eivät voineet olla julkisia eivätkä viranomaiset niitä
hyväksyneet, mutta Matthias Akianderin Suomen uskonnollisten liikkeiden histo-
riaa käsittelevä teossarja sisältää kuvauksen tällaisesta kokoontumisesta, joille
tyypillistä olivat yhteiset aamu- ja iltarukoukset ja pyhisin myös päivärukoukset.
Rukoileminen tapahtui polvillaan, jota taas Paavo Ruotsalaisen ympärille muo-
dostunut heränneiden joukko piti ulkokultaisena tapana ja paheksui. Näihin Hög-
manin kokoontumisiin saattoi tulla useita satoja ihmisiä laajaltakin alueelta. Ta-
pahtumat järjestettiin nyyttikestiperiaatteella ja ne saattoivat kestää useita päiviä.
Näitä tapaamisia kutsuttiin ”ystävissä käymiseksi”.⁶⁵

Margareta Högman oli ”sieluin lääkäri”, joka hoiti aikalaisiaan ja sai
heidät suuresti ihailemaan ja seuraamaan häntä. Nykykäsittein voimme puhua te-
rapeuttisesta ja psykologisesta kyvykkyydestä. Ymmärtäväisyys ja empaattinen
käytös saivat aikaan paranemista tai rauhoittumista. Margareta Högmanin on kat-
sottu voineen hoitaa traumatisoituneita ja psykoottisiakin ihmisiä.⁶⁶

Ystäväliike oli heränneiden joukko, jossa kirjalla ja lukutaidolla oli
erityisen tärkeä asema. Ystäväliike toimikin aikanaan luku- ja kirjoitustaidon edis-
täjänä. Lähtökohtainen ajatus on saada kaikki lukemaan, sillä usko oli Högmanin
mukaan henkilökohtainen asia, johon pitää voida paneutua itsenäisesti.⁶⁷

Heränneiden kokoontumiset olivat kiellettyjä, ja sen vuoksi he jou-
tuivat 1800-luvun alussa vastaamaan toiminnastaan oikeudenkäynneissä. Rangais-

⁶² Margareta Högman eli 1786-1849. Hökkä 2006, 11.

⁶³ Kokoontumiskielton tarkoitus oli estää herätysliikkeiden leviäminen Suomessa. Siksi tämä ko-
koontumiskielto asetettiin ja oli Suomessa voimassa vv. 1726-1870. Maunumaa 1993, 19-20.

⁶⁴ Rosendal 1912, 217-218.

⁶⁵ Hökkä 2006, 28-34.

⁶⁶ Hökkä 2006, 37.

⁶⁷ Hökkä 2006, 41.

tukset eivät olleet mittavia, mutta ne henkisesti kuormittivat ja raskauttivat asianosaisia. Nämä kärjäreidat olivat kuitenkin vähäpätöisempi kuin se erimielisyys, johon Margareta Högman ajautui Paavo Ruotsalaisen kanssa. Siinä missä Högman oli hienotunteinen, vaatimaton ja ymmärtäväinen, oli hän myös varma ja itsepäinen. Ruotsalainen ja Högman ajautuivat kiistaan Rautalammin Toholahden markkinoilla vuonna 1837, joissa kiistelivät alkoholinkäytöstä ja polvirukouksista.⁶⁸ Tapaaminen johti kahden eri heränneiden leirin muodostumiseen Savossa. Hökkä arvelee, että Paavo Ruotsalainen koki erityisen haastaviksi ja vaikeiksi naiset, jotka liikkeessä pyrkivät opettamaan, puhumaan ja sieluja hoitamaan. Hän koki oman valta-asemansa uhatuksi ja tunsu voimakkaita aggressioita Högmania kohtaan, siitähin huolimatta, että Ruotsalainen oli kokenut Högmanin isältä saamansa ohjeet ja sielunhoidon aikanaan hänen elämänsä peruskokemukseksi ja sepän kanssa käydyn keskustelun tärkeimmäksi kohtaamiseksi elämässään.⁶⁹

Paavo Ruotsalainen oli kannattajineen Högmanin aktiivisin ja merkittävin vastustaja. Högmanin ja Ruotsalaisen konflikti laajeni, ja Ruotsalaisen edustaman herännäisyyden leviäminen etelään ja kaakkoon voidaan nähdä nimenomaan högmannilaisten ja renqvistiläisien vuoksi estyneen. Merkille pantavaa on, että 1700-1800 -lukujen taitteessa on naisen johtama herännäisyyden haara painottanut ystävyyttä ja ystävyuden olemusta lähes sakramentinomaiselle tasolle. Ystävyys oli hienotunteista, arkeen käypää ja hoitavaa.⁷⁰

Ystäväliike on laulun, lukemisen, kirjallisuuden, hyvän taloudenhoidon, raittiuden sekä hengellisen ja psyykkisen ystävien hoitamisen liike, jossa on nähtävissä vahva diakoninen ja valistuksellinen juonne.⁷¹ Ystäväliike hajaantui ja hiipui 1870-luvulla, jolloin sen piirissä ei tapahtunut samankaltaista elpymistä kuin Paavo Ruotsalaisen edustamassa herännäisyydessä. Ystävät -nimitys kokoon-tuvasta seuraväestä hävisi ja sitä ei vuosiin käytetty. Ystävistä alettiin puhua heränneinä ja toisaalta heidän nähtiin edustavan milloin evankelisuutta, milloin renqvistiläisyyttä, milloin herännäisyyttä.⁷²

Margareta Högmanin isä, seppä Jaakko Högman, antoi Paavo Ruotsalaiselle Wilcoxin kirjan ”Kallis hunajanpisara Kristus-kalliosta eli neuvon sana kaikille pyhille ja syntisille”.⁷³ Wilcox määrittelee uskoa seuraavasti:

⁶⁸ Ruokanen 1989, 179.

⁶⁹ Hökkä 2006 60-65.

⁷⁰ Hökkä 2006, 60-64.

⁷¹ Hökkä 2006, 66-68.

⁷² Hökkä 2006, 67-68.

⁷³ Wilcox, Thomas, 1549-1608, englantilainen puritaanipappi.

”Mutta mitä enemmän katsot Kristukseen, vanhurskauden aurinkoon, sitä vahvem-
miksi ja kirkkaammiksi uskosi silmät tulevat.”⁷⁴

Tässä on körttiläisen uskon ydintä, jolta pohjalta heränneet yhä uskoaan määrittä-
vät ja pohtivat. Ystäväliikkeen nimikkovirreksi on merkitty arkkiveisu, joka il-
mestyi v. 1834 kahden virren arkissa. Virsi alkaa sanoilla ”O Jumalan Karitza
Sinä olet wisist’wiatoim”.⁷⁵ Tämä virsi ei ole koskaan ollut heränneiden laulukir-
jassa, Siionin virsissä.⁷⁶ Arkkivirsi ei sisällä mitään ihmisten välisestä ystävyys-
destä, mutta on sen sijaan tiukan opillinen kristinuskon ydinkohtien kiteytys.

Margareta Högmanin ystäväliike on maininnan arvoinen tässä asiayhtey-
dessä, jossa tutkin ystävyyttä ja ystävyiden käsitettä herännäisyyden kontekstissa.
Voidaan ajatella, että ystäväliikkeen perintö nykyherännäisyydelle on ystävyiden
erityislaatuisuuden korostaminen Jumalalta saatuna lahjana ja voimavarana elä-
mässä.

Herännäisyys tunnetaan nykyään nimenomaan ”alatien kristillisyytenä”,
jossa oman hurskauden varaan jääminen on kannattamatonta, mutta Jumalan ar-
mon varaan ripustautuminen sen sijaan välttämätöntä. Herännäisyys on 2000-lu-
vulla selkeästi ottanut etäisyyttä muista herätysliikkeistä siinä mielessä, että sen
piirissä käytävä keskustelu on usein keskustelua siitä, miten tärkeää on pyrkimys
yhteiskunnalliseen oikeudenmukaisuuteen ja lähimmäisistä huolehtimiseen. Siinä
on parannusentekoa kylliksi. Pietistinen kehoitus parannukseen ja herätykseen on
ollut vähenevä teema jo useiden vuosikymmenien ajan.⁷⁷

Herännäisyys on aina 1900-luvun alusta lähtien liittänyt liikkeeseen kuulu-
vaksi erityisarvoksi ystävyiden. Se on koettu elämänlaatua kohottavaksi ja tärke-
äksi voimavaraksi. Ystävyys on lähes sakramentin omainen luovuttamaton ja pyhä

⁷⁴ Wilcox, 2. suomenkielinen painos, 49.

⁷⁵ Virren sanat: O Jumalan Karitza Sinä olet wisist’wiatoim. Kuitenkin rakkaudesta Annoit Sinus
kuolemahan. Meidän tähtem waiwaisten Jotk`kuoleman all`olimme. Kuolemall`saatit meit wapaxi
ja Isäs edes hurskaaxi. Täys hinda on Suld`maxettu Syndeimme edest`annettu. Siis annan Sull sy-
dämen Kokonans mun JEsuxen. Mutt`Sä rakas Ylkäni Ota mun köyhä sydämen. Kiitost Sinull`an-
damaan, Kunniata kandamaan. Kuuliaisuus myös uus, Ei kelpa siis Sulle muu. Kuin ett`käskys pi-
detän Ja äändäs tarkast seuratan. Siihen Sä mielistyt wasta, Kuin me Sinua rakastam. Ja töilläm sen
osotam, Ett`uskomme on eläwä. Sinun kauttas JEsu Christ`Taidam juur totisest. Isälle sain kelwata
Ja wakaisest waelda. Nähdä wiel Isän sydäntä Sun pyhän haawas sisältä. Myös Pyhän Hengen hal-
litus Tulepi tarpeellisex mull`. Joka mielen wahwistaa, ymmärryksen uudistaa. Oikein Sun tahtos
tietämään Ja wahwast`päälles uskomaan. Sull`rakas Isä kiitoxen Mä annan kaikest sydäimest. Kai-
kista hywin tekiöist, Kuin minull`täällä lienee. Ei ole siis sun wertaistas Kuin taiwas`ja maas`asu-
wat. Sill`Sinä kaikki hallitset Ja wäkevästi wallitset. Sun suuren Nimes kunniaksi Ja ijäisexi muis-
toxi.

Porvoon tuomiokapitulin luvalla painettu 30.9.1831. Virren tekijäksi arvellaan Henrik Renqvistiä,
Tuija Laineen ja Anna Perälän vuonna 2005 tekemän tutkimuksen mukaan.

⁷⁶ Hökkä 2006, 92-93.

⁷⁷ Järveläinen & Karjalainen 2006, 117-121.

asia. Ystäviä toisilleen ovat ne, jotka sitoutuvat yksinkertaiseen hartaudenharjoitukseen seuroissa ja niihin yksinkertaisiltakin kuulostaviin sanamuotoihin, joita liikkeen sisällä viljellään. Sellaisia sanoja ja sanontoja ovat esimerkiksi alatie, alhaalla liikkuva evankeliumi, arka tunto, armon kerjäläinen, ikävöivä usko, kyselevä mieli, pienellä paikalla oleva, ristin koulu, suruton, vaivattu mieli ja yksinkertaisuus.⁷⁸

Herännäisyys puhuu ystäväistä ja ystävyyydestä, ystäviksi rakastamisesta ja joukkoon liittamisestä ystävyuden siteellä. Haavio määrittelee Jumalan lasten nimä vertauksella siitä, että rakkaalla lapsella on monta nimeä, kuten vanha sanonta kuuluu. Jeesuksen istuessa viimeistä iltaa opetuslastensa kanssa, sanoo Vapahtaja: ”En minä enää sano teitä palvelijoiksi, sillä palvelija ei tiedä, mitä hänen herransa tekee; vaan ystäviksi minä sanon teitä, sillä minä olen ilmoittanut teille kaikki, mitä minä olen kuullut Isältäni.”⁷⁹

Ystävyydellä ymmärretään hyvän tarkoittamista ja tahtomista toiselle, se on luottamusta ja keskinäistä solidaarisuutta, lojaaliutta ja kunnioitusta. Ystävyyssuhteissa on Eleniuksen mukaan läsnä ihmisen sisin niin, että se on toiselle ihmiselle avoin ja peittelemätön. Ystävyys ei tunnista eikä halua nähdä toista alempi- tai ylempiarvoisena, vaan tasavertaisena ja lämpimänä sellaisessa suhteessa, että molemmat rikastuvat.⁸⁰

Lestadiolaiset sanovat itseään ja toinen toisiaan kristityiksi, joka on vanha antiokialainen nimitys, evankeliset ja viidennen herätysliikkeen väki puhuttelevat itseään ja toisiaan uskovaisiksi, mutta herännyt kansa puhuu toisistaan ystävinä. Haavio korosti, että se on sydämen määritelmä siitä, minkälainen Jeesuksen opetuslapsi on suhteessa Jeesukseen ja toisaalta myös suhteessa toiseen uskovaiseen, toiseen kristittyyn ja toiseen ystävään.⁸¹

Ystävät tunnetaan samanlaisista puitteistaan, jotka Haavion mukaan tarkoittavat sitä, että seuroihin tulijaa ei kukaan pidä todellisena kristittynä eikä todellisena uskovaisena. Mutta Jeesuksen ystävänä ja toinen toisensa ystävänä voidaan herännyttä pitää, sillä jo Jeesus käytti Haavion mukaan ystävasanaa hyvin väljästi.⁸²

⁷⁸ Elenius 1990, 50-75.

⁷⁹ Johanneksen evankeliumi 15:15.

⁸⁰ Elenius 1990, 75.

⁸¹ Haavio-Tapaninen 2004, 182-183.

⁸² Haavio-Tapaninen 2004, 183.

Haavio vertaa ystävää Kareksen kilpikonnaan, joka viihtyi patterin vieressä. Hänen mukaansa heränneet ovat kuin tämä ”Lyyti-vainaa”, kilpikonna, joka kovan kuorensa alla on herkkä ja lämpöä tarvitseva, mutta pitää kovan kuorensa. Kuoren alla ystävä tunnistaa omat puutteensa, panssarinsa alla hän kokee hyväksi mennä toisen samanlaisen viereen ja istua seurapenkkiin puutteineen, jotka ovat ulkoisia ja sisäisiä.

”...ja kuitenkin me olemme ystäviä. Ja me tiedämme, että se on Kristuksen ystävyyttä. Emme me muuten rakastaisi toisiamme. Mitä me toisiamme rakastaisimme, yhtä korkeintaan. Mutta me saamme rakastaa toinen toistamme, koska olemme Kristuksen omia. --- Ja ystävälle annetaan anteeksi. ”Ei meistä ole Herran palvelijoiksi. Miten me häntä voisimme palvella? Mutta ystävikseni minä sanon teidät, sillä minä armahdan teitä päivästä päivään.”⁸³

Rakkaus ystäviin koetaan yhteydeksi kaidan tien kulkijoiden kesken, jossa yhteys toiseen ihmiseen rakentaa elämää ja kannattelee. Rakkaus ystäviin on jopa rinnastettavissa Jumalan armolahjoihin, mutta siihen sisältyy myös velvoitus. Ystävistä puhuttaessa ei saa ajatella ja lukea heihin vain omaan jo olemassa olevaan ystäväjoukkoon kuuluvia, vaan pitää ajatella avarammin ja rajattomasti, lähetyskäskyä unohtamatta. Rakkaus ihmisiin johtaa ulkopuolelle leirin kutsuen ensimmäisiä viimeisiksi. Ja tämän näyn varassa saattavat viimeisetkin tulla ensimmäisiksi, kirjoittaa Kares.⁸⁴

”Ystävät ovat elämänlahjaa”, todetaan Herättäjä-Yhdistyksen julkaisemassa kirjassa ”Ystäviksi minä sanon teitä” ensimmäisessä lauseessa.⁸⁵ Lauseella viitataan Euripideen sanoihin siitä, miten uskollisen ystävän näkeminen rinnalla vastoinikäymisen hetkellä tuottaa enemmän mielihyvää kuin kirkas taivas tuottaa merimiehille.⁸⁶

Uuden testamentin sanat ”kristityt”, ”uskovat” ja ”ystävät” tarkoittavat Haavion mukaan samaa asiaa, mutta heränneiden arkamielisyys omavanhurskauden pelossa saa käyttämään sanaa ystävä kristityn tai uskovan sijasta.⁸⁷

Herännäisyys esittäytyy suomalaisessa 1800- ja 1900-luvun ensimmäisen puoliskon kaunokirjallisuudessa. Juhani Ahon kirjallisen tuotannon myötä esitellään herännäisyys yllättävänkin kunnioittavassa sävyssä, mutta herännäisyys il-

⁸³ Haavio-Tapaninen 2004, 184.

⁸⁴ Kares 1981, 6.

⁸⁵ Kares 1981, 5.

⁸⁶ Kares 1981, 5.

⁸⁷ Kares 1981, 5.

miönä on esillä myös Kyösti Vilkun, Aukusti Oravalan ja Santeri Alkion kirjoissa.⁸⁸ Negatiivistakin kuvaa löytyy kaunokirjallisuudessa, jonka mukaan heränneet näyttäytyvät kirjallisuuden valossa ilottomilta, vanhanaikaisilta ja hengellisesti ahtailta.⁸⁹

Herättäjä-Yhdistys on ilmaissut strategiassaan, että niin seurat kuin Siionin virretkin palvelevat ja auttavat kristittyä omaksumaan elämänmuodon, jossa kaikki elämän osa-alueet ovat läsnä. Tässä elämänmuodossa ystävyys näyttää korostuvan. Kun nyt tehdyssä uudistustyössä ihminen asemoi itsensä samalle viivalle toisten ihmisten kanssa ja se nähdään oikeutettuna ja perusteltuna. Millaiseksi sitten muodostuu kuva ihmisestä, joka ei uskon eikä moraalin kannalta pidä itseään parempana kuin muut ihmiset?⁹⁰

1.4 Herättäjä-Yhdistys, Hengellinen Kuukauslehti ja herättäjäjuhlat

Herännäisyyden virallinen yhdistysmuotoinen toimintaorganisaatio alkoi kehittyä sangen verkkaisesti. Liikkeen sisäisten yhteyksien ja yhtenäisyyden vuoksi olivatkin valtakunnalliset, vuosittain järjestettävät herättäjäjuhlat tärkeässä asemassa. Kristilliset kansanopistot, joista ensimmäinen oli Lapualle perustettu Karhunmäen kristillinen kansanopisto vuonna 1914, toimivat tehtävästään käsin erittäin keskeisinä kasvatuksellisin paikkoina, jossa heränneet saivat uusia vastuunkantajia ja toimijoita liikkeeseen ja levittivät herännäisyyttä eri puolille Suomea sellaisillekin seuduille, joissa herännäisyys oli entuudestaan tuntematon. Talvi- ja jatkosodan jälkeen 1940-luvun loppupuolella alkoi herännäisyys voimistua liikkeenä siihen suuntaan, että vuonna 1945 sisälähetysseura Herättäjä ja kustannusosakeyhtiö yhdistettiin Herättäjä-Yhdistykseksi.⁹¹

Herännäisyyden parissa ja piirissä voidaan katsoa tänään olevan n. 15 000 suomalaista. Ydinryhmä on siis sangen pieni. Heränneiksi on tultu kodin perinnön myötä, herännäisopistossa vietetyn opiskeluvuoden tai sitten vain satunnaisen tutustumisen myötä.⁹² Herännäisyys ei halua rajata sitä, kuka liikkeeseen kuuluu,

⁸⁸ Huhta 2001, 92-95, 113-125.

⁸⁹ Huhta 2001, 75.

⁹⁰ Hautala 2017, 29.

⁹¹ Huotari 1981, 16, 33-34.

⁹² Elenius 1996, 10.

mutta yhdistyksen toimintakertomuksen mukaan jäsenmaksun vuonna 2017 maksaneita jäseniä on 5196.⁹³ Yhdistyksellä on 16 työntekijää, jotka toimivat alueellisesti tai valtakunnallisesti, kuten opiskelijatyöntekijät. Yhdistystä johtaa hallitus, jossa on yhdeksän jäsentä, joista maallikkoja on enemmistö. Hallitus valitaan yhdistyksen vuosikokouksessa. Jäsenen hallituskausi on 3-vuotinen ja 3-vuotiskausia saa olla enintään kolme.⁹⁴

Herättäjä-Yhdistys ei näe toimintaansa seurakuntien työlle vaihtoehtoisena toimintana, vaan erottamattomasti osana sitä. Siellä, missä sanaa julistetaan ja sakramentit jaetaan seurakunnissa, ei ole tarvetta luoda erillisiä jumalanpalvelusyhteisöjä, vaan liittyä luontevasti osaksi paikallista seurakuntaa. Kaikki Suomen evankelisluterilaisen kirkon papit katsotaan kuuluviksi oikeiksi evankeliumin viran haltijoiksi kenenkään sukupuoleen tai sukupuoliseen suuntaukseen puuttumatta. Heränneisiin eli körttiläisiin lukeutuvia asuu eri puolilla Suomea, mutta liikkeen perinteistä valta-alueita ovat olleet Kalajoki-laakso, Etelä-Pohjanmaa, Pohjois-Savo ja Kainuu.⁹⁵ Nykyään valta-alueeksi ovat muotoutumassa Etelä-Suomen suuret kasvukeskukset kuten pääkaupunkiseutu ja Tampereen ympäristö sekä edelleen Etelä-Pohjanmaa ja Pohjois-Savo ja Kainuu.⁹⁶

Seurojen järjestäminen on olennaisin osa herännäisyyden omaa hengellistä toimintaa.⁹⁷ Kuukausittain pidetään seuroja neljänneksessä seurakuntia ja 58 % seurakunnista järjestää vähintään kerran vuodessa seurat. Vilkkainta toiminta on ollut 2010-luvun alussa Kuopion hiippakunnassa sekä Oulun että Lapuan hiippakunnissa. Paitsi seuratoimintaa, järjestää Herättäjä-Yhdistys toimintaa opiskelijoille ja nuorille. Nuorille järjestetään 5 rippikoulua vuodessa.⁹⁸

Yhdistyksellä on yhteistyösopimus Suomen Lähetysseuran kanssa, jonka mukaan yhdistys tukee Suomen Lähetysseuran ulkomaantyötä sovitun suuruisella vuotuisella summalla.⁹⁹

Edelleenkin, vaikka herätysliikkeisiin sitoutuminen on kirkon työntekijöiden keskuudessa laskenut, luokittelee kirkon työntekijöistä kaksi viidestä kuuluvansa herätysliikkeeseen tai johonkin tiettyyn kristilliseen järjestöön. Herännäisyys on näistä viiteryhmistä ylivoimaisesti yleisin, sillä lähes 15 % työntekijöistä katsoo

⁹³ Yhteen hiileen 2017, 19.

⁹⁴ Yhteen hiileen 2017, 19.

⁹⁵ Elenius 1990, 10.

⁹⁶ Elenius 1990, 10.

⁹⁷ Haapasalo toim. 2004, 45.

⁹⁸ Yhteen hiileen 2017, 10.

⁹⁹ Haastettu kirkko 2012, 391.

lukeutuvansa heränneisiin. Yleisintä se on papiston keskuudessa, josta noin kolmannes ilmoittaa hengelliseksi ryhmäkseen herännäisyyden.¹⁰⁰

Herättäjäjuhlat on suurtapahtuma, joka järjestetään vuosittain eri paikkakunnalla ympäri Suomea. Herättäjäjuhlilla on keskeinen merkitys perinteen eteenpäin välittämässä. Ensimmäiset herättäjäjuhlat järjestettiin Ylistarossa maanviljelijä Juho Malkamäen talossa vuonna 1893. Ylistaron juhlien jälkeen juhlat on järjestetty joka vuosi lukuun ottamatta sotavuosia 1941 ja 1944. Vuonna 2019 Nivalassa pidettävät juhlat ovat järjestyksessä 125. juhlat.¹⁰¹ Herättäjäjuhlia vietetään säästä riippumatta ulkona sille erikseen rakennetulla juhlakentällä, jonne rakentuu juhlapenkkien rivistö ja niiden läheisyyteen ruoka- ja kahvipisteet, vessat ja juhlatori, jossa on myytävänä erilaisia tuotteita, joilla tuetaan Suomen Lähetysseuran työtä, Herättäjä-Yhdistyksen toimintaa tai Aholansaassa tehtävää työtä.¹⁰² Juhlajärjestelyistä vastaavat yhteistyössä juhlapaikkakunnan kunta tai kaupunki, paikallinen evankelisluterilainen seurakunta ja Herättäjä-Yhdistys. Järjestelyt toteutetaan pääosin talkoovoimin, joita juhlajärjestelyihin tarvitaan noin 1500 henkeä erilaisiin tehtäviin.

Herättäjäjuhlien ohjelma koostuu seuroista. Kerrallaan noin tunnin kestoisissa seuroissa vuorottelevat lyhyt, 6-8 minuutin kestoinen puhe ja virsi, joka veisataan ilman säestystä. Virret veisataan heränneiden omasta Siionin virret -nimisestä virsikirjasta. Seurojen lisäksi herättäjäjuhlilla on ns. oheisohjelmaa lapsille ja nuorille sekä mm. erilaisia tapaamisia, konsertteja jne. Kaiken kaikkiaan juhlilla käy vuosittain n. 20 000 tapahtumakävijää, päiväseuroissa on n. 7500 henkeä samanaikaisesti.¹⁰³

Päätösseurojen viimeisen puheen pitää liikkeen keskeinen, vanhempi vaikuttaja. Hänen puheensa lopuksi juhlaväki laskeutuu polvirukoukseen. Polvirukous on perinnettä, jota kaikki eivät koe omakseen, joten osa ihmisistä tyytyy istumaan penkeissään. Päätösvirsi 148 ”Herraa hyvää kiittäkää” veisataan rukouksen jälkeen seisten.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Haastettu Kirkko 2012, 382

¹⁰¹ Herättäjä-Yhdistys 2018, www.h-y.fi luettu 1.11.2018.

¹⁰² Herättäjä-Yhdistys 2018, www.h-y.fi luettu 1.11.2018.

¹⁰³ Herättäjä-Yhdistys 2018, www.h-y.fi luettu 1.11.2018.

¹⁰⁴ Herättäjä-Yhdistys 2018, www.h-y.fi luettu 29.10.2018.

1.5 Ystävyys

Ystävyys ihmisten välillä on perusinhimillistä, ja ystävyyttä voidaan määritellä monin eri tavoin. Sitä voidaan myös luokitella ja jaotella monin eri perustein ja ystävyys saattaa joskus olla myös muutakin kuin pelkästään positiivinen ilmiö, sillä ystävyys voi pitää sisällään jännitteitä. Ystävyyttä määritellään ja tutkitaan useiden eri tieteenalojen puitteissa ja sen erilainen määrittelemisen tai määrittelyn taso ilmenevät paitsi tieteellisenä, myös ei-tieteellisenä ilmiönä, josta englantilainen sosiologi Thomas F. Gieryn puhuu rajankäyntityön käsitteen avulla.¹⁰⁵ Käsitteenä rajatyö, boundary-work, on Gieryn mukaan sitä, että rajat ovat yhteisöissä syntyviä eri toimijatahojen mukaan muuttuvia määrittelyjä. Usein määrittelyä tehdään siinä kohdin, missä ryhmästä jotkin toimijat muodostavat erillisen ryhmän ja asettavat toiminnalleen omia päämääriä ja haluavat vahvistaa omaa strategista ajatteluaan ja asettamia tavoitteita. Rajatyön myötä saattaa näin ryhmästä erottautuva alaryhmä pitää rajaustaan tärkeänä erottautumisena, oman erityisaseman turvaamisena tai autonomisena asemana suhteessa johonkin isompaan ryhmään.¹⁰⁶

Sosiologinen käsite rajatyö on sopiva peili tutkimuksessani, sillä herännäisyyttä on arvosteltu usein sisäänpäin lämpiävyytensä ja erikseen erottautumisensa vuoksi. Käsitteen avulla voin peilata sitä, ilmeneekö Siionin virsissä rajankäyntityö ilmiönä, joka pyrkii erottamaan omaa ryhmää erikseen tai turvaamaan sen erityisasemaa ja mahdollisesti tukemaan tietynlaista sisäpiirin muodostumista tukevaa ajattelua. Ystävyys on ymmärrettävissä suhteeksi, johon liittyvät kiintymys, luottamus ja arvonanto. Ystävyyttä voidaan kuvata myös sanoilla lämmin, syvä, todellinen ja kestävä. Ystävyys ilmenee esimerkiksi niin, että ystävät myös mielellään seurustelevat, keskusteleivat ja viettävät aikaa toistensa kanssa ja luottavat toisiinsa. Olennaista on myös se, että suhde on vastavuoroinen ja tunteet ovat molemminpuoliset.¹⁰⁷

Sosiologian, kasvatustieteiden ja psykologian oppiaineissa on tutkittu ystävyyden käsitettä. Lasten ja nuorten ystävyyttä Suomessa ovat tutkineet Sinikka Aapola sosiologian pro gradussaan ”Ystävyyden keinulauta”, jossa hän määrittelee ystävyyden olevan ilmiö, joka on kulttuurisesti ja sosiaalisesti sidonnainen ja

¹⁰⁵ Rajankäyntityön käsitteen on luonut sosiologi Thomas Gieryn. Järviluoma 2010, 234.

¹⁰⁶ Pyykkö 2011, 26.

¹⁰⁷ Nykysuomen sanakirja 1992, 740.

myös näyttäytyy eri tavoin ja on erilaista erilaisissa ihmisryhmissä. Aapolan mukaan ystävyysuhteet sijoittuvat eri tavalla eri elämänvaiheissa ja erilaisissa ympäristöissä elävien ihmisten välillä sekä kulttuurisesti näyttäytyvät ja jäsenyvät eri tavoin.¹⁰⁸ Ystävyyden puutetta ja yksinäisyyttä on tutkinut Turun yliopistossa KT Niina Junttila, jonka tutkimus ”Kavereita nolla” julkaistiin vuonna 2015 sekä aikuisten yksinäisyydestä kertova ”Kaiken keskellä yksin – kirja aikuisten yksinäisyydestä” vuonna 2018.¹⁰⁹ Aihe on suomalaisessa yhteiskunnassa ajankohtainen ja valitettavan monelle omakohtainen asia.

Helena Lopata ja David Maines ovat sosiologisissa tutkimuksissaan avanneet ystävyyden historiallista ja teoreettista ajattelua. Lopatan mukaan ystävydeksi voidaan määritellä epävirallista, persoonallista, vapaaehtoista, tasa-arvoista ja molemminpuoliseen kiintymykseen perustuvaa suhdetta, joka koetaan mieluisaksi vuorovaikutussuhteeksi. Lisäksi ystävät kokevat olevansa tasavertaisia. Heillä saattaa olla yhteinen kulttuuritausta ja he myös kykenevät asettumaan toisensa asemaan ja jopa kommunikoimaan yhteiseksi tuntemillaan symboleilla. Lopata korostaa myös, että ystävyyssuhde sisältää ystävällismielisen tunteiden verkoston ja tietynlaisen sosiaalisen roolin.¹¹⁰

Brittiläinen sosiologi Graham Allan on tutkinut ystävyyden ja kaveruuden sosiologista ulottuvuutta. Hän määrittelee ystävyyden persoonalliseksi ja vapaaehtoiseksi suhteeksi, joka on yksilöiden välinen, symmetrinen, yksityinen ja epävirallinen. Ystävää ei voi korvata toisella, ja ystävyysuhteet ovat yleensä saavutettavia, saavutettuja niin, että niitä ei voi saada annettuina. Allanin mukaan ystävyys perustuu viihtymiselle, joka liittyy vuorovaikutuksessa olevien ja osallistuvien persoonallisista ominaisuuksista ja siitä yhteisestä tekemisestä ja olemisesta, mikä ystäväksi koetun henkilön kanssa toteutetaan.¹¹¹

Kasvatustieteilijä Robert Bell määrittelee ystävyyden epäinstituutioksi, joka saattaa kytkeytyä toisiin instituutioihin ja tuo niihin persoonallisia ulottuvuuksia. Bellin mukaan ystävyydet perustuvat sosiaaliseen tasa-arvoisuuteen, henkilökohtaisuuteen ja vapaaehtoisuuteen.¹¹² Joel Backströmin mukaan ystävyys on avointa, ja se on jakamista, jossa ei ole keskeistä, mikä on sinun ja mikä on minun. Ystävä

¹⁰⁸ Sinikka Aapola on tutkinut sosiologian oppiaineessa ystävyyttä 1980-luvulla. Aapola 1981, 6.

¹⁰⁹ Niina Junttila on Turun yliopiston kasvatopsykologian dosentti ja yksinäisyystutkija.

¹¹⁰ Lopata ja Maines ovat sosiologian alan ystävyyden tutkijoita ja ovat julkaisseet aiheesta useita artikkeleita ja tutkimusta. Aapola 1981, 5-6.

¹¹¹ Allan, Graham on Surreyn yliopistossa tutkinut vuosikymmenien ajan ystävyyttä ja pohtinut sitä sosiologisena ilmiönä. Aarola 1981, 6.

¹¹² Konstan, David 1997, 11.

kuuntelee huolia ja antaa puolueettomia kommentteja ja on luotettava. Ystävyys on lojaaliutta, joka ei pienestä järky.¹¹³ Ystävän antonyymi on vihollinen.¹¹⁴ Ystävä -puhuttelua käytetään myös niin, että joskus vanhempi ystävä puhuttelee nuorempaa, kokemattomampaa varoittavassa ja ohjaavassa sävyssä puhutellen ystäväksi.

Duncop ja Jessop määrittelevät ystävyys ihannoivasti niin, että ystävä on empaattinen ja hänen ystävyytensä kestää lujienkin aikojen halki.¹¹⁵ Todellinen ystävyys on myös epävirallista ja henkilökohtaista, ja sen tulee perustua tasa-arvoisuuteen ja vapaaehtoisuuteen. Ystävyys tulee voida liittää myös yhteiset ilonaiheet ja yhdessä jaettu huumori.¹¹⁶

Paulo Freire määrittelee ystävyyttä seuraavasti:

”Ajattelua syntyy vain ihmisissä ja heidän välillään, kun he etsivät todellisuutta yhdessä.”¹¹⁷

Useimmiten ystävään saatetaan liittää jokin adjektiivi kuten hyvä, nuori, pieni tai rakas. Toisinaan aatteellisessa ja hengellisessä kontekstissa ystävään liitetään sanoja kallis, armas tai esimerkiksi sydänystävä, ikuinen ystävä.¹¹⁸ Ystävyys ei ole sattumanvaraista siinä mielessä, että ystävyys saavutetaan, ja suhteeseen liitetään ystävyys sitein.¹¹⁹

Aelred Rievauxlainen, katolinen isä 1100-luvulta, määrittelee ystävyys olevan tavoiteltavaa, vaikka sen kehittämä hedelmä ja palkinto eivät ole muuta kuin se itse. Rievauxlaisen mukaan todellinen ystävyys kulkee eteenpäin itseään kehittäen. Hänen mukaansa oikeamielisten ihmisten välillä syntyy hengellinen ystävyys, jonka muodostavat elämän, tapojen ja pyrkimysten samankaltaisuus. Ystävyys on tahdon ja rakkauden sävyttämää samanmielisyyttä ja yksimielisyyttä jumaluutta koskevissa asioissa.¹²⁰

¹¹³ Järviluoma 2010, 234. Järviluoma viittaa kirjoituksessaan Joel Backströmiin, joka on tutkinut ystävyyttä ja moraalisuuden juuria. Backström on tehnyt tutkimusta Nietzschen, Weilin ja Levinasin ystävyyskäsitteistä ja arvioinut niitä rinnakkaisesti.

¹¹⁴ Nykysuomen sanakirja 1992, 741.

¹¹⁵ Järviluoma 2010, 234. Järviluoma viittaa Duncomben ja Julie Jessopin tutkimukseen: *Doing rapport and the ethics of ‘faking friendship’*, 2002.

¹¹⁶ Aapola 1991, 59-61.

¹¹⁷ Järviluoma 2010, 234

¹¹⁸ Nykysuomen sanakirja 1992, 741.

¹¹⁹ Nykysuomen sanakirja 1992, 740-741.

¹²⁰ Aelred Rievauxlainen, toim. Risto Saarinen 2011, 41.

2.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymys

Tutkimuskysymykseni ovat

- 1) Kuka on ystävä ja kuka ei ole ystävä Siionin virsien teksteissä?
- 2) Mitä ystävyydellä ymmärretään Siionin virsissä?
- 3) Millaisia kristologisia ystävyys-olottuvuuksia Siionin virsissä ilmenee?

Uudistetussa Siionin virsien laitoksessa on 255 virttä. Tutkimukseni näiden virsien ystävyys-käsityksestä sijoittuu hymnologisen tutkimusalan herätysliikkeiden laulu- ja virsikirjatutkimukseen.

Virsisä puhutaan paljon Jeesuksen ja ihmisen suhteesta. Useissa virsisä on luettavissa ajatus siitä, että virrensäe on yhteistä rukousta, sillä se on kirjoitettu monikon ensimmäiseen muotoon ja kertoo sen, että tekeminen, ajattelevinen ja ennen muuta rukoileminen yhdessä ja yhteisesti.

Ystävyys ja ystävät mainitaan aina erityisenä arvona ja suurena saatuna etuutena herännäisyydessä. mutta miten se sanoitetaan Siionin virsisä, jotka ovat herännäisyyden syvintä viestiä?¹²¹

Kun Siionin virsien kolmas uudistustyö on loppuun saatettu, on virsien todettu edelleen olevan herännäisyyden spiritualiteetin keskiössä. Siionin virret antavat heränneille identiteetin ja sanoittavat rukousta. Tutkimuksessani tutkin ystävyys-olottuvuuden mahdollista vahvaa juonetta herännäisyyden keskeisimmästä kirjallisesta ja teologisesta aineistosta, jollaiseksi Siionin virret määritellään.¹²²

Herännäisyyden piirissä ei ystävyyttä ole tutkittu, mutta se ilmenee usein käytettynä määritelmänä ja käsitteenä erityisesti heränneiden kirjoituksissa ja puheissa ja on niissä tiheään käytetty. ”Vakavin kasvoin iloisin mielin – Jaakko Eleniuksen kirjoituksia herännäisyydestä” sisällyttää teokseen erillisen luvun ”ystävä”. Ystävyys on Eleniuksen mukaan enemmän kuin tuttavuutta, kaveruutta tai solidaarisuutta. Hän viittaa Aristoteleeseen, jolle ystävyys oli lähes poliittinen käsite. Niin rakkautta kuin ystävyyttä kannattelevat Eleniuksen mukaan luottamus, uskollisuus ja pitkäkestoisuus.¹²³

Heränneisiin lukeutuvien kirkollisten vaikuttajien kirjallisessa tuotannossa omistetaan usein erillinen luku tai pohdintaa ystävydestä ja ystäivistä. Myös kirjo-

¹²¹ Haavio, 1970

¹²² Hautala 2017, 58.

¹²³ Elenius 1996, 73-75.

jen nimiin on liitetty ystävyyttä ja ystäviä, kuten Kareksen, Kuoppalan ja Malmivaaran yhteinen hartauskirja ”Ystäviksi minä sanon teitä”.¹²⁴ Aili Simojoki on kirjoittanut veljestään, arkkipiispa Martti Simojosta, muistelmateoksen ”Veljeni Martti”, jossa on yksi luku ”Ystäviä”. Siinä kuvataan Simojoen perheen sosiaalista elämää ja seurapiirejä sekä ystäväjoukon vuotuisia tapaamisia, jotka olivat merkityksellisiä kaikille niihin osallistuville. Raskasta oli myös Aili Simojoen mukaan Martti Simojoen viranhoito arkkipiispana ainakin siinä mielessä, että ystäville ei jäänyt liioin aikaa.¹²⁵ Jaakko Haavion ja Väinö Maunumaan kirja ”Tutustumme Siionin virsiin sisältää luvun ”ystävänä ystävien parissa”, jossa kuvataan, että pappi ei ole seuroissa sen enempää kuin kukaan muukaan:

”Hän on ystävä ystävien parissa, jota lähestytään ja joka lähestyy toisia samalta tasolta, armahdetun syntisen paikalta.”¹²⁶

Annika Haavio-Tapaninen kuvaa isänsä Jaakko Haavion elämää, miten sen keskiössä olivat ystävät, heränneiden veljespiiri ja siinä käytävät keskustelut.¹²⁷ Jaakko Haavion tuotannossa on runo ”Sain olla ystäväsi”, joka on kiitosrukous Jumalalle elämästä ja ystävydestä.¹²⁸

Kun kerran ystävyys on herännäisyydessä sakramenttiin verrattava erityisyys ja Jumalan lahja, on syytä tarkastella, miten Siionin virret kuvaavat ystävyyttä?

2.2 Tutkimuksen toteuttaminen

Virsiteksti on siinä mielessä erityinen tutkimusaineisto, että se sisältää runsaasti erilaisia kielikuvia, symbolisesti ymmärrettäviä sanoja ja käsitteitä sekä runolle tyypillistä sanastoa. Kirjallisuudenlajiltaan se on usein lyriikkaa. Siinä teksti ja ilmaisu on ymmärrettävyyden ja kokonaisnäkömyksen vuoksi analysoitava kokonaisuutena virtenä tai vähintään säkeistönä. Aineiston pelkistämisen eli selkeästi tutkimustehtävän kannalta epäolennaisen materiaalin poiskarsimisen jälkeen olen ryhmitellyt aineiston.

¹²³ ”Ystäviksi minä sanon teitä”, (toim. Olavi Kares, Jussi Kuoppala ja Jukka Malmivaara).

¹²⁵ Simojoki 1995, 102-105.

¹²⁶ Haavio 1993, 14. (kirjan uusittu painos on otettu Haavion kuoleman jälkeen, siksi teksti on vuodelta 1993. Jaakko Haavio kuoli toukokuussa 1984.)

¹²⁷ Haavio-Tapaninen 2004, 177-180.

¹²⁸ ”Sain olla ystäväsi. Loit minut, maasta maan ja hengen Hengestäsi. Sain kauniin elämän ja sitä rakastin, Takana ehtootähden sen tiedäthän.

Nyt lähden, kiitollinen, iloisin, vapain sydämin.” Haavio-Tapaninen 2004, 234.

Paneudun tutkimuskysymyksiin yhdistämällä laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysin ja temaattisen analyysin, joiden rinnalla käytän kirjallisuustieteessä käytettyä lähiluvun metodologiaa. Tämä metodi syventää virsien tekstianalyysia. Lähiluvulla tarkoitetaan yksityiskohtaista analyysia, joka on ymmärrettävissä väljäksi kategoriaksi monenlaisille tulkinnallisille tarkasteluille. Lähiluku viittaa sanana ensisijaisesti kirjallisten tekstien analyysiin ja tulkintaan, mutta lähiluvunmukaisella analyysilla voidaan tulkita myös muunlaisia kohteita, kuten kuvia ja ympäristöjä, miksipä ei siis myös virsitekstiä, joka liittyy erityiseen ympäristöönsä yhden herätysliikkeen laulukirjana? Erilaiset tieteenalakohtaiset sisällön ja muodon analyysit lähestyvät usein analyysimenetelminä lähilukua. Lähilukuun olen perehtynyt siitä kirjoitetun metodikirjallisuuden avulla.¹²⁹

Lähiluvun metodiin perehtyminen on avannut akateemisen tutkimusmaailman kiinnostavia peruskysymyksiä ja pohdintoja varsin helposti lähestyttävien otsikoin ja kysymyksenasetteluin. Lähiluku edustaa siinä mielessä hyvää metodologiaa Siionin virsien sisällöllistä analyysia tehtäessä, että siinä yhdistyy kulttuurintutkimuksellinen käsitteistö ja myös toisaalta teosanalyysin tuottama perusta. Lähiluku tai läheltä lukeminen (close reading) on kiehtova käsite. Se voidaan myös ymmärtää laveasti, esimerkiksi läheisyysluennaksi. Tällöin voidaan ajatella niin, että asiaan, jota luetaan ja analysoidaan, liittyy lukijalla emotionaalisesti läheinen suhde, tai sitten niin, että sitä luetaan hyvin läheltä omaa kulttuurista taustaa ja sosiaalista viitekehystä ajatellen.¹³⁰

Gilbert Ryle rinnastaa lähiluvun käsitteen ”tiheä ja ohut kuvaus” sanapariin niin, että lähiluku on tiheää lukemista. Tiheä tulee tässä ymmärtää pikkutarkaksi ja yksityiskohtaiseksi tavaksi perehtyä analysoitavaan tekstiin.¹³¹

Jyrki Pöysä puoltaa lähilukua analysoinnin välineenä muutoinkin kuin vain kirjallisuustieteissä, jonka kautta se käsitteenä on alun perin tullut tieteellisen tutkimuksen käyttöön. Lähiluvun anti perustuu avoimuuteen, jatkuvasti täydentyvään tapaan perehtyä tekstiin. Se ei siis oikeastaan olekaan puhtaasti metodi, vaan asenne, joka ei tyhjennä tehtyä analyysia olemaan lopullinen ja peruuttamaton, vaan

¹²⁹ Kain, Patricia, 1998. How to do a close reading. Writing center at Harvard University. Johnson, Roy, 2004.

What is close reading? McClennen, Sophia A.

How to do a close reading. Dr McClennen's close reading guide.

Pöysä & Järviluoma & Vakimo: Vaeltavat metodit, 2010.

¹³⁰ Pöysä 2010, 332.

¹³¹ Pöysä 2010, 333.

jättää avoimen mahdollisuuden täydentää, tarkistaa ja etsiä aina uusissa konteksteissa tekstistä tulkinnallisia mahdollisuuksia ja näkökulmia. Lähiluku on useaan kertaan tapahtuvaa saman tekstin lukemista ja toiston kautta oman ymmärryksen ja tekstille oikeutta tekevän analyysin tekemistä.¹³²

Tekstin lukemista voi Pöysän mukaan varioida. Siionin virsien kohdalla variointi tarkoittaa sitä, että sen voi esimerkiksi lukea ääneen itsekseen, sen voi lukea hiljaisesti tai sen voi veisata. Tekstin kohtaa aina eri tilanteissa eri tavoin. Siihen voi eläytyä eri tavoin niin, että esimerkiksi autenttisessa hautajaissaatossa yhteisesti veisattava ”Tämä ruumis, kun kylmäksi jäähtyvä on, ja kun kuolema silmäni sulkee” kuulostaa ja vaikuttaa aivan erilaiselta kuin kirjastossa samaa virttä lukiessa. Lukukertojen välissä on hyvä olla aikaa. Alitajunta tekee työtään tekstin parissa ja jo seuraavana päivänä tai muutaman päivän kuluttua teksti saattaa avautua eri tavoin kuin ensi lukemalla. Lähilukua tukevat myös alleviivaukset tekstissä, muistiinpanot tekstin sivussa sekä taustoittava kirjallisuus niin, että tutkittava virsi sijoitetaan tiettyyn ajalliseen ja sosiaaliskulttuuriseen kehykseen jo tekijöidensäkin mukaan. Kun sitten virsitekstin lukee uudelleen ja uudelleen, tapahtuu reflektio sen sisällöstä ja viestistä. Mitä pidemmälle lähiluku etenee, sitä hitaammaksi se myös käy. Ensimmäinen lukukerta tapahtuu melko nopeasti ja olen poiminut erilaisia ystävyyssisältöisiä tekstejä Siionin virsistä. Kun sitten lukeminen on toistunut ja virsien taustaan on perehtynyt, on prosessi hidastunut.¹³³

Syntagmaattinen, tekstiä ketjunomaisesti tarkasteleva lukumenetelmä, on muuttunut paradigmaattiseksi, tekstin osia rinnastavaan ja vertailevaan lukutapaan, jossa kukin teksti myös joiltakin osin rinnastuu ja vertautuu muihin analysoitaviin teksteihin. Lähiluvun suhteen on tärkeää myös muistaa, että se jää aina kuitenkin avoimeksi lopusta, eli uusia tulkintoja ja ymmärrystä syntyy kaiken aikaa riippuen konteksteista, joissa tutkimusaihetta ja tekstiä analysoidaan. Teksti ei siis muutu, mutta tulkitsijat muuttuvat ja aika menee eteenpäin muuttaen tarkastelunäkökulmaa.¹³⁴

Hymnologia on virsioppia, joka Reijo Pajamon mukaan keskittyy tutkimaan virsiä neljästä erilaisesta näkökulmasta.¹³⁵ Ensimmäinen on virsihistoriallinen tutkimus, jossa tutkitaan virsien syntyä ja kehitystä. Toiseksi hän mainitsee virsiteo-

¹³² Pöysä 2010, 338-339.

¹³³ Pöysä 2010, 340.

¹³⁴ Pöysä 2010, 336-342.

¹³⁵ Pajamo 1991, 8-9.

rian, joka keskittyy virsille tyypillisiin ominaispiirteisiin, ja kolmanneksi virsiä voidaan tutkia kuten muuta hartauksissa käytettävää musiikkia. Viimeiseksi Pajamo mainitsee virsien ja laulujen säveltutkimuksen.¹³⁶ Hän määrittelee virren olevan Raamatun ilmoitukseen perustuvaa sanomaa, jonka kaksi muuta ominaisuutta ovat runoasu ja sävelmä, jotka kolmisäikeisesti muodostavat oman kokonaisuutensa. Virren teologiseksi lähtökohdaksi Pajamo asettaa yksinkertaisesti Jumalan ja ihmisen suhteen Jumalaan. Pajamon mukaan virren tehtävä on opettaminen ja kristinuskon sanoman välittäminen. Lisäksi virren voidaan katsoa olevan seurakunnan yhteistä uskoa, joka ilmenee rukouksena ja on siinä mielessä myös sielunhoidollinen.¹³⁷

Analyysiyksikkö on tutkimuksessani lause, mutta myös pieninä yksikköinä saattaa olla jollakin kohtaa oikeutettuna vain yksittäiset sanat. Luokittelen virret aina kunkin yksittäisen virren laajuisina sisällöllisinä kokonaisuuksina, mutta toisaalta myös tarkastelen sisältöä niin, että tarkasteltava yksikkö on joko yksittäinen säe tai yksittäinen sana. Tutkimuskysymyksiin vastatakseni teen nimenomaan lähiluvun metodilla sisällönanalyysia eli luen tekstit riittävän moneen kertaan. Teen aineiston temaattisen analyysin ryhmittelemällä tutkimusaineiston temaattisiin yksiköihin. Tutkimuskirjallisuutena hyödynnän Tuomi – Sarajärven kirjaa ”Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi”, joka teoksena on auttanut löytämään oikean tutkimusmetodin. Teoksessa ”Vaeltavat metodit”, esittelee Jyrki Pöysä lähiluvun metodia aineistoanalyysin työvälineenä.¹³⁸ Siksi tutkimuksessa hyödynnänkin kahta eri tutkimusmenetelmää.

Laadulliseen tutkimukseen olen perehtynyt Tuomi – Sarajärven teoksen lisäksi Eskolan ja Suorannan kirjan ”Johdatus laadulliseen tutkimukseen” avulla. Kirja kuvaa laadullisen tutkimuksen prosessin alusta loppuun huomioiden erityisesti aloittelevan tutkijan keskeiset kysymykset tutkimukseen perehtyessä ja sen alkutaipaleella.¹³⁹

Tutkimusta tukevana ja taustoittavana kirjallisuutena olen perehtynyt Jaakko Eleniuksen kirjoihin ”Vakavin kasvoin, iloisin mielin – Jaakko Eleniuksen kirjoi-

¹³⁶ Pajamo 1991, 9.

¹³⁷ Pajamo, 1991, 11.

¹³⁸ Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, Tuomi & Sarajärvi 2002, 117-122, 140. Vaeltavat metodit, Pöysä, Järviluoma & Vakimo 2010, 335-336 (Pöysän kirjoittama artikkeli em. kirjassa).

¹³⁹ Eskola & Suoranta 2000, Johdatus laadulliseen tutkimukseen.

tuksia herännäisyydestä”, joka teoksena esittelee körttiläisyyden omaleimaisia, tunnusomaisia piirteitä ja ajattelua sekä myös liikkeen historiaa suppeasti.¹⁴⁰ Toinen Eleniuksen kirja on ”Hyvä sana”, joka sisältää Kotimaa -lehden samannimisellä palstalla 1990-luvun loppuvuosien kirjoituksia.¹⁴¹ Herännäisyyden spiritualiteettiin olen perehtynyt lisäksi ”Ystäviksi minä sanon teitä” kirjan myötä, jossa herännäisjohtajat Olavi Kares, Jussi Kuoppala ja Jukka Malmivaara pohtivat hartauskirjoitustensa kautta herännäisyyden olemusta ja pyrkivät kirjallaan merkitsemään takavuosikymmenien herännäisajattelua ja teologisia painotuksia, joista keskeisimpänä he esittelevät ystävyyden.¹⁴² Annikka Haavio-Tapanisen kirja ”Isäni puiden omenat”, Jaakko Haavion elämäkerta on sanoittanut monen tutkimani virren taustoja ja Haavion ajattelua. Haavio toimitti edellisen Siionin virsiuudistuksen ja siksi on ollut perusteltua paneutua myös hänen ajatteluunsa.¹⁴³ Vuonna 2004 Siionin virsien lisävihkon toimittamisen aikoihin toimitettiin lapsille kirja ”Lasten seurapenkki”, jonka toimittivat Jaakko Löytty, Jaana Rantala ja Helena Urho. Sen ilmestyminen sijoittui Jaakko Haavion syntymän 100-vuotisjuhlintaan ja välittää kuvan körttiläisyydestä perhekeskeisenä yhdistyksenä, joka korostaa erityistä rakkautta lapsiin veisaajina ja perinteen kantajina.¹⁴⁴

Herännäisyyden sydänäänät kuuluvat Siionin virsissä, joita Minna Saarelma-Maunumaa ja Väinö Maunumaa esittelevät uudistetussa kirjassa ”Tutustumme Siionin virsiin”. Alun perin teos julkaistiin Jaakko Haavion kirjoittamana vuonna 1970, ja hänen kuoltuaan sen toimittivat uudelleen Saarelma-Maunumaa ja Maunumaa. Kirjan artikkelit painottuvat virsien syntyhistoriaan, mutta esittelevät myös kuvausta tilanteista, joissa jokin virsi on saattanut osoittautua hengellisyyden sanoittajaksi ja uskonilmentäjäksi niin keskeisesti, että kirjoittajien mukaan se on ollut syytä tallentaa körttiläisyyden kollektiiviseen muistiin ja perinteeseen kaikkien saataville.¹⁴⁵ Muita Siionin virsiä esitteleviä tutkimukselleni hyödyllisiä ja taustaa avaavia teoksia ovat Tauno Väinölän teos ”Soi, virteni, kiitosta Herran”, joka on kirjoitettu uudistusprosessin oltua käynnissä. Väinölä avaa virsiin erilaisia, uusia näkökulmia ja kertoo maailmasta ja ajanjaksoista, jolloin ne ovat syntyneet.¹⁴⁶

¹⁴⁰ Järveläinen (toim.) 1996, Vakavin kasvoin iloisin mielin – Jaakko Eleniuksen kirjoituksia herännäisyydestä.

¹⁴¹ Elenius 1997, Hyvä sana.

¹⁴² Kares, Kuoppala & Malmivaara 1981, Ystäviksi minä sanon teitä.

¹⁴³ Haavio-Tapaninen 2004, Isäni puiden omenat.

¹⁴⁴ Löytty, Rantala & Urho 2004, Lasten seurapenkki.

¹⁴⁵ Saarelma-Maunumaa & Maunumaa 1993, Tutustumme Siionin virsiin.

¹⁴⁶ Väinölä 2009, Soi virteni kiitosta Herran.

Jukka Hautalan kirja ”Veisuun vuoksi” taustoittaa Siionin virsien uudistusprosessia ja kurkistaa uudistuskulissien takaiseen elämään syventäen uudistettujen virsien olennaisinta viestiä ja olemusta. Minun on ollut tärkeää perehtyä tähän kirjaan saadakseni ymmärryksen virsiuudistuksen sanavalintoihin ja niihin liittyvään perintöön rinnatusten.¹⁴⁷

Herännäisyyden sijoittaminen Suomen evankelis-luterilaisen kirkon elämään on hahmottunut Kirkon tutkimuskeskuksen tutkimuskeskuksen julkaisun ”Osallistuva luterilaisuus” kautta.¹⁴⁸ Suvi Löytynoja, Arto Toivanen ja Kimmo Ylikangas ovat herännäisyyden tutkijoina auttaneet minua ymmärtämään, millainen prosessi herätysliiketutkimus on ja miten erilaisista tutkimusnäkökulmista käsin herännäisyys näyttäytyy sittenkin samalta liikkeeltä, mutta kussakin tutkimuksessa eri painoituksin ja omaa tulokulmaansa ja tutkimuskohdetta painottaen.¹⁴⁹

Tutkimuskysymykset liittyvät ystävyYTEEN ja lähisuhteisiin. Näkökulmien moninaisuuden, mutta teemallisen suppeuden myötä analyysiyksiköiden tekstimäärä pitäytyy verrattain kohtuullisissa määriSSä, vaikka me-muotoisten virsien määrä onkin yllättävän suuri. Varsinainen aineiston sisällönanalyysi koskee kolmea virttä niin, että jokainen virsiteksti vastaa tutkimuskysymyksiin omasta näkökulmastaan, mutta tähän tarkkaan rajattuun tutkimusaiheeseen keskittyen. Kukin virsi edustaa omaa temaattista yksikköään. Kunkin virren olen valinnut siten, että ne edustavat riittävän kattavasti omaa analyysiyksikköään, mutta sisältävät myös jotain sellaista, joka avaa ystävyYTEEN ja lähisuhteen ymmärrystä ja käsitettä laajasti ja toisiinsa nähden eri tulokulmista.

Aineisto käsittää kaikki uudistetun Siionin virsikirjan virret, jotka jaan kolmeen kategoriaan. Ensin tulevat ne virret, joissa on verbeissä monikon ensimmäinen muoto ilmaisemassa yhteistä tekemistä ”me teemme” tai possessiivisuffiksi ilmaisemassa yhteistä omistamista tai yhteistä kokemista.¹⁵⁰

Toinen temaattinen analyysiyksikkö on ystävä -virret, joissa useimmiten Jeesus on ystävä, etenkin aiempien Siionin virsien laitoksien virsissä, joista useimmat löytyvät Wilhelmi Malmivaaran toimittamasta Siionin virsikirjasta.¹⁵¹

¹⁴⁷ Hautala 2017, Veisuun vuoksi, uudistuvat Siionin virret.

¹⁴⁸ Osallistuva luterilaisuus, Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2012-2015: Tutkimus kirkosta ja suomalaisista.

¹⁴⁹ Löytynojan pro gradu 2012, Ekoteologia Siionin virsien lisävihkossa, Arto Toivasen pro gradu 2016, Että veisuu jatkuisi ja Kimmo Ylikankaan väitöskirja 2018, Pietististä humanistiksi? Olavi Kares herännäisyyden, kirkon ja yhteiskunnan muutoksen keskellä 1945-1974.

¹⁵⁰ Liite 1.

¹⁵¹ Liite 2.

Kolmas teemallinen kokonaisuus ovat ne virret, jotka viittaavat ystäviin, toisiin ihmisiin.¹⁵² Kaikkiaan virsistä jää valitsemaani menetelmää noudatellen ystävyttä tutkittaessa ulkopuolelle sata virttä, sillä ne eivät sisällä ystävyteen viittaavaa tekstiä sanana, ilmiönä tai asiana. Lisäksi niissä ei ole yhteisöllisyyttä ilmaisevia tekemisen sanamuotoja eli monikon ensimmäistä muotoa ilmaisemassa yhteistä tekemistä tai kokemista. Niissä ei myöskään ole substantiiveja, joissa on possessiivisuffiksi, joka ilmaisee kollektiivista asian tai kokemuksen omistamista tai kokemista.¹⁵³

Tutkimukseen sisällytän uudistetuista Siionin virsistä ne virret, joissa mainitaan sana ystävä tai ystävyys, tai joissa on monikon ensimmäinen muoto tai siihen viittaava possessiivisuffiksi. Lisäksi ovat ne virret, joissa mainitaan ystävyys tai ystävä erillisinä sanoina viitaten Jeesukseen tai toiseen ihmiseen. Joissakin virsissä on analysoitavan materiaalin lisäksi mahdollisesti lähisuhteista tai ystävydestä löytyvää sisältöä toisin ilmauksin tai tulkinnallisoin mahdollisuuksin löydettävissä, mutta rajaan tutkimuksen käsittelemään aihetta edellä määrittelemieni valintakriteerien mukaisesti.

Teoksessa ”Menetelmäviidakon raivaajat: perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan” Anu Puusa painottaa, että aineiston analyysissa tulee huomioida ainakin se, että perehtyminen aineistoon on huolellista ja että kaikki tutkittava aineisto tutkitaan yksityiskohtaisesti. Puusa tähdentää, että analyysin tulee tuottaa mielekäs kokonaisuus tutkimusaineistosta niin, että sen avulla voidaan tehdä johtopäätöksiä ja mahdollisesti uusia tulkintoja tutkimusaineistosta.¹⁵⁴

Laadullisessa tutkimuksessa teorian osuus on keskeinen, ja tutkimuskysymykset yhdessä teorian kanssa selkiinnyttävät tutkimuksellisen tulokulman tutkittavaan aineistoon. Olen kiinnittänyt huomiota siihen, että aiheesta kirjoitettu kirjallisuus ja saatavilla oleva tutkimus ovat olleet apuna muodostaessani tutkimuksellista taustaa ja viitekehystä.¹⁵⁵

Temaattisen laadullisen analyysin teen jokaisen kolmen kategorian virsistä. Ensimmäisessä kategoriassa on 115 virttä, jotka olen jakanut neljään pääluokkaan. Tutkimusluku 3 esittelee tutkimustulokset ja analyysin näiden 115 virren osalta.

¹⁵² Liite 3.

¹⁵³ Tuomi, Sarajärvi 2002, 117-122, 140.

¹⁵⁴ Puusa & Juuti 2011, 115-117.

¹⁵⁵ Puusa & Juuti 2011, 52-53.

Puusan ja Juutin tutkimusesimerkkien mukaan ryhmittelen nämä virret temaattisiin alaryhmiin.¹⁵⁶

Olen pitänyt tärkeänä esitellä myös kaikkien erikseen mainitsemieni virsien tekijät ja lyhyesti heidän taustansa, jotta ymmärrys kyseisestä virrestä saa mahdollisimman laajan viitekehyksen ja lukija voi sen kontekstualisoida esimerkiksi aika-kauteen, maakuntaan tai maahan.

Hermeneuttinen kehällisyys ilmenee tutkimuksen tulkinnallisuudessa niin, että muodostan esiyymmärrykseni ja intuitionomaisesti analysoin ja jäsennän tutkimusaineiston. Tähän teoreettiseen ajatteluun pohjautuen oikeastaan myös tutkimuskysymykseni ovat muotoutuneet mutta myös tarkentuneet tutkimuksen edetessä. Tässä mielessä juuri laadullinen tutkimus ja temaattisesti rakennettu analyysi sekä lähiluku ovat tukeneet toisiaan tutkimustulosten saamiseksi.

Hermeneuttinen muodostunut kehä on ollut myös jonkinasteinen kamppailukehä, sillä siihen vaikuttaa oma henkilöhistoriani, henkilökohtainen ymmärrykseni ja esiyymmärrykseni, joka on haastettu prosessin myötä.¹⁵⁷ Tekstiä täydentäessäni ja analyysia tehdessäni olen pitänyt tärkeänä taustoittaa myös virsitekstien syntyä. Samalla olen joutunut tarkkaan pitämään mielessäni sen, että taustoitus ei muodostu subjektiiviseksi omien ennakoasenteideni ja mielenkiintoni mukaisesti. Samoin joidenkin tekstien suhteen joutuu havainnoimaan omaa virheellistä lukutapaansa. Analysoidessani ja kirjoittaessani tekstiä, jouduin samalla dialogiin sisäisen ymmärryksensä kanssa. Virsien analyysi on vahvistanut kärsivällisyyttä siihen, että tulkinta etenee oikein. Samalla pyrin saattamaan tekstit niille kuuluvaan asemaan. Tämä tietysti vaikuttaa omaan ajatteluuni ja ymmärrykseen teksteistä ja auttaa analyysin tekemistä.

Ensimmäisen ja aineistoltaan laajimman temaattisen kokonaisuuden muodostavat 115 virttä, jotka on kirjoitettu me-muodossa. Tämä muoto korostaa yhteisöllisyyttä, yhteistä kokemusta ja osaltaan avaa myös ystävyys-käsitettä Siionin virsissä. Seuraavassa analyysiyksikössä ovat ne virret, joissa Jeesus on ihmisen ystävä. Tämän ryhmän virret on ollut luontevinta jakaa virsiin, jonka ensimmäisessä ryhmässä Jeesus on yhden ihmisen ystävä. Toisessa ryhmässä Jeesus on ihmisten yhteinen ystävä.

¹⁵⁶ Puusa & Juuti 2011, 126-149.

¹⁵⁷ Gadamer, H.-G. 2004. Hermeneutiikka. Ymmärtäminen tieteissä ja filosofiassa. Suom. I. Nikander. Tampere; Vastapaino.

Kolmas temaattisesti muodostunut aineistokokonaisuus keskittyy niihin Siionin virsiin, jotka kuvaavat ihmisten keskinäisiä suhteita ja ihmisten välistä ystävyyttä.

Yksityiskohtaisemman sisällönanalyysin tein kaiken kaikkiaan kolmesta virrestä, jotka edustavat kukin omaa kategoriaansa edellä mainitun jaon mukaisista ryhmistä. Nämä kolme Siionin virttä ovat virret 58, 98 ja 152. Ne edustavat syntyhistorialtaan ja sävel- ja ennen muuta tekstiasultaan eri aikakausia. Virsi 58 on vanhaa herrnhutilaista perintöä, jonka viimeisin kirjallinen asu on pyritty palauttamaan mahdollisimman lähelle alkuperäistä 1740-luvun ruotsalaista tekstiä. Nykyinen kieliasu on paitsi uskollinen vanhalle, myös uudistettu niin, että se puhuttelee nykyveisaajaa. Virsi 98 on 1920-luvulla ndongaksi kirjoitettu, vuonna 2000 suomennettu ja se on kokonaan suomalaisten tekemä virsi. Siinä yhdistyy lähes sadan vuoden takainen teksti nykyaikaiseen käännökseen. Siionin virsi 152 on mahdollisesti Antti Achreniuksen kirjoittama Halullisten Sieluin Hengellisten laulujen virsi, joka on 1970-luvulla uudistettu Herkko Kivekkään toimesta. Virsi 152 on osoittautunut virreksi, joka useimmiten mainitaan keskusteltaessa virsiteksteissä olevista ihmisten välisten suhteiden kuvauksista ja ystävyydestä. Se sisältää kuvausta siitä hoitamisesta, jota kristityt toisilleen osoittavat, mutta myös hoitoa, jota ihminen saa kokea Jeesuksen toimesta. Virressä ihminen näyttäytyy uupuvana, väsyvänä matkalaisena, joka kilvoittelee ja kulkee yhdessä muiden kaltaistensa kanssa kohti yhteistä päämäärää, taivasta.

Tutkimusprosessini on siis lähtenyt ensin liikkeelle laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysistä. Siionin virsien sanavalinnat ja ilmaisullinen maisema osoittautuivat kovin samankaltaiseksi eri virsien kesken. Käsitys ystävyydestä, oli hän sitten ihminen tai Jeesus, ei avautunut riittävästi käyttämälläni metodilla. Päästäkseni eteenpäin analysoimaan tekstiä, osoittautui hyödylliseksi tutkia virsiä myös lähiluvun metodilla. Tutkimustuloksen kannalta on ollut tärkeää, että metodeja käytettiin rinnakkain tutkimustuloksen mahdollisimman tarkan ja yksityiskohtaisen tutkimustuloksen saamiseksi. Kahden metodin käyttämisen myötä tutkimustulosta rikastuttaa lähiluvun metodin käyttäminen, joka antaa analysoitavalle tekstille mahdollisuuden puhua vahvasti omaa kielellistä viestiään. Pelkästään lähilukuun keskittyen ei näin laaja tutkimusaineisto olisi ollut mahdollista käsitellä opinnäytetyön laajuisessa tutkimuksessa. Siksi hyödynsin lähiluvun metodia erityisesti kolmen valitsemani virsitekstin suhteen ja laadullista, temaattista sisällönanalyysin metodia oli mielekästä käyttää tutkimuksen kokonaisuuden hahmottamisessa ja jaottelussa.

2.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tieteellisiin periaatteisiin vedoten pyrin kuvaamaan aineistoani ilman ennakkoluuloja, vaikka minulla onkin henkilökohtainen suhde tutkittavaan aineistoon. Olen ollut useita vuosikymmeniä Herättäjä-Yhdistyksen jäsen ja olen Lounais-Suomessa yhdistyksen aktiivinen toimija. Ennakkotuntemukseni virsistä on ollut tutkimustyötä tehdessä suuri etu ja vaikuttanut työskentelyyni myönteisesti, sillä lähiluvun metodia hyödyntäen olen voinut myös veisaamalla perehtyä tutkittaviin virsiin, jolloin niiden sanomaan on tullut erityisiä sävyjä virren sävelenkin myötä. Tunnen herännäisyyden hyvin työhistoriani kautta, sillä olen toiminut Turun kristillisen opiston lyhytkestoisen koulutuksen koulutussuunnittelijana. Opisto on yksi Suomen yhdeksästä herännäisopistosta.

Analyysimenetelmässä pitäytyminen ja tieteelliseen työskentelyyn sitoutuminen tuovat tutkimukseen sellaiset objektiivisuuden periaatteet, että tarkastellessani Siionin virsien ystävä-käsitystä tarkastelen sitä tieteellisesti valitsemieni metodien mukaisesti. Olen tehnyt tutkimusta aineistosta, jonka tunnen tutkimustyöhön verrattuna täysin erilaisesta kontekstista veisaajana, puhujana ja seuroissa kävijänä. Sisällönanalyysi ja lähiluvun metodi ovat paljastaneet virsistä runsaasti sellaisia seikkoja, jotka ovat muuttaneet etukäteisoletustani ja osoittaneet, että esiymmärrys aiheesta on hyvä saada haastetuksi perehtymisen ja metodein mahdollistuvan perusteellisen tutkimuksen ja lähiluvun kautta. Virsiä ja tekstien sisältöä olen tarkastellut ja laajentanut ymmärrystä virsitekstiin tutkimusprosessin edetessä.

Luomani kategoriat tai analyysiyksiköt ovat syntyneet oivalluksesta, että ystävyyteen ja yhteisön ominaisuuksiin kuuluvat virret voivat avautua moneen eri suuntaan ja että niiden kategorisoiminen kolmeen luomaani temaattiseen kokonaisuuteen suo niille tarkastelupohjaa, jossa niiden tekstit saavat oikeutetusti olla analysoituina ilman mahdollista tunnetaakkaa tai yleisesti omaksuttuja käsityksiä asiasta. Virsitekstit ovat myös niin monikerroksisia, että ne synnyttävät omaa todellisuuttaan jo pelkästään tekijänsä lähtökohdista käsin. Näitä virsitekstejä ei voi käsitellä vain sisällönanalyysin avulla, sillä silloin niiden näkökulma on vaarassa typistyä.

2.4 Aikaisempi tutkimus

Heikki Tukiainen, Ville Vähäsarja ja Antti Ylimäki ovat tutkineet pro graduissaan Siionin virsien edellistä laitosta ja sen toimitustyötä. Heikki Tukiainen pro gradu on vuodelta 1967, Ylimäen vuodelta 1982 ja Vähäsarjan vuodelta 1976. Ne keskittyvät Siionin virsien laajan uudistamisen edelliseen prosessiin vuonna 1971.¹⁵⁸ Marja Lehtisen pro gradu on kokonaissisältöä esittelevä tutkimus vuodelta 1981.¹⁵⁹

Suvi Löytynoja on tehnyt tutkimuksen Itä-Suomen yliopiston teologisessa tiedekunnassa Siionin virsien ekoteologisesta sanomasta vuonna 2012.¹⁶⁰ Löytynoja tutkii virsitekstejä, joiden sanomaan sisältyy luonto ja Jumalan rooli ja asema luomakunnan luojana sekä toisaalta ihminen luomakunnan vaalijana ja vartijana. Kukka-Maaria Kalpion pro gradu käsittelee Siionin virsien lisävihkoa kokonaisuu-distuksellisesti eli sen sisällölliseen kokonaisviestiin ja -sanomaan keskittyen.¹⁶¹ Tutkimus on tehty Itä-Suomen yliopistossa vuonna 2005, jolloin samana vuonna otettiin käyttöön Siionin virsien lisävihko Saarijärven herättäjäjuhlilla.¹⁶²

Kalpion tutkimus Siionin Virsien lisävihon kokonaiskuvasta esittää lyhyesti aihetta lähisuhteet ja perhe sekä ystävät. Kalpion mukaan ihminen rukoilee voimaa ja toivoa ollakseen tukena läheisilleen. Samalla virret välittävät kiitollisuutta ystävistä. Kalpion tutkimuksen mukaan koti on Siionin virsissä paikka, joka on hyvinvoinnin perusta ja johon ihminen pyytää rakkautta ja keskinäistä yhteyttä. Hänen mukaansa koti ja perhe kuitenkin mainitaan yllättävän harvoissa virsissä ja saman hän mainitsee koskevan ystäviä ja muita rakkaita ihmisiä. Siionin virsien arjessa korostuvat työ ja vastuu.¹⁶³

Sekä Kalpion että Löytynojan tutkimukset edustavat Siionin virsien lisävihkosta tehtyä tutkimusta. Kalpion tutkimustulos on siinä mielessä huomionarvoinen

¹⁵⁸ Tukiainen, Heikki, Siionin virret -kokoelman käyttö ja asema virsikirjassamme, pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopiston teologinen tiedekunta 1967.

Ylimäki, Antti, Siionin virret, tutkimus heränneiden virsikirjoelman uudistetun laitoksen synnystä, rakenteesta ja alkuperästä, pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopiston teologinen tiedekunta 1982. Vähäsarja, Ville, Siionin virsien uudistus vuosina 1960-1972, pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto, teologinen tiedekunta 1976.

¹⁵⁹ Lehtinen, Marja 1981. Etehes armon istuimen: Sisällönanalyttinen tutkimus Siionin virsien 1972 laitoksesta. Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma, Helsinki.

¹⁶⁰ Löytynoja, Suvi, Ekoteologia Siionin virsissä, pro gradu -tutkielma, Itä-Suomen yliopisto 2012.

¹⁶¹ Kalpio, Kukka-Maaria, ”Voimaksi voimattoman”, SV-lisävihkon sisällöllinen kokonaiskuva, pro gradu -tutkielma, Itä-Suomen yliopisto, 2008.

¹⁶² <https://herattajajuhlat.fi/4040-vuodet-18932010>, www.h-y.fi luettu 31.10.2018.

¹⁶³ Kalpio, Kukka-Maaria, 2008, 81.

omaa tutkimustani ajatellen, että se keskittyy osittain samoihin virsiin. Sen aihealueen laajuuden vuoksi tutkimus kuitenkin pitäytyy ystävyys-teeman suppeassa esittelyssä.

Uudistetuista Siionin virsistä on Arto Toivanen tehnyt pro gradu -tutkielman vuonna 2017 ja tutkielma on nimeltään ”Että veisuu jatkuisi”. Se käsittelee Siionin virsien uudistusprosessia Hengellisen kuukauslehden näkökulmasta ja siitä, miten uudistusta käsitellään yhdistyksen omassa lehdessä. Toivanen on tutkinut mainitussa lehdessä ilmenneitä perusteita kokonaisuudistukselliselle prosessille vuosina 2009-2017.¹⁶⁴ Toivasen tutkimustuloksen mukaan kokonaisuudistus toivoo korostettavan sielunhoitoa, Kristuksen ja kristityn välistä yhteyttä sekä Luojan ja luomakunnan välistä yhteyttä, mitä teemaa myös Suvi Löytynojan opinnäyte käsittelee.

Toivasen mukaan moralistista ja tuomitsevaa asennetta on pyritty välttämään. Tutkimus sivuaa omaa tutkimuskysymystäni ja tutkittavaa aihepiiriä, sillä se on keskittynyt heränneiden lehdessä ilmeneviin asioihin ja keskusteluun koskien Siionin virsien uudistusprosessia, joka on aina hyvään lopputulokseen pääsemiseksi oltava kollektiivista. Tutkimus valottaa herännäisyyden sisällä käytävää keskustelua ja auttaa hahmottamaan olemassa olevaa toimintakulttuuria, jonka puitteissa uudistusta on tehty. Siitä saattaa olla tehtävissä tiettyjä johtopäätöksiä heränneistä, körttiläisistä, yhteisönä. Toivanen päätyy tutkimuksessaan esittämään, että virsissä saisi vielä entistä paljon selkeämmin ja kirkkaammin näkyä lähimmäisyyden teema ja ajatus tässä maailmassa ihmiselle uskottujen tehtävien hoitamisesta. Toivasen tutkimus sisältää näin tulokulman Siionin virsiin ja huomioita körttiläisten yhteisöstä, joita on tarpeen huomioida tutkittaessa Siionin virsien ystävä -käsitystä.¹⁶⁵

Petra Berghäll on tutkinut musiikin maisterin kirjallisessa työssään vuonna 2003 Siionin virsien lisävihkoon esitettyjä virsiä niiden sävelmien tutkimukseen keskittyen. Lisäksi hänen tutkimuksessaan on Veisuut -lisävihkon sisällöstä saadun palautekyselyn sisällönanalyysi.¹⁶⁶

Kimmo Ylikankaan väitöskirja tarkastettiin Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa syksyllä 2018. Sen otsikko on ”Pietististä humanistiksi? Olavi Kares herännäisyyden, kirkon ja yhteiskunnan muutoksen keskellä 1945-1974. Tutkimuksessaan Ylikangas sivuaa myös Siionin virsien edellistä isoa uudistustyötä, joka saatettiin päätökseen vasta vuonna 1971, vaikka hanke aloitettiin jo vuonna 1960.

¹⁶⁴ Toivanen 2017.

¹⁶⁵ Toivanen, 2017.

¹⁶⁶ Berghäll, Petra 2003. Veisuut – ehdotuksia uusiksi virsiksi. Uusien sävelmien tarkastelua. Musiikin maisterin kirjallinen työ. Sibelius-Akatemia, Kuopio.

Ylikangas kuvaa uudistuksen myrskyisiä vaiheita, joissa hanke kohtasi laajan vastustuksen ja sen keskeyttämistä ehdotettiin mm. arkkipiispa Simojoen toimesta. Edellinen laitos oli vuodelta 1893 ja oli näin jo vuosikymmeniä vanha.¹⁶⁷

3. Ystävyyden yhteisöllisyytenä

3.1 ”Me veisaamme ja puhumme, nyt, Jeesus siunaa kaikki se” - me -muotoiset Siionin virret

Kaikkiaan 115 Siionin virttä sisältää säkeistöjä, joissa lauseen subjekti on ilmaistu monikon ensimmäisessä muodossa ”me veisaamme”, ”me pyydämme” tai niin, että lauseen substantiiviin on lisätty omistusliite.¹⁶⁸ Omistaja jollekin tekemiselle tai kokemiselle tai asialle on monikon ensimmäisessä muodossa ”joulumme”, ”Jeesuksemme”, ”rukouksemme”. Tämä välittää virsitekstin olemuksesta ilmiönä yhteisöllisyyden, yhteisen kokemuksen tai yhteisen tekemisen tai yhteisen tavoitteen.¹⁶⁹ Nämä virsitekstit vahvistavat ajatusta siitä, että Siionin virsissä valittu tekstimuoto on harkittu ja valittu tarkoin. Tällä viitataan näihin virren sanoihin, joissa possessiivisuffiksi viittaa monikon ensimmäiseen muotoon tai monikon ensimmäisen persoonan on virsitekstin subjekti. Nämä valitut sanamuodot vahvistavat ja tukevat yhteisöllisyyden kokemusta ja yhdessä tekemisen ja kokemisen tärkeyttä sekä avaavat veisaajalle kokemuksen hengellisyyden kollektiivisesta luonteesta.

Me -muotoisten Siionin virsien kolme pääluokkaa ovat 1) hengellisyyden harjoittaminen 2) armovirret ja 3) yhteinen elämä ja iankaikkisuus.

3.1.1 Yhteinen hengellisyyden harjoittaminen

Yhdistin alaluokat ”yhteinen rukous” ja ”yhteinen veisuu” yläluokaksi yhteisen hengellisyyden harjoittaminen. Yhteinen veisuu on tärkeää, sillä veisuu on rukousta. Yhteinen rukous on tärkeää, ja se tapahtuu usein yhdessä veisaamalla. Veisaamista kuvataan yhteisenä tekemisenä, mikä on kiitoksen tuomista Jumalalle¹⁷⁰. Kiitosta veisataan myös virsissä 129, 188 ja 216 sekä 255. Virressä 135 veisataan kiitosta yhdessä perillä taivaassa ja se kuvataan seuraavasti: ”Kerran saamme veisata taivaan kirkkaudessa, polvistua eteesi, kiittää armoitustasi”¹⁷¹. Yhdessä veisattava kiitosvirsi on riemullinen¹⁷² ja yhdessä veisaaminen on virsi, jossa herätään

¹⁶⁷ Ylikangas 2018, 218-222.

¹⁶⁸ Siionin virret 2017.

¹⁶⁹ Liite 1, 117 Siionin virttä, 2017.

¹⁷⁰ Siionin virsi 242.

¹⁷¹ Siionin virsi 135: 6.

¹⁷² Siionin virsi 189

uudessa isänmaassa, jolla viitataan taivaaseen.¹⁷³ Ihminen näyttäytyy yhteisessä veisuussa paitsi mykkäraukkana¹⁷⁴, myös lapsena¹⁷⁵, alhaalla maassa olevana armonkerjäläisenä¹⁷⁶.

Siionin virsi 128 on Pohjois-Savosta tallennettu toisinto alun perin Pohjoismaisesta 1600-luvun virrestä. Achreniuksen teksti on uudistettu jokaiseen Siionin virsien toimitettuun versioon. Virsi on alun perin Achreniukselle tyypilliseen tapaan kirjoitettu herätykseksi suruttomille, mutta myös kehottamaan jo hengellisiä ystäviä kilvoitteluun. Virren toisessa säkeistössä kuvataan elämää murheellisena matkana, jota taivalletaan maahan vaipunein katsein.¹⁷⁷ Kolmas säkeistö jatkaa samaa ajatusta tuoden siihen ratkaisun, jossa huoli ja murhe voidaan jakaa toinen toisillemme:

”Kun tietä käymme huolinemme ja tuska täyttää sydämen,
se kertokaamme toisillemme näin toisiamme hoitaen,”¹⁷⁸

Ystävät hoitavat, kun ei itse jaksa. Siihen samaan matkaan tulee sitten kolmanneksi Jeesus, joka moittii ihmisen tyhmyyttä rakastavasti.¹⁷⁹ Sydämeen tulee uutta elämää ja toivo. Virren viimeinen säkeistö painottaa yhteistä ehtoollista, jossa köyhät syntiset liitetään pyhien yhteyteen.¹⁸⁰

Väinö Malmivaara julkaisi vuonna 1933 runokokoelman ”Rukousvirsiä”.¹⁸¹ Tämä runokokoelma sisältää jo ennalta tunnettuja Siionin virsiä sekä hänen kirjoittamiaan virsirunoja, jotka osin päätyivät seuraavaan, vuoden 1971 Siionin virsi -kokoelmaan. Malmivaara julkaisi tämän rukousvirret kokoelman toimiessaan kansanedustajana, jossa tehtävässä hän yleisen käsityksen mukaan huonosti viihtyi ja jossa tehtävässä hänet opittiin tuntemaan ”eduskunnan omatunto” -nimellä. Rukousvirret sisältävät paljon rukousta ja huolta isänmaan kohtalosta ja siitä, että nuoriso pysyisi uskossa kiinni.¹⁸² Näitä Malmivaaran rukousvirsiä ovat vielä uudistettussa Siionin virsikirjassa virret 153, 168, 172, 173, 174 ja 200.¹⁸³ Isänmaallishenkinen virsi 153 pyytää Jumalalta varjelusta Suomen kansalle ja koteihin, joissa per-

¹⁷³ Siionin virsi 235:2.

¹⁷⁴ Siionin virsi 198: 1.

¹⁷⁵ Siionin virsi 186: 4.

¹⁷⁶ Siionin virsi 190.

¹⁷⁷ Siionin virsi 128:2. ”Kun teemme matkaa murheellista nyt katsein maahan vaipuvien julmasta Jerusalemissa Emmaukseemme takaisin, niin emme saata unohtaa Jeesuksen kovaa kuolemaa.”

¹⁷⁸ Siionin virsi 128:3.

¹⁷⁹ Siionin virsi 128: 4.

¹⁸⁰ Siionin virsi 128: 6.

¹⁸¹ Malmivaara, Rukousvirsiä 1933.

¹⁸² Haavio 1990, 144-146.

¹⁸³ Haavio 1990, 147-149.

heiden nuorille pyydetään ”liitä nuoret joukkoosi, sulje armohelmaasi. Säästä heidät pahimmalta, auta turvaan myrskyn alta”.¹⁸⁴ Virsi 168 on rukous kastetun puolesta, mutta samalla se on muistutus kaikille kastetuille: ”Suo, etten rikkoa milloinkaan saattaisi kasteeni liittoa. Varjele lapsesi”.¹⁸⁵ Virressä on luettavissa myös moraalinen varoitus ja kehoitus antautua kokonaan Jumalalle. Se, että kaste on lahja, tuntuu ikään kuin jäävän virressä taka-alalle.¹⁸⁶ Virret 172, 173 ja 174 ovat Jumalaa ylistäviä rukousvirsiä. Virsi 172 on kolmiyhteiselle Jumalalle omistettu virsi, joka antaa uskovilleen ”uskon kilven ja voiman Hengestään”.¹⁸⁷

Siionin virsissä on sellaisia virsiä, joita veisataan usein vain syntymäpäivänä, häissä, kastejuhlassa tai hautajaisissa. Näiden elämän tärkeiden siirtymävaiheiden yhteydessä vietetään yleensä myös seuroja, joissa kulloiseenkin tilanteeseen soveltuvat tietyt virret. Merkkipäiväseurat, muistoseurat tai hääseurat, kihlajaisseurat ja nimipäiväseurat ajatellaan juhlistavan ja pyhittävän mainittua yhteistä tapahtumaa.¹⁸⁸ Syntymäpäivävirtenä tunnettu virsi 173 sisältää hartaan rukouksen, että synnit saadaan anteeksi ja vilppi pyyhitään pois. Virsi päättyy kiitokseen ”kaikesta sydäimestäni, armahtavainen Isäni”. Tämä virsi veisataan onnitteluvirtenä ja sitä veisataan syntymäpäiväseuroissa.¹⁸⁹ Avioliittoon vihityille veisataan hääseuroissa rukousvirsi 174, jossa pyydetään uuteen, vastaperustettuun kotiin Jumalan läsnäoloa, jossa on rauha ja rukous ja että koti olisi sanalla siunattu ja siellä olisi halu auttaa toista. Virren viimeinen säkeistö sisältää pyynnön: ”Rakentamaasi kotiin tuo ystävät, seurakansa”. Virsi päättyy ajatukseen pääsystä ikuisen kotiin taivaassa, joka on vielä parempi koti kuin ihmisen maallinen asuinsija.¹⁹⁰ Hautajaisia vietetään yleensä niin, että siunauksen jälkeen pidetään muistoseurat muistotilaisuuden sijaan tai sen lisäksi. Muistoseurojen virret voivat liittyä erityisesti vainajan elämään tai koetaan muutoin tilanteeseen sopiviksi.

Yhteinen rukous niin, että rukoileminen ja avun pyytäminen on yhteistä tekemistä ilmaiseva sana, on ilmaistu useassa, lähes 30:ssä, virressä. Rukouksesta veisataan tai henkilökohtainen rukoileminen mainitaan useissa virsissä, mutta näissä 22:ssä virressä rukoileminen tapahtuu yhteisesti. Rukouksesta käytetään ilmauksia

¹⁸⁴ Siionin virsi 153.

¹⁸⁵ Siionin virsi 168.

¹⁸⁶ Haavio 1990, 147.

¹⁸⁷ Siionin virsi 172.

¹⁸⁸ Elenius 1996, 21.

¹⁸⁹ Siionin virsi 173.

¹⁹⁰ Siionin virsi 174

”seimen lasta apuun huutaa saamme”¹⁹¹, ”etsimme rukousta, kivulle sanoja”¹⁹², ”kun me heikkoina Herralle huokaamme vaan”¹⁹³, ”puutoksemme tuntien, käymme luokse Armahtajan”¹⁹⁴, ”kumminkin me soperramme”¹⁹⁵, ”silmit luomme Jeesukseen”¹⁹⁶ ja ”me käymme Herran puheille”¹⁹⁷. Kaikissa ilmauksissa on luettavissa nöyrä asenne Jumalaa kohtaan ja Hänen edessään olemista ilmaistaan pyhyyttä tuntien ja sitä korostaen. Ihmisestä ilmenee myös näiden sanavalintojen ja ilmausten kautta se, että hän on heikko, väsynyt ja ahdistunut. Rukoileminen on väsyneen ja ahdistuneen ihmisen avunpyyntö Jumalalle.

Jumalaa rukoillaan, Häneltä pyydetään monia asioita, kuten ”pyydämme, edellämme käy”¹⁹⁸, ”me pyydämme henkesi kastetta”¹⁹⁹, ”nyt pyydämmekin, virvoita uudestaan Hengen voimalla”²⁰⁰, ”lapsille sekä nuorille varjelusta pyydämme”²⁰¹, ”kun tarvitsemme apua vaiheissa murheellisissa”²⁰², ”rukoilemme itsellemme mieltä armoon suostuvaa”²⁰³.

Jumalaan turvataan ohjaamaan elämänmatkaa, virvoittamaan mieltä ja henkeä sekä antamaan meille armoon suostuvaa mieltä. Virressä 150 pyydetään apua murheellisiin vaiheisiin elämässä. Sama virsi kehottaa yhteisesti jättämään kaiken Herralle ja kehottaa yhdessä rukoilemaan varjelusta. Perheen lapset ja nuoret tarvitsevat Jumalalta erityisesti varjelusta pysyäksään taivaan tiellä ja saadakseen ”maistaa kunnolla taivaan armoa”²⁰⁴.

Yhteinen hengellisyyden harjoittaminen, veisuu ja rukous, sisältävät elämän erilaisia yhdessä tehtyjä ja koettuja asioita, joista osa on arkisia, osa iäisyyskysymyksiin ja taivaaseen kohdistuvia. Virsissä ei ilmene ihmisten välistä keskinäistä kilpailua Jumalan tai toinen toisensa edessä, vaan kaikki ovat samalla viivalla syntiensä kanssa ja kilvoitus ilmenee vain kilvoituksena, jonka ihminen kilvoittelee aina viime kädessä pelottavankin yksin ja paljaana Jumalan edessä. Herännäisyy-

¹⁹¹ Siionin virsi 186.

¹⁹² Siionin virsi 178.

¹⁹³ Siionin virsi 129.

¹⁹⁴ Siionin virsi 96.

¹⁹⁵ Siionin virsi 155.

¹⁹⁶ Siionin virsi 119.

¹⁹⁷ Siionin virsi 149.

¹⁹⁸ Siionin virsi 239.

¹⁹⁹ Siionin virsi 45.

²⁰⁰ Siionin virsi 119.

²⁰¹ Siionin virsi 149.

²⁰² Siionin virsi 150.

²⁰³ Siionin virsi 165.

²⁰⁴ Siionin virsi 149.

dessä puhutaan ”alhaalla liikkuvasta armosta, matalalla liikkuvasta evankeliumista”, jonka Herättäjä-Yhdistyksen toiminnanjohtaja Jussi Kuoppala on 1940-luvulla painottanut olevan olennainen ja luovuttamaton osa herännäisyyden teologista ajattelua. Kuoppalan mukaan kaikkien ihmisten voidaan ajatella olevan Jumalan kovan puhuttelun alaisia, kyseleviä ja epävarmoja. Ajatus on perintöä Paavo Ruotsalaiselta, joka näki, että ihmisten jo valmiiksi raskaita taakkoja ei pidä mennä lisäämään, vaan että ihmisen on käsitettävä olevansa juuri sellaisena Isän sylissä.²⁰⁵ Sama ajatus on kirjoitettu nykysanoin Herättäjä-Yhdistyksen nuorisotyön strategiaan, joka kiteytyy lauseeseen ”sinä kelpaat, sinä riität, sinä et ole yksin”.²⁰⁶

Ihminen saattaa tuntea kilvoituksessaan Jumalan edessä olevansa yksin. Yksin kamppailevaa auttavat virret, jotka muistuttavat yhteisöllisyydestä ja yhteisestä kulkemisesta elämäntiellä. Virret muistuttavat, että ainakin Kristus on aina kamppailevan ihmisen vierellä ja tukena.

3.1.2 Armovirret

Alaluokat ”syntien anteeksipyyttäminen ja -saaminen”, ”armollinen Jumala”, ”Jumalan kiittäminen” ja ”syntinen ihminen” yhdistin yläluokaksi ”Armo”. Syntejä pyydetään yhteisesti me-muodossa anteeksi ja armoonkin turvaudutaan kollektiivisesti ja siitä toivomuksesta käsin, että kaikki saisivat olla siitä osallisia, 19:ssä virressä. Syntisestä ihmisestä yksilönä tai syntisten joukkona on 25 virttä. Syntinen kuvataan virsissä vaivattuna²⁰⁷ ja vajavaisena²⁰⁸, jota syntitaakat kiusaavat ja painavat. Syntinen herää synnintuntoon²⁰⁹, häpeää tekojaan²¹⁰ ja tunnistaa puutteensa²¹¹. Synti kuvataan myös painona, joka tekee surulliseksi ja varjostaa elämää. Ihminen on syyllistynyt pilkkaamaan Jeesusta ristiinnaulitsemalla hänet.²¹²

Siionin virren 183 on kirjoittanut Jaakko Haavio vuonna 1968. Virsi on rukous Jeesukselle, jota puhutellaan sävyisänä paimenena ja teksti on kieliasultaan juhlallinen. Virren sävel on Tanskasta 1500-luvulta ja nykyinen Siionin virren sävel on tämän toisinto Etelä-Pohjanmaalta. Virsi tuli vuoden 1971 Siionin virsien koko-

²⁰⁵ Elenius 1996, 51-52.

²⁰⁶ <https://www.nuoriyty.fi/sina-riitat-sina-kelpaat-sina-et-ole-yksin/> luettu 2.11.2018.

²⁰⁷ Siionin virsi 32:2.

²⁰⁸ Siionin virsi 1.

²⁰⁹ Siionin virsi 49.

²¹⁰ Siionin virsi 96:3.

²¹¹ Siionin virsi 96:6.

²¹² Siionin virsi 206.

elmaan uutena virtenä. Se alkaa yhteisellä pyynnöllä, jossa Jeesusta puhutellaan sävyisänä paimenena. Häntä pyydetään rauhoittamaan ihmismieltä ja tekemään siitä taipuisan, jotta armon vastaanottaminen kirkastuu ihmiselle ja hän jää siihen joukkoon, joka on Jeesuksen seuraajien joukko, seuroissa käyvien ihmisten joukko. Virren toinen säkeistö sisältää pyynnön, että ihmiset johdatettaisiin korkealle paikalle, josta voisi nähdä kauaskin, Haavion kielen mukaisesti avaralle, ja avoimin silmin. Säkeistö päättyy toteamukseen, miten Hyvän Paimenen lauma on mittaamaton.

Kolmas säkeistö on pyyntö, että opittaisiin pitämään kaikkia ihmisiä veljinä, ovat he sitten lähellä tai kaukana. Tärkeää on myös muistaa, että ei tuomittaisi toisia tai vertauskuvallisesti että ei iskettäisi ketään toista ihmistä millään aseella, harjoitettaisi väkivaltaa fyysisesti tai henkisesti.

Viimeinen säkeistö päättyy pyyntöön saada kulkea johdatuksessa niin, että palvellaan toisia ja vaelletaan nöyrästi. Virsi on tyypillinen Haavion virsi siinä mielessä, että siinä on vahvasti esillä lähimmäisenrakkaus, palvelumieli ja yli rajojen tuleva ystävyys. Haaviolla oli tekstiä kirjoittaessaan mielessään Raamatun sanat: ”Joka teidän keskuudessanne tahtoo tulla suureksi, hän olkoon teidän palvelijanne”.²¹³

Jaakko Haavio kertoo tehneensä virsitekstin aikana, jolloin elämän tuska ja ahdistus sekä monet pelot uhkasivat elämää suurien muutosten muodossa 1960-luvun lopulla. Sellaisia uhkia olivat tuolloin kylmän sodan vuodet, nopea kaupungistuminen ja teknologian kehitys, joka tuntui jopa pelottavan nopealta. Tarvittiin Haavion mukaan Jumalan hoitavaa ja rohkaisevaa läsnäoloa.²¹⁴ Virressä ei ole luettavissa jakoa ei-ystäviin ja ystäviin, vaan se sisältää selkeän viestin lähimmäisyyden näkemisestä kaikissa kanssaihmisissä.

Kristittynä elämiseen kuuluu myös pohdintaa Jumalan olemassaolosta ja olemuksesta, omasta elämisestä ihmisenä, joka on syntinen ja joka silti etsii Jumalan läsnäoloa ja rakkautta elämäänsä. Ihminen pyytää anteeksi ja seisoo ”armahtajansa ovella”, kuten virsi 1 asian kuvaa. Turmelus ja synty ovat aiheuttaneet harhateillä vaeltamista ja saavat ihmisen kokemaan ”voimattomuutta”²¹⁵ ja ”tyhjyyttä”²¹⁶. Ihmisellä ei ole muuta mahdollisuutta kuin pyytää vääriä tekojaan ja laiminlyöntejään

²¹³ Johanneksen evankeliumi 20:26.

²¹⁴ Haavio 1990, 169-172.

²¹⁵ Siionin virsi 191:1.

²¹⁶ Siionin virsi 195:2.

anteeksi. Yhteinen syntien tunnustaminen ja Jumalalta avun ja anteeksiannon pyytäminen on pelastuskeino. Saatuaan syntinsä anteeksi ihminen haluaa jättää maailman ja hylätä sen turhat riemut²¹⁷.

Siionin virret pyrkivät välttämään moralisointia. Siksi virsi ei saa osoittaa kehtään sormella. Arto Toivasen tutkimuksessa asia esitetään seuraavasti:

”Nykyisten Siionin virsien syntikuvauksissa synti saatetaan kuitenkin toisinaan havaita myös toisissa ihmisissä, mikä tuskin auttaa hengellisessä rakentumisessa. Synnin osoittelu toisessa ihmisessä sisältää moralistisen sävyn. Moralismi ei sovi Siionin virsiin eikä herännäisyyteen.”²¹⁸

Nykyisillä Siionin virsillä Toivanen tarkoittaa vuoden 1971 painosta. Hän toteaa uudistetun laitoksen pyrkivän karsimaan entisestään moralistista sävyä. Toteaa vielä itse, että kun esimerkiksi oikeudenmukaisuutta vaativat virret kohdistavat puhuttelun ”meihin” tai ”itseensä”, tämä me-muotoinen puhuttelu taittaa toisiin kohdistuvalta moralismilta kärjen.²¹⁹

Virsiuudistuksessa nousi keskeiseksi syntisyyden ja syyllisyyden näkeminen niin, että jos jotain pitää synnin suhteen tarkastella, on oikea suunta oma itse. Uudistamisessa käytettiinkin paljon aikaa keskusteluun ”sormella osoittamisen” välttämisestä, muiden varoittamisesta synnistä.²²⁰

Jumalan anteeksiantamukseen ja armoon ja Jumalan lupauksiin luotetaan yhdessä. Virsi alkaa ensin yksilöllisellä ajatuksella siitä, että Jumala ohjaa kilvoitusta, mutta virren 250 viimeinen säkeistö summaa kaiken toivon Jumalaan kollektiivisesti:

”Ole kiitetty, kun Isä taivaan, lapsiksesi meidät loit. Ole kiitetty Herramme Jeesus, kun voiton ja riemun soit. Ole kiitetty Puolustajamme, Pyhä Henki ja virvoittajamme, sain kanssasi valvoa.”²²¹

Luottamus ja toivo ovat valtavaa armoa, joka koetaan sekin yhdessä, kuten virsi 1 asian ilmaisee.²²² Jotta Jumalan armollisuus avautuu kokemuksellisesti, on ensin nöyrästi tunnustettava synnit ja rohkaistuttava pyytämään armoa ja anteeksiantoa Jumalalta.²²³

²¹⁷ Siionin virsi 239:3.

²¹⁸ Toivanen 2017, 62.

²¹⁹ Siionin virret 54, 176.

²²⁰ Hautala 2017, 58-61, 111.

²²¹ Siionin virsi 250:3.

²²² Siionin virsi 1.

²²³ Siionin virsi 89.

Armo on lahja, jonka syntinen saa kokea saavansa lahjaksi Jumalalta.²²⁴ Armon kokemus synnyttää ihmisessä kiitollisen mielen²²⁵ ja syntinen kokee saavansa uuden elämän armahdettuna.²²⁶ Virressä 89 ja sen viimeisessä säkeistössä on armo esitetty yksinkertaisesti ja ehdottomasti niin, että väärinymmärrykselle ei ole sijaa.

”Herramme on huonoillekin runsaan pöydän kattanut. Tulla rohkenemme mekin, kujiltamme kutsutut. Armon ovi aukeaa, jokainen nyt tulla saa”.²²⁷

Haavion uudistamassa Siionin virsikirjassa oli vielä paljon enemmän virsiä, joissa puhuttiin armonkerjäläisestä. Nyt niitä on vain jäljellä seitsemän virttä, joissa armoa kerjätään. Ihminen on täysin ansioton saadessaan syntinsä Jumalalta anteeksi.²²⁸

Jumalan kokonainen ja kaikkia ihmisiä koskeva armollisuus näyttäytyy armahdetuille virressä 239 säkeistössä 8: ”Me Golgatalla lepäämme ja kuormat sinne laskemme. Myös kirkastukseen kulkee tie, kun Jeesus Taaborille vie”.²²⁹

Armonkokemus on yhteinen niiden ystävien kanssa, joiden kanssa sitä yhdessä pyydetään. Niistä, jotka eivät syntejään pyydä anteeksi eivätkä tee parannusta, ei puhuta mitään tässä yhteydessä. Voidaan siis päätellä, että ystäväjoukkoon kuuluvat ne, joilla on samanlainen hengellinen kokemus itsestään syntisenä ja sitten yhteinen kokemus armahtavasta Jumalasta. Siionin virsien uudistushankkeen yhteydessä kiinnitettiin huomiota siihen, että syyllisyys ja syyllisyydentunto on yliviirtynyt. Kuitenkaan kaikissa tilanteissa syyllisyyden alleviivaava korostaminen ei ole tarpeen eikä mielekästä. Toisaalta taas jotkut olivat sitä mieltä, että syyllisyydentuntoa ei ole riittävästi luettavissa uudistetuissa virsissä. Tähän oli uudistustyöryhmä kuitenkin päätenyt, että minä -muotoisena, yksikön ensimmäisessä persoonassa kirjoitetussa virressä, joka liittyy oman syntisyyden havahtumiseen, on haluttu syyllisyys veisattavan jokaisen sellaiseksi itsensä tuntevan omakohtaisesti niin, että syyllinen on nimenomaan veisaaja itse, jolloin moralistisen syyttävä sormi ei osoita kanssaihmiä.²³⁰

²²⁴ Siionin virsi 133:3.

²²⁵ Siionin virsi 189:3.

²²⁶ Siionin virsi 190.

²²⁷ Siionin virsi 89:4.

²²⁸ Siionin virret 4, 56, 68, 83, 145, 146 ja 247.

²²⁹ Siionin virsi 239:8.

²³⁰ Toivanen 2017, 62-63.

3.1.3 Yhteinen elämä ja iankaikkisuus

Virsi-alaluokat ”Taivasvirret, ikävä ja taivaassa yhdessä oleminen”, ”Epäilevä ja eksynyt ihminen odottaa, pelkää ja etsii yhdessä” ja ”matkalla oleminen yhdessä” yhdistin yläluokaksi ”yhteinen elämä ja iankaikkisuus”.

Tähän yläluokkaan ”yhteinen elämä ja iankaikkisuus” kuuluvia virsiä on kaikkiaan viisikymmentä. Sen alaluokka ”Taivasvirret, ikävä ja taivaassa yhdessä oleminen” sisältää 11 virttä. Siionin virsien taivas ja taivasikävä virsissä kertoo herännäisyyden teologian näkemyksen ihmisen sielusta. Sielusta veisattiin runsaasti Malmivaaran ja Haavionkin uudistamissa Siionin virsissä. Vuonna 2017 uudistetuissa Siionin virsissä sielu esiintyy sanana 132 kertaa ja puhe sielusta liittyy vahvaan perinteeseen nähdä ihmisen sielu tärkeänä ja henkilökohtaisena, mutta kuitenkin niin, että keskustelu sielusta näyttäytyy hoitavassa sävyssä eikä aseta veisaajaa kenenkään ylä- tai ulkopuolelle patistelemaan tai painostamaan toista ihmistä, vaan säilyttää hienotunteisuuden ja kunnioittavan sävyn.²³¹ Tämä tukee uudistustyön periaatteena olevaa lippunäkökulmaa, joka pyrkii esittelemään herännäisyyttä avaran kansankirkollisena ”matalan kynnyksen” liikkeenä.²³² Taivaaseen toivotaan päästävän kuoleman jälkeen. Taivaaseen on ikävä ja taivaassa vietetään ikuista hääjuhlaa.²³³ Alaluokassa ”taivasvirret, ikävä ja taivaassa yhdessä oleminen” on virsi 239, joka kehottaa:

”Nyt yhdessä jo lähtekää, iäsiin häihin pyrkikää.

Mukaanne kaikki pyytäkää, niin ettei kukaan pois vain jää.”

Taivaaseen mennään yhdessä, yhteisesti sinne pyrkien ja yhteisessä toivossa matkaten. Virren mukaan on lupa ja velvollisuuskin pyytää mukaan muita matkajia, kuten virsitekstissä sanotaan. Siellä taivaassa ”veisataan uutta virttä” ja kiitetään Jeesusta, jonka ansiosta sinne on päästy.²³⁴ Jeesuksesta puhutaan sulhasena, ylkänä ja karitsana.²³⁵ Siionin virsi 2 kertoo siitä koti-ikävästä, jota kristitty kokee maailmassa. Ensimmäiset viisi säkeistöä kuvaavat matkanteon vaikeuksia, kun taas seuraavat säkeistöt 6-9 pyydetään Jeesusta avuksi ja kaksi viimeistä säkeistöä pyrkivät luomaan näköaloja siitä, että perille päästään kerran yhdessä, matkanvaivoista taivaaseen. Tämä virsi on vahva rukous.²³⁶

²³¹ Hautala 2017, 85-86.

²³² Hautala 2017, 48-49.

²³³ Siionin virsi 12 ja Siionin virsi 253.

²³⁴ Siionin virsi 255.

²³⁵ Siionin virret 2, 12, 25, 48, 58, 78, 90, 91, 93, 99, 146, 160, 200, 239, 245, 247, 252, 253, 255.

²³⁶ Siionin virsi 2.

Ihminen on syntinen, hän on Baabelin orja²³⁷ ja armon kerjäläinen, joka pääsee taivaaseen yhdessä ystäviensä kanssa riemuitsemaan pelastuksestaan ja Jumalan ihmeellisestä armosta häntä kohtaan.²³⁸ Virressä 238 esitetään toivomus siitä, että osaisimme valmistautua jo eläessämme kuolemaan. Kuolemaa verrataan nukahtamiseen ja herättyä ollaan taivaassa. Sama virsi pyytää Jeesusta toimimaan puoltajana ja vapahtamaan syyllinen ihminen.²³⁹ Näissä virsissä myös toivo on yhteinen.²⁴⁰ Virret on kirjoitettu jälleen monikon ensimmäisessä muodossa ilmaisten kaiken tekemisen ja toivomisen, rukoilemisen ja vaelluksen niin, että tekijöitä on monta, toivojia ja uskojia on monta, me-muodossa ilmaistuna monikon ensimmäisessä muodossa.

Taivaassa ”lauletaan uutta virttä ja riemuitaan voitosta viettäen ehtoolista”.²⁴¹ Siellä ”katsellaan pyhää kirkkautta”, Jumalaa, ja ”Karitsaa”, Vapahtajaa.²⁴²

Siionin virsissä kuvataan ihmisen maallisen matkan aikana kokemaan uupumusta²⁴³, jossa ”vaelletaan varjoissa”²⁴⁴ ja ”käymme kohti yötä”²⁴⁵. Uupuminen voi olla niin rankkaa, että ei ole ”voimia rukoukseen eikä hengelliseen valvomiseen”.²⁴⁶ Virressä kuvataan, kuinka ”vaellamme kuolemaan”²⁴⁷, ”emmekä voi jaksaa päämäärään”²⁴⁸.

Elämä on ”etsimistä”²⁴⁹, jossa vaihtelevat toivo ja epätoivo,²⁵⁰ ja jossa ”emme näytä itse tietä”,²⁵¹ sillä se ei ole ihmisellä tiedossa, vaan tarvitaan Jeesus matkaoppaaksi.²⁵² Kulkua kuvataan toisaalta voitokkaaksi, toisaalta juuri haparoinniksi, jossa jäämme kulkemaan Jumalan käden johdatuksessa.²⁵³ Tulevaisuus näyttäytyy välillä kirkkaana edessä, ”kun kuljemme tiellä, on iloa siellä”²⁵⁴, välillä epätoivo

²³⁷ Siionin virsi 42.

²³⁸ Siionin virsi 246.

²³⁹ Siionin virsi 238.

²⁴⁰ Siionin virsi 175.

²⁴¹ Siionin virsi 247.

²⁴² Siionin virsi 253.

²⁴³ Siionin virret 56 ja 72.

²⁴⁴ Siionin virret, joissa ilmaisu varjoista ovat mm. 103, 191, 216, 236.

²⁴⁵ Siionin virsi 233.

²⁴⁶ Siionin virret 50, 52, 53, 214, 221 ja 250.

²⁴⁷ Siionin virsi 237.

²⁴⁸ Siionin virsi 207.

²⁴⁹ Siionin virret 36, 113, 178.

²⁵⁰ Siionin virret 47, 92, 132.

²⁵¹ Siionin virsi 95.

²⁵² Siionin virsi 247.

²⁵³ Siionin virsi 95.

²⁵⁴ Siionin virsi 152:3.

täyttää mielen ”kun teemme matkaa murheellista nyt katsein maahan vaipuvin”²⁵⁵ ja ”kun tietä käymme huolinemme ja tuska täyttää sydämen”²⁵⁶.

Virsistä ilmenee, että toisissa elämäntien ja taivastien kulkijoissa on ihmisellä maanpäällinen apu, tuki ja turva. Nämä ihmiset ovat ystäviä. He tukevat toisiaan jaksamaan. Niin maan päällä kuin taivaassakin, ollaan yksi lauma, yksi joukko ystäviä. Niistä, jotka eivät osallistu tähän yhteiseen vaellukseen, ei mainita mitään. Kun uudistustyö puhuu virsiuudistuksen huoltonäkökulmasta, pitää se tulkita niin, että vaikka virsien kieltä on pyritty uudistamaan ja niiden ymmärrettävyyttä parantamaan nykyaikaistamalla kieltä, on lähes mahdotonta esittää virsiteksti niin nykyaikaisella yleiskielellä, että se enää olisi tulkittavissa alkuperäiseksi virsitekstiksi, mikä taas ei tekisi oikeutta alkuperäisen virsitekstin kirjoittajalle. Virsiuudistuksen käyttönäkökulmasta katsottuna uudistetut virret ovat tekstin toisinaan vaikeaselkaisuudestakin huolimatta paljon veisattuja.

Ystävät ovat niitä, joiden kanssa veisataan yhdessä ja joiden kanssa yhtä matkaa eletään tässä maailmassa. Heidän kanssaan toivotaan tavattavan taivaan ilossa, jonne päästään Jeesuksen ristiä seuraamalla.²⁵⁷

Ystävät ovat yhdessä ja he elävät elämäänsä käyden yhdessä seuroissa. He myös tukevat toisiaan uskomaan Jeesukseen, jotta kaikki pääsevät kerran yhteisesti, yhdessä taivaaseen. Ihmisen maallista vaellusta kuvataan useissa virsissä, ja hyvin usein taivastiellä kuljetaan muiden joukossa. Maallinen vaellus näyttäytyy vaivalloisena ja raskaana, jolloin ystävän tuki on tarpeen: ”Kun tietä käymme huolinemme ja tuska täyttää sydämen, se kertokaamme toisillemme näin toisiamme hoitaen.”²⁵⁸

Toinen toisensa hoitaminen on ymmärrettävästi viittaus sielunhoidolliseen keskusteluun, yhdessäoloon, seuroihin ja yhteiseen veisuuseen. Virressä 239 se kuvataan useissa virren säkeistöissä. ”Kun maailman me jätämme ja tyhjän riemun hylkäämme, niin jäävät turhat murheemme, ne esteenä on matkalla”.²⁵⁹ Ja samassa virressä edelleen: ”Me tiellä Ylkää kiitämme ja taivaan häistä puhumme. Kun määränpää ei vielä näy, pyydämme, edellämme käy”.²⁶⁰ Ylkä -sanon käyttö kuulostaa 2010-luvulla etäiseltä edes yksittäisen henkilön kielenkäytössä, puhumattakaan että yhteisesti ja yhdessä puhuttaessa kiitettäisiin ”Ylkää” tai että kehoitettaisiin yhdessä

²⁵⁵ Siionin virsi 128: 2

²⁵⁶ Siionin virsi 128:3.

²⁵⁷ Siionin virsi 254:5.

²⁵⁸ Siionin virsi 128: 3.

²⁵⁹ Siionin virsi 239: 3.

²⁶⁰ Siionin virsi 239: 7.

kiittämään Häntä. Ylkä -sana esiintyy neljässä uudistetussa Siionin virressä. Ne ovat virret 9, 239, 245 ja 247. Se ei ole ollut uudistustyöryhmän mielestä niin hyvin korvattavissa millään muulla sanalla, vaan taiteellinen näkökulma on haluttu säilyttää olemalla uskollinen alkuperäiselle virsitekstille. Sekä Markuksen että Matteuksen evankeliumeissa ei vuoden 1992 käännöksessä enää puhuta yljästä, vaan puhutaan sulhasesta viitaten Jeesukseen. Matteuksen evankeliumi kertoo vertauksen viidestä viisaasta ja viidestä tyhmästä morsiamesta, joiden tuli valvoen odottaa sulhasensa tuloa, ja edellisessä, vuoden 1938 raamatunkäännöksessä sulhasen sijaan puhuttiin vielä yljästä. Tyhmät antoivat lamppunsa sammua eivätkä valvoneet, mutta viisaat taas pitivät tulen lampussa ja valvoivat.²⁶¹ Markuksen evankeliumissa Jeesus puhui itsestään häiden ylkänä, jonka läsnä ollessa eivät häävieraat paastoa. Nykyiseen käännökseen on ylkä vaihtunut sulhaseksi.²⁶²

Näissä kaikissa virsissä me-muotoa käytetään, sillä taivasmatka ja kilvoittelu elämässä ovat yhteistä ja keskenään jaettavaa. Eleniuksen mukaan pelastus on yhteinen asia ja se tulee huomioida kasvatustyössä kasvattamalla omia lapsia lähiyhteisöön, sukuun ja ystäväkansaan. Kasvatus on sitä, että lapsi viedään seuroihin. Siinä opitaan hartaudenharjoitus, hiljaa oleminen Jumalan edessä.²⁶³ Seurakunta on matkalla oleva joukko ystäviä, jotka veisaavat yhteistä matkavirttä ”orjuuden pesästä lupauksen maahan”.²⁶⁴ Kirkko mielletään perheenä, perhekuntana, sukuna ja kansana. Kun virsissä selkeästi on luettavissa Kristuksen rakkaus syntistä ihmistä kohtaan, vahvistaa se ajatusta siitä, että syntisen on oltava Kristukselle mittaamattoman rakas, ja että ”Tie taivaaseen on revitty auki. Raskain uhrein.”²⁶⁵

Eleniuksen mukaan vanha suomalainen kansanhurskaus antaa ymmärtää, että taivaaseen päästään perheittäin ja suvuittain. Hänen mukaansa Jumalan valtakunnassa voidaan ajatella olevan pienin toimiva, toivova ja uskova yksikkö juuri perhe tai suku. Yksilö ei koskaan ole tässä kohdin yhtä vahvoilla, vaan pelastus nähdään raamatullisena suvuittain pelastuksena, kuten sen esittelee Apostolien teot:

”Usko Herraan Jeesukseen, niin sinä pelastut, sinä ja sinun perhekuntasi.”²⁶⁶

²⁶¹ Matteuksen evankeliumi 25: 1-13.

²⁶² Markuksen evankeliumi 2: 19-20.

²⁶³ Elenius 1996, 78.

²⁶⁴ Elenius 1996, 97.

²⁶⁵ Elenius 1997, 16.

²⁶⁶ Apostolien teot 16:31.

Elenius pohtii, että vahvat aina selviytyvät, mutta heidän vanavedessään voivat sitten heikommatkin ”keplotella” itsensä taivaaseen, viitaten näiden vahvempien uskoon ja jättäytyä myös kirkon yhteisen uskon varaan.²⁶⁷

3.1.4 Omistusliitteen -mme sisältävät virret

Sanaryhmä, jonka olen valinnut Siionin virsistä tutkimukseeni, ovat ne sanat, joissa löytyy possessiivisuffiksi. Tämä muoto ilmentää omistamista tai tekemistä monikon ensimmäisessä persoonassa. Siionin virsissä nämä sanat liittyvät useimmiten asioihin, jotka kuvaavat ihmisen uskonkokemusta ja suhdetta Jumalaan. Omistusliite korostaa yhteisöllisyyttä ja tuo esiin myös ystävyyteen liittyviä käsitteitä. Tällaisia esimerkkejä ovat voimamme, rukouksemme, kiitoksemme, uskomme ja toivomme, joita löytyy muutamissa virsissä. Yhteiseen kurjuuteen, saastaisuuteen ja vastaavasti turvaan ja elämään liittyvinä ilmaisuina löytyy näitä sanamuotoja joitakin, mutta eniten kollektiivista kokemusta ja tekemistä liittyy sieluun, virteen ja syntiin. Myös yhteistä ikävää ja tekemistä sisältyy virsiteksteihin. Silloin ne ovat muodoissa tekemme, toimmme tai tekemisemme.

Yhteistä rukoustakin löytyy virsissä. Paikkaan tai sijaintiin liittyvää kollektiivista asian omistamista ja kokemista on kotona, Emmauksessa, polulla, isänmaassa, sodassa, taipaleella ja matkalla. Myös ”rinnallamme” tai ”edellämme” sisältyy muutamiin virsiin.²⁶⁸ Jumalaa puhutellaan ”Isänämme” tai ”Kaitsijanamme” useita kertoja, mutta yleisin ilmaus on ”Herramme”. Jeesus on yhteinen ”Vapahtajamme”, ”auttajamme”, ”puolustajamme” ja ”lohduttajamme”. Hän on myös ”uhrikaritsamme” ja ”virvoittajamme”. ”Kristuksemme” -ilmaisu mainitaan vain kerran uudistetuissa virsissä.²⁶⁹

Malmivaaran uudistuksen virsissä olivat useimmat ilmaisut enemmän yksilökohtaisina asioina ja ilmaistuina muodossa minä, minun ”vaellukseni” ja ”Jeesukseni”, mutta Haavion uudistuksen myötä valikoituneisiin virsiin tuli enemmän yhteistä kokemusta ja tekemistä ilmaisevia virsiä.²⁷⁰ Yhteinen kokemus ja tekeminen alleviivaavat kollektiivista kokemusta ja samalla keskeisesti herännäisyyden virsiuudistuksen spiritualiteettia ja teologista näkökulmaa. Uudistustyön huoltonäkökulma, joka korostaa virren ymmärrettävyyttä nykykieliselle lukijalle, on asettunut haasteeksi jo Raamatun käännösuudistus vuonna 1992. Osa virsiteksteistä sisältää

²⁶⁷ Elenius 1997, 16.

²⁶⁸ Liite 1.

²⁶⁹ Liite 1.

²⁷⁰ Hautala 2017, 111.

ilmaisuja, jotka olivat lainauksia edellisestä, vuoden 1938 käännöksestä, ja nyt sanojen sisältö ei enää avaudu tarkoitettusti, sillä niitä ei enää ilmene Raamatusta sellaisenaan, kuin ne ovat Raamatun mukaisesti olleet Siionin virsissä.²⁷¹ Herättäjä-Yhdistys on määritellyt perustehtäväkseen välittää armon ja avoimuuden sanomaa. Ne rohkaisevat yhteiseen vaellukseen ja kumppanuuteen, kuten virret juuri näin muotoiltuna ovat,²⁷² me -muotoon kirjoitettuna yhteisinä kokemuksina ja yhdessä koettuun armoon tukeutuen.

3.2 ”Kääntyköön sydämemme väärästä oikeaan”, Siionin virsi 58

Siionin virsi 58 on Johan Kahlin, Ruotsin Visbystä kotoisin olevan kauppiaan pojan kirjoittama. Hän syntyi 21-lapsiseen perheeseen ja joutui perheensä runsaslukuisen lapsijoukon yhtenä jäsenenä jo varhain lähtemään työhön Tukholmaan kuninkaallisen revisiolaitoksen kirjuriksi. Johan Kahl hukkuu myrskyssä Tukholman herrnhutilaisen liikkeen ja perheensä suureksi suruksi syksyllä 1746, mutta oli nuoresta iästään huolimatta jo ehtinyt kirjoittaa monta virttä Sions sånger -kokoelmaan. Kahl oli symbolisen runokielen mestari, jonka virsistä Haavio sanoo muodostuvan varsinaisen kuvaviidakon, joka on kuitenkin vaikeaselkoisuudestaan huolimatta elävä ja koskettava.²⁷³

Kahlin kieli on paitsi täynnä symboleja, myös erittäin tunteellista ja hempeää kuvausta ja vertauskuvia. Siionin virsi 58 uudistettiin Wilhelmi Malmivaaran toimesta vuonna 1893, Jaakko Haavion vuonna 1971 ja viimeisimpään uudistukseen Mika Nuorvan toimesta vuonna 2016.

Kristusmystiikka ja verimystiikka ovat olleet pietismin ja siitä haarautuneen herrnhutilaisuuden virsirunoudessa yleistä. Näiden tekstien juuret ovat keskiajassa, jolloin ristiinnaulittu, verinen Kristus, on tarjonnut pelastusta verensä ja raadellun ruumiinsa kautta. 1400-luvulla kirjoitettua uskonnollista kirjallisuutta värittävät vahvasti sellaiset kirjoittajat kuin Tuomas Kempiläinen, jonka teos ”Kristuksen seuraamisesta ja kaiken maallisen turhuuden halveksimisesta” on aikansa kristillisen hartauden käsikirja. Kempiläinen haluaa auttaa lukijaa saavuttamaan syvän sielullisen yhteyden Jumalan kanssa ja näin tavoittamaan pyhyiden. Kempiläinen esittää, että mikäli ihmisen pelastumiseksi olisi ollut jokin muu keino kuin kärsiminen, Kristus olisi toki sen osoittanut. Hän viittasi Luukkaan evankeliumitekstiin:

”Jos joku tahtoo kulkea minun jäljessäni, hän kieltäköön itsensä,

²⁷¹ Hautala 2017, 34.

²⁷² Hautala 2017, 51.

²⁷³ Haavio 1993, 35.

ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua. Sillä se, joka tahtoo pelastaa elämänsä, kadottaa sen, mutta joka elämänsä minun tähteni ja evankeliumin tähden kadottaa, on sen pelastava.”²⁷⁴

Kempiläisen mukaan ”Monien ahdistusten kautta meidän on käytävä sisälle Jumalan valtakuntaan”.²⁷⁵ Tällainen ajattelu oli tyypillistä keskiajalla, jolloin uskonnolliset yhteisöt luostarilaitoksineen ja kirkonkouluineen pyrkivät välittämään ihmiselle parasta mahdollista oppia uskonnollisessa kilvoituksessa ja näin saavuttamaan mystisen yhteyden Jumalan kanssa jo tässä maallisessa ajassa.²⁷⁶

Johan Kahlin muistokirjoituksessa sanotaan, että ”hänen viimeinen toiveensa oli olla Herran imevä haavamehiläinen Jeesuksen autuaassa kyljessä”. Kahlin toive kertoo aikakaudesta, herrnhutilaisuudesta, jossa Jeesuksen haavojen imemisen voidaan ajatella kertovan uskon ytimeistä ja tietyistä uskonnollisten kielikuvien maailmasta, joka on vierasta 2000-luvulla, mutta keskiajalle ja vielä 1700-luvun veriteologialle tyypillistä.²⁷⁷ Mika Nuorva onkin virren uudistustyössä halunnut palata Sions Sångers -kieleen ja näin palauttaa tekstiä lähemmäksi alkuperäistä Kahlin tekstiä, jossa Jeesuksen sydän vuotaa verta, hänen kylkensä on auki ja armo tulvii verenä hänen haavoistaan. Koko Kristus on täynnä rakkausvirtoja ja niihin on syntisen hyvä katsoa. Armomehu, elämän suloinen neste, on maistamisen arvoinen ja siksi syntistä tulee kehottaa tästä juomaan.²⁷⁸ Sions Sångers virren suomenkieliset sanat ovat alun perin olleet Wilhelmi Malmivaaran kääntämät:

”1. Wapahtajata taiwaas´ Karitsaa katso ylhällä! Istuimens eteen aiwan
Pyrkikääm´ hartaalla mielellä. Maailmaa tallatkaamme, Lepoa ei suo se.
Jesusta katselkaamme, kuin alkoi uskomme. Turwalla kokoonnumme
Siis ympärillens´tääll´, ja eteens´ asetumme, Sill´tykökäymys ompi meill´.
2.Hän poijes ottaa synnin, Iloisex´tekee sieluisen: Hän tunnon pesee tyynni,
Ja taiwuttaapi syntisen: Awointa waarinota Sydäntäns´kyljesäns´,
Ja kuinka haawoist vuotaa Meill´armo weresäns´. Sieluihim´woimaa saamme
Näist´ armon wirroista: Siis kiittäin maistakaamme Elämän wettä suloista.”²⁷⁹

Koko virsi on alun perin ollut verimystiikkaan keskittyvää ja siihen pelastuksensa nojaavan rukousta, kehotusta näkemään Jeesuksen sovitustyö ja löytämään pelastus ja sovitus Hänen haavoistaan. Virren ensimmäisen säkeistön kehotus katsoa Karitsaa, Kristusta, on ollut jo varhaiskeskiajalla kristityille tärkeä asia. Benediktiinit

²⁷⁴ Luukas 9: 23-24.

²⁷⁵ Kempiläinen 1410- tai 1420-luku, (toim. Seppo A. Teinonen) 1979, 96-97.

²⁷⁶ Kempiläinen 1410- tai 1420-luku, (toim. Seppo A. Teinonen) 1979, 8-12.

²⁷⁷ McGrath 2011, 85 ja 486.

²⁷⁸ Sions Sångers 53:2.

²⁷⁹ Sion Sångers 53: 1-2.

kehottivat jo 500-luvulla katselemaan ristiinnaulittua, sillä sen kautta saattoi kristitty löytää todellisen identiteettinsä. Kristuksen kärsimyksiin samastuminen auttoi ymmärtämään armoon kytkeytyvän valtavan mahdollisuuden pelastukseen.²⁸⁰

Virren toinen säkeistö on itsetutkistelua, jossa ihmisen on pimeät puolensa havaiten ja tunnustaen ymmärrettävä virheensä ja niitä salassa itkien katsominen Jeesukseen, joka tarjoaa päästön synneistä ja pahasta. Tämän jälkeen voi sielu virvoittua ja kokea uudistuvansa ja kurottuvansa kohti taivaallista elämää.²⁸¹

Kolmas säkeistö kertoo, että Jeesus edustaa ihmiselle valoa, johon hän voi ihmisen johdattaa. Ihminen on luonnostaan harhailija, joka pakenee rakkautta ja armoa. Ihmisen tulee harjaantua katsomaan Jeesuksen kärsimyshaavoja, jotta hänelle avautuu pelastus ja armonkokemus. Kun Kahlin alkuperäisessä Sions Sångar -tekstissä²⁸² virressä viitattiin peräti kaksitoista kertaa Jeesuksen vereen ja haavoihin, on Nuorvan tekstissä vain kerran mainittu Jeesuksen haavat. Säkeistön viimeinen säe sisältää eskatologisen kuvan Kristuksen loistosta, johon kerran saadaan olla osallisia:

”Opeta haavojasi katsomaan, tuntemaan, niin että kunniasi näemme kerran loistossaan”.²⁸³

Koko virttä sävyttää kristologinen ajattelu ja Jeesuksen kertakaikkisen uhrin kunnioittaminen ja kiittäminen. Viimeinen, neljäs säkeistö, on pyyntö sen puolesta, että jo nyt kuultaisiin Jeesuksen ääni ja katseltaisiin Hänen kasvojaan, tunnustettaisiin Hänet ja uskottaisiin sydämellä Hänet. Virsi päättyy rukoukseen, että viimein Jeesuksen kasvot nähtäisiin elävästi. Siionin virressä 58 vain tämän viimeinen säkeistö on kirjoitettu yksikön ensimmäiseen muotoon, jossa minä on koki ja tekijä.

”Suo ääntäsi jo kuulla ja kasvojasi katsella, tunnustaa sinut suulla ja sydämellä uskoa, että voin voittaa pelon ja rauhan saavuttaa, niin turvallisen elon nääntyvä sielu saa. Siis pyydän, Jeesus, yhä sinulta vieläkin, taivaassa että, Pyhä, kasvosi viimein näkisin.”²⁸⁴

Virren kolme ensimmäistä säkeistöä ovat siis yhteistä kokemista ja tekemistä, mutta viimeisessä säkeistössä tekijäksi vaihtuu yksilö, ihminen, minä, joka rukoulen.

²⁸⁰ <https://www.h-y.fi/ajankohtaista/lukupiiri-siionin-virsille-blogissa.html>, luettu 24.1.2019.
24.1.2019.

²⁸¹ Siionin virsi 58:2.

²⁸² Sions Sångar 53.

²⁸³ Siionin virsi 58:3.

²⁸⁴ Siionin virsi 58:4.

4. Ystävyys Jeesukseen

4.1 ”Olethan ystäväni ja aarre sydämen” – Jeesuksen ja ihmisen ystävyys

Siionin virsissä löytyy 26 virttä, joissa Jeesus on ihmisen ystävä niin, että häntä myös puhutellaan ystävänä. Jeesus ystävänä on armollinen, rakastava ja kärsivällinen. Osa virsistä on kirjoitettu niin, että Jeesus on yhden henkilön ystävä, jolloin virren kieliasu on muokattu yksikön ensimmäiseen persoonaan. Näitä virsiä ovat Siionin virret 15, 17, 33, 40, 64, 91, 98, 122, 158, 211, 212, 214 ja 245. Siionin virsiuudistuksessa pidettiin tärkeänä pitää esillä näkökulmaa ihmisen pienuudesta ja Jumalan suuruudesta. Koko kirjan keskeinen ajatus on ollut vahvistaa Siionin virsien käyttöä myös henkilökohtaisena rukouskirjana. Hautalan mukaan jokainen veisaaja voisi veisatessaan havahtua kokemukseen, että olen syntinen, myös ”minä itse”. Tällaisessa prosessissa on myös tärkeää, että jokainen saa havahtua omassa rauhassaan ja yksityisesti omaan syntisyyteensä. Siihen ei tarvita muita ihmisiä opettamaan eikä ihmisen ja Kristuksen väliin saa kukaan mitään sijoittaa. Siksi ”Jeesus ystävänä” virsissä on paljon virsiä, joissa ihminen kokee henkilökohtaisesti Jeesuksen ystävyuden.²⁸⁵

Nämä Jeesukseen keskittyvät virret ovat kristillisen teologian ajatuksellisessa keskiössä, jossa Jumala ilmoittaa itsensä Kristuksessa. Voidaan ajatella jopa niin, että Pyhä Raamattu pyrkii keskittämään ihmisen ajatuksen yhteen pisteeseen. Kun kysytään, mikä se piste on, mihin se ihmisiä johtaa ja mihin tulee keskittyä, on vastaus jokaiseen kysymykseen Jeesus Kristus. Kristillisessä traditiossa tämä merkitsee sitä, että ei voida puhua Jumalasta puhumatta Jeesuksesta Kristuksesta, joka on pelastuksen tuoja.²⁸⁶ Kristus-keskeisyys näkyy Siionin virsissä.

Siionin virren 15 alkuperä on Johan Kahlin virsiteksti. Kahl oli ruotsalainen herrnhutilainen virsirunoilija, jonka tapa kääntää virsiä ruotsiksi oli suhteessa alkuperäistekstiin vapaamuotoinen ja itsenäinen. Tässä virressä on runsaasti viittauksia raamatunkertomuksiin. Ensimmäisessä säkeistössä puhutaan sydämen temppelistä, joka viittaa Paavalin 1. korinttilaiskirjeen kolmanteen lukuun: ”

”Ettekö tiedä, että te olette Jumalan temppeli ja että Jumalan Henki asuu teissä?”²⁸⁷

Virren kaikki muutkin säkeistöt ovat täynnä Uuden testamentin kertomuksia ja selkeää viittausta siihen, miten ihmiset saavat sukupolvesta toiseen turvautua Jumalan

²⁸⁵ Hautala, Hengellinen Kuukauslehti 11/2010, 20.

²⁸⁶ McGrath 2011, 375-377.

²⁸⁷ 1. Kor. 3:16.

apuun ja olla varmoja siitä, että heille suodaan apu.²⁸⁸ Siionin virsien uudistustyössä pidettiin tärkeänä tiettyjä näkökulmia uudistustyössä. Yksi niistä oli ”lippunäkökulma”, jolla viitataan siihen, että liikkeen kokonaissanomaa arvioidaan ja jokin teksti arvioidaan laajaan kontekstiin sijoittaen niin, että liikkeen ydinsanoma näkyy kirkkaasti ja on selkeästi luettavissa uudistetussa tekstissä.²⁸⁹

Tämän virren osalta jää juuri lippunäkökulmaa huomioiden miettimään, että onko herännäisyys, kuten Teemu Kakkuri asian esittää, kirkon sisäinen herätysliike jopa siinä määrin, että se ei pyrikään tavoittamaan sellaisia ihmisiä, jotka eivät ole jo kirkon toiminnassa sisällä. Kovin hankalalta ja vaikeaselkoiselta vaikuttaa ainakin virren 15 teksti.²⁹⁰ Vai onko virttä uudistettu varovasti sen vuoksi, että siinä ei katoa alkuperäisen runon kauneus ja vahvat kielikuvat? Uudistustyöryhmän yksi huomioitava näkökulma oli taiteen näkökulma. Siinä mielessä virren 15 teksti voikin muotoutua ajan kanssa veisaajalle sen monitasoisuuden ja monikerroksisuuden ja hitaasti aukeavaisuutensa vuoksi kiinnostavaksi ja muuttua jopa puhuttelevaksi. Voidaan ajatella, että virsi 15 pitää sisällään perinnettä, ilmaisten vaikeahkolla tekstillä niitä aikakerroksia, joita uudistetun kokoelman useimmilla virsillä on.

Siionin virren 15 suomensi Elias Lagus, joka toimi Jalasjärvellä kappalaisena. Lagus vihittiin jo 18-vuotiaana papiksi ja hänkin kiinnittyi jo varhain herrnhutilaisuuteen.²⁹¹ Virsi on rukous ja rukouspuhetta Jeesukselle. Ihminen näkee itsensä Herran koulussa olevaksi. Hän rukoilee voimia ja nöyryyttä Herran seuraamiseen sekä kärsivällisyyttä. Virren 4. säkeistössä todetaan lyhyesti, että ”tarvitsen ystävyttä”. Ystävyttä tarvitaan parantamaan ihmisen sydän, halutaan kokemus armon lämpimästä läsnäolosta ja ystävydestä, jotta pysytään laumassa. Jeesus on ystävä ”lempeä, armahtava ja elämän helmi, suurin aarre, mitä ihmisellä voi olla”. Hän ”lahjoittaa elämän ja autuuden ja ottaa ihmisen laumaansa viedäkseen hänet taivaan pitoihin”.²⁹²

Siionin virsi 17 teksti on ruotsalaisen papin Jonas Hellmanin laatima. Hän riitaantui pietistien kanssa ja liittyi herrnhutilaisuuteen. Hän koki pietismin olevan puristava ja löysi herrnhutilaisuudesta armollisen Kristuksen ja pyrki kokemuksensa myötä taistelemaan väärää vanhurskautta vastaan luterilaista uskonvanhurskautta puolustaakseen.²⁹³ Virren teksti on Jumalan armoa ja Hänen ohjaustaan

²⁸⁸ Hautala 2017, 123.

²⁸⁹ Hautala 2010, Hengellinen Kuukauslehti 6/2010.

²⁹⁰ Kakkuri 2014, 164-165.

²⁹¹ Maunumaa 1990, 82.

²⁹² Siionin virsi 15.

²⁹³ Maunumaa 1990, 21.

anova. Jeesuksen ystävyys vedoten pyydetään, että ihminen pääsisi vaivojensa alta uupuneena ”Jeesuksen syliin ja Siionin kukkamaille”. Jeesus herättää virressä ”hautojen takaa kuolleetkin ja ihmisen sielu pääsee pimeydestä. Ihminen on sokea, joka tarvitsee taluttajan ja ruokkijan, joka tarjoaa elämän leipää”.²⁹⁴

Siionin virressä 33 näkyy herännäisyyden uskonkäsitteille ominainen Herran odottaminen ja ikävöivä usko. Virsi on Siionin virsien osastossa Ikävä ja on tekstinä Anders Odheliuksen virsiruno, jonka Lagus käänsi suomeksi vuonna 1790 ensimmäiseen Siionin virsien kokoelmaan ja Wilhelmi Malmivaaran uudistamana se oli toisessa uudistettuna vuonna 1893, kunnes Jaakko Haavio jälleen uudisti virren tekstiasun vuoden 1971 Siionin virsiin. Viimeisimmässä uudistuksessa Kaija Pispä ja Jaro Julkunen muokkasivat virttä. Virsi ikävöi taivaaseen ja Jeesuksen läheisyyteen. Tekstissä käytetään Jeesuksesta nimitystä Herra, sielun ystävä, syntisen ystävä ja Vapahtaja. Toinen säkeistö kuvaa, miten ”Jeesus on merkinnyt syntisen ystäväkseen, ja vaikka onkin nyt itse poissa, rukoilee syntinen Häntä ja kaipaa Hänen helmaansa”. Syntisen toive on nähdä Jeesus lopulta kasvoista kasvoihin ja saada rauhoittua kokonaan sen myötä.²⁹⁵ Jeesuksen helmassa oleminen on ilmaisuna kiinnostava. Jonkun helmassa oleminen on viittaus Vanhan testamentin Jesajan kirjan tekstiin:

”Kuulkaa minua, te Jaakobin heimo, te kaikki Israelin heimon tähteet, te, joita on pitänyt kantaa äidinkohdusta asti, nostaa hamasta äidinhelmasta”²⁹⁶

Helmassa oleminen ja siinä kiinni riippuminen kuvastaa ihmisen suunnatonta avuttomuutta ja riippuvaisuutta jostakin itseään suuremmasta.²⁹⁷ Lapsella tämä merkityksellinen taho on oma äiti, aikuisella kristityllä virren mukaan Jeesuksen helma, johon ”halajan, lepoosi, Herrani”.²⁹⁸

Siionin virsi 40 on arkkivirsi ja se on Siionin virsien osastossa Ikävä. Virsi on suomalainen arkkivirsi, joka on talletettu Vaasassa ”Vaasan arkkiin” vuonna 1789. Teologian tohtori Erkki Kurki-Suonio kertoo veisanneensa virren 1940-luvulla Karjalan evakkoperheelle, jossa virsi herätti liikutuksen tunteen ja suuren ilon. Virsi

²⁹⁴ Siionin virsi 17.

²⁹⁵ Siionin virsi 33.

²⁹⁶ Jesaja 46: 3.

²⁹⁷ Helmassa ollaan alisteisessa suhteessa toiseen, ja myös monella tapaa riippuvaisia siitä, minkä helmassa ollaan. Lapsi on äidin helmassa, pappi on kirkon helmassa, kuollut on Kiven mukaan ”helmassa Tuonelan immen”. Suomi kohoaa meren helmasta, aurinko painuu meren helmaan, Eino Leino runoili ”muistojen muinaisten helmahan vaivun”. Nykysuomen sanakirja 1992, 415.

²⁹⁸ Siionin virsi 33:2.

oli tuttu perheen isoäidille, joka oli Karjalan rukoilevaisia.²⁹⁹ Tekstin on uudistanut Wilhelmi Malmivaara ja uuteen Siionin virsikirjaan jälleen muokannut Jaakko Löytty. Virsi on turvautumista Herraan, joka on taivaallinen ystävä ja ohjaa ihmisen joskus raskastakin taivalta kohti taivaallista isänmaata. Ihminen on maailmassa vieras ja tulee tuomituksi, mutta Jeesus on ystävä, joka vie ihmisen taivaaseen, jossa häntä odottaa valkea, puhdas puku ja kruunu. Jeesus on läheinen ystävä, joka tuntee ihmisen elämän.³⁰⁰

Siionin virsi 64 on virsirunoilija Maria Hedenqvistin vuonna 1743 laatima. Hänestä ei tiedetä muuta kuin arvelu, että hän olisi muuttanut Länsi-Götanmaalta Tukholmaan ja kuollut luultavasti vuonna 1760 Suomessa, jonne muutti hieman ennen kuolemaansa.³⁰¹ Virsi 64 on sijoitettu osastoon ”Ahdistus”. Se on rukous, jossa ihminen tunnistaa ja tunnustaa oman suuren syyllisyytensä ja Jeesuksen ystävyyttä anoen ja siihen tukeutuen hädissään rukoilee, että ”pese minut synneistäni. Ole ystäväni”.³⁰² Virsi päättyy lohduttavaan toteamukseen siitä, että tie päättyy sinne, ”missä kiitos kaikuu aina eikä taakka paina”.³⁰³

Siionin virsi 91 on tuntematon pohjoismaalainen virsi, joka on lähtöisin Hallullisten sielujen hengellisistä lauluista. Siionin virsissä se on ensin Wilhelmi Malmivaaran, sitten Jaakko Haavion ja viimeisimmässä versiossa Jaakko Löytyn uudistama. Ihminen on taakkojen alla, työn ja kuormien uuvuttama ja Jeesuksen säälimä synnin tietä kulkeva. Jeesuksen ystävänsä hän pääsee suureen kunniaan ja veisaa lopulta taivaallista kiitosvirttä armolliselle Jumalalle.³⁰⁴

Siionin virsi 122 on jälleen Lars T. Nybergin teksti. Se on ollut alusta lähtien Siionin virsissä ja sittemmin uudistettu jokaiseen Siionin virsien laitokseen. Nybergin virsiteksteissä on selkeä sanoma Jeesuksesta, joka on ihmisen ainoa apu ja tuki. Jeesus on murheellisen ystävä, joka auttaa ja vahvistaa ja joka kerran kohdataan kuollessa.³⁰⁵

Nybergin teksti on Siionin aamuvirsi 212, jossa kiitetään rauhallisesta yöstä ja laupeuteen luottaen lähdetään uuteen päivään. Jeesusta pyydetään Hänen ystävyytensä vuoksi katsomaan jälleen lempeästi ihmisen sydämeen. Vielä pyydetään, että Jeesus muistaa ne uupuneet ystävät, jotka elävät päivän helteessä väsyneinä.

²⁹⁹ Maunumaa 1990, 91.

³⁰⁰ Siionin virsi 40.

³⁰¹ Väinölä 2009, 54-55.

³⁰² Siionin virsi 64:3.

³⁰³ Siionin virsi 64:5.

³⁰⁴ Siionin virsi 91.

³⁰⁵ Siionin virsi 122.

Heidän kyynelensä Herra pyyhkii pois ja loistaa ihmisten teillä valkeutena. Toinen Nybergin aamuvirsi 214 on Malmivaaran ja vuonna 2016 Leena-Marja Rengon uudistama sortavalalaiseen säveleen liitetty ”Ah, herää sydämeni”. Jeesus on armollinen Herra ja taivaallinen ystävä, jota jo aamulla veisuulla ylistetään. Virsi kuuluu rukousvirsiin, jossa kiitetään terveydestä ja Jumalan ihmiselle suomasta hyvyydestä. Ihminen pyytää virressä varjelusta kovuudestaan ja tuskasta ja pelosta. Virren viimeinen säkeistö on rukous, jossa pyydetään Vapahtajaa vahvistamaan henkämme ja antamaan kuuliainen mieli ja uudistus. Jumala antaa anteeksi synnit, mutta Jeesus antaa ne myös anteeksi. Voidaan siis päätellä, että Jeesus on synneistä vapahtaja ja pelastaja. Vapahtaja -sanaa käytetään, sillä Jeesus on Jumalan poika, joka on kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan pelastanut ihmisen.³⁰⁶

Siionin virsi 158 on rukous, jossa pyydetään Jeesukselta lupaa olla ja elää aina Hänen yhteydessään. Virren on kirjoittanut Johan Holmberg, Tukholman triviaalikoulun opettaja, 1700-luvulla.³⁰⁷ Tässä virressä on nähtävissä paitsi syvä ystävyys ja rakkaus Jeesukseen, myös seurakunnan olemus Raamatun kuvin varustettuna: Kristus on kirkon oikea paimen, Hän on viinipuu, johon ihminen liitetään saamaan voimaa. Hänelle kuulutaan ja ilman Häntä ollaan voimattomia. Holmbergin rukous virressä sisältää pyynnön, että saadaan olla Jeesukselle veli ja ystävä. Kiitokseksi tästä rakastetaan, palvellaan ja iloitaan armosta osallisena.³⁰⁸

Siionin virsi 211 on Leena Ravantin kirjoittama rukousvirsi, joka kuuluu osastoon Aamu. Jeesus kutsuu ihmisen esimerkillään hiljaiseen rukoukseen. Lepo, jonka veisuu ja rukous suovat, on lahja Herralta. Virren viimeinen säkeistö sisältää ajatuksen, että Jeesuksen rakkauden ja armonkokemuksen tähden ihminen palvelee toisia. Jeesuksesta käytetään virressä puhuttelua ystävä ja Herra.³⁰⁹

Siionin virsi 245 on virsi, joka on osastossa Elämä. Ystävyys Jeesuksen kanssa on matkaystävyyttä, jossa vaelletaan Baabelista Siioniin Jeesuksen varassa ja voimassa. Taivas näyttäytyy veisaajalle kaipauksen kohteena ja Jeesus on Ylkä ja ystävä, jonka eteen langetaan taivaan ilohäissä.³¹⁰ Virren on uudistanut Elsa Holmstenin tekstistä ensin Wilhelmi Malmivaara, sitten Tytti Issakainen ja Jaakko Löytty yhdessä vuonna 2016. Siionin virsien uudistustyön taiteellinen näkökulma

³⁰⁶ McGrath 2011, 383-383.

³⁰⁷ Maunumaa 1990, 26.

³⁰⁸ Siionin virsi 158.

³⁰⁹ Siionin virsi 211.

³¹⁰ Siionin virsi 245.

sijoittuu huoltonäkökulman edelle, sillä virressä on haluttu säilyttää Holmstenin alkuperäisen tekstin taiteellinen symboliikka ja kielikuvat. Siinä, missä tekstiä olisi voinut uudistaa huoltonäkökulmaa teroittaen ja kirjoittaa helppolukuisemmaksi, on oltu uskollisia virren vahvoille kielikuville ja taiteelliselle ilmaisulle. Virteen on jätetty ilmaisut, joissa Jeesus on ”ylkä” ja ”taivaassa vietetään ilohäitä” ja maailmasta puhutaan ”Baabelina”. Ehkä virren suosio ei perustukaan siihen, että se on helppo käsittää, vaan että se on hitaasti ja jopa vaikeasti ymmärrettävä. Se säilyttää näin kiehtovuutensa ja avautuu lukijalle eri tavoin moniin suuntiin lukijan iän ja kokemuksen sekä virsien tuttuuden mukaan.

Jeesus-ystävävirsien perusviesti on selkeä. Virret ovat samankaltaisia keskenään siinä mielessä, että Jeesus on armollinen ystävä, joka auttaa ihmistä kulkemaan kohti taivasta, päämääräänsä. Hän auttaa täällä maan päällä ja synnyttää uskon Jumalaan. Voittopalkintona peritään taivas. Taivaaseen rukoillaan päästävän yhdessä ystävien kanssa. Jeesus on luotettava ja armahtava. Kun Jeesus kuvataan ystäväenä, hänet nähdään helposti lähestyttävänä ja armollisena. Hän paljastaa salattun Jumalan armolliset kasvot. Hänen ansiostaan pelastutaan, uskotaan näissä virsissä. Nämä virret ovat osastoissa ikävä, armo, yhteys, aamu, ja elämä. Jeesus on ystävä, joka aloittaa ja synnyttää ihmisessä uskon armonsa ja puolestamme rukouksien kautta. Jeesus antaa meille myös matkaystävät, joiden kanssa päästään taivaan juhlaan. Siionin virsien uudistuksen yksi tavoite oli, että uusissa virsissä tulisi selkeästi esiin Kristuksen ja kristityn yhteyden aiempaa selkeä kuvaaminen.³¹¹ Tämä viittaa siihen, että virren pitää taipua henkilökohtaiseksi rukoukseksi, jolloin se hoitaa sille ajateltua sielunhoidollista tehtäväänsä. Herännäisyys korostaa, että ihmisen ja Kristuksen väliin ei pidä eikä tarvitse asettaa mitään. Ihmiselle riittää Kristus ja Kristukselle kelpaa syntinen ihminen sellaisenaan. Henkilökohtaisesti koettua yhteyttä Kristukseen korostaa, että virsi voidaan kokea olevan omakohtaista puhetta suoraan Kristukselle, kuten myös Arto Toivanen tutkimuksessaan asian toteaa.³¹²

4.2 ”Hän virvoittaa ja lohduttaa murheista sydäntämme” - Jeesus ihmisten yhteisenä ystäväenä

Kaikkiaan 13 virttä on kirjoitettu niin, että Jeesus on usean ihmisen yhteisesti koettu ja havaittu ystävä. Siionin virressä 9 ihmiset laittavat toivonsa taivaaseen, jonne maailmasta pyritään. Albert Soveri on virren säveltäjä ja sanoittaja. Tekstiä

³¹¹ Hengellinen Kuukauslehti, uudistuksen yleisperusteet 2/ 2010.

³¹² Arto Toivanen 2017, 48.

on muokannut vuonna 1971 Jaakko Haavio sen aikaisen uudistuksen mukaiseksi. A.J. Soveri solmi ystävyiden aikoinaan Wilhelmi Malmivaaran ja hänen vävynsä Matti Pesosen kanssa ja vaikka hän asui Tampereella, kaukana liikkeen valta-alueelta, oli hänellä suuri vaikutus siihen, että seuratoiminta käynnistyi Pirkanmaalla 1920-luvulla. Tampereella asuessaan hän katseli Tammerkoskea ja kuvitteli sen Baabelin virraksi, jonka rannalla hän koki vierautta. Tämän tunteen kanssa Soveri on kirjoittanut virren ”Olen maan päällä muukalainen”.³¹³ Virsi sijoittuu osastoon Ikävä ja se on täynnä kaipausta Siioniin, taivaaseen. Virressä ilmenee, että Baabelissa, siis hengellisessä mielessä maailmassa, on Herran ystäviä, jotka laittavat toivonsa Siioniin. He haluavat sinne syntisyydestään huolimatta ja syntinsä tunnustaen. Virren 5. säkeistö sisältää toivomuksen muistaa myös niitä, joille taivas on tuntematon ja joiden sydän on Herralta suljettu. Maailma, Baabeli, on kuoleman laakso, josta toivotaan ystävyiteenkin vedoten päästävän pois Siioniin, taivaan iloon.³¹⁴

Siionin virsi 96 on Lars T. Nybergin virsi, jonka Lagus on suomentanut, Wilhelmi Malmivaara ja Jaakko Haavio vuorollaan uudistaneet ja Jouko Ikola muokannut vuonna 2011 kirjoittaen sen uusimpaan muotoonsa. Virsi ilmaisee asiat, jotka eivät auta ihmistä pelastautumaan maasta taivaaseen. Siihen eivät auta ”köyhyys tai rikkaus, tahtominen, ratkaisut, hyvän osan ostaminen, harharetket, masennus tai uupumus, eivät omat tekomme tai häpeämme”. Virsi toteaa, että ”Herra riisuu ja pukee ja omaksensa köyhän lukee”. Kukaan ei nouse omin avuin pyhemmäksi Jeesuksen ystäväksi. Kaikki on armollisen Vapahtajan varassa.³¹⁵

Siionin virsi 103 on Johan Kahlin virsi, jonka viimeisimmän tekstiasun on kirjoittanut Mika Nuorva.³¹⁶ Sydämessä syntyy Jumalan Hengen vaikutuksesta kaipuu katoamattomaan elämään. Ihminen haluaa puhua ystävälleen Vapahtajalle asiansa. Siionin virsi 103 on tällaista puhetta.³¹⁷ Virsi sijoittuu osastoon Armo ja se on kokonaisuudessaan pyyntö Jeesukselle, että Hän rukoilisi ja muistaisi ihmistä. Ystävä Jeesus virvoittaa ja lohduttaa murheista ihmistä. Säkeistössä kuusi on pyyntö myös niiden puolesta, jotka ovat eksyneet, että heidätkin koottaisiin Herran laumaan. Tässä yhteydessä muistetaan myös joukon pienin, joka pyydetään kantamaan turvaan. Jeesus on virren lohduttava ystävä.³¹⁸

³¹³ Maunumaa 1990, 157.

³¹⁴ Siionin virsi 9.

³¹⁵ Siionin virsi 96.

³¹⁶ Siionin virsi 103.

³¹⁷ Maunumaa 1990, 38-39.

³¹⁸ Siionin virsi 103.

Eemil Ponsimaa on kirjoittanut Siionin virren 116 vuonna 1933. Virsi on nuorisovirsi, jossa nuoruutta verrataan kauniiseen keväiseen hetkeen. Virren neljännessä säkeistössä kehoitetaan painamaan pää Jeesuksen helmaan ja itkien tunnustamaan ikävä ja sydämen kaipuu. Jeesus nimetään ystäväksi, joka on uskollinen ja pyyntöjä hylkäämätön. Virren viimeinen säkeistö on mahtipontinen, sillä siinä Jeesuksen ystävä esitetään vertauskuvallisesti kansaksi, joka kohoaa ”kotkain lailla ja saa uutta voimaa”. Virsi on Siionin virsien osastossa Armo,³¹⁹ kuten seuraavakin Jeesus-ystävävirsi. Sanat ovat Achreniuksen vuonna 1769 kirjoittamat. Wilhelmi Malmivaara uudisti tämän vanhan rukoilevaisvirren vuonna 1893, sitten Herkko Kivekäs vuonna 197, ja uusimpaan laitokseen uudistustyön teki Leena Ravantti vuonna 2014.³²⁰ Virsi kuvaa Jeesuksen seuraajan tien kaidaksi ja vaivan alle johdattavaksi. Jeesuksen seuraajat määritellään köyhiksi ja pieniksi ”Ristin Miehen” seuraajiksi. Vaikka taakka saattaa olla painava, Herra auttaa loppuun saakka. Jeesuksen ystävyys on opastamista, taakkojen jakamista, armahtamista ja matkamiehen perille saattamista armossa. Virren viimeinen säkeistö on pyyntö, että Jeesus liittää ihmisen rakkaiden ystäviensä joukkoon niin, ”ettei mitään puutu, armo ei koskaan muutu”. Ystävyys on määritelty siten, että Jeesus on paitsi yhden ihmisen ystävä myös seuraajajoukkonsa ystävä.

Siionin virsi 147 on osastossa Ilo ja se on alun perin Halullisten sieluin hengellisiä lauluja. Teksti on Hartmann Schenkin virrestä Wilhelmi Malmivaaran uudistama, sitten Jaakko Haavion ja viimeisimpänä Jaakko Löytyn muokkaama vuonna 2013. Virsi on seurojen päätösvirsi, jossa kiitetään Jeesusta seuratapahtumasta ja todetaan, että ”Me tästä erkanemme tästä nyt, vaan Herrastamme emme”. Jeesus kuvataan ristin tuskat kärsineeksi murheellisen ymmärtäjäksi, joka seuraa ihmistä elämän matkan ja yhdistää viimein ystävänsä taivaassa, kotonamme. Virren viimeinen säkeistö sisältää pyynnön, että olisimme alttiita hoitamaan myös toinen toisiamme jaksaksemme työn ja vaivojen keskellä.³²¹

Siionin virsi 155 on Lars T. Nybergin kirjoittama, Elias Laguksen suomentama, Wilhelmi Malmivaaran ja Jaakko Haavion vuorollaan uudistama ja vuonna 2015 Leena-Marja Rengon uudistama virsi, joka on sijoitettu osastoon Yhteys. Virsi on rukousvirsi, jossa teksti on puhetta Jeesukselle. Jeesusta puhutellaan ”kal-

³¹⁹ Siionin virsi 116.

³²⁰ Siionin virsi 118.

³²¹ Siionin virsi 147-

liina ihmisystävänä”, joka on kuollut ihmisen puolesta. Ihminen ei kuitenkaan ymmärrä kiittää, mutta edes sopertelee kiitosta. Paitsi Jeesuksen ystävyyttä, virsi korostaa ihmisten välistä ystävyyttä toivoen rakkauden sidettä yhdistämään ihmiset toinen toisiinsa ja Jeesukseen. Virsi sisältää myös olettamuksen siitä, että ihmisten väliset suhteet saattavat helposti sisältää epäluuloisuutta, joten joukon koossapitäminen ja epäluuloisuuden torjuminen uskotaan Jeesuksen tehtäväksi. Virsi päättyy toteamukseen ”mihinkä me menisimme, kerjuuta jos häpeisimme?”, josta on luetavissa ihmisen osan olevan armon varassa eläjän. Ihmisen puute, hätä ja kaikenlainen osaamattomuus kiteytyvät armon varassa elämisen mahdollisuuteen ja armo on onneksi ”loppumaton armo”.³²² Lars T. Nybergin virsi 203 on Siionin virsikokoelman osastossa Juhla. Ristillä janoaan valittavaa Jeesusta kuvataan: ”Hän pyytää syntisille armahdusta ja langenneille uutta uskallusta”.³²³ Virsi välittää Jeesuksen ehdotonta rakkautta ihmistä kohtaan. Jeesus on autuus ja elämä ja virren viimeisen säkeistön mukaan parhain ystävämme.³²⁴

Yhteys-osastoon sijoittuu myös Johan Holmbergin Siionin virsi 158, jossa Jeesusta puhutellaan paimenena. Virsi on uudistuksen jälkeenkin kieliasultaan vaikeahko ja sisältää paljon arkikielelle vieraita ja tuntemattomia sanoja. Ensimmäisessä säkeistössä esitetään toivomus, että Jeesus saattaa sanallaan ihmisen lammas-huoneeseen, joka on lämpeinen ja turvallinen, pois pedon suusta. Viimeisessä säkeistössä pyydetään Jeesusta ystävänä ja veljenä liittämään ihminen Kristuksen jäseneksi, joka voi armosta iloiten rakastaa ja palvella.³²⁵ Kun Siionin virsien uudistustyö käynnistyi, piti yhdistyksen puheenjohtaja Jukka Hautala tärkeänä huoltonäkökulmaa uudistamistyössä. Huoltonäkökulma merkitsee sellaista virsitekstin tarkastelua, joka huomioi Raamatun käännösuudistuksen vuonna 1992 sekä nykykielen kehittymisen mukanaan tuomat haasteet.³²⁶ Hautalan mukaan Herättäjä-Yhdistyksen johdon ja keskeisten vastuunkantajien tulee nähdä virsiuudistuksessa vastuunsa ja näin olla elinvoimaisuuden takaajana aivan konkreettisessa uudistusprosessissa. Tavoitteena on ollut saada uusi, tuore ja pitkäikäisenä palveleva virsikoelma veisaajien käyttöön.

Virren 158 kohdalla huoltonäkökulma lieene jäänyt toissijaiseksi virren taiteellisen tai lippunäkökulman sijaan, sillä virren nykyinen tekstiasu on vanhahtava

³²² Siionin virsi 155.

³²³ Siionin virsi 203: 2.

³²⁴ Siionin virsi 203:7.

³²⁵ Siionin virsi 156.

³²⁶ Hautala 2010, Hengellinen Kuukauslehti 2/2010.

ja vaikeasti ymmärrettävä. Saattaa myös olla, että tämä virsi lukeutuu niihin, joiden teksti voidaan katsoa avautuvan useaan suuntaan lukijasta riippuen. Se voidaan monessa kohdin tulkita usealla tavalla. Virsi esimerkiksi puhuu Paimenen kansasta säkeistössä kaksi. Tarkoitetaanko tällä kristillistä seurakuntaa laajasti vai heränneiden joukkoa?³²⁷

Siionin virsi 170 on Väinö Malmivaaran kirjoittama virsi, joka on ilmestynyt alun perin hänen runokokoelmassaan Rukousvirsiä vuonna 1933. Runot ovat kilvoittelijan ja sielunhoitajan hätää siitä, että nuoret eivät seuraa Jeesuksen jalanjälkiä. Tämä virsi tunnetaan myös nimellä vanhempien virsi. Se on kirjoitettu yksikön ensimmäiseen muotoon ”Herra, auta lapsiani siunaten ja varjellen”, mutta Jukka Hautalan uudistettua tekstin vuonna 2015 muuttui muoto monikon ensimmäiseen ja virsi on kaikkien yhteisesti esitettävä rukous. Toinen säkeistö sisältää pyynnön siitä, että perheen lapset liittyisivät Jeesuksen johtamina ja hänen liittäminaan ystäviin, seurakunnan jäseniin. Kolmas säkeistö sisältää pyynnön, että Jeesus jäisi ystäväksi seuraan myös perheen nuorison synkkinä hetkinä. Viimeisessä säkeistössä on harras pyyntö siitä, että vanhemman syntejä ei pantaisi lasten ja nuorten vastuulle. Rukoileva vanhempi käy ikään kuin kauppaa Jeesuksen kanssa, että jopa ennen hänen oma nimensä pyyhittäisiin pois Jeesuksen elämän kirjasta, kun vain lapset saisivat pelastua. Virren jokainen säkeistö päättyy pyyntöön Jeesukselle: ” hoida heitä, auta mua”.³²⁸ Mooseksen ja Paavalin rukoukset kansansa puolesta ovat olleet esimerkkeinä Malmivaaralle. Viimeisen säkeistön pyyntö lapsen asettamisesta etusijalle pelastuksessa on kuin suoraan Matteuksen evankeliumin kanaanilaisäidin hätähuudosta, jonka hän esittää tyttärensä puolesta.³²⁹

Väinö Malmivaaran virsi on myös seuraava Yhteys- osaston Siionin virsi, joka on hänen kirjastaan Rukousvirsiä. Jeesus on lasten ystävä, joka ottaa lapset syliinsä ja siunaa heidät. Virteen sisältyy ajatus, että Jeesus lähettää enkelinsä ihmiselle vierellä kulkijaksi ja suojaksi. Jeesus vie ihmisen taivaan riemuun. Virressä kaikuu nykyihmiselle etäinen 1930-luvun ajattelu, jossa maailma on näyttäytynyt pahana ja viekoittelevana, koti ja seurakunta hyvän elämän mahdollistajana. Kotiin on kohdistunut paineita, sillä sen on toivottu jättävän nuorelle hyvän esimerkin sydämeen.³³⁰

³²⁷ Siionin virsi 158: 2 ”Kirkkoosi siis ota minut. Pyhä Henki siellä on. Siellä aarre verraton: sa-nassasi kohtaan sinut. Kansaasi näin kuuluen veisaan kiitosvirttä sen.”

³²⁸ Siionin virsi 170.

³²⁹ Matteuksen evankeliumi 15: 21-28.

³³⁰ Siionin virsi 171.

Edellistä modernimpi on osaston Oikeus Siionin virsi 180. Se on Jaakko Haavion teksti vuodelta 1968. Virsi esittää Jeesuksen ystävä, joka voi auttaa ihmistä olemaan toisen ihmisen ystävä. Ystävyyteen liittyvät lähes tulvimalla, kuten Maunumaa esittää, ajatukset lähimmäisenrakkaudesta.³³¹ Ihmisen tulee osata lohduttaa toista ja olla tuomitsematta muita. Haavio näkee arjen kuormittamat ihmiset väsyneinä ja heikkoina, joita toisten ihmisten sanat ovat lyöneet. Viimeinen säkeistö on kahdella tapaa ymmärrettävä. ”Sen virrata suo meihin ja meistä uupuneihin”. Säkeistö esittää pyynnön, että jumalallinen rauha virtaa meihin ja meistä niihin, jotka ovat uupuneita. Mutta voidaanko se lukea myös niin, että rauha virtaa niihin, jotka ovat uupuneita meidän vuoksemme, uupuneita meihin ja meistä?

”Lohduttajamme hyvä, suo rauha enentyvä. Sen virrata suo meihin ja meistä uupuneihin.”³³²

Virren perusviesti on se, että ihmisen ei pidä luulla itseään muita paremmaksi, ei mestaroida eikä tuomita.³³³

Arkkipöytäkirja Siionin virsien osastossa Juhla on virsi 187. Sekin on arkkipöytäkirja, joka on talletettu ”Zionin Lasten Uudet Hengelliset Joulu-Wirret” -nimellä ja julkaistu Turussa 1786. Tässä virressä on kuultavissa uudistuksien jälkeenkin oikea Jeesus-lapsen aito itku ja joulun tuntu, toteaa virrestä Maunumaa.³³⁴ Virsi haluaa rohkaista ja herkistää kaikki ikävöivät ja ahdistetun Jeesus-ystävän seimen äärelle kiittämään ja veisaamaan. Jeesusta puhutellaan ”Poika, Herra maan ja taivaan, ystävämme ylhäinen”. Hän on myös virren mukaan paitsi ystävä, Vapahtaja, Jeesus-lapsi, auttaja ja vapaudenjulistaja. Jeesuksen syntymä on kristikunnan suuria ilonaiheita, mikä tunnelma kirkkaasti välittyy tästä virrestä. Virsi päättyy toiveeseen saada veisata jouluvirsi kerran taivaassa.³³⁵

Jeesus ihmisten ystävä, liittävät ihmiset toinen toisiinsa ja itseensä. Hänen armostaan ja rakkautensa varassa päästään taivaaseen, mutta ihmisten pitää rukoilla toistensa puolesta. Uskon kestävyys ja uskon tiellä vaeltaminen on rukousaihe näissä ”Jeesus ihmisten yhteisenä ystävä” -virsissä.

On merkille pantavaa, että arjen käytäntöjä koskevia neuvoja ei virsistä löydy. Ainoastaan Haavion virren kehoitus olla tuomitsematta toista viittaa moralisoimiseen, jota ankarasti paheksutaan. Ihminen voi Haavion mukaan virvoittaa uupunutta

³³¹ Maunumaa 1990, 171-172.

³³² Siionin virsi 180:4.

³³³ Siionin virsi 180.

³³⁴ Maunumaa 1990, 88-89.

³³⁵ Siionin virsi 187.

kanssaihmistään.³³⁶ Ihmissydämen kavaluuden ja syntikuormien painot tuntien Jeesus heittää synnit valtameren upottaviin syvyyksiin ja peittää ne armollaan.³³⁷

1.3 ”Taas ystävyys majaan luoksesi piiloudun”, Siionin virsi 98

Siionin virsi 98 on osastossa Armo ja se on Sakari Löytyn säveltämä vuonna 1997. Löytty on Lounais-Afrikassa syntynyt ja toisen polven lähetystyöntekijä ja musiikin tohtori. Sanat virteen on tehnyt Suomen Lähetysseuran ensimmäinen Ambomaan työntekijä Martti Rautanen.³³⁸

Inkerissä syntynyt Rautanen lähti Suomen Lähetysseuran lähettämänä lähetysaarnaajana ja Lähetysseurantyöntekijänä Ambomaalle vuonna 1868.³³⁹ Rautanen työskenteli Ambomaalla yli 50 vuotta ja käänsi Uutta ja Vanhaa testamenttia ja laati paikallisen aapisen ja toimitti ensimmäisen virsikirjan ndongan kielelle.³⁴⁰ Martti Rautanen sai tunnustusta myös kansatieteilijänä, joka ymmärsi paikalliskulttuurin merkityksen ja keräsi kasveja, esineistöä. Hän eli paikallisten ihmisten keskuudessa antaen esikuvallisen mallin lähetystyöntekijän integroitumisesta kulloiseenkin paikalliskulttuuriin ja -kieleen.³⁴¹ Virren teksti kirjoitettiin alun perin eri sävelmällä esitettäväksi, mutta siitä ei ole olemassa selvää tietoa, mikä sävel on ollut. Oletettavasti se on ollut vanhan Siionin virren sävelmistä jokin sopivaksi katsottu melodia.³⁴²

Joidenkin mielestä Siionin virsien kääntäminen Namibian luterilaisen kirkon virsikirjaan on vakavoittanut paikallisen kirkon jumalanpalveluselämää aivan liikaa. Sillä on kuitenkin ollut merkitystä myös siellä toimineille läheteille. Alma Tenkaman kokemus juuri Afrikkaan tulleen oli, että hän menee viemään evankeliumia Ambomaalle, mutta kokemus olikin yllättävän vahva, kun evankeliumi tuli häntä vastaan ambolaisten veisaamissa Siionin virsissä.³⁴³ Virsi 98 on käännetty nykyndongaksi ja sitä lauletaan toisinaan myös Suomessa ambolaisilla sanoilla, etenkin kuorolauluna.³⁴⁴

³³⁶ Siionin virsi 180.

³³⁷ Siionin virsi 203:6.

³³⁸ Siionin virsi 98.

³³⁹ Peltola 1995, 28.

³⁴⁰ Peltola 1995, 260-269.

³⁴¹ Peltola 1995, 58-76, 138.

³⁴² Peltola 1995, 265-269.

³⁴³ Maunumaa 1990, 133.

³⁴⁴ www.herattaja-yhdistys.fi https://www.h-y.fi/media/ohjelmat/2.-kansainvalisen_tyon_ohjelma_2016-2020.pdf, luettu 2.11.2019.

Virsi alkaa huudahduksena Jumalalle:

”Oi Herra, Jumalani, en pelkää luonasi, kun kannat murheitani ja valvot alati. Siis mitä polullani vastassa lieneekin, niin käsi auttajani on turva väkevin.”³⁴⁵

Jumala näyttäytyy turvallisena hahmona, jonka luona ihmisen ei tarvitse pelätä. Jumala kantaa murheet ja on aina hereillä. Ihmisen pelko siitä, että hänen nukahtamisensa saattaa aiheuttaa hänelle vaaratilanteen, on yleisinhimillinen pelko, mutta erittäin ymmärrettävää se onkin sellaisessa kulttuurisessa kontekstissa ja toimintaympäristössä, jossa ihminen saattaa joutua hyökkäyksen kohteeksi viholliseläimen tai rosvojoukon taholta. Virren afrikkalaisessa, ambolaisessa elämänpiirissä, tämä on ollut arkinen uhka. Tällaisia esimerkkejä löytyy Raamatun lisäksi myös kirjallisuudesta ja runoudesta runsaasti. Psalmitekstit määrittelevät Jumalan turvapaikaksi, joka varjelee vaarasta. Näitä tekstejä on paljon.

”Sinä olet minulle turvapaikka, sinä varjelet minut vaarasta. Riemuhuudot kajahtavat ympärilläni, kun sinä autat ja pelastat.”³⁴⁶

Virren 98 toinen säkeistö kuvaa Jumalaa rakastavana suojelijana, joka häättää kiusaajat pois tehden kiusaajasta samalla heikon.

”Oi Isä, Jumalani, voi rakkautesi pois häättää kiusaajani, ne tehdä heikoiksi. Taas ystävyys majaan luoksesi piiloudun, ja sinuun, Puolustajaan, kuin lapsi takerun.”³⁴⁷

Psalmiteksti, johon virren toinen säkeistö viittaa, on seuraava:

”Kun vaara uhkaa, hän ottaa minut majaan. Hän antaa minulle suojan teltassaan, nostaa minut turvaan kalliolle.”³⁴⁸

Lähetystyöntekijä, MuT Sakari Löytty, sävelsi virren 89 uudelleen ja pyrki tekemään sävelmästä vanhaan namibialaiseen musiikkiperinteeseen nojaten sikäläistä sointukulkua ja sävelmistä mukailevan. Sakari Löytyn käly, Kaija Pispä, käänsi ja muokkasi sanat suomeksi. Hän on työskennellyt Senegalissa kuusi vuotta, mutta miehensä perheen historian myötä perehtynyt myös ambokulttuuriin ja valitsi toiseen säkeistöön nimenomaiset sanat ”ystävyyden maja” kuvaamaan turvallista paikkaa, jossa ihminen voi levätä.

Ambolainen talo koostuu useasta majasta. Pihapiiri on aidattu turvallisuuden vuoksi. Majat ovat nukkumapaikkoja ja samassa ambotalossa asuu usein useampi sukupolvi samaa perhettä. Yksi maja on aina pihapiirissä ja se on ystävyys maja. Se on huone, jonne viedään vieras ja jossa vieras voi myös halutessaan yöpyä. Sitä

³⁴⁵ Siionin virsi 98:1.

³⁴⁶ Psalmi 32:7.

³⁴⁷ Siionin virsi 98:2.

³⁴⁸ Psalmi 27:5.

ei luovuteta kenen tahansa vieraan käyttöön, vaan ystävyyden majaan majoitetaan luotetut ja rakastetut vieraat.³⁴⁹

Ystävyyden maja -käsitteen sisällyttäminen uusittuihin Siionin virsiin ei ole vain kiinnostava yksityiskohta vailla perusteita. Heränneet ovat aina olleet lähetystyön tukijoita ja tekijöitä. Kalajokilaakson herätys alkoi voimakkaasti kasvaneella seuraliiketoiminnalla, jossa veisattiin Halullisten Sieluin Hengellisiä Lauluja. Seuroissa ja veisuutalkoissa kerättiin varoja pakanalähetykselle. Toiminnasta huolestuttiin ja vuonna 1838-1839 pidettiin Kalajoella kärkeä, jossa syytettiin alueen papiloiden väkeä. Pappiloista oli löydetty säästölaatikoita, joilla seuroissa kävijät keräsivät varoja pakanalähetytyöhön. Lisäksi heillä oli kirjoja, joita he lukivat. Käräjätuomiot langetettiin 2.9.1839 ja niissä sai kaikkiaan 64 maallikkoa tuomion seuroissa käymisen vuoksi ja seuraliikkeen papit pidätettiin puoleksi vuodeksi viranhoidosta. Paitsi että herätys ja seurat aiheuttivat levottomuutta, niin myös koko lähetysasian esillä pitäminen ja varojen kerääminen pakanoille aiheuttivat paheksuntaa ja hämmennystä. Näiden asioiden tukijat tuomittiin rikoksestaan. Juuri tuosta herätyksestä lähti liikkeelle suomalaisten lähetysrakkaus ja -into. Heikki Saari oli soinilainen puusepän poika, joka lähti lähetyskouluun Helsinkiin ja sen jälkeen Ambomaalle lähetystyöhön vuonna 1903. Hän vietti Afrikassa 33 vuotta ja Suomessa käydessään tutustui Wilhelmi Malmivaaraan. Saari aloitti Siionin virsien kääntämisen ndongaksi. Hänestä tuli ensimmäinen heränneen kansan nimikkolähetti.³⁵⁰

Saari käänsi ambolaisille 100 Siionin virttä, sillä ne merkitsivät hänelle paljon. Saari koki olevansa ambolaisille velkaa sen, että hän kääntää nämä virret heidän laulettavikseen, sillä varsinaisen ambolaisen kirkkovirsikirjan toimittaminen edistyi hitaasti.³⁵¹

Siionin virren 98 viimeinen säkeistö on kiitoksenosoitus Jeesukselle. Kiitollisia ollaan siitä, että Jeesus lahjoittaa ihmiselle toivon ja uskon. Se on ihmisen paras ja ainut aarre. Jeesusta puhutellaan myös mestarina ja Kristuksena, jota pyydetään jäämään ihmisen voimaksi ainaisesti.

”Oi Vapahtaja pyhä ja toivon antaja, saan lähelläsi yhä myös uutta uskoa.
On siinä rikkauteni ja ainut aarteeni. Jää aina voimakseni, oi Kristus, Mestari!”³⁵²

Tässä virressä Jumala näyttäytyy vanhatestamentillisena puolustajana, turvana ja tukena uhkaavan maailman keskellä. Jumala kantaa murheemme ja taakkamme ja

³⁴⁹ Peltola 1995, 296.

³⁵⁰ Maunumaa 1990, 130-134.

³⁵¹ Maunumaa 1990, 133.

³⁵² Siionin virsi 98:3.

suojelee ihmistä myös kiusaajalta. Virren viimeisen säkeistön mukaan Jumala on elämässämme läsnä Kristuksessa. Ihmiselle annetaan parasta, mitä hän tietää. Ne ovat usko ja toivo, jotka pitävät elämää yllä. Toivon myötä jaksamme myös uskoa. Näihin rikkauksiin ihminen on osallinen Kristuksen vanhurskauttamisen kautta.

Ihminen on virressä 98 etäällä muista ihmisistä. Virressä ihminen joutuu täysin turvautumaan Kristukseen ja siihen, että Jumalan luo pääsee turvaan ja tarvittaessa jopa piiloon. Ystävyysen maja, joka ambolaisessa elämänpiirissä merkitsee turvaa, toimii virressä turva- ja pakopaikan symbolina. Jumalan suoma turva vertautuu arjessa yleisesti tunnettuun turvapaikkaan, jossa ihminen on suojassa kaikelta ympäröivältä pahalta.

Virressä todentuu taiteen näkökulma tekstin monitasoisuuden myötä. Martti Rautanen on kirjoittanut uudessa kotimaassaan Lounais-Afrikan Ambomaalla virren 1920-luvulla ndongaksi. Rautaselle vaarat ja uhkat ovat olleet aikaan ja paikkaan voimakkaasti sijoittuvia uhkia, konkreettisia arjen ongelmia, jotka ovat ilmenneet esimerkiksi petoeläiminä, kuivuutena, kristityille vihamielisinä heimoina.

Kuten ei Rautasen alkuperäisteksti ei Kaija Pispän suomennoskaan puhu näistä uhkista konkreettisesti mitään. Pispä on sanoittanut virren niin, että lukija tai veisaaja voi kuvitella 2000-luvun uhkatekijät ja kiusausta tuottavat asiat omaan elämäntilanteeseensa sopiviksi. Virsi avautuu näin moneen suuntaan. Tekstin mitta on rytmisesti säännöllinen ja sen voi lukea ääneen kuten runon. Teksti sisältää runon säännöllisen poljennon ja sen taiteellista ilmaisua edustavat toistuvat, säkeistöjen alun ”oi”-sanat, jotka voidaan tulkita dramatiikkaa alleviivaavina huu-dahduksina.

Runouden voi ajatella aina tähtäävän monialaisuuteen ja joidenkin itsestäänselvyyksien merkityksien problematisoimiseen. Samaan aikaan runouden voidaan ajatella tavoittelevan jotain sellaista, joka on nähtävissä useimmiten vain välähdyksinä, ikään kuin unenomaisesti, mutta joiden erityisyys perustuu tähän ominaisuuteen.³⁵³

³⁵³ Kainulainen 2007, 33.

5. Ihmisten välinen ystävyys

5.1. ”Hän ystävänsä yhdistää taivaassa, kotonamme”

Abstrahoidessani virret, joissa ihmisten välistä ystävyyttä kuvataan, päädyin jakamaan ne neljään eri ryhmään. Ensimmäinen ryhmä ovat virret, joissa ystävyys ilmenee yhteisenä taivasmatkana ja ilona siitä, että taivaassa saadaan olla yhdessä. Seuraava ryhmä ovat virret, joissa ystävyys myötä iloitaan, hoivataan ja autetaan toinen toistaan. Kolmas ryhmä ovat perhevirit ja neljäs ryhmä maailmanlaajuisista ystävyistä ja yhteistä vastuuta korostavat virret.

Ihmisten keskinäinen ystävyys ja lähisuhteet ilmenevät tukena ja esirukouksina. Siionin virsi 9 sisältää toivomuksen muistaa niitä, joille taivas on tuntematon. Heitä tulee kantaa Herran eteen yhteisessä ja yksityisessä esirukouksessa. ”Baabelin virtain varsilta” kaivataan nääntyneinä ”Siionin virtain varsille”. Virren kieli on vaikeaselkoinen ja vaatii etukäteisymmärrystä siitä, mitkä ovat Baabelin virta ja Siionin virta. Baabel on nykyisen Babylonian kohdalla sijainnut valtakunta, jossa israelilaiset olivat pakkosiirtolaisuudessa ja josta he vapautuivat.

”Lähtekää Baabelista, paetkaa Kaldeasta; riemuhuudoin ilmoittakaa, kuuluttakaa tämä, viekää tieto siitä maan ääriin asti, sanokaa: Herra on lunastanut palvelijansa Jaakobin. Eivät he janoa kärsineet, kun hän heitä kuljetti erämaitten halki; hän vuodatti heille vettä kalliosta, hän halkaisi kallion, ja vettä virtasi.”³⁵⁴

Maailma näyttäytyy Baabelina, josta ystävien on paettava Siioniin, joka on taivas. Virren on A.J. Soveri kirjoittanut vuonna 1928, jolloin hän asui Tampereella ja virsi on syntynyt Tammerkosken kuohuja katsellen. Virsi on ahdistetun sydämen rukoushuokaus.

Siionin virsi 147 kuvaa seurojen päätöshetken tunnelmia. Seuroista ystävät lähtevät armoon turvaten ja toteavat eroavansa nyt toisistaan, mutta eivät Herrastaan. Ristinkuoleman kärsinyt Herra Jeesus jää jokaisen luo erikseen ja ystäviä yhdistäväksi. Säkeistö 2 päättyy lauseeseen ”Hän ystävänsä yhdistää taivaassa, kotonamme”. Taivaassa päästään olemaan erkanematta yhdessä. Virren viimeinen säkeistö on rukous alttiin mielen puolesta, että rakkaus sydämessä hoidetaan toinen toisiaan elämän matkalla. Virren viimeisin uudistus on tehty vuonna 2013 Jaakko Löytyn toimesta.³⁵⁵

³⁵⁴ Jesaja 48: 20-21.

³⁵⁵ Siionin virsi 147.

Löytyn uudistama on samoin virsi 150, joka alkaa kehotuksella ystäville, että kaikki kävisivät rukoillen Jeesuksen armoistuimen eteen. Armoistuin on kovin juh-
lallinen ja vanhahtavan kuuloinen sana, jolla viitataan Jeesuksen syntien sovittami-
seen ja armoon, jonka varassa olemme pelastetut ja vanhurskautetut. Virren toinen
säkeistö kehottaa uskomaan kaiken Herralle ja pyytämään varjelusta Häneltä. Vir-
ressä on pyyntö varjeltua vaaroista ja kolmas säkeistö sisältää rukousaiheen siitä,
että Herra auttaa myös murheen aikana. Virsi ei sisällä mitään muuta ystävyteen
kuuluvaa tekemistä tai asiaa, kuin yhteisen uskomisen ja yhteisesti koetun vaivan
maailmassa, josta rukoillaan päästävän taivaaseen. Maailma on paikka, joka on kuin
petojen suut, jotka raatelevat.³⁵⁶ Vain ”Herran armollinen voima voi muuttaa vaivat
voitoksi”.³⁵⁷

Leena-Marja Rengon kirjoittama Siionin virsi 155 sisältää neljännessä säkeis-
tössä pyynnön siitä, että ystävyiden side liittäisi ja säilyttäisi ihmiset, ystävät, toi-
nen toisiinsa. Herraa pyydetään pitämään koossa joukkoa, jotta epäluulot eivät saisi
valtaa keidenkään mielissä. Ystävät hoitavat toinen toisiaan ollen Kristuksen sijai-
sina maan päällä.³⁵⁸

Siionin virsi 159 on osastossa Yhteys. Sen sanat on kirjoittanut tamperelainen
kirjailija Kaija Pispala vuonna 2016. Virsi on Siionin virsien kokoelman uusia virsiä.
Se eroaa monesta muusta virrestä näiden 115:n virren joukossa, sillä siinä ei mainita
mitään taivaasta tai autuudesta. Virsi on tämänpuoleisuuden virsi, joka alkaa katu-
vasta mielen kuvauksesta. Ihminen kokee epäonnistumista, kun on jälleen sivuutta-
nut lähimmäisen ilmaissut oman tahtonsa ”suurella suulla”.

Virren ensimmäinen ja toinen säkeistö on kirjoitettu yksikön ensimmäiseen
muotoon, kaksi viimeistä monikon ensimmäiseen, me-muotoon. Ensimmäinen sä-
keistö sisältää toteamuksen siitä, miten osaamattomaksi ihminen tuntee itsensä rau-
hanrakentajana ja parantaa maailmaa vain parantaakseen omaa elämäänsä, ei yh-
teistä.³⁵⁹ Virsi jatkuu toisen säkeistön rukouksenomaisella pyynnöllä, että veisaaja
saisi katsoa Vapahtajan silmiin oikein syvään puutteensa tunnustaen: ”en jaksu luot-
taa hyvään”. Vapahtajan katseen alla ihminen voi kokea murtumisen ja saa kokea
armon virtaavan omaan tyhjään sydämeensä.³⁶⁰

³⁵⁶ Siionin virsi 150:4.

³⁵⁷ Siionin virsi 150:5.

³⁵⁸ Siionin virsi 155:4.

³⁵⁹ Siionin virsi 159:1.

³⁶⁰ Siionin virsi 159:2,

Kaija Pispala välittää virressä kokemuksen siitä, että ihminen luulee usein olevansa oikeassa ja myös tekevänsä oikein. Silloin hän ei kuuntele, vaan elämä on ”mykkää” ja vailla vuoropuhelua. Kyseinen säkeistö on kirjoitettu me-muotoon, eikä vuorovaikutuksen puutteella ja itsekkyydellä haluta osoittaa ketään erikseen eikä ainakaan itse kokea paremmuutta. Kokija ja tekijä olemme me yhdessä. Tunne on kollektiivinen ja kokemus yleisinhimillinen, jossa ihmisen sosiaalinen kompetenssiheikkous ilmenee.³⁶¹

Siionin virren 159 viimeinen säkeistö alkaa pyynnöllä kääntyä kohti hyvää ja rukoilla voimaa. Virressä toivotaan, että ”rukous painakoon päämme syvään ja laitakoon meidät pyytämään ja antamaan anteeksi”. Jumala voi lahjoittaa ihmiselle hyvyyden maailman kasvattamalla ihmisestä nöyremmän ja kuuliaisemman.³⁶² Ihmissuhteissaan ihminen voi epäonnistua olemalla kopea, itseriittoinen ja itsekäs. Parannusta tulee tehdä olemalla kanssaihmisilleen ja Jumalalle nöyrä ja katuva. Virsi ei luokittele tai jaa ihmisiä ystäviin ja ei-ystäviin. Virsi on ihmisen puhetta Herralle. Se on omien vaikeaksi koettujen ihmissuhteiden ongelmista ja haasteista kutoutunut rukous sen puolesta, että Jumala saisi tilan lahjoittaa meille ”hyvyyden maailman” meidän luomamme ja meistä kumpuavan pahuuden sijaan.³⁶³

Siionin virsi 170 tunnetaan vanhempien virtenä. Tutkimusluvussa 4.2 virrestä on jo taustaa ja tulkintaa, mutta virsi kuvaa myös ihmisten keskinäisiä suhteita sitä kautta, miten vanhemmat puhuvat lapsistaan Jeesukselle. Siksi valitsin virren myös tähän tutkimuslukuun. Lapset ja nuoret ovat esirukouksen kohteena. Heitä ei oletettavasti puhutella vanhempien toimesta suoraan, vaan heistä puhutaan Jeesukselle toivoen, että he saisivat kokea herätyksen ja liittyä ystäväjoukkoon ja tulla hoide-
tuiksi. Taivaassa toivotaan tavattavan perhe ja ystävät. Lapsista kannettava huoli ja heitä kohtaan tunnettu rakkaus on niin suurta, että virren viimeisessä säkeistössä on pyyntö sisällyttää lapset taivaaseen pääsijöiden joukkoon vaikka silläkin uhalla, että vanhemman oma nimi pyyhitään ”taivaan kirjasta” pois.³⁶⁴

Siionin virsi 174 on Väinö Malmivaaran runokokoelman ”Rukousvirsiä” runoja vuodelta 1933.³⁶⁵ Jaakko Haavio uudisti virren vuoden 1971 Siionin virsiin. Virsi on rukous avioliiton solmivien puolesta. Avioituvista puhutaan ”sanan siu-

³⁶¹ Siionin virsi 159:3.

³⁶² Siionin virsi 159:4.

³⁶³ Siionin virsi 159:4.

³⁶⁴ Siionin virsi 170.

³⁶⁵ Maunumaa 1990, 145.

naamina”. Tulevasta uudesta kodista toivotaan tulevan ”rauhan maja riemun ja murheen aikana” sekä suoja sen asujille. Koti määritellään rukouksen huoneeksi, jossa huolia huojentavat Jeesus ja usko, toivo ja rakkaus. Auttamisen halun toivotaan olevan läsnä.³⁶⁶ Tähän uuteen kotiin, joka on Jeesuksen rakentama, toivotaan vieraiksi ystävät, joista käytetään nimitystä seurakansa. Seurakansa antaa tuoreelle parille parhaat neuvot sekä veisaamansa virret, jotka nekin tulevat avuksi ja neuvoksi. Vielä toivotaan tässä kodissa asuville ystäville voiton kruunu ja parempi koti taivaassa.³⁶⁷ Virsi on kirjoitusasultaan vanhahtava, juhlakielinen ja kovin ylevä. Arkielämän ohjeita ei virteen sisälly, eikä missään säkeistössä kuvata mahdollisia muita ongelmia, jotka saattavat kohdata uutta kotia. Huolet mainitaan sekä murheet ja tuskat, mutta niiden lähdettä tai syytä ei nimetä.

Siionin virsi 175 oli kesällä 2018 vietettyjen Tampereen herättäjäjuhlien tunnusvirsi. Juhlien tunnukseseen oli virrestä otettu ainoastaan jokaisen säkeistön lopussa oleva sanapari ”Lähellesi ikävöin”. Virsi on kodin ja perheen virsi, jossa ensimmäisessä säkeistössä on jo pyyntö, että Herra siunaa kotimme ja perheemme ja varjelee elämäämme vaaroilta. Arki saattaa Jaakko Löytyn sanoittamassa virressä näyttäytyä harmautena, johon upotaan. Sydämiin pyydetään iloa ja kykyä opetella jakamista. Viimeinen säkeistö sisältää vielä pyynnön, että rakkaus saisi kasvaa kodeissamme ja siellä asuvien yhteinen tie olisi Herran ohjaama ja rukouksemme kuultaisiin. Jokaisen säkeistön loppusanat ”Lähellesi ikävöin, ole läsnä päivin öin, hyvä Jumalamme”, on maanläheinen ja arkisuudestaan huolimatta pyhäkokemusta välittävä rukous, joka on helppotajuinen. Jaakko Löytty on kirjoittanut virren vuonna 1988 ja uudistanut sen vuonna 2010. ”Lähellesi ikävöin” voi olla myös sellaisenaan perheen sisältä nouseva toteamus, kun arkeen uppoaminen ja jaksaminen näyttäytyvät vaatimuksina ja kiireenä. Silloin myös perheen jäsenillä saattaa olla sama huokaus toinen toisensa puoleen kuin itsensä Jeesuksenkin puoleen, ”lähellesi ikävöin”.

Ystävät ovat siis suuri ilonaihe, mutta myös esirukousaihe. Koska ihminen tietää olevansa heikko, hän tarvitsee ystävien esirukousta ja sitä, että ystävät kantavat häntä sydämessään ja vievät Jeesuksen eteen rukouksin. Elämä vaatii voimaa, elämässä tarvitaan varjelusta ja elämä on kestävyyttä koetteleva. Jollakin lailla

³⁶⁶ Siionin virsi 174: 2.

³⁶⁷ Siionin virsi 174:4.

näissä sävyissä on myös elämän edessä pelkoa, pessimismia ja väsymystä tai lantistuneisuutta. Virsissä todetaankin, että ihmistä uhkaavat epäluulot ja muukalaisuus sekä irrallisuuden tunne.³⁶⁸

Ystävät ja Jeesus auttavat jaksamaan arjessa, todetaan virressä. Ihminen ilmenee virressä myötätuntoisena, sillä hän on kokenut armollisen Herran läsnäolon ja anteeksiannon.³⁶⁹

Vanhemmat rukoilevat kasvaville ja aikuistuville lapsilleen ikuista elämää taivaassa. Perheen yhteisen kodin tulee antaa suojaa elämässä ja olla vieraanvarainen paikka ystäville.³⁷⁰

Miten perhevirret koetaan niissä kodeissa, joissa eletään yksin? Sulkeeko virsi nämä ihmiset pois ystävien yhteydestä korostamalla perhettä, jossa voidaan kokea huolta ja väsymystä? Perhe ymmärretään virsissä ihmisen olemisen perusyksikkönä. Se on kyseenalainen perusyksikkö siinä mielessä, että Suomessa asuu tällä hetkellä 23 % ihmisistä yksin. Suurin ryhmä heissä ovat 45-64 -vuotiaat, eivät siis opiskelijat tai vanhuksat. Yhden hengen talouksia on eniten pääkaupunkiseudulla, Helsingissä jopa 60 % on yksin elävien talouksia. Tilastokeskuksen arvion mukaan erityisesti työikäisten kohdalla yksin asuvien määrä on kasvussa, sillä elämä on hektistä, avioerot ovat lisääntyneet ja ihmisten eliniän ennuste on noussut.³⁷¹ Merkillepantavaa on, että Siionin virret eivät määrittele perhettä mitenkään.

Ystävyyskäsitys ja sen myötä herännäisyyden ihmiskäsitys liittyvät myös globaaliin näkökulmaan. Lähetystyö ja vastuu myös kaukaisesta lähimmäisestä liittyvät siihen, että kaikkia ihmisiä voidaan katsoa ymmärtäen ja lempeästi, ystävyydellä. Lähetystyö ja globaali vastuu eivät ole vain annetun tehtävän suorittamista vaan lähimmäisen palvelua ja ystävyyttä. ”Katso niitä, jotka käyvät taasen levolle ruuatta, ... Näytä meille tehtävämme, näytä veljemme kärsivä... Sido meidät rakkaudella kiinni kaikista köyhimpiin...”³⁷² Veljellinen ystävyys kuvataan myös Haavion virressä: ”Opetä veljenämme jokaista pitämään kaukana, lähellämme, ken pyrkii pyhimpään...”³⁷³. Rakkauden ja ystävyyskäsityksen näkökulma merkitsee tasavertaista kanssakulkijan asennetta lähetystyön ja globaalin vastuun ”kohteisiin” ja kumppaneihin.

³⁶⁸ Siionin virsi 151.

³⁶⁹ Siionin virsi 152.

³⁷⁰ Siionin virsi 170.

³⁷¹ <https://yhdenhengentaloudet.wordpress.com/teemat/> luettu 23.1.2019

³⁷² Siionin virsi 179: 2-3.

³⁷³ Siionin virsi 180.

Ystävyys lähtee liikkeelle rakkaudesta, joka kehottaa palvelemaan ja näkemään toisessa ihmisessä Kristuksen. Ystävyyttä kuvaavia sanoja ovat myötätunto, rakkaus, vastuullisuus, auttaminen ja toivo.

Kootusti tämän viimeisen luokan, ”ihmisten välinen ystävyys” virsistä toteam, että virsissä ilmenee yhteisen matkan vaeltaminen, jossa tarvitaan tukea ja esirukousta niin oman kuin ystävän elämän ja uskon puolesta. Ihmisen päämäärä ja tavoite on taivas, jossa toivotaan tavattavan perhe ja ystävät. Taivaassa vieteen yhteistä juhlaa. Ystävyys koetaan yhteisenä lahjana Jeesukselta.³⁷⁴

Heränneen kansan lähetysrakkaus ja Haavion virrenkin mainitsema ”avaralle katseleminen” ovat muovanneet körttiläistä maailmankuvaa. Kauas on ollut lupa ja on kehoituskin katsoa. Samassa virressä 183 on kehoitus pitää kaikkia ihmisiä veljinämme ja välttää toisen tuomitsemista millään muotoa. Viimeinen säkeistö kehoittaa palvelemaan muita ja elämään nöyrästi.³⁷⁵ Siionin virret ovat tulleet Suomeen Ruotsista, mutta niiden juuret ovat laajemminkin tukevasti eurooppalaisessa maaperässä.³⁷⁶ Jo Kalajoen käräjillä vuosina 1838-1839 kohdistettiin syytökset siihen, että heränneet olivat alkaneet kerätä varoja ”pakanoille maan ääriässä”. Osaltaan heidän säästölaatikoidensa kautta kasvatettiin ja kasvettiin globaaliin vastuuseen ja yhteisen maailman hahmottamiseen ja toimimaan vastuullisina ja aktiivisina ihmisinä.³⁷⁷

Yhteinen maailma, yhteinen vastuu ja diakoninen ymmärrys ovat virsissä nähtävissä. Suvi Löytynojan pro gradussa perehdytään Siionin virsien lisävihkon ekoteologisiin näkökulmiin.³⁷⁸ Ekoteologialla tarkoitetaan pohdintaa ihmisen olemassaolosta ja paikasta luomakunnassa. Ekoteologia on syntynyt huolenaiheesta, joka liittyy ympäristön tilanteeseen ja toisaalta myös kristinuskon saamasta kritiikistä.³⁷⁹ Ekoteologiasta on löydettävissä luomisusko, Jumalan suhde luomakuntaan sekä ihmisen tehtävä ja asema luomakunnassa. Löytynojan tutkimuksen mukaan näköalat ovat kannustavia ja auttavat ihmistä näkemään oman paikkansa ja tehtävänsä luomakunnassa. Samaan aikaan tietoisuus luonnossa tapahtuvista ihmisen aiheuttamista uhkista on tiedostettu laajasti. Se synnyttää huolta ja saa ihmisen miettimään arjessa tekemiään valintoja ja harkitsemaan, miten ekoteologia todentuu

³⁷⁴ Siionin virret 9, 44 ja 147.

³⁷⁵ Siionin virsi 183.

³⁷⁶ Minna Saarelma-Maunumaa 1993, 7-8.

³⁷⁷ Maunumaa 1993, 129-130.

³⁷⁸ Ennen Siionin virsien uudistamista Siionin virsiin toimitettiin lisävihko, joka ilmestyi v. 2005.

³⁷⁹ Sipiläinen 2007, 101.

omissa arvovalinnoissa. Ekoteologia ja diakoninen näkökulma ja muutokseen tähtäävä toiminta Siionin virsissä ovat perusteltu tutkimusalue. Hymnologista tutkimusta ekoteologian ja globaalin vastuun teemoista ei ole ennen Löytynojan tutkimusta tehty.³⁸⁰

Siionin virressä 182, joka on Jukka Hautalan kirjoittama virsiteksti ja sävel 1600-luvulta lähtöisin oleva pohjoismaalainen virsi, sittemmin Etelä-Pohjanmaalta löydetty säveltoisinto, todetaan meidän kuulevan ”Luojamme sydämen sykkinnän kaikkeudessa”, jos vain ”nostamme oman katseemme yli arkisen huolen”. Toisessa säkeistössä ilmenee Jumala Luojana, joka on luonut maan ja vedet, mutta ”rajat ovat ihmisen paaluttamat”. Säkeistön ajatus on siis se, että maailma on yksi ja yhteinen. Se on yhteinen kaikille ihonväristä tai kansallisuudesta huolimatta. Kaikki rajat, joita on tehty maiden ja maanosien väliin, ovat ihmisen tekemiä. Ne eivät ole Luojan piirtämiä ja ovat siksi keinotekoisia rajoja. Kolmas säkeistö jatkaa suoraan samaa globaalia ajatusta ja näkemystä, jolloin tavataan erivärisiä ihmisiä ja vahvistetaan, että Jeesus on pelastanut kaikki ihmiset turvaan vaarasta. Neljännen säkeistön kuvaus maaäidin rinnoista juotavasta elämänvoimasta on vahva viittaus siihen, että ihminen elää luonnosta ja sen antimista. Jumalan luoman maailman ravinnosta nauttien hän saa kokea Jumalan pelastavan armon. Viimeinen säkeistö puhuu vastuusta, joka meidän pitää tuntea, jotta tulevaisuuteen sisältyisi toivo.³⁸¹

Hautalan mukaan herännäisyydessä on pietismin henkilökohtaisen uskonkorostuksen rinnalle tullut tietoisuus siitä, että maailma on yhteinen koti.³⁸² Siionin virsistä on luettavissa, että kärsivää on autettava ja se on jokaisen velvollisuus ja uskottu tehtävä.

”Auta, että heille, nälkää kärsineille, leivän ojennan, merten tuolle puolen ohi oman huolen heitä rakastan muistaen ja palvelen vähimpiä veljiäsi, Herra, vierelläsi.”³⁸³

Maailma tarvitsee jokaista kristittyä kantamaan vastuunsa yhteisestä maailmasta ja rakentamaan sitä ja toimimaan oikeudenmukaisuuden, rauhan ja luomakunnan eheyden puolesta. Nämä teemat ovat olleet yhteisesti esillä jo 1980-luvun lopusta lähtien, kun ns. ”ORLE”-prosessi (oikeudenmukaisuus, rauha ja luomakunnan eheys) käynnistyi suomalaisessa yhteiskunnallis-kristillisessä keskustelussa.³⁸⁴

³⁸⁰ http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn-fi-uef-20130049/urn_nbn-fi-uef-20130049.pdf Suvi Löytynoja, Itä-Suomen yliopisto, filosofinen tiedekunta Teologian osasto Läntinen teologia, syksy 2012, käytännöllisen teologian alaan kuuluva pro gradu tutkielma. luettu 20.9.2018.

³⁸¹ Siionin virsi 182.

³⁸² Hautala 2017, 27.

³⁸³ Veikkola, Juhani, Ekumeenisen ORLE-prosessin päätösasiakirja, ks. kirjallisuusluettelo. luettu 2.2.2019.

Kalpion tutkimus Siionin virsien Veisuut- kokoelmasta (vuonna 2004) esittää, että ihmisen tehtävää määrittää yhteinen kokonaisvastuu, joka perustuu lähimmäisyyteen. Kalpion tutkimukseen sisältyvät virret ovat monet samoja kuin uudistetut Siionin virret. Pidän perusteltuna esitellä lyhyesti myös hänen tutkimustaan tässä yhteydessä. Kalpio korostaa, että Jumalan rakkaus antaa voimaa toimia toisten hyväksi. Auttaminen ja toisen hädän näkeminen ovat Jumalan työtä ihmissydessä. Jumalan rakkaus lähettää ihmisen liikkeelle toisia auttaakseen. Ihminen sekä rukoilee, että pyrkii toiminnallaan edistämään oikeudenmukaisuuden toteutumista maailmassa. Maailmaan ja ihmisen elämänpiiriin katsotaan kuuluvan myös luonto ja koko luomakunta. Yhteisen vastuun ja sosiaalieettisen elämäntulkinnan osalta liitytään samaan traditioon kuin muutkin pohjoismaiset uudet virret.³⁸⁵

5.2. ”Jos väsyn ja näännyn, luo ystävän käännyn”

Siionin virsi 152

Siionin virsi 152 on saksalainen virsisävel, jonka Etelä-Pohjanmaalta tallennettu toisinto on valikoitunut sävelmäksi. Virren sanoittajaksi arvellaan Antti Achreniusta, ja virsi on liitetty kokoelmaan Halullisten Sieluin Hengelliset Laulut vuonna 1790. Wilhelmi Malmivaara uudisti aikanaan virren, seuraavan muokkauksen teki Herkko Kivekäs vuonna 1971 seuraavaan uudistettuun Siionin virsien laitokseen. Tämä virsi on tunnetuin ystävävirsi osastossa Yhteys. Kun seuraväeltä kysyy, mikä on virsi, jossa ystävyyttä kuvataan, he sanovat useimmiten tämän virren 152. Virren lähiluvussa paljastuu, että ystävällä voidaan virressä ymmärtää ja lukea sen viittaavan myös Jeesukseen eli ystävä on tässä virressä sekä toinen ihminen että Jeesus. Virsi kuvaa elämään tyypillisesti liittyviä väsymyksen hetkiä, joita sitten ystävät on uskottu virkistämään ja tukemaan, jotta yhteinen elämänmatka ja kilvoittelu voivat edelleen jatkua. Virsi alkaa seuraavasti:

”On lapeus sanomaton, hän, Jeesus kun hoitanut on niin meitä kuin muitakin uskoviaan ja auttanut vaivoissa maan. Hän lyö sekä tukee, hän riisuu ja pukee ja hetkeksi kadotessaan vie köyhyyden teitä, näin tyhjentää meitä, vaan tyhjälle, köyhälle lahjoittaen suo armonsa rikkauden. Hän kasvonsa peittää ja murheeseen heittää, vaan antaa taas virvoituksen.”³⁸⁶

Lapeus on sanana etäännyttävä sille, joka ei ole veisannut eikä kuulu heränneisiin. Alkuperäinen virsi on ollut Halullisten Sieluin Hengellisissä Lauluissa. Kokoelmassa se on otsikoitu virreksi, joka kertoo siitä, miten uskavaiset sielut

³⁸⁵ Kalpio 2003, 89.

³⁸⁶ Siionin virsi 152:1.

ovat iloisia Jeesuksen armollisesta johdattuksesta. Tässä kokoelmassa virsi, jonka kirjoittajaksi arvellaan Antti Achreniusta, alkaa sanoin:

”O armo ja rakkaus suur’, Jolla Jesus meitä johdattaa juur’,
Hän neuvollansa taluttaa uskovians Tässä muukalaisuuden maass’,
Hän lyöpi ja tukee, Hän riisuu ja pukee, Hän lymyy ja ilmestyy taas,
Hän tyhjentää tyhjäksi ja alentaa köyhäksi,
Mutta tyhjän ja köyhän sitte täyttääpi jäl’
Juuri armonsa rikkaudell’: Hän sumuhun kätkee,
Yhtä rahtua hetkee, Mutta paistaa taas suloisuudell’.”³⁸⁷

Achreniuksen virressä on ilmaisu ”muukalaisuuden maa”, joka tarkoittaa tämänpuoleisuutta, elämää maailmassa. Jeesuksen neuvot toimivat ohjaajana elämässä. Jeesukselta saa ihminen kaiken, iskut ja epäonnistumiset, ilon ja armon.

”Hän armossaan meidän myös suo taas saapua toistemme luo,
ja Herramme kiitosta virsi nyt soi, kun yhteen hän ystävät toi.
Jos väsyn ja näännyn, luo ystävän käännyn, hän hoitaa, kun jaksaa en voi.
Kun kuljemme tiellä, on iloa siellä. Ken Jeesuksen hyvyttä kokea saa,
hän ystäviään rakastaa. Näin palvelen muita hän ahdistetuita vie polkua kirkastuvaa.”³⁸⁸

Kolmas säkeistö kuvaa, että on Jumalan armoa sekin, että saadaan tavata ystäviä ja siitä kiittää yhdessä Herraa. Väsymyksen hetkellä apu tulee ystävältä, kun itse on nääntynyt. Matkasta tulee ystävän tuen ja siitä seuraavan virkistyneen myötä iloista. Säkeistössä puhutaan Jeesuksesta ystävänä, joka ohjaa ihmistä kirkastuvaa polkua pitkin taivaaseen. Viimeinen säe voidaan käsittää kahdella tavalla. Onko palvelija tässä Jeesus, joka vie ahdistetuita ja palvelee?³⁸⁹ Vai pitääkö säe ymmärtää niin, että kun ihminen palvelee toista ihmistä, ystäväänsä, Jeesus vie häntä taluttaen kohti kirkastuvaa polkua?

Antti Achreniuksen kirjoittama säkeistö kuuluu:

”Juur armosta tulee se kans’, että sielut tiellä matkustaissans
Myös joutuvat yhteen ja yhdessä näin Saa kulkea Siioniin päin,
Tässä toinen sitte hoitaa, jos väsymys voittaa, Että huutaa: jo raukka nyt jäin,
Niin Siionin retkillä, Näillä valmistushetkill’, Saa elää ja ihastuu muistakin viel’,
Jotka kulkevat samalla tiellä; Tässä usiasti näkee Niin harrasta hääväkee,
Että juuri on iloinen miel’.”³⁹⁰

Ystävät kuvataan yhteen kuuluviksi tavalla, joka viittaa johonkin muuhun kuin sellaiseen ystäväystymiseen, mitä sillä yleensä ymmärretään. Ihminen, joka on uupunut, huutaa ystäväänsä avuksi. Hääväki on viittaus taivaallisiin häihin, Karitsan häihin. Ne siintävät tulevaisuudessa ja auttavat jaksamaan matkan vaivat. Tässä

³⁸⁷ Halullisten Sieluin Hengelliset Laulut 13.

³⁸⁸ Siionin virsi 152:3.

³⁸⁹ Siionin virsi 152: ”Näin palvelen muita hän ahdistetuita vie polkua kirkastuvaa.”

³⁹⁰ Halullisten Sieluin Hengelliset Laulut 13.

säkeistössä on taustalla Ilmestyskirjan kuvaus, jossa kerrotaan taivaallisesta Karitsan hääateriasta, jonne kutsutut ovat autuaita.³⁹¹ Vanhassa Halullisten Sieluin Hengellisen Laulun säkeistössä on havaittavissa myös sana ihastuminen, että saa ihas-tua muista, saman tien kulkijoista, kaiken muun hyvän lisäksi. Ihastuminen voidaan tulkita hengellisen esikuvan löytämisestä johtuvasta ilosta tai sitten rakkaudesta, joka alkaa ihastumisella. Se, että ne ovat perättäisissä lauseissa, ensin ihastuminen ja sitten häät, on saattanut aiheuttaa veisaajalle myös hämmennystä siitä, mihin häihin tekstissä viitataan. Elämä on kaikkineen tässä säkeistössä kuitenkin valmistautumista taivaallisiin häihin, ollaan ”Siionin retkillä”.

Virren neljäs säkeistö jatkaa väsymyksen ja uupumuksen kuvausta, jossa sit-ten ystävät ilmaantuvat kehottajina, jotka vahvistavat heikkoa uskoa ja väsynyttä ihmistä. Säkeistössä kiitetään jälleen Jeesusta siitä, että hän taluttaa ystäväjoukossa virvoittaen kulkua. Taakkakin tuntuu keveältä, kun sitä kannetaan yhdessä. Ja sitten kristologinen toteamus on säkeistön lopussa, jossa viitataan Jeesuksen tuloon.³⁹² Säkeistössä käy myös ilmi, että Jeesus uskoo ihmiseen ja pitää hänestä kiinni, ei heitä pois joukosta.

”Siis Jeesus et meitä, pois luotasi heitä, vaan talutat joukossa ystävien näin kaikkia virvoittaen.”³⁹³

Achreniuksen alkuperäisissä sanoissa olivat kehottajat mainittu siunattuina, jotka puhuvat jalosti lähellä olevasta valosta ja kunnioittavat Jeesusta. Jeesus on suloinen ylkä, joka ei hylkää morsiantaan, seurakuntaa, vaikka se onkin unelias ja väsyvä.³⁹⁴ Körttifoorumi on Herättäjä-Yhdistyksen ylläpitämä yhteinen keskustelualusta, jossa jaetaan mielipiteitä ja keskustellaan eri teemoista. Yksi keskustelu käsitteli tätä virren säkeistöä. Eräs keskustelija tulkitsi väsymisen niin, että ”kanssakulkija on niin väsynyt minun huonosta seurastani, että kävelisi mieluummin yksin”.³⁹⁵ Keskustelu osoittaa, kuinka virsi voi avautua moniin tulkintoihin.

³⁹¹ Ilmestyskirja 19:5-9. ”Autuaat ne, jotka ovat kutsutut Karitsan hääaterialle!”

³⁹² Siionin virsi 152: 4.

³⁹³ Siionin virsi 152: 4.

³⁹⁴ ”Ja Jeesus jonk’ armo on siin’ myös toisians sovittaa niin, että kaukaakin tulevat todistajat, Ja siunatut kehottajat, Kuin puhuvat jalosti Juuri likemmästä valost’ Ja Jeesusta kunnioittavat. O Sul-loista Ylkää, Kuin morsiant’ ei hylkää, Vaikka uneljas ompi ja väsymälläns’ Vaan lähettää käsky-läisens, Kuin kehottaa sitä ja hereillä pitää, Ett’ halaamaan tulemistans. HSHL 13

³⁹⁵ www.korttifoorumi.fi luettu 4.1.2019.

Viides säkeistö Siionin virressä 152 on iloinen viesti siitä, että Jumala tuo joukkoon uusia ystäviä herätysarmonsä myötävaikutuksella. Säkeistön lopussa kuvataan joukkoa, joka on runsaslukuinen ystäväjoukko, autuaaksi suvuksi. Virsi päättyy iloon siitä, että kun jaksaa taipaleen, pääsee iäti kiittämään Vapahtajaa.³⁹⁶

Ystävät ovat Siionin virressä 152 yksiselitteisesti matkaystäviä taivaan tiellä. He ovat veisaava joukko, joka toisiaan tukien pyrkivät ”Karitsan häihin taivaaseen”. Jeesus pitää heistä kaikista yhteisesti huolta ja he kaikki lisäksi toinen toisistaan. Yhteinen matkanteko vaatii kaiken aikaa ”hereillä oloa”, ”valvomista Kristuksessa” ja yhteisen päämäärän, taivaan, muistamista ja määrätietoista yhteistä taivalta sitä kohti.

5.3 ”Uskossa heikkoja hengellä täytä” – potentiaaliset ystävät

Siionin virsissä kirjoitetaan yhteisestä ystäväjoukosta. Niissä sivutaan pintapuolisesti ja ohimennen niitä, jotka eivät ole seuroissa käyviä ja heränneitä.³⁹⁷ Pyyntö heidän puolestaan esitetään seuraavasti: ”Muista myös kirkkaudessaasi siellä omille teillensä kiirehtineet”.³⁹⁸ Virsi 246 jatkuu lyhyenä pyyntönä muistaa omille teilleen kiirehtineitä. Heihin kohdistetaan vahva toive siitä, että he pysyvät uskon, toivon ja rakkauden tiellä.³⁹⁹ Siionin virsissä esitetään, että ystävyys voidaan myös menettää. Yksi ystävyyttä uhkaava tekijä on, jos Jeesuksen seuraamisesta luovutaan. Erityisesti sellaisten ystävien puolesta kehoitetaan rukoilemaan, joita Johan Soverin kirjoittamassa virressä kuvataan seuraavasti:

”Voi jos niitäkin muistaisitte ja ne Herralle kantaisitte, joille taivas on tuntematon, sydän kun yhä suljettu on, Baabelin virtain varsilla.”⁴⁰⁰

Siionin virret eivät tee rajaa syntisten ja uskovien välille. Virret perustuvat näkemykseen, että jokainen ihminen on erehtyväinen ja Jumalan armoa tarvitseva. Siionin virret eivät ohjaa ihmistä kohottamaan itseään toisten yläpuolelle moraalisin neuvoin ja opetuksin. Ne, jotka ovat ystäväjoukosta poissa, pitää rakastaen ja rukoillen tuoda Jeesuksen eteen. Oleellista näyttää olevan, että tämä ystäväjoukko rakastaa poissaolevat yhteyteensä.⁴⁰¹ Siionin virressä 95 kehoitetaan:

³⁹⁶ Siionin virsi 152:5.

³⁹⁷ Siionin virsi 246: 4, ”Muista myös kirkkaudessaasi siellä, omille teillensä kiirehtineet”.

³⁹⁸ Siionin virsi 246:4.

³⁹⁹ Siionin virsi 246:3.

⁴⁰⁰ Siionin virsi 9:5.

⁴⁰¹ Siionin virsi 149:5.” Me veisaamme ja puhumme, nyt, Jeesus siunaa kaikki se. Tuo keskellemme vieraita, tee heistä meille rakkaita.”

”Siispä kaikki armon lapset armohoitoon turvatkaa.
Kiirehtikää Herran vaunuun, pois ei kukaan jäädä saa.”⁴⁰²

Ystävät ovat seuraliikkeessä olevia ystäviä, joiden kanssa yhdessä veisataan ja jaetaan matkan vaivat. Potentiaaliset ystävät ovat virsitekstin mukaan maailmassa ja toisaalla, eikä heidän joukkoonsa pyritä aktiivisesti hakeutumaan. Heidät uskotaan Jumalan hoitoon.⁴⁰³ Maailma ja elämä koetaan Wilhelmi Malmivaaran uudistuksen aikaisissa virsissä pelottavana, vieraana ja vaaroja täynnä olevana. Maailma on pimeä ja ahdistava paikka, josta ihmisen tulee pyrkiä taivaaseen.⁴⁰⁴ Haavion uudistuksessa maallinen elämä ja maailman ihmiset näyttäytyvät jo lähimmäisinä, joita pitää huomioida ja kunnioittaa. Haavion virressä 180 ihminen näyttäytyy väsyneenä, heikkona ja toivottomana. Häntä on lyöty toisten kovilla sanoilla.⁴⁰⁵ Siionin virsi 247 kirjan osastossa Elämä alkaa kuvauksella maailmasta ja ihmisistä:

”Ahdingoista ajan luokse rakkaan Vapahtajan, suuren armahtajan, käymme rukoillen. Herra kutsuu meitä epäuskoon eksyneitä, nälkään nääntyneitä alta kuormien. Tulkaa eläviksi uudestaan, armoansa kerjääviksi, autuuttansa etsiviksi. Nyt se tarjotaan. Herran päivä koittaa aivan kirkkaana. Herra taistelee ja voittaa. Pasuuna jo kohta soittaa Yljän tuloa.”⁴⁰⁶

Ihminen, joka ei seuraa Jeesusta, vertautuu virressä kuolleeseen, nääntyneeseen ja onnettomaan joukkoon. Jeesuksen ystäviä odottaa Ylkänsä, Vapahtajan, voittojoukoissa taivaan ilohäät. Toisaalta tässäkään virressä ei haluta vetää rajaa siinä, kuka ei ole vielä ystävä, vaan itse asemoidutaan tuohon kurjaan nääntyvien joukkoon, mutta pelastus on siinä, että Herran kutsuun vastataan ja etsivä löytää autuuden. Virsi ei halua osoittaa ketään toista huonommaksi. Yhdessä veisataan ihmisistä, jotka ovat eksyneet epäuskoon. Herran kutsu kohdistuu ”meihin”.⁴⁰⁷

Siionin virsi 61 osastossa Ahdistus kuvaa ihmistä vankina, joka havahtuu kuoleman korven kulkijaksi. Emil Ponsimaan virsi 1920-luvulla on Haavion ja Löytyn sittemmin uudistama kuvaus syntisen huonosta ja kestäättömästä tilanteesta. Tämä virsi on kirjoitettu yksikön ensimmäiseen muotoon, ketään toista ei haluta nimetä kuoleman korven kulkijaksi. Ahdistunut veisaaja asemoi itsensä ystävien leirin ulkopuolelle.

⁴⁰² Siionin virsi 95: 4.

⁴⁰³ Siionin virsi 246: 4. ”Laupias Herramme, elämän tiellä säilytä sille jo ennättäneet. Muista myös kirkkaudessa siellä omille teillensä ennättäneet.

⁴⁰⁴ Siionin virsi 246: 4. ”Laupias Herramme, elämän tiellä säilytä sille jo ennättäneet. Muista myös kirkkaudessa siellä omille teillensä ennättäneet.

⁴⁰⁵ Siionin virsi 180:3 ”On väsynyttä monta, heikkoa, toivotonta, ihmisten sanat kovat kun heitä lyöneet ovat.”

⁴⁰⁶ Siionin virsi 247: 1.

⁴⁰⁷ Siionin virsi 247.

”Miten syntiä suosiva, vilpillinen, perin uskon matkassa pysyn? Olen kristitty joukossa kristittyjen, yhä maailman kiitosta kysyn. Taas kauhistelen tätä kurjuutta luontoni valheellisen.”⁴⁰⁸

Virressä kuvataan katuvaan ja syntisen ihmisen surkea elämä. Sitä sävyttää sosiaalinen huonommuuden tunto, joka etsii muiden hyväksyntää vilpillisesti ja valheellisesti. Ihmisellä ei ole Ponsimaan mukaan mitään muuta mahdollisuutta kuin käydä armoistuimen eteen ”kuten syntinen nainen jo ammoiden”. Virsi päättyy rukoukseen siitä, että Jumala pysyisi aina kurjan ihmisen lähellä ja kantaisi hänen taakkojaan. Toivo laitetaan siihen, että murheellinen ihminen otetaan kyynelien laaksosta viimein Jumalan luo taivaaseen.⁴⁰⁹

Ystäväjoukkoon kuulumatonta kohtaan ei osoiteta moralistisia nuhteita. Etäisyyttä Jeesukseen tarkastellaan itsestä käsin. Kenenkään syntisyyttä ei osoiteta, vaan sellainen tila kuvataan itselle kuuluvaksi. Tätä korostetaan Siionin virsissä persoonapronominien ”minä” tai ”me” käytöllä, sillä muiden huonommuutta ei pidä osoitella. Kaija Pispán virsi 19 kuvaa ihmistä, joka tuntee olevansa ystäväjoukon ulkopuolella:

”Paha luonto kuoletta: minun vanha ihmiseni.
Häijyyteni nujerra, voita itsepäisyyteni.
Uudistava armo anna oma tahto syrjään panna.”⁴¹⁰

Siionin virressä 76 pyydetään Jumalalta armahtavaa mieltä muiden suhteen. Omakin vaellus koetaan olevan kehnoa:

”Minua estä ihmisten vikoja tarkkaamasta,
turhien juorupuheiden perässä juoksemasta,
kun omissani kyllin on, kilvoitukseni keltoton.
Sen tiedät, Jeesus kyllä.”⁴¹¹

Ihmisten välisestä ystävydestä kertovissa virsissä ei-ystävyyden mainitaan esimerkiksi rukouksessa niiden puolesta, jotka ovat ”omille teillensä kiirehtineet”, ja joita kohtaan on myötätuntoinen suhtautuminen ja rukous sen puolesta, että hekin saisivat voimaa, sillä he ovat ”uskossa heikkoja”.⁴¹²

Siionin virressä 246 todetaan seuraavasti:

”Laupias Herramme, elämän tiellä säilytä sille jo ennättäneet.
Muista myös kirkkaudessa siellä omille teillensä kiirehtineet.
Herätä meitäkin kiusojen alta valvomisestamme huolehtimaan.
Sinulla yksin on kunnia, valta. Sinuun nyt luotamme, Vapahtajaan.”⁴¹³

⁴⁰⁸ Siionin virsi 61: 3.

⁴⁰⁹ Siionin virsi 61:6.

⁴¹⁰ Siionin virsi 19:2.

⁴¹¹ Siionin virsi 76:5.

⁴¹² Siionin virsi 246: 2. ”Uskossa heikkoja Hengellä täyttyä, taivuta toivoon ja rakkauteen, taitoa anna ja voimamme käytä sinuun ja toistemme palvelukseen. Hoida jo haavamme, joita me saamme, johdata luoksesi murheista maan. Sinne me, turvaten Vapahtajaamme, pääsemme voitosta riemuitsemaan.”

⁴¹³ Siionin virsi 246:4.

Omille teilleen kiirehtiminen ymmärretään asiana, joka voi tapahtua kenelle vain. Sen vuoksi kiusauksien suhteen pyydetään Vapahtajalta valvomisen lahjaa. Siionin virsissä henkilö, joka ei ole ystävä, voi olla kuka tahansa lähimmäinen, mutta paradoksaalisesti juuri minä itse tai me, jos olemme luopuneet kilvoituksesta. Ihminen on inhimillinen, langennut ja lankeava, mutta armo ei kumoa luontoa. Yksi ja sama Jumala on luovalla kädellään luonut maailman ja kaiken elävän, joka maan päällä on. Jumalan alkuperäisen suunnitelman ja aikomusten mukaan kaikki oleva unelmoi siksi täyttymystään ja odottaa sille kuuluvaa pelastusta. Sen vuoksi myös kukaan ihmisen ei pidä ajatella voittavansa maailmaa, sillä maailma on jo Jumalan.

Kristikunnan julkisuuskuva saa siksi olla sellainen, jota ”kaunistaa ymmärtämys, hienotunteisuus ja utelias kunnioitus kaikkea elämää kohtaan”.⁴¹⁴ Veisaava seuraväki muistaa myös niitä, jotka ovat jääneet veisuujoukosta pois ja haluaa lukea heidätkin mukaan joukkoon. Herättäjä-Yhdistyksen strategia ja herännäisyys korostavat, että ihmisiä voidaan ”rakastaa joukkoon”. Kaikki ovat tervetulleita seuroihin ja keneltäkään ei kysytä hänen taustaansa tai uskonsa määrää eikä laatua. Kynys pyritään pitämään riittävän matalalla, että joukkoon liittyminen olisi helppoa.⁴¹⁵

6. Yhteenveto ja johtopäätökset

Olen tutkinut uudistettuja Siionin virsiä. Tutkimuskysymykseni ovat

1. Kuka on ystävä ja kuka ei ole ystävä Siionin virsien teksteissä?
2. Mitä ystävyydellä ymmärretään Siionin virsissä?
3. Millaisia kristologisia ystävyys- ja ulottuvuuksia Siionin virsissä ilmenee?

Tein Siionin virsien ystävyys-käsityksestä laadullisen tutkimuksen, jonka temaattinen sisällönanalyysi ja lähiluvun metodi ovat täydentäneet toisiaan. Näiden kahden metodin rinnakkainen käyttö on rakentanut metodeista toisilleen joidenkin virsien osalta monikerroksisen, sisäkkäisen rakenteen ja näin syventänyt virren analyysia. Lisäksi olen perehtynyt virsien taustoihin, jolloin virsi on kontekstualisoitunut aikaan ja paikkaan sekä tekijöidensä todellisuuteen, mikä syventää Siionin virsien ymmärrystä.

Pajamon virsiopin jaottelu tarjoaa rungon virsien tutkimiselle. Hänen esittämistään tutkimusnäkökulmista näyttää kuitenkin puuttuvan virsien temaattinen ja

⁴¹⁴ Elenius 1997, 11-13.

⁴¹⁵ https://www.h-y.fi/media/varainhankinta/herattaja-yhdistys_testamenttiesite_netti.pdf, luettu 2.11.2018.

sisällöllinen analyysi, joka on esimerkiksi tässä tutkimuksessa oleellinen asia. Hän määrittelee virren lähtökohdan ja tehtävän melko kapeasti. Lähtökohtana voidaan nähdäkseni pitää paitsi Pajamon mainitsemää Raamatun ilmoitusta myös seurakunnan ja virrentekijän kysymyksiä, rukousta, teologisia pohdintoja, yhteisöllisyyttä, elämäntilanteiden tulkintaa jne. Pajamo näkee virren tehtäväksi lähinnä opettamisen ja kristinuskon sanoman välittämisen. Ainakin Siionin virsien kohdalla tehtäväksi näyttää korostuvan opettamisen sijasta yhteinen kysely, toivon ja ikävän sanoittaminen ja intensiivinen rukous ja avunpyyntö. Ystävyys-aiheen käsittely on avannut osaltaan Siionin virsien yhteisöllistä luonnetta ja sanomaa.

Etelä-Savossa 1800-luvulla vaikuttanut Margareta Högmanin johtama ystäväliike on laulun, lukemisen, kirjallisuuden, hyvän taloudenhoidon, raittiuden sekä hengellisen ja psyykkisen ystävien hoitamisen liike. Sen diakonisuus ja valistuksellinen ajattelu on nykyherännäisyydessä jostain syystä vaiettu ja takalalle jäänyt osa herännäisyyden historiaa. Tämä herännäisyyden sisällä vaikuttanut ystäväliike hajaantui ja hiipui 1870-luvulla, jolloin sen piirissä ei tapahtunut samankaltaista elpymistä kuin Paavo Ruotsalaisen edustamassa herännäisyydessä. Ystäväliikkeen korostukset saivat nähdäkseni aikaan sen, että myös Paavo Ruotsalaisen perinnöstä lähtenyt heränneiden joukko alkoi kutsua itseään ystäviksi. Ystävästä alettiin puhua heränneinä. Högmanin ystäväliikkeen perintönä on nykyherännäisyydessä muun muassa herättäjäjuhlien päätösseurojen polvirukous. Högmanin johtamassa ystäväliikkeessä rukoileminen tapahtui polvillaan, jota taas Paavo Ruotsalaisen ympärille muodostunut heränneiden joukko piti ulkokultaisena tapana ja jopa paheksui.

Tutkimuksessani käy ilmi, että ystävyys on Siionin virsissä huomattavan usein esiintyvä käsite, joka määrittää niin ihmisten välistä suhdetta kuin myös ihmisen Jumala-suhdetta, täsmällisemmin sanottuna ihmisen suhdetta Kristukseen ja Kristuksen suhdetta ihmiseen. Ystävyys sisältää syvällisen teologisen ulottuvuuden ja se on yksi avainkäsite herännäisyyden ja sen uskonnäkemyksen ymmärtämiseksi. Tosin Siionin virsien ystävä-käsitteen sisältö ja käyttö poikkeavat ystävä-käsitteen tavanomaisesta käytöstä ja määrittelystä. Tutkimukseni osoittaa, että ystävyydellä tarkoitetaan Siionin virsissä ja herännäisyydessä eri asioita kuin tavanomaisessa ystävyys-sanan käytössä.

Tavanomaisessa käytössä ystävyyttä kuvataan suhteeksi, johon liittyvät kiintymys, luottamus ja arvonnanto. Ystävät mielellään seurustelevat ja viettävät aikaa keskenään. Suhde on vastavuoroinen. Siionin virsien kuvaama ystävyys rajoittuu

lähinnä yhteiseen veisuuseen ja yhteiseen elämänpiiriin seuroissa ja taivastiellä. Ystävyys määrittyy tässä kontekstissa ja näiden asioiden kautta. Tähänkin ystävyyteen sisältyy syvän yhteyden ja luottamuksen tunne. Siihen voivat liittyä myös tavanomaisen ystävyyden elementit.

Ystävyydestä kirjoitetaan ja puhutaan paljon nyky-yhteiskunnan ilmiönä. Tiedotusvälineet julkaisevat haastatteluja ja kirjoituksia, joissa ystävyys kuvataan psykologisenä ilmiönä ja siitä kirjoitetaan elämänlaatua parantavana ja monia eri elämänalueita rikastuttavana. Ystävien kesken on vertaistukiryhmiä liikunnassa, harrastetoiminnassa ja ammatillisessa asiayhteydessä. Siionin virsien kuvaama ystävyys on erilaista, kuten tässä tutkimuksessa on kuvattu.

Siionin virsien kuvaamiksi ystäviksi lukeutuvat ne, jotka jakavat samankaltaisen hengellisen kokemuksen ja todellisuuden. Ystävät ovat niitä, jotka veisaavat samoja virsiä. Herännäisyydessä ystäväkansan ja ystävien perustavaa laatua oleva tunnus on juuri se, että he kokoontuvat veisaamaan. Siionin virret ovat jo itsessään ystävyyden side ja merkki. Armo voidaan kokea yhteisöllisesti. Jokainen tuntee syyllisyyttä, mutta sitä ei tarvitse muiden syyttävästi osoittaa ja alleviivata. Ihminen on syntisenä riittävän ahdistunut ilman ulkoa tulevaa syyllisyyden osoittamista ja korostusta. Syyllisyys on usein kollektiivista. Niinpä useat virret, joissa syyllisyys on ollut yksilökokemus, on muutettu uudistetuissa Siionin virsissä yhteiseksi kokemukseksi.

Ystävät jakavat keskenään hengellisen köyhyyden. Siionin virret kuvaavat ihmisen elämää elämäksi vaivojen, kiusausten ja ristin alla. Ystävät ovat niitä, jotka näkevät oman syntisyytensä ja pyytävät yksin ja yhdessä Kristukselta armoa. Yhteinen vaellus puutteineen ja vaikeuksineen yhdistää ystävät. Ystävät jakavat kokemuksensa ja taakkansa. He kantavat myös toistensa taakkoja. Niitä kantaa jokaisen vierellä ja kanssa myös Kristus, joka tunnistetaan myös ystäväinä.

Siionin virsien tarkoittamat ystävät voivat olla tuttuja ja myös maallisessa mielessä ystäviä ja sukulaisiakin, mutta virsien tarkoittamat ystävät saattavat olla etäisempiäkin seuravieraita tai jopa aivan tuntemattomia. Kaikki Siionin virsiä veisaavat ihmiset ovat ystäviä keskenään – ainakin virsien tarkoittamassa muodossa. Ystäviä voivat olla myös tuntemattomat ja kaukaiset.

Ystävyys ei ole Siionin virsissä tarkasti määritelty ja rajattu käsite. Missään tapauksessa ystäväkansalla ei tarkoiteta esimerkiksi pelastettujen joukkoa tai hengellisesti aina oikeassa olevien joukkoa. Tärkeää on nähdä, että seuraliike ymmär-

tää itsensä osaksi kirkkoa ja seurakuntaa, jossa virsiä veisaava ystäväjoukko liittyy koko seurakunnan yhteiseen jumalanpalvelukseen. Ystäväjoukko ei ole suljettu, sillä siihen kutsutaan avoimesti mukaan. Potentiaalisia ystäviä voivat näin olla myös vieraat.

Jos ystäviksi nimetään ne, jotka veisaavat Siionin virsiä ja jotka elävät ikävöiden ja kaivaten Kristusta, voidaan todeta, että ystäväjoukkoon eivät kuulu ne, jotka saavat elämäänsä sisällön veisaavan seuraväen ulkopuolelta, jotka ovat rientäneet omille teilleen. (Siionin virsi 246:4). Ei-ystäviä ovat ne, jotka eivät hakeudu veisaamaan tai jotka kulkevat ”maailmassa” ja sen pyörteissä.

Herännäisyydessä ystävä-käsitteellä kuvataan juuri Siionin virsiä veisaavia ihmisiä, jolloin esimerkiksi muiden herätysliikkeiden jäseniä ei tässä mielessä kuvata ystäviksi.

Siionin virsissä ystäviä yhdistää kokemus elämän ahdistuksesta ja vaivalloisuudesta, mutta myös yhteinen ikävöinti, toivo ja päämäärä.

Tarkastellessani Siionin virsiä sosiologian rajankäyntityön käsitteen näkökulmasta totean, että herännäisyydestä ei ole havaittavissa kyseisen käsitteen mukaista rajanteon tarvetta ryhmään kuulumista määriteltäessä. Ystävyys vahva juonne ei sulje ketään pois siinä mielessä, että ystävyys määräytyisi tai määriteltäisiin jonkun toisen ihmisen joukosta poissulkemisen kautta. Seuroissa käymättömien ja kävijöiden välinen raja on ymmärrettävissä häilyväksi. Ihmiset, joita ei määritellä ystäviksi, nähdään ja koetaan kuitenkin potentiaalisina ystävinä. Virsitekstien ei-ystävät eivät ole poissuljettuja. Jokainen ihminen voi tulla rakastetuksi Kristuksen ja toisten ihmisten yhteyteen.

Ystävyys on Siionin virsissä toinen toisensa hoitamista. Se on sielunhoidollisuutta, joka merkitsee keskustelua, yhdessäoloa ja yhteistä veisuuta. Virret korostavat myös pelastusta kollektiivisena asiana. Taivaaseen kuljetaan – jos kuljetaan – ystäväjoukossa ja perheen ja suvun kanssa. Maininnan arvoista on myös se, että Siionin virsissä ei määritellä perhettä mitenkään. Lapset ja nuoret kasvatetaan kiinnittymään ja kiinnittymään vahvasti omaan perheeseen, sukuun ja ystäviin. Virret kasvattavat lapsia ja lapset kasvavat virsiin ja seuraliikkeeseen. Siinä, missä Siionin virret ovat olleet ennen yksilökeskeisiä ja pietismille tyypilliseen tapaan liikkeen alkuaikoina keskittyivät yksilön pelastumiseen, näyttää Siionin virsien nykyinen pelastuskäsitys olevan kollektiivinen. Myös pelastuminen on yhteinen rukousaihe, toive ja tavoite, jota kohti kurottaudutaan. Matkalla uuvutaan vuorotellen ja ystäviä tarvitaan tukemaan toinen toistaan. Se, joka uupuu, voi tukeutua ystäviin. Se, joka

huomaa toisen uupuvan, kiirehtii auttamaan. Ystävien kanssa käydään seuroissa ja heidän kanssaan toivotaan päästävän yhdessä taivaaseen.

Ystävyys sisältää vahvan diakonisen ulottuvuuden ja elämänasenteen. Se on Jumalan ihmisessä tekemää työtä. Jumala laittaa ihmisen auttamaan toista, lähettää avuksi toiselle, joka tarvitsee apua. Ihminen on paitsi rukoileva, myös toimiva ja oikeudenmukaisuutta toiminnallaan edistävä. Virsissä on nähtävissä vahva yhteisen vastuun ja sosiaalietiikan pohjavire.

Arkisia ohjeita ihmissuhteiden mutkikkuuteen ja haasteisiin ei Siionin virsissä ole. Virsi kehottaa välttämään tuomitsevaa asennetta ja moralisointia. Ihmisen tulee karttaa syntiä ja moralisoinnin sijasta anoa Jumalalta lakkaamatta itselle ja matkakumppaneilleen armoa.

Virret, joissa Jeesus on ihmisen ystävä, välittävät kuvan armollisesta Jeesuksesta, joka auttaa ihmistä pysymään taivastiellä ja saavuttamaan päämääränsä. Virsi on henkilökohtainen rukous, joka hoitaa sielua. Siionin virsissä korostuu, että ihmisen ja Kristuksen väliin ei tule asettaa mitään. Kristukselle kelpaa syntinen ihminen sellaisenaan. Hän on syntisen ystävä.

Jeesuksen kuvaaminen ystäväksi tuo Jeesuksen ihmisen rinnalle ja tämän auttajaksi. Ystävää ei tarvitse pelätä. Jeesus on ystävänsä lempeä, armahtava ja suurin aarre, mitä ihmisellä voi olla. Hän lahjoittaa elämän ja autuuden ja ottaa ihmisen laumaansa viedäkseen hänet taivaan pitoihin. Kun Jeesus kuvataan ystävänsä, hänet nähdään helposti lähestyttävänä. Hän paljastaa salatun Jumalan armolliset kasvot.

Jeesuksen ystävyys ihmiseen on rakastavaa, armahtavaa, pelastavaa ja perille vievää. Hän nostaa ja kantaa. Ihmisen ystävyys Jeesukseen on turvautuvaa, apua ja armoa pyytävää, ikävöivää ja luottavaa. Mutta se ei ole myöskään ylhäältä alas suuntautuvaa tai valtasuhdetta kuvastavaa. Ystävyys on rakkautta, joka kätkeytyy salaisuuteen. Jeesus on ystävä, joka antoi henkensä rakastamansa ihmisen puolesta. Ristin kärsimys paljastaa rakkauden syvyyden. Siionin virret vie katsomaan ristiinnaulittua Kristusta ja sitä, kuinka kuoleman puusta tuli elämän puu. Jeesus ihmisten ystävänsä liittää ihmiset toinen toisiinsa ja itseensä. Uskomisen on kestävyyslaji, jossa yhteistä matkaa tehdään rukoillen ja veisaten. Yhteisö elää Jeesuksen ystävydestä.

Siionin virsien Jumala on salattu. Hän on pyhä ja pelottavakin. Hänen syvin olemuksensa on rakkaus ja armo. Jumalan ystävyys ihmiseen paljastuu Jeesuksessa Kristuksessa. Siionin virsien teologia on alhaalla liikkuvan armon teologiaa.

Lähteet:

- Elenius, Jaakko
1997 Hyvä sana, Kirjapaja, Helsinki.
- Elenius, Jaakko
1996 Vakavin kasvoin iloisin mielin
Jaakko Eleniuksen kirjoituksia herännäisyydestä, (toim. Petri Järveläinen) Herättäjä-Yhdistys, Lapua.
- Haavio, Jaakko
1970 Siionin virsien ääressä, Herättäjä-Yhdistys, Lapua.
- Haavio, Jaakko, Maunumaa, Väinö
1990 Tutustumme Siionin virsiin (toim. Minna Saarelma-Maunumaa) Herättäjä-Yhdistys, Lapua.
- Haavio-Tapaninen, Annikka
2004 Isäni puiden omenat – Jaakko Haavio, pappi ja runoilija WSOY, Juva.
- Halullisten Sieluin Hengelliset Laulut
1790 toim. Abraham Achrenius, Rauma.
- Konstan, David
1997 Friendship in the classical world. Cambridge University Press, Cambridge, USA.
- Kares, Olavi
1981 Ystäviksi minä sanon teitä (toim. Olavi Kares, Jussi Kuoppala, Jukka Malmivaara). Herättäjä-Yhdistys, Lapua.
- Kempiläinen, Tuomas
1979 Kristuksen seuraamisesta, toim. Seppo A. Teinonen, alkuperäinen teos on kirjoitettu 1410- tai 1420-luvulla. Kirjaneliö, Helsinki.
- Löytty, Jaakko, Rantala, Jaana ja Urho, Helena (toim.)
2004 Lasten seurapenkki, aamusta iltaan Siionin virsien, Jaakko Haavion runojen ja lasten laulujen matkassa Herättäjä-Yhdistys, Lapua.
- Malmivaara, Väinö
1933 Rukousvirsiä, Herättäjä-Yhdistys, Lapua.

Raamattu 1992	Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkolliskokouksen hyväksymä suomenkielinen Raamatunkäännös.
Rievauxlainen, Aelred (toim. Risto Saarinen) 2011	Hengellisestä ystävyydestä, De spiritali amicitia, STKS:n julkaisuja 268, Helsinki.
Ruokanen, Tapani 1989	Paavo Ruotsalainen, talonpoikain herättäjä, WSOY, Juva.
Siionin Virret 1990	Siionin virret 200 vuotta, ”Soikoon ilovirtemme” Juhla-kirja, Herättäjä-Yhdistys, Lapua.
Siionin virret 2017	Herättäjä-Yhdistys, Lapua.
Sions Sångar 1841	Turun tuomiokapitulin luvalla painettu, Turku.
Simojoki, Aili 1995	Veljeni Martti, Herättäjä-yhdistys, Lapua.
Veikkola, Juhani (toim.& al.) 1992	Vedenpaisumuksen ja sateenkaaren välissä 1992 Ekumeenisen ORLE-prosessin päätösasiakirjat, Helsinki.
Viisikielinen 2014	Viidennen herätysliikkeen laulukirja, Perussanoma Oy, Kauniainen.
Wilcox, Thomas 1750	Kallis hunajanpisara, suomennos Matti Tarkkanen 1979, Pieksämäki.
Yhteen hiileen	Herättäjä-Yhdistyksen toimintakertomus 2017.

Verkkosivustot:

Aamulehti 4.7.2018

<https://www.aamulehti.fi/a/201041246> luettu 31.3.2019.

Herättäjä-Yhdistyksen verkkosivusto:

<https://www.h-y.fi> (luettu 31.10.2018- 26.1.2019)

https://www.h-y.fi/media/varainhankinta/herattaja-yhdistys_testament-tiesite_netti.pdf (luettu 15.2.2019)

Herättäjä-Yhdistyksen nuorisotyön, nuorten lehden verkkosivusto:

<https://www.nuoriyty.fi/kirkon-nuorisotyota-korttilaisitain/> (luettu 30.10.2018)

Herättäjä-Yhdistyksen nuorisotyön strategia:

<https://www.nuoriyty.fi/sina-riitat-sina-kelmaat-sina-et-ole-yksin/> (luettu 30.10.2018)

Herättäjä-Yhdistyksen tulevaisuusasiakirja Körtti 2020:

<https://www.h-y.fi/media/ohjelmat/1.-tulevaisuusasiakirja-kortti2020.pdf> (luettu 30.10.2018-2.3.2019)

Körttifoorumi, körttien keskustelupalsta:

<https://www.korttifoorumi.fi> luettu 4.1.2019.

Karhunmäen toimintakeskuksen verkkosivu:

https://www.wanhakarhunmaki.fi/talon_tarina/ luettu 31.10.2018.

Hengellisen Kuukauslehden verkkosivusto:

<https://www.h-y.fi/lehdet/hk.html> luettu 1.12.2018.

Herättäjä-Yhdistyksen verkkosivut, uusien Siionin virsien lukusivusto:

<https://www.h-y.fi/ajankohtaista/lukupiiri-siionin-virsille-blogissa.html> (luettu 24.1.2019)

Lehdet ja vuosijulkaisut:

Hautala, Jukka
2010

Näkökulmia Siionin virsien kokonaisuudistukseen,
spiritualiteetin ja teologian näkökulma.
Artikkeli Hengellinen Kuukauslehti 1/2010.

Korkalainen, Samuli
2011

Herännäisyys poikkeaa muista liikkeistä.
Kirkko ja Kaupunki -lehden artikkeli, Helsingin seurakuntien julkaisu 13.4.2011.

Kirjallisuus

- Aapola, Sinikka
1981 Ystävyyden keinulauta. Helsinkiläistytöjen ystävyyskulttuurista. Tasa-arvojulkaisuja. Sarja D: Naistutkimusraportteja 2, Helsinki, Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Duncombe, Peter & Jessop, Julie
2002 Ethics in Qualitative Research (ed. Miller, Birch, Mauthner & Jessop), Saged Publishing, United Kingdom.
- Enwald, Liisa & Hökkä, Tuula
2010 Virren virtaa, veisattu runo ennen ja nyt, Kansanvalistusseura, Keuruu.
- Gieryn, Thomas
1999 Cultural Boundaries of Science, credibility on the line, University of Chicago, USA.
- Haapasalo, Juhani, Lauerma, Liisa, Nissinen, Martti ja Suikkanen, Pekka (toim.)
2004 Kirkkomusiikki, Edita Prima, Helsinki.
- Haavio, Jaakko
1970 Siionin virsien ääressä, Herättäjä-Yhdistys, Lapua.
- Hautala, Jukka
2017 Veisuun vuoksi
Uudistuvat Siionin virret
Herättäjä-Yhdistys, Lapua, Kirjapaja, Helsinki.
- Hautala, Jukka
2010 Hengellinen Kuukauslehti numero 2, Herättäjä-Yhdistys, Lapua.
- Huhta, Ilkka
2010 Papit sisällissodassa, Kirjapaja, Helsinki.
- Hökkä, Tuula
2007 Margareta Högman ystäväliike ja arkkipöytä, Studio Arkki, Helsinki.
- Innanen, Tapani & Salminen, Veli-Matti (toim.)
2014 Virsi ja laulu Suomessa, tekstit, kokemus ja kasvatus
Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 120, Unigrafia, Helsinki.
- Junttila Niina
2016 Kavereita nolla – lasten ja nuorten yksinäisyys, Tammi, Helsinki.
- Junttila, Niina
2018 Kaiken keskellä yksin – aikuisten yksinäisyydestä, Tammi, Helsinki.
- Järveläinen Petri & Karjalainen, Urpo
2006 Täällä lounatuulen alla – näkökohtia armonkerjäläisten aatehistoriaan, Herättäjä-Yhdistys, Lapua.

- Järviluoma Helmi, Moisala Pirkko, Vilkkö Anni
2003 Gender and qualitative methods -introducing qualitative methods, Sage Publications, New Delhi, India.
- Kainulainen, Siru
2007 Runoanalyysin lähtökohdat (hämmennyksestä hahmottamiseen -luku, 17-39). Teoksesta Lentävä hevonen, välineitä runoanalyysiin, toim. Kainulainen S., Kesonen K. & Lummaa K. Vastapaino Oy, Tampere.
- Kakkuri, Teemu
2014 Suomalainen herätys, Kirjapaja, Helsinki.
- Kalpio, Kukka-Maaria
2008 "Voimaksi voimattoman, toivoksi toivottoman", Siionin virret, Lisävihon sisällöllinen kokonaiskuva. Itä-Suomen yliopisto, Teologinen tiedekunta, Läntinen teologia, Pro gradu.
- Löytty, Jaakko
2007 Kansan lahja 2100-luvun kirkolle. Mitä körttiläisellä veisuuperinteellä on annettavaa tämän päivän kansalle ja kirkolle. – Armo kannattaa. Herättäjä- Yhdistyksen vuosikirja 2007. Lehtinen, Urpo (toim.). Lapua, Herättäjä-Yhdistys.
- Löytynoja, Suvi
2012 "Ekoteologia Siionin virsissä 2012" (lisävihko) Jumalan, ihmisen, ja luomakunnan suhde Siionin virsien lisävihkossa, Itä-Suomen yliopisto, 2012 Filosofinen tiedekunta, Teologian osasto, Läntinen teologia, Pro gradu.
- McGrath, Alister
2011 Kristillisen uskon perusteet, johdatus teologiaan, Kirjapaja, Helsinki.
- Pajamo, Reijo
1981 Hymnologian peruskurssi. Kirkkomusiikin osaston julkaisuja 2. Sibelius-Akatemia, Helsinki.
- Peltola, Matti
1995 Martti Rautanen - mies ja kaksi isänmaata, Suomen Lähetysseura, Helsinki.
- Pihkala Panu
2014 Modernin teologian suuntauksia (toim. Olli-Pekka Vainio ja Lauri Kemppainen), Kirjapaja, Helsinki.
- Puusa, Anu & Juuti, Pauli
2011 Menetelmäviidakon raivaajat: perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan, JTO, Helsinki.
- Pöysä, Järviluoma & Vakimo (toim.)
2010 Vaeltavat metodit, Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura, Joensuu. (331-360.)

- Pyykkö, Raija
2011 Hengellisen ja maallisen rajalla – kamppailu seurakuntien diakonia-työntekijöiden sosiaalisesta ja kulttuurisesta toimialueesta (väitöskirja Tampereen yliopisto, terveystieteiden yksikkö) Tampereen Yliopistopaino, Tampere.
- Rosendal, Mauno
1912 Suomen herännäisyyden historia XIX:llä vuosisadalla. Kolmas osa 1845-1852. Herättäjä-Yhdistys, Oulu.
- Sadeniemi, Matti (& toimituskunta)
1992 Nykysuomen sanakirja, WSOY, Juva.
- Salomäki Hanna
2010 Herätysliikkeisiin sitoutuminen ja osallistuminen Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja, Tampere.
- Sipiläinen, Ilkka
2007 Ihminen ja muu luomakunta – Lyhyt johdatus ekoteologiaan. – Meille annettu maa. Pohjoisen kirkon ympäristökirja. 2. p. Toim. Timo Helenius. Helsinki: Edita.101–111.
- Suokunnas, Seppo
1982 Siionin Kannel 1974-1892. Tutkimus Suomen evankelisen liikkeen laulukokoelman synnystä, lähteistä ja rakenteesta sekä tekstien ja sävelmien alkuperästä. Diss. Helsingin yliopisto, Teologinen tiedekunta, käytännöllisen teologian laitos.
- Toivanen, Arto
2017 ”Että veisuu jatkuisi” Siionin virsien kolmannen kokonaisuudistuksen 2009–2017 perusteet Hengellisen Kauslehden näkökulmasta, Helsingin yliopisto, Teologinen tiedekunta, pro gradu -tutkielma.
- Tukiainen, Heikki
1967 Siionin virret – kokoelman synty ja asema virsikirjassamme. Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan kirjasto.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli
2002 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, uudistettu laitos, Tammi, Helsinki.
- Vähäsarja, Ville
1976 Siionin virsien uudistus vuosina 1960-1972. Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan kirjasto.
- Väinölä, Tauno
2009 Soi, virteni, kiitosta Herran, Kirjapaja, Helsinki.
- Ylimäki, Antti
1982 Siionin virret. Tutkimus heränneiden virsikokoelman uudistetun laitoksen synnystä, rakenteesta ja alkuperästä. Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan kirjasto.

LIITTEET:

LIITE 1

SIIONIN VIRRET, JOTKA ON KIRJOITETTU ME-MUOTOON, monikon 1. persoona tekijänä.

tai SIIONIN VIRRET, JOSSA SUBSTANTIIVIT POSSESSIIVISUFFIKSILLA, monikon 1. persoona omistaa/tekee. tai objekti on monikon 1. (meitä)

Ikävä 1-42

1. Seisomme ovellasi, oi Herra Auttaja.
2. Käy kohti isänmaatansa tien kaidan matkalaiset

32. Sun sanas Herra, kutsuu luokses meitä
36. Murheinen sydämemme on syystä rauhaton

Havahtuminen 43-58

43. Voi, kuinka vaivaa, vastusta saa matkalainen kohdata
45. Ah vuodata, Herra jo henkesi ja herätä nuoriso Suomen
49. Syntien paulasta irrota meidät, joudu jo Jeesus, ja voimasi tuo
51. Te muistakaa, kulkijat kaidalla tiellä
53. Monta ihmistä armias Henki saa synnistä herättää
54. On vääryydellä valta, se kasvaa taivaaseen
58. Karitsaa katsokaamme, Vapahtajaamme taivaassa

Ahdistus 59-87

62. Jeesus Kristus, sankarimme, Juudan vahva leijona
69. Herramme, katso meidän kurjuuttamme ja sääli suurta voimattomuuttamme

Armo 89-133

89. Airuet, nyt maitten ääriin rauhan juhlaa soittakaa
90. Onnea ei suurempaa, Jeesus, hyvä paimenemme
91. Tulkaa työtä tekeväiset, kaikki, kaikki taakan kantajat
92. Huoneen ristin hiljaisuuteen Kristus meille valmistaa
95. Armon suurin taideteos, kallis yksinkertaisuus
96. Eivät köyhyys, rikkaus, tahtominen, juokseminen
- 103 Maa, katso, Herran käsi jo ojentuu suojaksesi
111. Laupias Jeesus parantaa ja lääkitä voi haavat

113. Herran eteen käykäämme tunnustamaan syntimme
114. Jeesuksen rakkaus syntistä kohtaan
116. Nyt kuule, kutsuvasti soi ääni Jeesuksen
117. Kun luottamuksen kadotan
119. Luo Jeesuksen me riennämme
121. Ei toista ole sellaista kuin Jeesus auttajamme
123. Oi kuinka Jeesus, rakastaa näin jaksat ihmislasta
125. Ilmoita Herramme, voimasi meille, nyt valtakuntasi tulla jo soi
128. Nyt, kalliit sielut, joutukaatte innossa uskon palavan
129. Herra Jeesus kun täällä vain kanssamme on
130. Jeesuksen rakkautta käykäämme kaikki katsomaan
131. Jeesus kulmakivi on, yksin häneen nojatkaamme
133. Soi, virteni kiitosta Herran

Ilo134- 148

134. Halleluja! Iloisin äänin, kansat, kielet, huutakaa kaikki
135. Soikoon ilovirtemme kirkkauden Herralle
136. Armon lapset riemuitkaa, soittakaa ja veisatkaa
139. Kiitetty nyt olkoon isäin Jumala.
144. Ylistä Herraa, sieluni, ja hartaasti nyt kiitä nimeänsä
146. Nyt kiitos Karitsalle ja Ylösnousseelle
147. Nyt päättyy seurahetkemme, on armo turvanamme
148. Herraa hyvää kiittäkää, iloiten ylistäkää

Yhteys 149-175

149. Hei, siskot, veljet, kristityt, on hauska teitä nähdä nyt
150. Ystävät, heikot kristityt, yhdessä kaikki käykää nyt
151. Jeesus, sana elämän, saavu meidän keskellemme
152. On laupeus sanomaton, hän, Jeesus, kun hoitanut on
153. Vielä, Herra, kutsut meitä, vielä Sanaa saarnataan
154. Kun Herra, maailmamme loit, sen taiten uurastit
155. Ota, Herra ylhäisin, kiitos suusta ihmislasten
156. Vie meidät, Herra, taisteluun ja rohkeutta anna
157. Maan, taivaan Herra, Luoja, Isämme, Jumala
159. Taas toisen sivuutin, kun suuremmalla suulla
160. Kirkasta sä itset meille, Jeesus, ristin muodossa
161. Herra, siunaa, auta meitä, vaaroissa myös varjele

163. Hyvyyttä Herran aina veisatkaamme
164. Lahjoita, Herra, perheisiimme nyt pelkojemme keskelle
165. Katso meihin, Jumalamme, kodeissamme
166. Pyhään nimeen Herran, lapsuudessa kerran meidät kastettiin
167. Kasteessa lapsi Jumalan sai ristin kantaaksensa
169. Jumala maan ja taivaan loi
170. Jeesus, auta lapsiamme siunaten ja varjellen
171. Oi Jeesus, ota syliisi, nyt meidät pienet, turviisi
172. Isämme pyhitetty nyt olkoon nimesi
173. Kun synnyin tänne maailmaan, myös minut Herra omanaan
174. Oi Herra, koti rakenna sanasi siunaamille ja anna aamu aamulta armosi
uusi sille
175. Herra siunaa kotia, siunaa perhettämme

Oikeus 176-183

176. Saavu Jeesus, Vapahtaja, maailmamme pelastus!
177. Rakas Jeesus, sanassasi olet meille puhunut
178. Me tänään hätäilemme
179. Herra, kuule niiden huuto, jotka sinua kaipaavat
180. Suo, Jeesus, hellä mieli
181. Tuuli työntää kulkijaa, horjun haparoiden
182. Jos katseemme nostamme kaivaten yli arkisen huolen ja kiireen
183. Sävyisä Paimenemme, hiljennä mielemme

Juhla 184-209

185. Nyt meitä kutsutaan joulua juhlimaan
186. Nyt kokoon, vanhat, nuoret joutukaamme
187. Armon lapset, kokoontukaa Vapahtajan seimen luo
188. Nyt kapaloidaan kaikkein vaatettajaa
189. Pyhä kirkkaus, autuas aamumme koi
190. Olet saapunut, Herramme armollinen
191. Herää jo sinäkin, Siionin kansa, Jeesuksemme
192. Valo syttyi, Jeesus syntyi, enkeli sen tiedon toi
195. Jumalan Poika sydäntemme oljilla tyytyy nukkumaan
198. Kiittäisimme armostasi, jonka annoit, Herramme
200. Nyt katso ihmistä
203. Nyt kuunnelkaamme, mitä Jeesus sanoo

206. Ilo suuri, soikoon juuri yli kuolon varjon maanantai
207. Vain vähän, Herra Jeesus on nyt kulkijoita tielläsi
208. Herramme, auttajamme, taivaaseen astunut
209. Pyhä Henki usko suo

Aamu 210-219

216. Niin koitti päivä iloinen, veisaamme: kiitos Jeesuksen
218. Kiitoksen, Isä taivaan, tuon nöyryn sydämin
219. Jokainen päivä alkava on, Herra hallussasi

Ilta 220-233

225. Pois päivä väistyy, häviää kun ehtoo jälleen ennättää
226. Nyt kiitän, Herra, kaikesta tämänkin päivän armosta
227. Mua siipeis suojaan kätke, oi Jeesus Herrani
228. Suojaasi minut peitä, oi Jeesus Herrani
229. Taas päivän kirkas valo maan, meren voima, ilo, verhoaa kasvonsa
230. Sinun luoksesi, Jeesus, nyt tulla suo, yön varjot kun päivän jo voittaa.
233. Taas käymme kohti yötä, pois päivä vaeltaa

Elämä 234-

235. Herra antoi, Herra otti
236. Maailma vaivassa vaikeroi, on murhe vieraana täällä
237. Oikein päivät laskemaan, Herra, meitä auta
239. Nyt yhdessä jo lähtekää, iäisiin häihin pyrkikää
242. Ah saavu, Jeesus, seuraksemme
243. Edessä reitti tuntematon aukeaa, omin voimin emme kestä tuulta vasten
246. Autuus ja riemu on kaikilla meillä, joille sen taivaassa Jumala suo
247. Ahdingoista ajan luokse rakkaan Vapahtajan, suuren armahtajan
248. Kun matkamies nyt vaellan, käyn kohden kotiani
249. Terve, pyhään suku, Teillä on jo juhlapuku
250. Isä, kilvoitustielläni ohjaa, vie juoksuni päätökseen
253. Taivaassa ilo suuri ja riemu kallis juuri
254. Viimeisen laulun vielä laulan, ennen kuin matkaa jatketaan
255. Nyt ylös sieluni, mullasta nouse kerran

Virsi 1: Seisomme ovellasi, oi Herra, Auttaja.

sanasi annoit meille: Pyytjä avun saa.

Luotamme lupaukseen ja armoon valtavaan

kättesi johdatukseen me jäämme kulkemaan

olemme vajavaiset kuin tyhjä astia.

Armahda, Isä, meitä ja päästä pahasta.

Virsi 2: pois pyyhi saastaisuutemme, kuvasi meissä kirkasta, vahvista heikko
uskomme

suo, ettei sammu toivomme, on raskas, vaikea aikamme vaelluksen

niin loppuvat myös vaivamme, myös meidät saata sinne

Virsi 32: sun sanas, Herra, kutsuu luokses meitä

käymme täällä kadotuksen teitä

emme pääse synnin kuormasta

sä lupaat hengellemme virvoituksen

vaivattuina luokses tulemme

tunnustamme oman tilamme

Virsi 36: murheinen sydämemme on syystä rauhaton

etsimme, epäilemme, uskomme heikko on, palvella haluamme Herraamme Ju-

malaa, vaan usein kumarramme maallista mammonaa,

mekin rukoilemme

puhdistu sydämemme

43. On tässä nyt, myönnämme sen, kilvoitustiemme yhteinen. Ja luokse ar-
moistuimen yhdessä käymme rukoillen:

45. me pyydämme henkesi kastetta ja herätysarmoa uutta

me varromme kevättä tuoretta, me pelkäämme suruttomuutta

et Herramme, kuoleman valtojen nyt salline kansaamme voittaa

me uskomme Henkesi nostavan näin kansamme kuoleman yöstä

Kristus, nyt kansamme rukoile

niin saapuvat herätysaikaamme

suo maahamme kaivattu huomen

Virsi 49: syntien paulasta irrota meidät

siellä on meille nälkiintyneille kylliksi ruokaa

vihreille niityille johdata meidät

herätä meidät ja Hengellä ohjaa syntimme nöyrästi tunnustamaan

herättyämme sydämestämme taivuta sinua palvelemaan

Virsi 51: Siis joutukaa sielut, me päätämme retken

me palkkamme saamme, kun keitämme hetken ja uskossa seuraamme Jeesusta

nyt

Suo Henkesi Jeesus ja vahvista meitä

etemme lannistu, toivoo heitä

riennämme määräämme kirkastuvaan

riemumme on, ah, loppumaton

Virsi 53: me saalistajat loimme maailmaan julman lain

nyt vaurautta voimme me koota vuorittain.

Lain voima oikeuskin, vain meille suoja on

oma tahtomme on pettäväinen

viekö sielumme pois saaliinansa?

Virsi 54: Me saalistajat loimme maailmaan julman lain – nyt vaurautta

voimme me koota vuorittain. Lain voima, oikeuskin vain meille suoja on, vaan

köyhä muuta tuskin kuin rotta arvoton.

Virsi 58: Karitsaa katsokaamme, Vapahtajaamme taivaassa!

eteensä astukaamme

kääntyköön sydämeemme

iloitsemme turvaten Jumalaan

sielumme voimaa saamme armonsa virrasta

riemuiten maistakaamme elämän vettä raikasta

Jeesusta katsokaamme, hän päästön tarjoaa, sen synneistämme saamme,

hän meidät armahtaa

Näin virvoituksen suuren suo sieluillemme Hän, myös uuden uskon juuren ja

taivaallisen elämän

Siis valoon vedä meitä, luoksesi, Jeesus Mestari
vie meitä eksyneitä juurelle pyhän ristisi
ettemme harhailisi erossa sinusta, rakkautta pakenisi, lohtua armoa.
niin että kunniasi näemme kerran loistossaan
silloin kun itsestämme pimeät puolet huomaten, virheemme ymmärrämme, sa-
lassa niitä itkien

Virsi 62: Jeesus, Kristus, sankarimme, Juudan vahva leijona
jäämme valtaan kuivuuden

astu keskellemme nyt, hoida kansa kärsinyt

Virsi 69: Herramme, katso meidän kurjuuttamme ja sääli suurta voimatto-
muuttamme

Virsi 89: Herramme on huonoillekin runsaan pöydän kattanut, tulla rohke-
nemme mekin, kujiltamme kutsutut.

Virsi 90: Jeesus, hyvä paimenemme, laumaansa kun johdattaa vartijana sielul-
lemme.

Meitä kutsuu omaksensa, suojaan, hoitoon rakkautensa
haavojesi olla anna toivomme ja taivaan manna
meidät, janoavat, juota lähteestäsi, ristin luota.

Virsi 91: tuntee matkan kulkemamme

nostaa taakan harteiltamme

Herra Jeesus kutsuu meitä omiin töihin eksyneitä, sydämen hän virvoittaa, hei-
kon uskon vahvistaa, tuntee matkan kulkemamme, nostaa taakan harteil-
tamme.

taakka suloinen ei paina, milloin, milloin meille annat sen

Virsi 92: huoneen ristin hiljaisuuteen Kristus meille valmistaa

rukouksen salaisuuteen särkyneitä johdattaa

siellä Kristus siunaa meitä levollaan ja rauhallaan

kivun, tuskan raskaan taakan, pimeämme salaisen, syytöstemme kivikuorman,
elämämme sairauden hartioilleen Kristus ottaa alimmaksi taipuen.

Virsi 95: tietä emme itse näytä, Herra kyllä tietää sen

Jos emme pidä taivaan armoa orjuutta on vapautemme.

Virsi 96: eivät lankeemuksemme, harharetket elämämme
teot joita häpeämme

eivät omat tekomme, hyvyytemme, pahuutemme muuta työtä Herramme, kun hän toimii parhaaksemme.

puutoksemme tuntien, käymme luokse Armahtajan

uuden pelastuksen ajan suvullemme syntiselle: istui armon istuimelle.

Virsi 103: Maa, taivas vaikka kumartaa edessä ystävämme

hän virvoittaa ja lohduttaa murheista sydäntämme

Hän meitä siunaa, varjelee ja voimallansa hallitsee

riemussa taivaallisessa myös muista murheitamme ja sieltä korkeudesta vii-

toita polkujamme

myös meidät väkeviksi tee, valaise varjot tiemme

rukoile meitä muistaen ja puhu puolestamme

kastellen, maata muokaten vahvista juuriamme

näin meitä armoon istuta

huolehdi meistä, laupias ja ohjaa sauvallasi

äänellä paremmalla me soisimme ylistävämme sinua ikuisesti

Virsi 111: Hän syntisiä rakasti ja saapui maailmaamme

Hän tuskan tunsu, vapisi ja suistui kuolemaamme

nyt elon saamme iäisen, on Jeesus valmistanut sen ja lahjoittaa sen meille

niin Isä meidät lapsikseen myös ottaa, aivan lähelleen

Virsi 113: Herran eteen käykäämme tunnustamaan syntimme

kutsukaamme muitakin, jotka mielin etsivin

olkaamme nyt kaikki, jotka Herraa etsimme

Hänen köyhyytensä tie, rikkauteen meidät vie, askelissaan astuen saamme lah-
jan iäisen

sielumme kun halajaa, mitä Jeesus lahjoittaa

aivan yksinkertaiset, pienten lasten kaltaiset, olkaamme nyt kaikki me,

kun hitaus ja ylpeys jäytävät sieluaamme

Virsi 114: Golgatan ristillä Jeesus on meille hankkinut synneistä armahduksen
Herramme meihin käännä

Virsi 116: Herramme meihin käännä, niin kansa keväinen ei koskaan vaivu,
näännä, kun hoidat, kannat sen.

Virsi 117: on tiemme täynnä varjoja ja taivaanranta musta

vaan loistaa Kristus aurinko, kirkkaana keskellämme

ja armo muuttaa täällä jo uudeksi elämäamme

Virsi 119: Luo Jeesuksen me riennämme voimattomuudessamme ja tunnustamme Hänelle tien väärän kulkemamme
 nyt pyydämmekin virvoita uudestaan Hengen voimalla, ja neuvo, johda aina ja ahdistus ja epäily näin ovat kiusanamme, niin silmät luomme Jeesukseen, muistamme hänen kärsineen pitkänäperjantaina
 nyt, Jeesus, sinuun uskomme
 jos vihollinen hirmuinen saa meidät ansaan syntien, sen mahti alas paina
 nojaamme ristin sovintoon, kuljemme voitokkaina
 siis kiitos, Vapahtajamme, kun autoit turman tieltä
 kun matkan vaiva taakse jää, suo meidän virsi virittää taivaassa autuaina
 Virsi 121: ei toista ole sellaista, kuin Jeesus auttajamme
 hän ihminen ja Jumala, on kuollut puolestamme
 veljemme altis, hyvä
 kun kanssamme käyt kulkemaan, niin murtuu kaikki valta, Saatanalta
 Virsi 123: Kun kanssamme käyt kulkemaan, niin murtuu kaikki valta Saatanalta. Yhdessä iloitaan, soi kiitos kaikkialta.
 Virsi 125: Ilmoita, Herramme, voimasi meille nyt valtakuntasi tulla jo suo. Johdata kansamme armosi tuntuun, myös pyhä pelkosi mieliimme luo.
 suo varjelusta, yömmme on musta
 vaivatut sielumme virvoittaen
 armahda meitä, pois älä heitä
 virvoita meitä.
 kun meitä uuvuttaa auringon polte, murhe ja kiusat kun ahdistavat
 vaivamme tiedät ja tunnet ne, Herra.
 puolustajamme on voimallinen.
 Virsi 128: Kun teemme matkaa murheellista nyt katsein maahan vaipuvin julmasta Jerusalemissa Emmaukseen takaisin,
 niin emme saata unohtaa, Jeesuksen kovaa kuolemaa
 on silloin Jeesus keskellämme
 Hän moittii meidän tyhmyyttämme
 Kun Herran kanssa ehtoollista yhdessä käymme nauttimaan
 hän murtaa leipää taivaallista ja juottaa meitä maljastaan
 kun tietä käymme huolinemme ja tuska täyttää sydämen
 se kertokaamme toisillemme näin toisiamme hoitaen

Virsi 129: Herra Jeesus kun täällä vain kanssamme on, emme kauhistu vastustajaamme

viha vaikka on vastaamme sammumaton, niin me turvaamme puolustajaamme Jeesus kilpi ja turva on meille

tässä uskossa vaan, käymme taistelemaan ilman vilppiä Herramme teille

Sodassamme hän linna on turvallinen

jos me joudummekin syviin syövereihin

emme nääntyä voi

Hänen kunniataan, hänen kirkkauttaan me nyt kiittäen näin veisatkaamme

Meille lahjansa toi, lunastuksensa soi, hänen kauttansa autuuden saamme

meitä syntimme nousevat kauhistamaan

meillä on auttaja, apu ahdingoissa, tätä tietämme kulkiessamme

pysykäämme siis Jeesuksessamme

kun me heikkoina Herralle huokaamme vaan, Pyhä Henkensä auttaa jo meitä

Meitä Herra ei hukkumaan heitä

Kun me uuvumme niin, ettei rukouksiin eikä valvomiseen ole voimaa

tue uskoamme, tue toivoamme, pidä sielumme tallella aina, kuule huutoamme,

sinä Auttajamme. pyhät kasvosi sielumme paina.

Uni meitä kun pyrkii taas ahdistamaan

Virsi 130: Jeesuksen rakkautta käykäämme kaikki katsomaan

sen, mitä turhaan haimme, omista riennoista, sen Jeesuksessa saimme, hän antaa rauhansa.

ristiltä virtaa meille elämän neste loputon.

kutsuvasti meitä kädestä tartuit, laupias.

lahjaksi armon saamme

yhdessä riemuitkaamme, hän uuden puvun lahjoittaa

hän säälii eksyneitä ja kantaa meidät perille

Virsi 131: vaikka synti kauhistaa, häneltä me armon saamme

Hänellä on voima valta, auttaa meidät synnin alta.

yhtään rikkomustamme oma hurskaus ei korjaa

salaisuutta Jumalan katsokaamme nöyryin mielin:

kohtaa Raamatussa meitä, armo syntiin eksyneitä.

Virsi 133: Hän, Herramme, kuoleman alta on noussut ja voittanut sen

Virsi 134: Synneistämme ja kuolemasta, vihan alta armostaan yksin hän meidät auttoi.

Virsi 135: Soikoon ilovirtemme kirkkauden Herralle. Hänen ristinkuolostaan saimme elon autuaan.

Tulkaa kaikki, katsokaa, veljeämme Jumalaa.

Kerran saamme veisata taivaan kirkkaudessa, polvistua eteesi, kiittää armo-töistäsi.

Virsi 136: Hän on meidät ostanut, kuolemasta nostanut.

Hengelle myös Pyhälle, kiitoksen me annamme, kun hän meitä virvoittaa, lop-puun asti vahvistaa.

Virsi 139: Katso, valtiaamme, meitä taivaasta, elämän me saamme, armon si-nulta.

Virsi 144: Hän vaikka tietää tekomme, ei tuomitse, vaan muistaa armoansa.

Vaan armo yltäkyläinen, uskomme sen, on vakaa, ennallansa.

Virsi 146: Nimeesi kokoonnuimme, on armoa vain se!

Kaikissa toimissamme valppaiksi meidät tee

Kärsithän puolestamme ja kuolit ristillä, sen tähden, että meille, koittaisi elämä.

Suo sana siunauksen nyt erotessamme.

Rakkaudella meidät Jeesukseen kiinnitä.

Niin seuraa sotaa rauha, ja työmies palkitaan. Kun loppuu taipaleemme, ilomme täyttää maan.

Me yhteen saamme tulla ja päästä perille, jos armon kerjääjinä Jeesusta seu-raamme.

Virsi 147: Nyt päättyy seurahetkeemme, on armo turvanamme. Me kiitosmielin veisaamme sinulle, Jumalamme. Sanaasi autoit kuulemaan, sen voiman meille näytit. Sait sydämeemme liikkumaan, sen rauhallasi täytit.

Me tästä erkanemme nyt, vaan Herrastamme emme. Hän ristin, tuskat kärsi-nyt, jää meidän keskellemme. Hän murheellista ymmärtää, hän seuraa matkal-lamme. Hän ystävämme yhdistää taivaassa, kotonamme.

Suo, Jeesus, meille alttius, niin että matkallamme vain sydämessä rakkaus hoi-damme toisiamme. Kun olet elämä ja tie ja totuus, johda meitä.

Virsi 148: Kiitos Jumalallemme, soikoon sydämeistämme virsin, lauluin, psalt-tarein, harpuin, huiluin, kantelein.

Virsi 149: Virtemme Jeesukselle soi, hän meidät jälleen yhteen toi.

Me käymme Herran puheille, hän nähköön sieluntilamme. Hän lähettäköön Henkensä kääntämään meitä itseensä.

Me, heikot, vasta-alkajat, me köyhät Herran seuraajat, on Jumalassa turvamme ja Jeesuksessa toivomme.

Me, köyhät, vangit Baabelin, kuljemme taivaan pitoihin. Vaella, Jeesus, kansamme. Matkalla meitä varjele.

Me veisaamme ja puhumme, nyt, Jeesus, siunaa kaikki se. Tuo keskellemme vieraita, tee heistä meille rakkaita.

Lapsille sekä nuorille myös varjelusta pyydämme, he että taivaan armoa saisivat maistaa kunnolla.

Toivomme, että kiitosta veisata saamme taivaassa luonasi, Jeesus, kohdaten ystävän aivan jokaisen.

Virsi 150: Pyytäkää, että aikoina vaivojen, kiusauksissa, me varjeluksen saisimme.

Herramme, ole turvana, kun tarvitsemme apua vaiheissa murheellisissa. Varjele meidät vaaroista.

Sielumme ynnä ruumiimme kuuluvat, Jeesus, sinulle. Vaan voimallinen armonsi vaivamme muuttaa voitoksi.

Virsi 151: Jeesus, sana elämän, saavu meidän keskellemme. Yössä sielun pimeän sytytä jo sydämemme.

Tiedät ahdistuksemme, näet, kuinka toivo haihtuu.

Kuivin suin me sanojasi odotamme huuliltasi.

Anna armon hehkua meissä, joista se on poissa, sielun kallein tavara halvimmassa astioissa.

Niin kuin soisit puhuvamme, ohjaa meidän puheitamme.

Liitä sinuun lähemmin, pysy, Jeesus, keskellämme. Armon tuuli suloisin virvoittakoon mieliämme. Sido yhteen sydämemme yhdessä sua huutaaksemme.

Paina meitä paremmin alas yksinkertaisuuteen, tutustumaan syvemmin ristin suureen salaisuuteen. Anna valo nähdäksemme turmelusta sydämemme.

Auta, ettei Saatana estä kanssakäymistämme. Enkeleiden joukolla turvaa rauha välillämme.

Saavu, Jeesus, seuraksemme. Lausu sana elääksemme.

Virsi 152: 1. On lapeus sanomaton, hän, Jeesus, kun hoitanut on niin meitä kuin muitakin uskovia ja auttanut vaivoissa maan.

Hän lyö sekä tukee, hän riisuu ja pukee ja hetkeksi kadotessaan vie köyhyyden teitä,

näin tyhjentää meitä, vaan tyhjälle, köyhälle lahjoittaen suo armonsa rikkauden.

Jos hengessä köyhiksi saa myös meidät hän näin alentaa,
niin kilvoituksen^{me} ja kaipuun^{me} tie luo armonsa istuimen vie.
Niin syvät ja suuret on synnillä juuret, ne kasvavat versoja kiusausten
taas toivon^{me} kukistaen, vaan Vapahtajaamme me rukoilla saamme,
ja hän antaa pelastuksen.

Hän armossaan meidän myös suo taas saapua toistemme luo, ja Herramme kiitosta
virsi nyt soi, kun yhteen hän ystävät toi.

Kun kuljemme tiellä, on iloa siellä.

Jos pilvinen joskus on sää ja kilvoitus väsyttävää, niin kaukaakin tulevat kehotta-
jat,
he uskom^{me} vahvistavat.

Näin Herramme johtaa, hän siunaten kohtaa myös kuormainsa uuvuttamat.
Siis, Jeesus, et meitä pois luotasi heitä, vaan talutat joukossa ystävien näin kaikkia
virvoittaen.

On keveä taakka, kun tuloosi saakka me yhdessä kannamme sen.

5. Se suuri myös kehotus on ja laupeus sanomaton, kun Jumala herätysarmonsa
suo
ja uusia joukkoom^{me} tuo. Näin autuuden matkaa saa yhdessä jatkaa ja kiiruhtaa
Herramme luo.

kun kestämm^{me} tiellä, niin iäti siellä me kiitämm^{me} Vapahtajaa.

Virsi 153: Vielä, Herra, kutsut meitä, vielä Sanaa saarnataan, vielä vyötät väsy-
neitä,
vielä muistat heikot maan. Siitä kiitos sinulle, Jumalam^{me}, Isäm^{me}, Poika sekä
Henki Pyhä,
nyt ja iäisesti yhä.

Armotyösi näillä mailla, Herra, aina säilytä, ettei synty myrkyn lailla
meitä täällä näännytä.
Siunaa paimeniam^{me}, näytä suunta laumalle.
Hoida meitä niin kuin lasta, estä Suomi hukkumasta.

Anna, Herra, kansall^{me} vastuullinen hallitus. Suojaa rauha kotiem^{me}, kuule
köyhän rukous.

Tiedämm^{me}, vain kestävään ohjaat meidät elämään kautta kalliin Jeesukse^{me}.
Soikoon kiitos Herrallem^{me}!

Virsi 154: Kun, Herra, maailmam^{me} loit, sen taiten uurastit ja viimein lepäsit.
Näin meille työn ja levon toit.

Niin teemme, Herra, kiittäen.

Virsi 155: Herra, hitaat olemme rukoilemaan apuasi, vaikka kaikki päivät me nautimme näin lahjojasi. Ominasi ohjaa meitä vaikka koetusten teitä.

Kallis ihmisystävä, olet kuollut puolestamme. Emme kiittää ymmärrä, kumminkin me soperramme.

Hiljaisesti Herrallemme ylistys soi sydäntemme.

Rakkauden siteellä liitä yhteen sydämemme, ystävinä säilytä meidät toinen toisillemme.

Pidä koossa joukkoamme, estä epäluulojamme.

Löysit meidät eksyneet. Ruokit, hoidat sieluamme. Elvyttelet uupuneet.

Pysyt täällä toivonamme. Kiitos, että kiittää saamme kaikesta nyt Jumalaamme.

Loppuu heikko virtemme, loppumaton armo anna. Puutteenme ja hätämme rakkaudellasi kannan.

Mihinkä me menisimme, kerjuuta jos häpeisimme?

Virsi 156: Vie meidät, Herra, taisteluun ja rohkeutta anna, niin että sydämen ja suun

käyttöösi voimme panna.

Jos ihmisten suosion vuoksesi menetämme, on vihansakin voimaton, kun sodit vierellämme.

Vilpittömäksi meidät tee. Kätesi meitä suojelee ja siunaa ahdingoissa. Parantavalla sanalla

ja läsnäolollasi virvoita meitä kaikkia, niin että haavojasi ja pyhää ristinkuolemaa me taitaisimme julistaa palaamiseesi asti.

Rauhasi ylimaallinen suo meille päivittäisin, me että tuntisimme sen myös hetkin yksinäisin.

Pelasta meidät pahasta näin voidaksemme palvella sinua pyhydessä.

Virsi 157: Maan, taivaan Herra, Luoja, Isämme, Jumala.

Me syömme, jos vain riittää satoa edelleen. Myös meidät ketjuun liittää se ikiaikaiseen.

Me maahan kahlittuja olemme jokainen.

Suo, Herra, nöyrää mieltä, kun leivän nautimme.

Oi Kristus, ole meille myös taivaan leipänä.

Sinulla tiedossasi on matkan vaivamme.

Virsi 159: Me oikein luulemme useinkin tekevämme. Vaan emme kuuntele, on mykkää elämämme. Herramme, saavuthan ääneksi mykkyyteen

Suo meidän, Jumala, kääntyä hyvään aina, voimaasi rukoilla, nyt päämme syvään paina:

Virsi 160: Kirkasta sä itses meille, Jeesus ristin muodossa.

Virsi 161: Herra, siunaa, auta meitä, vaaroissa myös varjele. Ole meille armollinen, kasvoillasi valaise. Käännä meihin kasvosi, anna meille rauhasi.

Virsi 163: Hyvyyttä Herran, aina veisatkaamme, Herralta ruuan sekä juoman saamme.

Hän meistä huolen joka päivä kantaa, lahjansa meille armiaasti antaa.

Virsi 164: Lahjoita, Herra, perheisiimme nyt pelkojemme keskelle armo ja rauha sydämiimme. Pois pyyhi kaikki tahramme.

Lamppuihin sammuneisiin, meihin, tuo tuli, joka säteilee.

Leivässä saavu siinäkin, jota me syömme arkisin.

Näin perhepiiriin kotiemme ja ystävämme keskuuteen, kun heidän luonaan vieraillemme, herätä toivo taivaaseen. Meidänkin salli kuljettaa suloista armon sanaa.

Virsi 165: Katso meihin, Jumalamme, kodeissamme anna toivo huomiseen.

Lupasithan siunausta, lohdutusta suoda meille päivittäin. Älä salli erehdyksen, pettymyksen, peittää toivoamme näin.

Yhdessä me rukoilemme itsellemme mieltä armoon suostuvaa. Rakkauden jos menetämme, elämämme vailla pohjaa vajoaa.

Yhteyden henki anna, meitä kannan käsin rakkain, voimakkain.

Virsi 166: Pyhään nimeen Herran lapsuudessa kerran meidät kastettiin.

Virsi 167: Ei kärsimykset toisien kylmäksi saata meitä, kun ristinpuuta muistellen kuljemme näitä teitä.

Me saimme kasteen lahjana sinulta, Jumalamme. Myös uskoamme vahvista ja johda kulkuamme.

Suo omantunnon muistuttaa, jos vääritys meissä vallan saa, ristimme unohdamme.

Ehtoollispöytään käydessä, me, ristin kansa, jaamme yhdessä armon ihmettä, kun leivän, viinin saamme. Vapahtajamme viaton syntimme sovittanut on: se meitä aina kantaa.

Kun epävarmoin askelin kuljemme pimeässä ja epäilevin sydämin etsimme elä-mässä.

Virsi 169: Myös meidät, Herra, herätä. Suo kasteen meitä vahvistaa, kun oma usko raukeaa.

Nyt iloisesti Herralle virittäkäämme virtemme

Kun Henki meitä johdattaa, edessä siintää rauhan maa.

Virsi 170: Jeesus, auta lapsiamme siunaten ja varjellen. Hyvä muisto kodistamme piirä pohjaan sydänten.

Virsi 171: Oi Jeesus, ota syliisi nyt meidät pienet turviisi, päällemme laske kätesi ja anna siunauksesi.

Suo meille täällä suojasi ja kirkas kruunu luonasi.

Nyt kiitos, lasten ystävä, kun kannat meitä sylissä. Me emme ilman sinua voi tai-vaan riemuun saapua.

Virsi 172: Isämme, pyhitetty nyt olkoon nimesi,

Suo meille siinä suoja myös tänä päivänä, Isämme, kaiken Luoja ja apu väkevä.

Myös Pyhä Henki, anna sieluumme virvoitus.

Suo Herran kunniaksi päivämme pyhittää.

Tee sydän palavaksi ja oppaaksemme jää.

Luo todistajain pilven vie meidät kiittämään.

Virsi 173: Tuo kirja tietää kertoa Herramme laupeudesta.

Virsi 174: Sen parhaat neuvot meille suo ja virret veisaamansa. Kun päättyy kilvoituksen tie, parempaan kotiin meidät vie ja voiton kruunu anna.

Virsi 175: Herra, siunaa kotia, siunaa perhettämme. Varjele nyt vaaroista, koko elämämmme. Lähellesi ikävöin, ole läsnä päivin, öin, hyvä Jumalamme.

Arkipäivän harmauteen usein uppoamme. Anna ilo sydämeen, ole toivonamme.

Auta meitä heikkoja, muuten jaksamme. Jakamista opeta toinen toisillemme.

Herra, anna rakkauden kasvaa kodissamme. Ohjaa tiemme yhteinen, kuule rukoustamme.

Virsi 176: Saavu Kristus, Vapahtaja, maailmamme pelastus!

Oikeutta kaipaamme. rauhaa luomakunnalle!

Miksi yhä vaikenet, kovuuttamme murra et?

Jääkö valtaan itsekkyyden maailmamme kokonaan?

Huudamme: Nyt armahda!

Kutsu meitä rohkeuteen, lannistuneet elvytä!

Virsi 177: Rakas Jeesus, sanassasi olet meille puhunut

Lisää meille uskoa, pidä armopolulla

Herra arkipäivässämme kutsut meitä työhösi, käytät meidän käsiämme, taitat armoleipääsi.

Anna kirkas ajatus, puheisiimme viisaus. Kylvä meihin totuuttasi, rakkaudella, armollasi.

Vähimmissä veljissäsi katsot meihin, odotat. Näytä meille Hengelläsi unohdetut, kaipaavat. Lämpöäsi kaikki me kylmyytemme kaipaamme.

Virsi 178: Me tänään hätäilemme keskellä muutosta, etsimme rukousta, kivulle sanoja.

Takaisin anna meille taas toivo, uskallus työhön ja huomispäivään rohkea luottamus. Siunaa ja hoida meitä, syliisi hellään peitä, rakkaammme, perheemmme.

Virsi 179: Herra, kuule! Herra, kuule! Herra, kuule rukouksemmme!

Näytä meille tehtävämme, näytä veljemme kärsivä, ohjaa ymmärryksen teille, murra tahtomme ylpeä.

sido meidät rakkaudella kiinni kaikista köyhimpiin, että oikeus toteutuisi, rauha vihdoinkin saataisiin. Rukoilemme vielä: Herra: vuoksi Poikasi Jeesuksen anna toivon kantaa meitä yli öittemme synkkyyden.

Virsi 180: Suo, Jeesus, hellä mieli ja ystäväisi kieli alati ollaksemme lohduksi toisillemme.

Lohduttajamme hyvä, suo rauha enentyvä. Sen virrata suo meihin ja meistä uupuneihin.

Virsi 181: Oikeutta kaipaamme tänne maailmaamme. Herra, ole sinä se, jolta suunnan saamme.

Virsi 182: Jos katseemme nostamme kaivaten yli arkisen huolen ja kiireen, niin kuulemme Luojamme sydämen hiljaa sykkivän kaikkeudessa.

Me arkoina yhdymme kiitokseen, ja sen uskomme kaikuvan kauan.

Virsi 183: Sävyisä Paimenemme, hiljennä mielemme. Uudista sydämemme, tee taipuisaksi se, niin että armon vastaan, otamme ainoastaan ja jäämme laumaasi.

Vie meidät korkealle vuorelle Siionin katsomaan korkealle ja silmin avoimin. Kun, Hyvä Paimenemme, laumaasi tarkkailemme, se mittaamaton on.

Opetä veljenämme jokaista pitämään kaukana lähellämme,

niin ettei kukaan meistä tuomitse ketään heistä iskien veljeään.

Ristillä, Kaitsijamme, ilmoitit uuden lain, kun syntiuhrinamme koit pitkänperjantain.

Siis nöyrään vaellukseen, toistemme palvelukseen omasi johdata.

Virsi 185: Nyt meitä kutsutaan joulua juhlimaan.

Niin synny meissäkin nyt, Jeesus, armoisin.

Siis viettäkäämme juhlaa.

Virsi 186: Nyt kokoon, vanhat, nuoret, joutukaamme, toisemme seimen luona kohdatkaamme.

Yhdessä ylistystä veisatkaamme, kun seimen lasta apuun huutaa saamme. Näin riemuitkaamme niin kuin lapsukaiset, suo lapsi meille lahjat jumalaiset.

Me saamme lasten lailla hyvillämme veisata: Jumala on keskellämme.

Nyt kiittäkäämme, Herran köyhä kansa,

On ääni heikko, hidas sydämemme, vaan tulkoon lapsi itse virreksemme.

Virsi 187: Nähkää Jumalamme työ: päättynyt on synkkä työ.

Poika, Herra maan ja taivaan, ystävämme ylhäinen.

Vapahtaja, maailmamme Hengelläsi uudista, päästä meidät vaivastammme. Pidä meidät valmiina, kunnes saamme veisata jouluvirttä taivaassa.

Virsi 188: Nyt itkee hän, ken ilon meille antaa ja heikko äiti kantajaammme kantaa.

Hän, lapsi, vaivojansa vaikeroiva on meitä varjeleva, vartioiva.

Nyt veljenä jo saamme pitää Herran

Seimessä lepää rakas Jeesuksemme, siksipä kiitosta nyt veisailemme:

Virsi 189: Pyhä kirkkaus, autuas, aamumme koi yli maan meille taivaasta loistaa.

Kun me istumme orjina pimeyden täällä kuoleman varjojen alla, saavat silmämmme nähdä jo kirkkauden ja me kuulemme riemastumalla

Olet oikea Paimen ja uskollinen meille elämän kadottaneille.

Tulkaa, veisaamme virtemme riemullisen. Olet seimeesi syntynyt, lapsukainen, ja niin antanut elämän meille. Nyt me kiitämme sinua, armollinen. Saavu luoksemme, riemumme taivaallinen, ohjaa jalkamme rauhasi teille.

Virsi 190: Olet saapunut, Herramme armollinen, esikoisena Jumalan perheen.

Ja kun laulavat enkelit taivaalliset, mekin ihmiset heikot ja puutteelliset virteen yhdymme alhaalla täällä.

Pyhän syntymäarmosi voimasta suo nyt sen siunaus autuas meille. Sydän puhdas ja valvova rintamme luo sekä alttius käskyjen teille. Meidät virvoita, taivuta tottelemaan sekä toisia heikkoja palvelemaan. Ole kanssamme, hoida ja kannaa. Sido meidät jo kahleella rakkauden sinun joukkoosi, valtias armollinen. Ilo enkelten meillekin anna.

saimme lahjaksi elämän uuden

Nyt on lapsen halpa ja huomaamaton meille ilmestynyt tänä yönä. Pyhä Herramme, nöyräksi, köyhäksi tee sydämemme, niin että se ihmettelee ja sen kiitosta laulaa on työnä.

Virsi 191: Herää jo sinäkin, Siionin kansa, Jeesuksemme syntymää muistelemaan. Enkelit saapuvat vahvuudessansa Jumalamme kunniaa kuuluttamaan.

Saavu nyt armosta, Jeesuksemme, taas tänä jouluna keskellemme,

Tuomiontuntomme, synti ja puutos vievät meidät, Jeesus, nyt seimesi luo.

Sydämet syntymäs armolla täytä. Auta meitä Hengessä riemuitsemaan. Pois ota murhe ja kasvosi näytä luottaaksemme syntisten armahtajaan. Henkesi vuotaa jo sieluihimme, että me turhuuden tien hylkäisimme luopuen pinnallisuudesta sen seimesi äärelle polvistuen.

Kiitoksen tuominen Jeesuksellemme on meidän työmme ja tarkoituksemme. Ruumiimme, sielumme, myös henkemme haltuunsa annamme nyt hänelle.

Virsi 192: Juuri meille kylmenneille Jeesus avun tuonut on.

Virsi 195: Jumalan Poika sydäntemme oljilla tyytyy nukkumaan, seimessä hengen köyhyytämme, vain murheen korret vuoteenaan.

Laupias Jeesus, meitä auta. Me tyhjyytemme tunnemme. On sydämemme synkkä hauta, vaan elämällä täytä se.

Virsi 198: Kiittäisimme armostasi, jonka annoit, Herramme, mutta kuinka kiitostasi mykkäraukat veisaamme?

Kuinka lainkaan uskallamme käydä vuoteen alkavaan? Kuule, Herra, huutoamme, saavu jälleen auttamaan.

Katso, Herra, nääntyneihin. Uudeksi luo mielemme. Kerran kiitossäveleihin vielä taipuu kielemme.

Virsi 200: Hän, Kristus, armon meille toi, tieltä eksyneille, kun voitti kuoleman.

Tuskansa tuleen heitti hän velkakirjamme, on unohdettu se.

Virsi 203: Nyt kuunnelkaamme, mitä Jeesus sanoo, kun juotavaa hän ristinpuulla anoo. Hän meitä janoaa ja sieluamme. Hän kantaa huolta pelastuksestamme. Kun haparoimme yöllä pimeässä, hän kutsuu luokseen, valoon elämässä. Siis katsokaamme, kärsii Vapahtaja.

Hän kaipaamme meitä niin kuin äiti lastaan ja eksyneitä tielle juoksee vastaan.

Jos kylmät niin kuin jää me olisimme, kuin kuolleet oksat tuuleen karkaisimme, hän silti etsii rakastaen meitä, lämmittää, sulattaa, ei hiekkaan heitä.

Näin kumarrumme hänen edesssä, syntisen rangaistus on käsissään. Vaan tuomiota enää pelkää emme. Puolesta köyhän puhuu Jeesuksemme.

Hän tuntee sydämemme kavaluuden ja syntiemme kuorman painavuuden, vaan merten syvyyteen hän synnit heittää ja riisumansa armollansa peittää.

On ristin luona turvapaikka meillä, sen juurta kostutamme kyyneleillä. Ristillä riippuu parhain ystävämmme, hän autuutemme on ja elämämmme.

Virsi 206: Nyt on meillä, eksyneillä, Isän kanssa sovinto.

Vaikka kerran löimme Herran ristinpuuhun pilkaten, ruhtinaalta, voitokkaalta anteeksi nyt saamme sen.

Iloitkaamme! Laulaa saamme uusin kirkkain sävelin.

Virsi 207: Tie kaita on ja okainen. Päämäärään emme jaksaa voi.

Virsi 208: Herramme, auttajamme, taivaaseen astunut. Henkeä odotamme, sen olet luvannut.

Olemme heikot aivan ja alle synnin vaivan avutta uuvumme.

On usein sydämemme kova ja tunnoton. Eteesi synteinemme halumme silti on. Hengellä meidät kasta.

Kanssamme kulje tiellä ja meitä johdata,

Virsi 209: Tunnet meidät, havaitset aivan epäuskoisiksi. Etsimään siis meitä saata taivaallista isänmaata.

Uskottomuus ilmi tuo: se on syynä synteihimme. Hylkäsimme Jeesuksen, väärin häntä kohtelimme. Synnin tiellä unohdamme puhtaan Uhrikaritsamme.

Auta meitä uskomaan synnin velka maksetuksi, Kristuksessa näkemään kuolemamme voitetuksi.

Pidä meitä, Henki Pyhä, Vapahtajassamme yhä.

Virsi 216: Niin koitti päivä iloinen, veisaamme: kiitos Jeesuksen, kun pelastuksen meille toit, yön jälkeen uuden valon soit.

On aurinkosi loistava, vaan vaellamme varjoissa. Säteesi anna lämmittää, rakkautesi sytyttää.

Oi Jeesus, ole ruokamme, ravinto, leipä köyhälle. Vie meidät armolähteen luo, janoisen siitä juoda suo.

Sinussa saamme riemuita, vain sinä olet auttaja.

Nyt kuule, Jeesus armias, ja ole meille laupias.

Oi Jeesus, meitä armahda

Virsi 218: Myös koko perheelleni rukoilin voimia, niin että osaisimme parhaiten toimia, ja yksimielisesti sinulle Jumala, eläen ihmisiksi toisimme kiitosta.

Virsi 219: Kun sydämemme valaisit, armosi synnin voittaa.

Lahjoita sana väkevä, sielumme ravinnoksi. Sen voima meissä säilytä syntimme tuomioksi.

Virsi 225: Ei sovi meidän unohtaa ylistää Herraa Jumalaa. Hän tänään meitä suojeli ja sanallansa siunasi.

Pyydämme, rakas Isämme: yön tullen meitä varjele, niin ettei voisi kiusaaja vieroittaa meitä sinusta.

Virsi 226: Kaikkien pyhain kanssa me, sinulle, ristin Herralle, veisaamme virren iloiten ja kerran uuden, taivaisen.

Virsi 227: Ja meidät, suuret, pienet, sun sulje suojahas, yö rauhainen suo meille, oi Jeesus laupias.

Virsi 228: Ja meidät, pienet, suuret nyt sulje suojaasi

Virsi 229: Taas päivän kirkas valo, maan, meren voima, ilo, verhoaa kasvonsa valaistuansa meitä, ehtooseen ehtineitä kauniisti matkalla.

Virsi 230: Taas yön lepo rauhaisa meille tuo, vain luonasi valkeus koittaa.

Virsi 233: Taas käymme kohti yötä, pois päivä vaeltaa.

Maailma murtuu, haihtuu, tyhjyyteen häviää, aikamme väistyy, vaihtuu, vaan Herran armo jää.

Ei etsijää hän torju, vaan hoitaa, lohduttaa. Ei kalliomme horju. Toivossa iloitkaa!

Virsi 235: Lähtöön meitä valmistat. Hoida viime matkallamme, kuolemaan kun raukeamme.

Herra Jeesus, lapsen usko armostasi meille suo, että uuden aamun koitto haudan ylle valon luo.

Anna toivo sydämiin rakkaitansa kaipaaviin: herätä me kerran saamme virteen uuden isänmaamme.

Virsi 236: Maailma vaivassa vaikeroi, on murhe vieraana täällä. Ei kukaan kuolemaa kiertää voi, on varjo matkamme päällä. Näin kaikki vieraat ja ystävät vuorollaan paikkansa jättävät, on hetki meilläkin kerran. Armahda nyt, Herra, meitä: Ei auta rikkaus, arvokaan, kun täytyy tuhkaksi tulla. Armahda nyt, Kristus, meitä.

Näin huutaa armoa Jumalan me synnin orjina saamme. Siis luokse anteeksiantajan nyt kaikki kiiruhtakaamme. Hän kuoli vaivassa ristinpuun, nyt saamme Her-raamme surmattuun me katseen toivossa nostaa.

Näin tiemme iäiseen elämään käy aina kuoleman kautta.

Virsi 237: Oikein päivät laskemaan, Herra, meitä auta. Vaellamme kuolemaan: matkan pää on hauta.

Kaikki työmme asetat valoon kasvojesi

Herra, meitä armahda. Sääli kurjuuttamme. Ole, Herra Jumala, vielä turvanamme. Ruoki aamuin, armias, meitä armollasi,

Ole meille laupias, suuri Jumalamme. Siunaa, kaikkivaltias, meidän toimiamme.

Virsi 239: Kun maailman me jätämme ja tyhjän riemun hylkäämme, niin turhat jäävät murheemme, ne esteenä on matkalla.

Ja näytä taivaan valoa, niin meille Jeesus kirkasta.

Lamppumme saata palamaan

Tiellemme meidät totuta...eteesi kaikki puutteeimme, oi Armon Henki, kannamme.

Me tiellä Ylkää kiitämme ja taivaan häistä puhumme. Kun määränpää ei vielä näy, pyydämme, edellämme käy.

Me Golgatalla lepäämme ja kuormat sinne laskemme.

Me taistelemme uskossa, kun odotamme kruunua. Ja kun me häihin saavumme, soi silloin uusi virtemme.

Kun vihdoin saapuu Sulhanen, me vastaan käymme veisaillen ja sytytämme lamppumme, oi terve, rakas Herramme.

Virsi 242: Ah saavu, Jeesus, seuraksemme, niin sydämemme rukoilee, kun koittaa ilta matkallemme ja armon päivä alenee.

Kun kuljet, Jeesus, rinnallamme, niin rakastamme, uskomme. Suo rohkeutta sodassamme, sinussa lepää toivomme. Kun Jeesus keskellämme on, on yökin päivä verraton.

Vain siitä syttyy sydämeemme, kun saavut, Jeesus, auttaja. Kirkastat armon, vaikka emme ansaitse lahjaa sellaista. Kasvosi vaikka salaatkin, toivomme saamme takaisin.

Riemuiten sitten kiiruhdamme rakkaiden ystävien luo. Näin siellä heille julistamme: vieläkin Herra avun suo. Me luulimme, on kuollut hän, vaan näimme hänen elävän.

On lähellä jo ajan ilta, jää, Herra Jeesus, luoksemme. Pois tyhjiltä vie laituilta ja ole itse ruokamme, kun huomispäivä ahdistaa ja vaiva, nälkä rasittaa. Kun olet, Jeesus, seurassamme, armosi anna johdattaa, niin että täällä toisiamme, kuin tahdot, voimme rakastaa. Siis, Jeesus, ole turvamme. Veisaamme: kiitos sinulle!

Virsi 243: Omin voimin emme kestä tuulta vasten. Matkalla, Herra, lupaat meitä johdattaa: kaitse askeleita horjuvien lasten.

Virsi 246: Autuus ja riemu on kaikilla meillä, joille sen taivaassa Jumala suo. Ei sitä tunneta maailman teillä ennen kuin saavumme Jumalan luo. armoa täynnä on toivomme maa.

Laupias Jeesus, nyt voimia anna kruunumme puolesta taistelemaan, alttiiksi meidän suo kaikkeamme panna, ettei vain uupuisi ainoakaan. Tahtomme veltous, maailman huolet, saattavat henkeämme heikentymään. taitoa anna ja voimamme käytä sinun ja toistemme palvelukseen. Hoida jo haavamme, joita me saamme, johdata luoksesi murheista maan. Sinne me, turvaten Vapahtajaamme, pääsemme voitosta riemuitsemaan.

Laupias Herramme, elämän tiellä säilytä sille jo ennättäneet. Herätä meitäkin kiusojen alta valvomisestamme huolehtimaan. Sinulla yksin on kunnia, valta. Sinuun nyt luotamme, Vapahtajaan.

Virsi 247: Ahdingoista ajan luokse rakkaan Vapahtajan, suuren armahtajan, käymme rukoillen.

Herra kutsuu meitä, nälkään nääntyneitä alta kuormien.

Vanhat syntiveljet, vanhat juonet, vanhat eljet, teitä vastaan teljet kiinni suljemme.

Turmeluksen tiellä aivan paatuneella miellä harhailimme siellä. Nytpä kuljemme kanssa auttajamme Jeesuksen uutta, kaitaa polkuamme Herran kansa seuranamme armoon turvaten. Jeesus meitä johtaa, tiellä taluttaa.

Sinne päästessämme saamme nähdä ystävämme. Siellä ikävämme tyystin taukoaa.

Virsi 248: Taivaisten joukko riemuiten tervehtii tuloamme. Me odotamme toivoen keskellä vaivojamme pääsyä sinne kunniaan...

Päähämme kruunun kultaisen kunnian Herra antaa. Me saamme eteen istuimen kiitoksen köyhän kantaa.

Kuulkaamme, virsi kajahtaa jo korkealta sieltä... Punaisen meren ylitse, syneä korven lävitse vie meidät Kaanaan maahan.

Virsi 249: Terve, pyhäin suku. Teillä on jo juhlapuku. Meistä teidän luku kasvaa loputon...

kohti taivaan kirkkaan maita, asuntoja autuaita käymme Herrassa. Vaikka moni suuttuu kuormaan kulkijan, mitä meiltä täällä puuttuu?

Nyt siis Jeesustamme seuratkaamme matkallamme. Uskonkilvassamme hyvin juoskaamme.

Luota työhön Herran, jonka alkoi meissä kerran... Näihin haihtuvaisiin emme luottaa voi. Samoamme tulevaisiin asuntoihin ihanaisiin, joissa kiitos soi.

Virsi 250: Ole kiitetty, kun Isä taivaan, lapsiksesi meidät loit. Ole kiitetty, Herramme Jeesus, kun voiton ja riemun soit. Ole kiitetty, Puolustajamme, Pyhä Henki ja virvoittajamme, sain kanssasi valvoa.

Virsi 253: Ystävät taivaan tiellä kohdata saamme siellä ja Herraa kumartaa. Me pyhää ehtoollista vietämme taivaallista.

Sulhasta saamme kiittää joukossa pyhien ..

Oi juhlaa alkanutta, kun pyhää kirkkautta katsomme Jumalan. Oi kultakruunujamme, valkeita vaatteitamme ja häitä Karitsan.

Maan murhe vaivaa meitä, itkemme kyyneleitä, kun synti sokaisee. Hääjuhlaa muistakaamme, niin kaiken hyvän jaamme.

Virsi 254: Käy, Herra, meitä siunaamaan.

ja kuivaa kaikki kyyneleemme

Yhteistä matkaa tehdä saamme turvaten vain Vapahtajaan. Ja risti näyttää meille suunnan

Virsi 255: Niin siellä kannel soi, veisaamme virttä uutta, ei koskaan pääty se, ei koskaan vanhene.

palvella haluamme

kumarramme maallista mammonaa

MITÄ ME IHMISET TEEMME?

seisomme ovellasi, oi Herra auttaja
luotamme lupaukseen ja armoon valtavaan
jäämme kulkemaan
olemme vajavaiset
vaivattuina luokses tulemme
tunnustamme oman tilamme
etsimme
epäilemme
palvella haluamme Herraamme Jumalaa
kumarramme maallista mammonaa
mekin rukoilemme
me pyydämme henkesi kastetta
me varromme kevättä tuoretta
me pelkäämme suruttomuutta
me uskomme Henkesi nostavan näin kansamme kuoleman yöstä
herättyämme sydämestämme taivuta sinua palvelemaan
me päätämme retken
kun keitämme hetken ja
uskossa seuraamme Jeesusta nyt
ettemme lannistu
riennämme määräämme kirkastuvaan
me saalistajat loimme maailmaan julman lain
nyt vaurautta voimme me koota vuorittain
Karitsaa katsokaamme, Vapahtajaa taivaassa!
eteensä astukaamme
sielumme voimaa saamme armon virrasta
riemuiten maistakaamme elämän vettä raikasta
näin Jeesusta katsokaamme
ettemme harhailisi erossa sinusta, rakkautta pakenisi, lohtua, armoa.
virheemme ymmärrämme, salassa niitä itkien.
jäämme valtaan kuivuuden
tulla rohkenemme mekin
tietä emme itse näytä
jos emme pidä taivaan armoa, orjuutta on vapautemme.

teot, joita häpeämme
 puutoksemme tuntien, käymme luokse Armahtajan
 soisimme ylistävämme sinua ikuisesti
 Herran eteen käykäämme tunnustamaan syntimme
kutsukaamme muitakin, jotka mielin etsivin
 olkaamme nyt kaikki, jotka Herraa etsimme
 aivan yksinkertaiset, pienten lasten kaltaiset, olkaamme nyt kaikki me
 luo Jeesuksen me riennämme voimattomuudessamme
 tunnustamme Hänelle tien väärän kulkemamme
 nyt pyydämmekin, virvoita uudestaan Hengen voimalla
 silmät luomme Jeesukseen
 muistamme hänen kärsineen pitkänäperjantaina
 Jeesus, sinuun uskomme
 nojaamme ristin sovintoon
 kuljemme voitokkaina
 suo meidän virsi virittää taivaassa autuaina
 kun teemme matkaa murheellista nyt katsein maahan vaipuvin
 emme saata unohtaa, Jeesuksen kovaa kuolemaa
 kun Herran kanssa ehtoollista yhdessä käymme nauttimaan
 kun tietä käymme huolinemme ja tuska täyttää sydämen
se kertokaamme toisillemme näin toisiamme hoitaen
 emme kauhistu vastustajaamme
 me turvaamme puolustajaamme
 käymme taistelemaan ilman vilppiä Herramme teille
 jos me joudummekin syviin syövereihin
 emme nääntyä voi
 kiittäen näin veisatkaamme
 autuuden saamme
 tätä tietämme kulkiessamme
 pysykäämme siis Jeesuksessamme
 kun me heikkoina Herralle huokaamme vaan
 kun me uuvumme
 Jeesuksen rakkautta käykäämme kaikki katsomaan
 mitä turhaan haimme
 Jeesuksesta saimme, hän antaa rauhansa
 lahjaksi armon saamme
yhdessä riemuitkaamme
 salaisuutta Jumalan katsokaamme nöyryn mielin
 kerran saamme veisata taivaan kirkkaudessa, polvistua eteesi, kiittää armotöistäsi.
 Kiitoksen me annamme
 uskomme sen
 nimeesi kokoonnuimme
me yhteen saamme tulla ja päästä perille
 jos armon kerjääjinä Jeesusta seuraamme
 me kiitosmielin veisaamme
me tästä erkanemme nyt, vaan Herrastamme emme
vain sydämessä rakkaus hoidamme toisiamme
 me käymme Herran puheille
 me köyhät, vangit Baabelin, kuljemme taivaan pitoihin
 me veisaamme ja puhumme
lapsille sekä nuorille varjelusta pyydämme
 toivomme, että kiitosta veisata saamme taivaassa luonasi

kun tarvitsemme apua vaiheissa murheellisissa
kuivin suin me sanojasi odotamme huuliltasi
vapahtajaa me rukoilla saamme
kun kuljemme tiellä
on keveä taakka, kun tuloosi saakka me yhdessä kannamme sen
kun kestämme tiellä
me kiitämme Vapahtajaa
Tiedämme, vain kestävään ohjaat meidät elämään, kautta kalliin Jeesuksemme.
niin teemme, Herra, kiittäen
hitaat olemme rukoilemaan apuasi
kaiket päivät nautimme lahjojasi
emme kiittää ymmärrä
kumminkin me soperramme
hiljaisesti Herrallemme ylistys soi sydäntemme
ystävinä säilytä meidät
kiittää saamme kaikesta nyt Jumalaamme
mihinkä me menisimme, kerjuuta jos häpeisimme
sydämen ja suun käyttöösi voimme panna
jos ihmisten suosion vuoksesi menetämme
me syömme, jos vain riittää satoa edelleen
me maahan kahlittuja olemme jokainen
leivän nautimme
oikein luulemme useinkin tekevämme
emme kuuntele
hyvyyttä Herran aina veisatkaamme
Herralta ruuan, juoman saamme
syömme arkisin
heidän luonaan vierailemme
rukoilemme itsellemme mieltä armoon suostuvaa
kun ristipuuta muistellen kuljemme näitä teitä
me saimme kasteen lahjana sinulta, Jumalamme
ristimme unohdamme
jaamme yhdessä armon ihmettä, kun leivän, viinin saamme
epävarmoin askelin kuljemme pimeässä
epäilevin sydämin etsimme elämässä
virittäkäämme virtemme
me emme ilman sinua voi taivaan riemuun saapua
arkipäivän harmauteen usein uppoamme
jaksamme
oikeutta kaipaamme, rauhaa luomakunnalle
huudamme: nyt armahda!
me tänään hätäilemme keskellä muutosta
etsimme rukousta, kivulle sanoja
oikeutta kaipaamme tänne maailmaamme
katseemme nostamme kaivaten
kuulemme Luojamme sydämen hiljaa sykkivän kaikkeudessa
me arkoina yhdymme kiitokseen
otamme armon vastaan
Hyvä Paimenemme, laumaasi tarkkailemme
siis viettäkäämme juhlaa
toisemme seimen luona kohdatkaamme
seimen lasta apuun huutaa saamme

saamme lasten lailla hyvillämme veisata
nyt kiittäkäämme
kunnes saamme veisata jouluvirttä taivaassa
veljenä jo saamme pitää Herran
siksipä kiitosta nyt veisailemme
istumme orjina pimeyden
me kuulemme riemastumalla
veisaamme virtemme riemullisen
kiitämme sinua, armollinen
virteen yhdymme alhaalla täällä
saamme lahjaksi elämän uuden
kiitoksen tuominen Jeesuksellemme on meidän työmmme
henkemme alttiiksi annamme hänelle
me tyhjyytemme tunnemme
kiitostasi mykkäraukat veisaamme
kuinka uskallamme käydä vuoteen alkavaan
kuunnelkaamme
haparoimme yöllä pimeässä
kumarrumme hänen edesssä
tuomiota enää pelkää emme
sen juurta kostutamme kyynelillä
löimme Herran ristipuuhun pilkaten
päämäärään emme jaksaa voi
henkeä odotamme
olemme heikot aivan
alle synnin vaivan avutta uuvumme
hylkäsimme Jeesuksen, väärin häntä kohtelimme
synnin tiellä unohdamme puhtaan Uhrikaritsamme
vaellamme varjoissa
sinussa saamme riemuita
ei sovi meidän unohtaa ylistää Herraa Jumalaa
veisaamme virren iloiten
käymme kohti yötä
kuolemaan kun raukeamme
herätä me kerran saamme virteen uuden isänmaamme
huutaa armoa Jumalan me synnin orjina saamme
saamme Herraamme surmattuun me katseen toivossa nostaa.
vaellamme kuolemaan
maailman me jätämme ja
turhan riemun hylkäämme
me tiellä Ylkää kiitämme
taivaan häistä puhumme
pyydämme, edellämme käy
me Golgatalla lepäämme
kuormat sinne laskemme
me taistelemme uskossa
odotamme kruunua
me häihin saavumme
soi silloin uusi virtemme
me vastaan käymme veisaillen
sytetämme lamppumme
rakastamme

uskomme
emme ansaitse lahjaa
toivomme saamme takaisin
kiiruhdamme rakkaiden ystävien luo
siellä heille julistamme
me luulimme, on kuollut hän
vaan näimme hänen elävän
voimme rakastaa
veisaamme kiitos Sinulle
saavumme Jumalan luo
pääsemme voitosta riemuitsemaan
Sinuun nyt luotamme, Vapahtajaan
teljet kiinni suljemme
harhailimme turmeluksen tiellä
kuljemme kanssa auttajamme Jeesuksen uutta kaitaa polkuamme
saamme nähdä ystäväamme
me odotamme toivoen keskellä vaivojamme
saamme eteen istuimen kiitoksen köyhän kantaa
näihin haihtuvaisiin emme luottaa voi
samoamme tulevaisiin
ehtoollista vietämme taivaallista
sulhasta saamme kiittää joukossa pyhien
pyhää kirkkautta katsomme Jumalan
itkemme kyyneleitä
kaiken hyvän jaamme
veisaamme virttä uutta
palvella haluamme
kumarramme maallista mammonaa

PELKISTETYT ILMAISUT JA LAUSEET JA- OTELTUINA:

Yläluokka: 1. **HENGELLISYYDEN HARJOITTAMINEN**

Alaluokat: a) yhteinen rukous

b) yhteinen veisuu

Yhteinen rukous:

pelkistetyt

ilmaukset

SV 36 niin mekin rukoilemme: syntistä armahda. armahda Herra

SV 45: Me pyydämme Henkesi kastetta Kristus rukoilee ja kuulee
ja parannusarmoa uutta.

Oi Kristus, nyt kanssamme rukoile,
ja Isäsi sinua kuulee. Jumala armahtaa

SV 96: Puutoksemme tuntien käymme luokse Armahtajan. Jumala ar-
mahtaa

SV 119: Nyt pyydämmekin:
virvoita uudestaan Hengen voimalla, Pyhä Henki virvoittaa
ja neuvo, johda aina.

SV 119: niin silmät luomme Jeesukseen,
muistamme hänen kärsineen pitkänäperjantaina. Jeesus kärsi puo-
lestamme

SV 129: Kun me heikkoina Herralle huokaamme vaan,
Pyhä Henkensä auttaa jo meitä. Pyhä Henki puolustaa,
Uni meitä kun pyrkii taas ahdistamaan, Jeesus auttaa.
meitä Herra ei nukkumaan heitä.
Kun me uuvumme niin,
ettei rukouksiin eikä valvomiseen ole voimaa,
hän on puolustaja, esirukoilija, ei hän heikkoja, Pyhä Henki puo-
lustaa
huonoja soimaa.

SV 149: Me käymme Herran puheille, Herra armahtaa ja tun-
tee meidät

hän nähköön sieluntilamme.

SV 149: me veisaamme ja puhumme, nyt, Jeesus,
siunaa kaikki se.

SV 149: Lapsille sekä nuorille, myös varjelusta pyydämme, Jumala var-
jelee armossaan
he että taivaan armoa saisivat maistaa kunnolla.

SV 150: Ystävät, heikot kristityt, yhdessä kaikki käykää nyt
rukoillen luokse Jeesuksen rukoillaan Jeesusta
ja eteen armoistuiimen.

SV 150: Pyytäkää, että aikoina vaivojen, kiusauksissa,

- me varjeluksen saisimme. Uskokaa kaikki Herralle. Varjeleva
Herra auttaa kaikessa
- SV 150: Herramme, ole turvana, kun tarvitsemme apua
vaiheissa murheellisissa. Herra tukee surevaa
- SV 155: Emme kiittää ymmärrä, kumminkin me soperramme. Ihmisen
kiitos on heikko
- Sv 155: Herra, hitaat olemme rukoilemaan apuasi,
vaikka kaiket päivät me nautimme näin lahjojasi. Ihminen on kiit-
ämätön
- SV 165: Yhdessä me rukoilemme itsellemme mieltä
armoan suostuvaa. Ihminen ei aina ymmärrä armoa
- SV 178: Me tänään hätäilemme, keskellä muutosta,
etsimme rukousta, kivulle sanoja. muutos maailmassa
hämmentää
- SV 186: Yhdessä ylistystä veisatkaamme,
kun seimen lasta apuun huutaa saamme. Jeesus auttaa
- SV 239: Kun vihdoin saapuu Sulhanen,
me vastaan käymme veisaillen Odotamme Jeesuksen pa-
luutta
ja sytytämme lamppumme Pyhän Hengen varjeluksessa
Eteesi kaikki puuttemme,
oi Armon Henki, kannamme.
- SV 254: Rukoilla jos en osaisikaan, niin ikävöidä häntä saan, Ihminen
kaipaa Jumalaa
saan sairastaa taas sylissänsä.

Yhteinen veisuu:

- SV 129: Hänen kunniataan, hänen kirkkauttaan me nyt Jumalalle kiitos
kiittäen näin veisatkaamme.
- SV 135: Kerran saamme veisata taivaan kirkkaudessa, taivaassa nä-
emme Jumalan
polvistua eteesi,
kiittää armoitöistäsi.
- SV 147: Nyt päättyy seurahetkemme, on armo turvanamme. armoon
turvaten arkeen
Me kiitosmielin veisaamme
sinulle, Jumalamme.
- SV 149: Toivomme, että kiitosta Jeesuksen luona veisaamme
ja
veisata saamme taivaassa luonasi, kiitämme
Jeesus, kohdaten ystävän aivan jokaisen.
- SV 163: Hyvyyttä Herran aina veisatkaamme, Jumalalta tulee hyvä
elämään
Herralta ruuan sekä juoman saamme.
- SV 169: Nyt iloisesti Herralle virittäkäämme virtemme kiitos Jumalalle
Jeesuksesta
hänelle tuoden kiitosta suuresta armon liitosta.
- SV 186: Me saamme lasten lailla hyvillämme veisata:

	Jumala on keskellämme.	Jumala on tullut ihmiseksi
SV 187:	Pidä meidät valmiina, kunnes saamme veisata jouluvirttä taivaassa.	
SV 188:	Seimessä lepää rakas Jeesuksemme,	Kiitos Jeesuk- sesta
	siksipä kiitosta nyt veisailemme:	
SV 189:	Tulkaa, veisaamme virtemme riemullisen.	Jumala on tullut ih- miseksi
	Olet seimeesi syntynyt, lapsukainen, ja niin antanut elämän meille.	
SV 190:	Ja kun laulavat enkelit taivaalliset, lien	Ihmiset kiittävät enke- lien
	mekin ihmiset heikot ja puutteelliset virteen yhdymme alhaalla täällä.	kanssa
SV 198:	Kiittäisimme armostasi, jonka annoit, Herramme, mutta kuinka kiitostasi mykkäraukat veisaamme?	olemme kuin mykät
SV 216:	Niin koitti päivä iloinen, veisaamme:	Jeesus pelastaa
	kiitos Jeesuksen, kun pelastuksen meille toit,	
SV 235:	Herätä me kerran saamme virteen uuden isänmaamme. taivaassa heräämme	
SV 239:	Ja kun me häihin saavumme, soi silloin uusi virtemme. vei- saamme taivaassa	
SV 242:	Siis Jeesus, ole turvamme.	Jumala on turva
	suo meidän virsi virittää taivaissa autuaina	
SV 255:	Niin siellä kannel soi, veisaamme virttä uutta, virttä	veisaamme uutta
	ei koskaan pääty se, ei koskaan vanhene.	taivaassa

Yläluokka: 2. **ARMO:**

Alaluokat: a) syntien anteeksipyyttäminen ja -saaminen,

b) armollinen Jumala

c) syntinen ihminen

a) syntien anteeksipyyttäminen ja -saaminen

SV 1: Seisomme ovellasi, oi Herra auttaja.

SV 1: Olemme vajavaiset kuin tyhjä astia,
nen
puuttemme moninaiset alati kiusana.

Ihminen on puutteelli-

SV 32: kun vaivattuina luokses tulemme ja
sen

Jumala armahtaa synti-

tunnustamme oman tilamme.

SV 49: Herätä meidät ja Hengellä ohjaa
syntimme nöyrästi tunnustamaan.

Synnit pitää tunnustaa

Herättyämme sydämestämme taivuta sinua palvelemaan.

SV 96: Eivät lankeemuksemme, harharetket elämämme,
arki synnin särkemä,
teot joita häpeämme armon ihmeen voimaa estä.

Ihminen ei pysty hyvään

sv 96: Puutoksemme tuntien käymme luokse Armahtajan. Jumala armahtaa
SV 113: Herran eteen käykäämme tunnustamaan syntimme. synnit pitää tunnustaa

SV 119: Luo Jeesuksen me riennämme voimattomuudessamme
ja tunnustamme hänelle Ihmisen tulee tunnustaa
tien väärän kulkemamme. puutteensa

SV 151: Kuivin suin me sanojasi odotamme huuliltasi. Jumala virvoittaa

SV 176: Huudamme: Nyt armahda! Rakkaus on sinussa. Jumala rakastaa

SV 186: Yhdessä ylistystä veisatkaamme,
kun seimen lasta apuun huutaa saamme. Jeesus auttaa

SV 195: Laupias Jeesus, meitä auta. Me tyhjyytemme tunnemme. Jeesus auttaa

SV 236: Näin huutaa armoa Jumalan me synnin orjina saamme. Jumala auttaa

SV 239: Me Golgatalla lepäämme ja kuormat sinne laskemme. Jeesus antaa levon
Myös kirkastukseen kulkee tie, kun Jeesus Taaborille vie.

Kun maailman me jätämme ja tyhjän riemun hylkäämme, Maailma on turha
niin jäävät turhat murheemme, ne esteenä on matkalle. ja tyhjänpäiväinen

SV 247: Turmeluksen tiellä aivan paatuneella miellä harhailimme siellä.
synti vie harhaan

b) armollinen Jumala

SV 1: luotamme lupaukseen ja armoon valtavaan armo on valtava

SV 42: Kyllä syntinenkin veisata saa, huutaa avuksensa Vapahtajaa, armo kuuluu
siksi laulan ja siksi veisaan. kaikille

SV 58: Karitsaa katsokaamme, Vapahtajaamme taivaassa! Jumalan edessä
Eteensä astukaamme, ihminen uudistuu
on siinä uskon alkaja.

Sieluumme voimaa saamme armo kannattaa
armonsa virrasta.

- SV 89: Herramme on huonoillekin runsaan pöydän kattanut. armo
kuuluu
Tulla rohkenemme mekin, kujiltamme kutsutut. kaikille
- SV 95: Kaiken pohjana jos emme pidä taivaan armoa, ansaitse-
maton armo
orjuutta on vapautemme, työt ja toimet turhuutta.
- Siinä yksinkertaisuutta kiitos armosta
oppia saa syntinen,
armahdusta aina uutta
ihmetellen, kiittäen.
- SV 119: Nojaamme ristin sovintoon, ristin seuraaminen
kuljemme voitokkaina.
- SV 130: Lahjaksi armon saamme. armo on lahja
Syntiset, tänne joutukaa!
Yhdessä riemuitkaamme,
hän uuden puvun lahjoittaa.
- SV 146: Me yhteen saamme tulla ja päästä perille, yhdessä taivaaseen
perille
jos armon kerjääjinä
Jeesusta seuraamme.
- SV 155: Mihinkä me menisimme, armon kerjäläisyys
kerjuuta jos häpeisimme?
- SV 183: Uudista sydämemme, tee taipuisaksi se,
niin että armon vastaan armon varassa
otamme ainoastaan ja jäämme laumaasi.
- SV 189: Nyt me kiitämme sinua, armollinen.
Saavu luoksemme, riemumme taivaallinen, kiitos armolliselle Ju-
malalle
ohjaa jalkamme rauhasi teille.
- Sv 203: Vaan tuomiota enää pelkää emme. Jeesus armahtaa
Puolesta köyhän puhuu Jeesuksemme.
- SV 236: Hän kuoli vaivassa ristipuun, Jeesus sovitti synnit
nyt saamme Herraamme surmattuun
me katseen toivossa nostaa.
- SV 242: Kasvosi vaikka salaatkin, toivomme saamme takaisin. Ju-
mala on salattu

c) syntinen ihminen

- SV 34: On luja Herran sana, syntinen siihen luottaa saa, Jeesus armahtaa
ja rakastaa
kun taakka painavana maan matkalaista ahdistaa.

Niin muista, ahdistettu:
On Jeesus syntynyt, ristille ripustettu,
vaan elää aina, nyt.
Syntistä rakastaa hän. Olethan syntinen.
Armossaan julistaa hän pyhäksi suuren syntisen.

Paljasta syntiseksi, pois väärä rauha karkota.
Herätä sydämeni vihdoinkin huomaamaan: Omavanhurskaus on
petollinen
On saastaa pyhyiteni silmissä vanhurskaan.
Vain ulkokultaisuutta on oma hurskaus,
kun jumalattomuutta on koko sisin olemus.

SV 46: Nyt nukunko vaan ja sieluni Herralta suljen? herää parannukseen ja
Käy taistelemaan! Päin kuolemaa, syntinen, kuljen! katumuk-
seen, Jeesus
Se on mieletön, ken tuhlaten ajan ja taivaan armahtaa
niin kuin järjetön vain kiiruhtaa helvetin vaivaan.
En syntejäni siis uskalla Herralle myöntää,
kun Jeesukseni noin torjun ja pois tahdon työntää.
Vain viivyttelen ja välttelen kutsua Herran.
Jos seisahdu en, voin kuulla sen viimeisen kerran!
Siis nouse ja käy, on kurjankin oikeus tulla.
Ei esteitä näy, tie auki on armahdetulla.
Oi Jeesukseni, et armaa, vaivoja säästä.
Siis ostamasi pois Perkeleen kahleista päästä.

SV 53: Me saalistajat loimme maailmaan julman lain – Ihminen on ahne
nyt vaurautta voimme me koota vuorittain.

SV 58: Vie meitä eksyneitä juurelle pyhän ristisi, ihminen eksyy
etemme harhailisi erossa sinusta,
rakkautta pakenisi, lohtua, armaa.

SV 61: Olen vankina täällä ja ymmärrän sen, Ihminen on maailman
vanki

mitä kuoleman korpea kuljen.
Olen kahleiden kantaja, hoipertelen,

tosi onnelta sieluni suljen,
kun aarteita maan pyrin kuormaksi matkalla kartuttamaan.
ja viihdynkö näin,
kun on mahdoton kulkea taivasta päin?
Miten syntiä suosiva, vilpillinen,
perin uskon, matkassa pysyn? Ihminen harhailee,

Taas kauhistelen tätä kurjuutta luontoni valheellisen. Jumala
armahtaa ja luo uutta
Yhä, Herrani, synneistä synteihin vie katu tuttu,
kun käyn sitä pitkin.
Se on uusien raskaiden askelten tie,

vaikka juuri sen itkuja itkin.
Tykö armosi istuimen ääneti käyn
kuten syntinen nainen jo ammoin.
nyt luoksesi jään sydän itkien tuskaani nyyhkyttämään.

Pysy luonani, laupeus loppumaton, Ihminen on kurja
sinä kurjalle anteeksi annat.

SV 63: Sielun ja ruumiin haavat
sinulta, Jeesus, saavat Jeesus parantaa
hoidon ja parannuksen,
syntinen armahduksen.

SV 66: Maan tomu olen, syntinen
tunnolla tuomitulla.

kun eksyn korpeen syntien, Ihminen eksyy
vie kodin kynnykselle.
Runkona oksaa ravitse,
sauvaksi tule heikolle.
Lain tuomiosta päästä.

SV 76: Ahdistettuna rukoilin, Ihminen saa avun
armahda, nosta syntinen Jumalalta
jaloilleen jälleen kerran.

Kun olen tottelematon, Jumala armahtaa
horjuva, houkkamainen,
petollinen ja uskon
ja syntiin taipuvainen,
vain sinä saatat armahtaa
ja kotiin saakka kuljettaa
kuoleman varjon mailta.

SV 107: Se vapauteen johtaa, Jeesus auttaa
kun synnin orja kohtaa
syntisten auttajan.

Nyt, Jeesus, ota vastaan
sieluni syntinen.
Se puhdistaa, suo sille
jo rauha taivainen.

SV 109: Olen, syntinen, painojen alla, Ihminen on syntinen

Isä, turvaan jo lapsesi vie.
Tällä matkalla uuvuttavalla läpi korpien käy karu tie.
Epäuskoni anteeksi anna,

rakas Jeesus, ja heikkoa kannan.
Käy, Henki, oppaaksi.

Kova, ylpeä,uskoton lienen, Jumala antaa synnit anteeksi
joka nöyryyttä teeskentelee.
Oma tahto vie helposti harhaan,
mieli itsekäs eksyttää voi.
Kovan kuolosi, piinasi tähden
monet syntini anteeksi soit,

SV 113: Herran eteen käykäämme tunnustamaan syntimme. Synnit tunnustetaan ja

Huomatkoon nyt jokainen ristinhaavat Jeesuksen. niitä kadutaan

SV 143: Muistan päivää autuasta, Jeesus antaa uuden elämän
jolloin Herran Jeesuksen
kohdata sain, syntinen.
Tilastani kauheasta nosti minut olalleen,
otti aivan omakseen.
Maistaa Herra minun antoi,
kuinka onkaan suloinen läsnäolo Jeesuksen.
Syntini hän kaikki kantoi,
päästi alta orjuuden lahjoittaen autuuden.
Jääköön kaikki katoava,
unohtua turhat saa, Jeesus minut omistaa.
Kaikki muu on hajoava,
hänessä on iloa, ihmeellistä lepoa.
Hän on turva turvattoman, hän on apu kiusatun, lohduttaja vaivatun.

SV 145: Näin suuren autuuden saa köyhä syntinen. syntinen armahdetaan
Suo minun maata tässä armoa kerjäämässä
ja kerran taivaassasi veisata kiitostasi.

SV 159: Taas toisen sivuutin, ihminen on itsekäs
kun suuremmalla suulla tahtoni ilmaisin,
ei ollut korvaa kuulla.
En osaa rakentaa rauhaakaan, Herrani.
Parannan maailmaa omaksi parhaaksi.
Voisinpa katsahtaa silmiisi oikein syvään,
puutteeni tunnustaa:
en jaksa luottaa en jaksa luottaa hyvään.
Vaan emme kuuntele,
on mykkää elämämme.
ristimme unohdamme

SV 189: Kun me istumme orjina pimeyden ihminen on synnin orja
täällä kuoleman varjojen alla,
saavat silmämme nähdä jo kirkkauden
ja me kuulemme riemastumalla:

- SV 203: Kun haparoimme yöllä pimeässä, ihminen kulkee haparoiden
hän kutsuu luokseen, valoon elämässä.
- sen juurta kostutamme kyynelillä
löimme Herran ristinpuuhun pilkaten
alle synnin, vaivan avutta uuvumme
hylkäsimme Jeesuksen,
väärin häntä kohtelimme
synnin tiellä unohdamme puhtaan Uhrikaritsamme
haparoimme yöllä pimeässä
- SV 206: Vaikka kerran löimme Herran ristinpuuhun pilkaten, ihminen on
huono ja syyllinen
ruhtinaalta voitokkaalta
anteeksi nyt saamme sen.
- SV 208: Olemme heikot aivan ja ihminen on syntinen
alle synnin vaivan avutta uuvumme.
- SV 209: Hylkäsimme Jeesuksen, ihminen surmaa Jeesuksen
väärin häntä kohtelimme.
Synnin tiellä unohdamme puhtaan Uhrikaritsamme.
- SV 223: On sydämeni kylmennyt ja harhateille eksynyt. ihminen on eksynyt
Siis Hengelläsi Pyhällä valaise, auta, lämmitä.
- Jos langettaisit tuomion sen mukaan,
kuinka syytä on,
pelkäisin, enkä tohtisi eteesi tulla, tuomari.
Vaan täytit lain. Nyt tiedän sen:
on armahdettu syntinen,
suoritit kaiken velkani, siis sinussa on turvani.
Suo kaikki synnit anteeksi.
Lahjoita vanhurskautesi.
Saan yksin ansiostasi näin olla sinun omasi.
- SV 234: Kun syntinen saa Jeesus lahjoittaa uuden elämän
näin nukkua haavoihin Herran,
niin helmasta maan
hän riemuun on nouseva kerran.
- SV 236: Näin huutaa armoa Jumalan Olemme kiitollisia Jumalalle
me synnin orjina saamme. ja syntisiä
- SV 242: Kirkastat armon, vaikka emme ansaitse lahjaa sellaista. armo on ansaitsematon

SV 252: Taivaassa ainoastaan on riemu iankaikkinen. syntinen pääsee taivaaseen
 Sen siellä ottaa vastaan iloitsemaan
 ihmeissään syntinen.

SV 255: Taivainen kansa laupeuttansa ylistää, synneistä huolimatta
 kun on armahdettu syntinen. ihminen perii taivaan

d) Jumalan kiittäminen

SV 103: Ylistys, kiitos, kunnia Jumalalle kiitos ja kunnia
 soi taivaaseen maan päältä.
 Se kuule, Herra korkea,
 ja vastaan ota täältä.
 Äänellä paremmalla me
 soisimme ylistävämme
 sinua ikuisesti.

SV 129: Hänen kunniataan, Kiitos ja kunnia Jumalalle
 hänen kirkkauttaan
 me nyt kiittäen näin veisatkaamme.

SV 135: Kerran saamme veisata armosta pääsee ihminen
 taivaan kirkkaudessa, taivaaseen
 polvistua eteesi,
 kiittää armotöistäsi.

SV 136: Armon lapset, riemuitkaa, Jumala armahtaa ja
 soittakaa ja veisatkaa, pelastaa
 kiitos tuokaa Herralle,
 pelastuksen tuojalle.

Kiitos olkoon Jumalan, kiitos Jumalalle
 Poikansa hän ainoan
 maailmalle armostaan
 antoi ristinkuolemaan.

Kiitos olkoon Jeesuksen. kiitos Jeesukselle
 Vaivoihinsa uupuen
 hän on meidät ostanut,
 kuolemasta nostanut.

Hengelle myös Pyhälle kiitos Pyhälle Hengelle
 kiitoksen me annamme,
 kun hän meitä virvoittaa,
 loppuun asti vahvistaa.

Pyhän Kolminaisuuden
 kiitos soikoon iäinen!

	Herran suurta kunniaa, lunastetut, laulakaa.	
SV 149:	Toivomme, että kiitosta veisata saamme taivaassa luonasi, Jeesus, kohdaten ystävän aivan jokaisen.	Yhdessä ystävien kanssa taivaaseen
SV 152:	On toivolla luvattu maa: kun keitämme tiellä, niin iäti siellä me kiitämme Vapahtajaa.	palkintona taivas
SV 154:	On arjessansa ihmisten näin onni ahertaa, kun levätä myös saa. Niin teemme, Herra, kiittäen.	kiitos Jumalalle myös arjesta, jossa työtä ja lepoa
SV 155:	Ota, Herra ylhäisin, kiitos suusta ihmislasten. Ylistäähän luontokin valtiasta valtiasten.	Jumalalle kiitos
	Kallis ihmisystävä, olet kuollut puolestamme. Emme kiittää ymmärrä, kumminkin me soperramme. Hiljaisesti Herrallemme ylistys soi sydäntemme.	ihminen sopertaa kiitoksen
	Kiitos, että kiittää saamme kaikesta nyt Jumalaamme.	
SV 182:	Me arkoina yhdymme kiitokseen, ja sen uskomme kaikuvan kauan.	kiitos Jumalalle
SV 186:	Nyt kiitäkäämme, Herran köyhä kansa, Jeesuksesta Hengessä Isää hänen Pojastansa. On ääni heikko, hidas sydämemme, vaan tulkoon lapsi itse virreksemme.	Kiitos Jumalalle
SV 188:	Seimessä lepää rakas Jeesuksemme, suksesta siksipä kiitosta nyt veisaillemme: Siunattu siemen, ennustettu varhain, Jumalan Poika, joululahja parhain.	Kiitos Jumalalle Jee-

- SV 189: Olet seimeesi syntynyt, lapsukainen, Kiitos Jumalalle Jee-
suksesta
ja niin antanut elämän meille.
Nyt me kiitämme sinua, armollinen.
Saavu luoksemme, riemumme taivaallinen,
ohjaa jalkamme rauhasi teille.
- SV 191: Kiitoksen tuominen Jeesuksellemme Kiitos Jeesukselle
on meidän työmme ja tarkoituksemme.
Ruumiimme, sielumme, myös henkemme
haltuunsa annamme nyt hänelle.
Halleluja, halleluja!
Saavu nyt armosta, Jeesuksemme,
taas tänä jouluna keskellemme.
Kiitos, kiitos, kiitos Jeesus,
syntymäjuhlas on!
- SV 198: Kiittäisimme armostasi, emme osaa kiittää
jonka annoit, Herramme,
mutta kuinka kiitostasi
mykkäraukat veisaamme?
- SV 216: Niin koitti päivä iloinen, kiitos Jeesukselle pelastuk-
sesta
veisaamme: kiitos Jeesuksen,
kun pelastuksen meille toit,

Sinussa saamme riemuita,
vain sinä olet auttaja.
- SV 225: Ei sovi meidän unohtaa Kiitos Jumalalle varjeluk-
sesta
ylistää Herraa Jumalaa.
Hän tänään meitä suojeli
ja sanallansa siunasi.

Nyt kiitos olkoon Isälle,
kunnia suuri Pojalle.
Myös Pyhän Hengen loputon
ylistys, valta, voima on.
- SV 239: Me tiellä Ylkää kiitämme Kiitos Jumalalle jo maan
päällä
ja taivaan häistä puhumme.
Kun määränpää ei vielä näy,
pyydämme, edellämme käy.

Taivasvirret, ikävä ja taivaassa yhdessä oleminen

- SV 58: Karitsaa katsokaamme,
Vapahtajaamme taivaassa!
Eteensä astukaamme,
on siinä uskon alkaja.
Kääntyköön sydämemme
väärästä oikeaan,
niin että iloitsemme
turvaten Jumalaan.
- SV 119: Kun matkan vaiva taakse jää,
suo meidän virsi virittää
taivaassa autuaina.
- SV 135: Kerran saamme veisata
taivaan kirkkaudessa,
polvistua eteesi,
kiittää armoitöistäsi.
- SV 146: Me yhteen saamme tulla
ja päästä perille,
jos armon kerjääjinä
Jeesusta seuraamme.
- SV 149: Toivomme, että kiitosta
veisata saamme taivaassa
luonasi, Jeesus, kohdaten
ystävän aivan jokaisen.
- SV 171: Nyt kiitos, lasten ystävä,
kun kannat meitä sylissä.
Me emme ilman sinua
voi taivaan riemuun saapua.
- SV 235: Oi juhlaa alkanutta,
kun pyhää kirkkautta
katsomme Jumalan.
- Anna toivo sydämiin
rakkaitansa kaipaaviin:
herätä me kerran saamme
virteen uuden isänmaamme.
- SV 239: Me tiellä Ylkää kiitämme
ja taivaan häistä puhumme.
Kun määränpää ei vielä näy,
pyydämme, edellämme käy.
- Me taistelemme uskossa,
kun odotamme kruunua.

Ja kun me häihin saavumme,
soi silloin uusi virtemme.

Kun vihdoin saapuu Sulhanen,
me vastaan käymme veisaillen
ja sytytämme lamppumme,
oi terve, rakas Herramme.

SV 246: Autuus ja riemu on kaikilla meillä,
joille sen taivaassa Jumala suo.
Ei sitä tunneta maailman teillä
ennen kuin saavumme Jumalan luo.

Laupias Jeesus, nyt voimia anna
kruunumme puolesta taistelemaan,
alttiiksi meidän suo kaikkemme panna,
ettei vain uupuisi ainoakaan..

Hoida jo haavamme, joita me saamme,
johdata luoksesi murheista maan.
Sinne me, turvaten Vapahtajaamme,
pääsemme voitosta riemuitsemaan.

Laupias Herramme, elämän tiellä
säilytä sille jo ennättäneet.
Muista myös kirkkaudessa siellä
omille teillensä kiirehtineet.

SV 253: Iloa sitten riittää,
Sulhasta saamme kiittää
joukossa pyhien
vaaroista säästettyinä,
murheista päästettyinä
ja teiltä pahuuden.

Ystävät taivaan tiellä
kohdata saamme siellä
ja Herraa kumartaa.
Me pyhää ehtoollista
vietämme taivaallista.
On siellä Isän maa.

SV 255: Niin siellä kannel soi,
veisaamme virttä uutta,
ei koskaan pääty se, ei koskaan vanhene.

Matkalla olemisen yhdessä

- SV 1: Luotamme lupaukseen
 ja armoon valtavaan,
 kätesi johdatukseen
 me jäämme kulkemaan.
- SV 51: Te muistakaa, kulkijat, kaidalla tiellä:
 vain jatkuva kilvoitus perille vie.
 Kun kuulette Jeesuksen kutsuvan siellä,
 on autuuden päivä ja oikea tie.
 Siis kiirehtikää!
 Jos kilvoitus jää,
 voi ihmistä, juhlasta myöhästyvää.
- Ei autuuden matkalla aikailla auta.
 Ei laiska, ei uinuva kruunua saa.
 Tien päässä on kauhea kuolema, hauta,
 jos taivas on halpa ja kallis on maa.
- Siis joutukaa, sielut, me päätämme retken,
 kun päivä jo iltaan on ennättänyt.
 Me palkkamme saamme, kun kestäimme hetken
 ja uskossa seuraamme Jeesusta nyt.
- SV 95: Joka seuraa Jeesustansa
 sinne, minne johtaa hän,
 joka hänen askelissaan
 löytää kutsun tärkeimmän,
 häntä kiehtoo arjessansa
 yksinkertaisuuden tie,
 häntä, Jeesus, rakastamaan,
 palvelemaan muita vie.
- Siispä kaikki armon lapset
 armohoitoon turvatkaa.
 Kiirehtikää Herran vaunuun,
 pois ei kukaan jäädä saa.
 Pyytäkää nyt Vapahtajaa
 ajamaan ja ohjaamaan.
 Hänpä tietää, milloin kovaa,
 milloin hiljaa kuljetaan.
- Vaaroja on matka täynnä
 yli vuorten, virtojen.
 Tietä emme itse näytä,
 Herra kyllä tekee sen.
 Älkää mistään huolehtiko,
 hän tuo kaiken mukanaan.
 Pois jo kaikki turha pelko,
 nukkukaa te vaunuun vaan.

SV 119: Kun, Jeesus, kuljet matkassa,
niin pelkomieli haihtuu,
masennus, huoli kalvava
iloiseen toivoon vaihtuu.
Siis oma sauva murtukoon.
Nojaamme ristin sovintoon,
kuljemme voitokkaina.

Siis kiitos Vapahtajamme,
kun autoit turman tieltä,
toit voiman voimattomalle
ja puhuit rauhan kieltä.
Kun matkan vaiva taakse jää,
suo meidän virsi virittää
taivaassa autuaina.

SV 128: Nyt, kalliit sielut, joutukaatte
innossa uskon palavan
ja matkallanne muistelkaatte
Jeesusta, Poikaa Jumalan.
Kun teemme matkaa murheellista
nyt katsein maahan vaipuv
julmasta Jerusalemista
Emmaukseemme takaisin,
niin emme saata unohtaa
Jeesuksen kovaa kuolemaa.

Kun tietä käymme huolinemme
ja tuska täyttää sydämen,
se kertokaamme toisillemme
näin toisiamme hoitaen,

Kun oman tahdon ohjaamasta
on tullut vaivan alainen
ja omaa tietään kulkevasta
vain kuuntelija Jeesuksen,

SV 129: Kun me uuvumme niin,
ettei rukouksiin
eikä valvomiseen ole voimaa,
hän on puolustaja,
esirukoilija,
ei hän heikkoja, huonoja soimaa.

Sinun tietäsi auta nyt vaeltamaan,
täällä suostumaan ristiin ja vaivaan.

SV 149: Me, köyhät, vangit Baabelin,
kuljemme taivaan pitoihin.

Vaella, Jeesus, kanssamme.
Matkalla meitä varjele.

SV 152: Jos hengessä köyhiksi saa
myös meidät hän näin alentaa,
niin kilvoituksemme ja kaipuumme tie
luo armonsa istuimen vie.
Ken kestää vain tiellä,
saa voimia siellä,
jos kuinkakin uupunut lie.

Hän armossaan meidän myös suo
taas saapua toistemme luo,
ja Herramme kiitosta virsi nyt soi,
kun yhteen hän ystävät toi.
Jos väsyn ja näännyn,
luo ystävän käännyn,
hän hoitaa, kun jaksaa en voi.
Kun kuljemme tiellä,
on iloa siellä.

Jos pilvinen joskus on sää
ja kilvoitus väsyttävää,
niin kaukaakin tulevat kehottajat,
he uskomme vahvistavat.
Näin Herramme johtaa,
hän siunaten kohtaa
myös kuormainsa uuvuttamat.
Siis, Jeesus, et meitä
pois luotasi heitä,
vaan talutat joukossa ystävien
näin kaikkia virvoittaen.

Näin autuuden matkaa
saa yhdessä jatkaa
ja kiiruhtaa Herramme luo.

On toivolla luvattu maa:
kun keitämme tiellä,
niin iäti siellä
me kiitämme Vapahtajaa.

SV 203: Hän pyytää syntisille armahdusta
ja langenneille uutta uskallusta.
Kun haparoimme yöllä pimeässä,
hän kutsuu luokseen, valoon elämässä.

SV 207: Vain vähän, Herra Jeesus, on
nyt kulkijoita tielläsi.

Tie kaita on ja okainen.
Päämäärään emme jaksaa voi.

SV 216: On aurinkosi loistava,
vaan vaellamme varjoissa.
Säteesi anna lämmittää,
säteesi anna lämmittää,
rakkautesi sytyttää.

SV 237: Vaellamme kuolemaan:
matkan pää on hauta.
Sinne kulkee kunkin tie.

SV 242: Kun kuljet, Jeesus, rinnallamme,
niin rakastamme, uskomme.
Suo rohkeutta sodassamme,
sinussa lepää toivomme.
Kun Jeesus keskellämme on,
on yökin päivä verraton.

Riemuiten sitten kiiruhdamme
rakkaiden ystävien luo.
Näin siellä heille julistamme:
vieläkin Herra avun suo.

SV 249: Nyt siis Jeesustamme
seuratkaamme matkallamme.
Uskonkilvassamme
hyvin juoskaamme.
Luota työhön Herran,
jonka alkoi meissä kerran.
Varro hetken verran,
hän vie perille.
Täällä loppuun asti
uskossa
kilvoitellaan toimekkaasti.
Herra antaa armiaasti
levon taivaassa.
Näihin haihtuvaisiin
emme luottaa voi.
Samoamme tulevaisiin
asuntoihin ihanaisiin,
joissa kiitos soi me tiellä Ylkää kiitämme

Epäilevä ja eksynyt ihminen odottaa, pelkää ja etsii yhdessä

- SV 31: Murheinen sydämemme
on syystä rauhaton:
etsimme, epäilemme,
uskomme heikko on.
- SV 45: Me pyydämme Henkesi kastetta
ja parannusarmoa uutta.
Me varromme kevättä tuoretta,
me pelkäämme suruttomuutta.
- Me uskomme Henkesi nostavan
näin kansamme kuoleman yöstä,
Niin saapuvat herätysaikamme
ja taivaasta maan yli tuulee.
- SV 58: Sieluumme voimaa saamme
armonsa virrasta.
Riemuiten maistakaamme
elämän vettä raikasta.
- SV 113: Aivan yksinkertaiset,
pienten lasten kaltaiset,
olkaamme nyt kaikki me,
jotka Herraa etsimme.
- SV 128: Kun tietä käymme huolinemme
ja tuska täyttää sydämen,
se kertokaamme toisillemme
näin toisiamme hoitaen,
- SV 129: Kun me heikkoina Herralle huokaamme vaan,
Pyhä Henkensä auttaa jo meitä.
Uni meitä kun pyrkii taas ahdistamaan,
meitä Herra ei nukkumaan heitä.
Kun me uuvumme niin,
ettei rukouksiin
eikä valvomiseen ole voimaa,
hän on puolustaja,
esirukoilija,
ei hän heikkoja, huonoja soimaa.
- SV 130: Sen, mitä turhaan haimme
omista riennoista,
sen Jeesuksessa saimme,
hän antaa rauhansa.
- SV 147 Suo, Jeesus, meille alttius,
niin että matkallamme
vain sydämessä rakkaus
hoidamme toisiamme.

- SV 151: Tiedät ahdistuksemme,
näet kuinka toivo haihtuu.
Ilman armoasi se
nälkäkuolemaksi vaihtuu.
Kuivin suin me sanojasi
odotamme huuliltasi.
- SV 152: Siis, Jeesus, et meitä
pois luotasi heitä,
vaan talutat joukossa ystävien
näin kaikkia virvoittaen.
On keveä taakka,
kun tuloosi saakka
me yhdessä kannamme sen.
- SV 153: Tiedämme, vain kestävään
ohjaat meidät elämään
kautta kalliin Jeesuksemme.
- SV 155: Herra, hitaat olemme
rukoilemaan apuasi,
vaikka kaiket päivät me
nautimme näin lahjojasi.
Ominasi ohjaa meitä
vaikka koetusten teitä.
- Rakkauden siteellä
liitä yhteen sydämemme,
ystävinä säilytä
meidät toinen toisillemme.
Pidä koossa joukkoamme,
estä epäluulojamme.
- SV 156: Vie meidät, Herra, taisteluun
ja rohkeutta anna,
niin että sydämen ja suun
käyttöösi voimme panna.
- Jos ihmisien suosion
vuoksesi menetämme,
on vihansakin voimaton,
kun sodit vierellämme.
- SV 175: Arkipäivän harmauteen
usein uppoamme.
Anna ilo sydämeen,
ole toivonamme.
- SV 178: Me tänään hätäilemme
keskellä muutosta,
etsimme rukousta,
kivulle sanoja.

- SV 182: Jos katseemme nostamme kaivaten
yli arkisen huolen ja kiireen,
niin kuulemme Luojamme sydämen
hiljaa sykkivän kaikkeudessa.
- SV 183: Kun, Hyvä Paimenemme,
laumaasi tarkkailemme,
se mittaamaton on.
- SV 185: Hän, Jeesus, etsiville
lahjansa kalliit tuhlaa.
Siis viettäkäämme juhlaa.
- SV 186: Nyt kokoon, vanhat, nuoret, joutukaamme,
toisemme seimen luona kohdatkaamme.
Jos jollakin on syytös toista vastaan,
hän täällä armahtaa voi ainoastaan.
- SV 188: Nyt veljenä jo saamme pitää Herran,
ken tuomitseva maailman on kerran.
- SV 207: Tie kaita on ja okainen.
Päämäärään emme jaksaa voi.
- SV 208: Olemme heikot aivan
ja alle synnin vaivan
avutta uuvumme.
- SV 235: Lähtöön meitä valmistat.
Hoida viime matkallamme,
kuolemaan kun raukeamme.
- SV 239: Me taistelemme uskossa,
kun odotamme kruunua.
Ja kun me häihin saavumme,
soi silloin uusi virtemme.
- SV 246: Laupias Jeesus, nyt voimia anna
kruunumme puolesta taistelemaan,
alttiiksi meidän suo kaikkemme panna,
ettei vain uupuisi ainoakaan.

POSSESSIIVISUFIKSIT:

Virsi 1: 3	puutteemme
Virsi 2:	turvaksemme omassa voimassamme saastaisuutemme heikko uskomme toivomme aikamme vaelluksen vaivamme
Virsi 32: 2	hengellemme oman tilamme
Virsi 36: 1	murheinen sydämemme
Virsi 43:3	Herraamme
Virsi 45: 3	kilvoituksemme Herramme kansamme herätysaikamme
Virsi 48: 5	voimamme yllämme virtemme
Virsi 49: 1	sydämeistämme
Virsi 51:3	palkkamme määräämme voimamme
Virsi 53: 2	tahtomme sielumme
Virsi 58: 1	Vapahtajamme sydämemme sielumme itsestämme virheemme synneistämme
Virsi 62:1	Jeesus, Kristus, sankarimme
Virsi 69:1	Herramme kurjuuttamme voimattomuuttamme
Virsi 89:	Herramme kujiltamme kutsutut
Virsi 90: 1	Jeesus, Hyvä Paimenemme voittajana sielujemme toivomme
Virsi 92:	pineämme syytöstemme elämämme sairaus
Virsi 96:	lankeemuksemme elämämme omat tekomme hyvyytemme pahuutemme Herramme puutoksemme

	suvullemme
Virsi 99: 1	sydämemme
Virsi 103: 3	ystävämme
	sydämemme
	juuriamme
Virsi 111: 2	maailmaamme
	kuolemaamme
Virsi 113: 1	syntimme
	sielumme
Virsi 114:	Herramme
	Herramme
Virsi 119: 1	voimattomuudessamme
	sieluamme
	Vapahtajamme
Virsi 121: 1	Jeesus, auttajamme
	veljemme altis
Virsi 122: 7	Kristuksemme
Virsi 125: 1	Herramme
	sielumme
	vaivamme
Virsi 128:	Emmaukseemme
Virsi 129:	puolustajaamme
	Herramme
	sodassamme
	syntimme
	Jeesuksessamme
	toivoamme
	sielumme
	Auttajamme
	sielumme
Virsi 131:2	rikkomustamme
Virsi 133:	Herramme
Virsi 134:	synneistämme
	keskellämme
Virsi 135: 1	ilovirtemme
	veljeämme
Virsi 139: 7	valtiaamme
Virsi 144: 2	tekomme
Virsi 146: 2	toimissamme
	taipaleemme
	ilomme
Virsi 147:	Herrastamme
	matkallamme
Virsi 148:	sydämeistämme
Virsi 149:	sieluntilamme
	turvamme
	toivomme
Virsi 150:	Herramme
	turvanamme
	sielumme
	ruumiimme
	vaivamme

Virsi 151: sydämemme
 ahdistuksemme
 puheitamme
 mieliämme
 sydämemme
 turmelusta sydämemme
 kanssakäymistämme
 rauha välillämme
 152: kilvoituksemme
 kaipuumme
 toivomme
 Vapahtajaamme
 Herramme
 joukkoomme
 Herramme
 Virsi 153: Jumalamme
 Isämme
 paimeniamme
 kansallemme
 kotiemme
 Jeesuksemme
 Herrallemme
 Virsi 154: maailmamme
 Virsi 155: Herrallemme
 sydäntemme
 sydämemme
 toisillemme
 joukkoamme
 epäluulojamme
 sieluamme
 toivonamme
 Jumalaamme
 virtemme
 puutteemme
 hätämme
 Virsi 157: Isämme
 vaivamme
 Virsi 159: elämämme
 Herramme
 päämme
 Virsi 164: perheisiimme
 pelkojemme
 kotiemme
 ystäväimme
 Virsi 165: Jumalamme
 kodeissamme
 itsellemme
 elämämme
 Virsi 167: Jumalamme
 uskoamme
 kulkuamme
 ristimme

syntimme
 Virsi 169: virtemme
 Virsi 170: lapsiamme
 kodistamme
 Virsi 171: päällemme
 Virsi 172: Isämme
 Isämme
 sielumme
 päivämme
 oppaaksemme
 Virsi 173: Herramme
 Virsi 175: perhettämme
 Jumalamme
 Jumalamme
 toisillemme
 Jumalamme
 kodissamme
 tiemme
 rukoustamme
 Jumalamme
 Virsi 176: maailmamme
 kovuuttamme
 maailmamme
 Virsi 177: arkipäivässämme
 käsiämme
 puheisiimme
 kylmyytemme
 Virsi 178: rakkaamme
 Virsi 179: tehtävämme
 veljemme
 rukouksemme
 tahtomme
 rukouksemme
 öittemme
 rukouksemme
 Virsi 180: lohduksemme
 toisillemme
 Lohduttajamme
 Virsi 181: maailmaamme
 Virsi 182: katseemme
 Luojamme
 Virsi 183: paimenemme
 sydämemme
 mieleemme
 paimenemme
 veljenämme
 lähellämme
 kaitsijamme
 syntiuhrinamme
 Virsi 186: toisemme
 sydämemme
 virreksemme

virreksemme
 Virsi 187: Jumalamme
 ystävämme
 maailmamme
 Virsi 188: Jeesuksemme
 Virsi 189: aamumme koi
 silmämme
 virtemme
 jalkamme
 Virsi 190: Herramme
 kuormamme
 rintaamme
 sydämemme
 Virsi 191: Jeesuksemme
 Jumalamme
 Jeesuksemme
 keskellemme
 tuomiontuntomme
 auttajamme
 Jeesuksemme
 sieluihimme
 ruumiimme
 sielumme
 henkemme
 Virsi 195: sydäntemme
 köyhyytemme
 tyhjyytemme
 sydämemme
 Virsi 198: Herramme
 huutoamme
 mielemme
 kielemme
 Virsi 200: velkakirjamme
 Virsi 203: sieluamme
 pelastuksestamme
 Jeesuksemme
 sydämemme
 syntiemme
 ystävämme
 autuutemme
 elämämme
 Virsi 204: kipuihimme
 Virsi 208: Herramme
 auttajamme
 sydämemme
 synteinemme
 halumme
 kanssamme
 Virsi 209: synteihimme
 uhrikaritsamme
 kuolemamme
 Virsi 210: valkeutenamme

Virsi 216: ruokamme
 Virsi 219: sydämemme
 sielumme
 syntimme

 Virsi 225: Isämme
 Virsi 233: aikamme
 kalliomme
 Virsi 235: matkallamme
 isänmaamme
 Virsi 236: matkamme
 Herraamme
 Virsi 237: työmme
 kurjuuttamme
 turvanamme
 toimiamme
 Virsi 239: murheemme
 lamppumme
 puuttemme
 edellämme
 virtemme
 lamppumme
 Herramme
 Virsi 240: Herrammekin
 Virsi 242: seuraksemme
 sydämemme
 rinnallamme
 sodassamme
 toivomme
 keskellämme
 sydämemme
 toivomme
 luoksemme
 ruokamme
 seurassamme
 toisiamme
 turvamme
 Virsi 246: kruunumme
 kaikkemme
 tahtomme
 henkemme
 toistemme
 haavamme
 Vapahtajaamme
 Herramme
 valvomisestamme
 Virsi 247: auttajamme
 polkuamme
 seuranamme
 ystävämme
 ikävämme
 Virsi 248: tuloamme

vaivojamme
 päähämme
 Virsi 249: Jeesustamme
 matkallamme
 uskonkilvassamme
 Virsi 250: puolustajamme
 virvoittajamme
 Virsi 253: kultakruunujamme
 vaatteitamme
 Virsi 254: kyynелеemme

Ihmisen ominaisuuksia tai tekemistä kuvaavat sanat (-mme muodossa):

	puuttemme ja virheemme	6 kertaa
voimamme		4 kertaa
saastaisuutemme		
uskomme		2 kertaa
toivomme		9 kertaa
aikamme		
perheemme		3 kertaa
henkemme		2 kertaa
vaivamme		
hengellemme		
oman tilamme		
sydämemme		21 kertaa
kilvoituksemme		
kansamme		2 kertaa
ystävämme		3 kertaa
herätysaikamme		
yllämme		
virtemme		8 kertaa
palkkamme		
määräämme		
tahtomme		
sielumme		15 kertaa
itsestämme		
syntimme		9 kertaa
rukouksemme		4 kertaa
seurassamme		3 kertaa
kodissamme		2 kertaa
turvamme		2 kertaa
kurjuuttamme		2 kertaa
voimattomuuttamme		2 kertaa
pimeämme		
syytöstemme		
lankeemuksemme		
elämämme		4 kertaa
hyvyytemme		
pahuutemme		
suvullemme		
juuriamme		

kuolemaamme
vaivamme
sotamme, taistelumme 2 kertaa
rikkomustamme
keskellämme
veljeämme
toimemme, tekomme 5 kertaa
ilomme
matkallamme
sieluntilamme
ruumiimme
ahdistuksemme
puheitamme
mieliämme
kanssakäymistämme
rauha välillämme
kilvoituksemme
 kaipuumme, ikävämme 2 kertaa
joukkoomme
paimeniamme
toisillemme
joukkoamme
epäluulojamme
hätämme
päämme
 pelkojemme
itsellemme
uskoamme
kultuamme
ristimme
lapsiamme
päällemme
päivämme
oppaaksemme
toisillemme
tiemme
kovuuttamme
maailmamme
arkipäivässämme
käsiämme
puheisiimme
kylmyytemme
rakkaamme
tehtävämme
veljemme
tahtomme
öittemme
lohduksemme
toisillemme
katseemme
mielemme
veljenämme

kaitsijamme
 syntiuhrinamme
 toisemme
 silmämme
 jalkamme
 kuormamme
 rintaamme
 keskellemme
 tuomiontuntomme
 auttajamme
 ruumiimme
 köyhyytemme
 tyhjyytemme
 huutoamme
 mielemme
 kielemme
 velkakirjamme
 pelastuksestamme
 autuutemme
 kipuihimme
 auttajamme
 halumme
 kanssamme
 kuolemamme
 ruokamme 2 kertaa
 aikamme
 kalliomme
 matkamme
 turvanamme
 murheemme
 lamppumme 2 kertaa
 toisiamme
 turvamme
 kruunumme
 kaikkemme
 tahtomme
 toistemme
 haavamme
 valvomisestamme
 tuloamme
 päähämme
 kultakruunujamme
 vaatteitamme
 kyynелеemme

Sijaintiin liittyvät, omistusmuotoiset (-mme) sanat:

Emmaus, maailma, matka, polku, isänmaa, koti, lähellä, edessä, kuja, rinnalla,
 keskellä,
 luona, sodassa, taipaleella

Jumalaan tai Jeesukseen liittyvät ilmaisut:

Herramme	25 kertaa
Vapahtajamme	4 kertaa
Jeesus, auttajamme	12 kertaa
Kristuksemme	
Puolustajamme	3 kertaa
Auttajamme	2 kertaa
Valtiaamme	
Jumalamme	10 kertaa
Isämme	4 kertaa
Lohduttajamme	
Luojamme	
	Paimenemme 2 kertaa
Kaitsijamme	
Uhrikaritsamme	
Virvoittajamme	

Liite 2. Siionin virret, joissa Jeesus on mainittu ystävä ja niin, että sana ystävä tarkoittaa Jeesusta ja määrittää Häntä.

9. OLEN MAAN PÄÄLLÄ MUUKALAINEN

säv. Albert Johan Soveri 1928, sanat Soveri, uudistus Jaakko Haavio 1971

**4. Herran ystävät Baabelissa, joiden toivo on Siionissa,
moni kanssanne katsoa saa ajan vaivan ja kuoleman taa
Baabelin virtain varsilla.**

15. SUO SYDÄMENI TEMPPELIN AUETA JEESUKSENI

säv. Peter Sohren 1668, toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Johan Kahl, suom. Elias Lagus, uud. Malmivaara, uud. Mika Nuorva 2016

**Arkana anon armoa ja kärsivällisyyttä.
Vastaasi silti rimpuilen. Tarvitsen ystävyyttä.
Sinulta pyydän lääkettä, paranna sydämeni.
Sen älä anna jäätyä, suo armo lämmökseni.**

17. JUMALA, ARMO ANNA, NIIN ETTÄ USKON VOIMAN SAAN

säv. Keskiajalta Saksassa 1540, toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Jonas Hellman 1743, suom. E. Lagus, uud. Malmivaara, uud. H. Lipiäinen 2015

**4. Helteestä, ahdingosta, kun uuvun alla vaivojen,
syyliisi, Jeesus, nosta, pois kannan maasta murheiden.
Olethan ystäväni ja aarre sydämen.
Sinun on elämäni. Vain tätä rukoilen:
suo, että lapsen lailla sinussa iloitsen Siionin kukkamailla.
Saan käydä kotiin kaivaten.**

33. KOSKA RIEMUVUODEN ILOISEN HERRANI KOITTAA SUO

säv. Alankomaissa, 1539, toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Anders Odhelius 1745, suom. E. Lagus 1790, uud. Malmivaara 1893. uud. J. Haavio 1971, Kaija Pispala ja Jaakko Löytty 2016

**2. Koska silmilläni nähdä saan sieluni ystäväni,
joka kulki ristinkuolemaan? Nyt missä lieenee hän?
Hän ystäväkseen merkinnyt on minut, syntisen.
Ja vaikka poissa viipyy nyt, hän saapuu, tiedän sen.**

40. ON AHDAS, KAITA TAIVAAN TIE

Säv. Alanomaissa 1647, toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Arkkivirsi 1790, uud. W. Malmivaara 1890, J. Löytty 2015

**3. Nyt vaikka kuljet köyhänä vieraana tällä tiellä,
on isänmaasi ylhäällä, on ystäväsi siellä.
Ja valkoisissa vaatteissa saat siellä kantaa kruunua
ja nähdä kasvot Herran.**

64. KIETOO SYNIN ANSA MINUT KOKONANSA
säv. Johann Crüger 1649/toisinto Kalajokilaaksosta
san. Maria Hedenqvist 1743, suom. E. Lagus 1790, uud. W. Malmivaara
1891,
J. Haavio 1971, T. Issakainen 2014.

Heikkoa jo armahda. Pese minut synneistäni.
Ole ystäväni.

91. TULKAA TYÖTÄ TEKEVÄISET, KAIKKI, TAAKAN KANTAJAT
säv. Burkhard Waldis 1553, toisinto Etelä-Savosta
san. tuntematon pohjoismaalainen, suom. viim. 1786 HSL 1790,
uud. W. Malmivaara 1891, J. Haavio 1971, J. Löytty 2014

Taakka suloinen ei paina, milloin, milloin meille annat
sen.
Jeesus, pitkäperjantaina kannoit, kannoit kuorman syntien.
Jäljissäsi käyden löydän taivaallisen juhlapöydän.
Pääsen suureen kunniaan: ystäväsi olla saan.
Veisaan virttä, veisaan virttä Karitsalle.
Pyyntö nousee Jumalalle: anna minun ottaa vastaan yksin armo,
yksin armo ainoastaan.

96. EIVÄT KÖYHYYS, RIKKAUS, TAHTOMINEN, JUOKSEMINEN
säv. Johann Rudolph Ahle 1664, toisinto Raumalta
san. Lars T. Nyberg 1745, Jouko Ikola Nybergin virren pohjalta (2.-4. säk.
2011) J. Haavio 1971, J. Ikola 2011

**2. Eivät omat ratkaisut, hyvän osan ostaminen,
itseksi ankarin, ruumiin, sielun piinaaminen
ketään nosta pyhemmäksi eikä Herran ystäväksi.**

98. OI HERRA, JUMALANI, EN PELKÄÄ LUONASI
säv. Sakari Löytty 1997
san. Martti Rautanen (ndongan kielellä) 1921, suom. Kaija Pispala 2000.

**2. Taas ystävyden majaan luoksesi piiloudun,
ja sinuun, Puolustajaan, kuin lapsi takerrun.**

103. MAA, KATSO HERRAN KÄSI JO OJENTUU SUOJAKSESI
säv. Keskiäjalta / Saksassa 1522, toisinto Etelä-Pohjanmaalta (a)
Saksassa 1540 (b), san. Johan Kahl 1745, suom. E. Lagus 1790, uud. W.
Malmivaara 1893, J. Haavio 1971, M. Nuorva 2015

**Maa, taivas vaikka kumartaa edessä ystävämme,
hän virvoittaa ja lohduttaa
murheista sydäntämme.**
Hän meitä siunaa, varjelee ja voimallansa hallitsee
maailmaa kaikkienensa.

116. NYT KUULE, KUTSUVASTI SOI ÄÄNI JEESEKSEN
säv. Saksassa n. 1480, toisinto Etelä-Savosta
san. Eemil Ponsimaa 1933, uud. J.Haavio 1971, SV 2016

4. Siis painukoon nyt pääsi jo helmaan Jeesuksen,
ja itke ikävääsi, kaipuuta sydämen.

Hän, uskollinen ystävä, ei hylkää pyyntöjäs.

Hän, uskollinen ystävä, ei hylkää pyyntöjäs.

118. ON KAITA HERRAN TIE, SE VAIVAN ALLE VIE
säv. Jakob Regnart 1574, toisinto Pohjois-Savosta
san. Abraham Achrenius 1769, uud. W.Malmivaara 1893, Herkko Kivekäs
1971, Leena Ravantti 2014

6. Siis hoida minua horjuvaa heikkoa ja **liitä seuraa-**

jiisi,

rakkaisiin ystäviisi, niin ettei mitään puutu.

Armo ei koskaan muutu.

122. EI MIKÄÄN NIIN VOI VIRVOITTAA
säv. Bartholomäus Gesius 1603 (a)
Bartholomäus Gesius 1603 / Toisinto Etelä-Pohjanmaalta (b)
san. Lars T. Nyberg 1745, suom. E.Lagus 1790, uud. W.Malmivaara 1901,
L-M. Renko 2014

2. **Ainoa lepo, virvoitus, aarteeni sielun pelastus**
ja murheellisen ystävä on Vapahtaja lempeä.

147. NYT PÄÄTTYÄ SEURAHETKEMME, ON ARMO TURVANAMME
säv. Alankomaissa 1540/ toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. HLV 1790, Hartmann Schenkin virren pohjalta, uud. W. Malmivaara
1893,

J. Haavio 1971, J. Löytty 2013

2. Me tästä erkanemme nyt, vaan Herrastamme emme.

Hän, ristin tuskat kärsinyt, jää meidän keskellemme.

Hän murheellista ymmärtää, hän seuraa matkallamme.

Hän ystävänsä yhdistää taivaassa, kotonamme.

155. OTA, HERRA YLHÄISIN KIITOS SUUSTA IHMISLASTEN
säv. Johann Crüger 1653/ toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Lars T. Nyberg 1745, suom. E. Lagus 1790, uud. W. Malmivaara 1893
J.Haavio 1971, L.-M. Renko 2015
3. **Kallis ihmisystävä, olet kuollut puolestamme.**

Emme kiittää ymmärrä, kumminkin me soperramme.
Hiljaisesti Herrallemme ylistys soi sydäntemme.

158. KAITSE, PAIMEN, LAMPAITASI, JOTKA RISTINVERESI
säv. Heinrich Albert 1641 /toisinto Kalajokilaaksosta (täyd. Pekka Vapaa-
vuori)
san. Johan Holmberg 1745, suom. E.Lagus 1790, uud. W. Malmivaara
1893,
H. Kivekäs 1971
4. Ruumiiseesi jäseneksi minut, Herra, yhdistä ystävänä, veljenä,
että Isän kiitokseksi rakastan ja palvelen armostasi iloiten.

162. ÄÄRESSÄ TAIVAAN PÖYDÄN JUMALAN KATTAMAN
säv. Ruotsissa 1600-luvulla /toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Jaakko Haavio 1971 (Johann Walterin virttä mukailleen)
Ääressä taivaan pöydän Jumalan kattaman
ruuan ja juoman löydän ja riemun suurimman.
Hääjuhla alkaa siellä, se iankaikkinen.
Pysykää taivaan tiellä, ystävät Jeesuksen.

170. JEESUS, AUTA LAPSIAMME SIUNATEN JA VARJELLEN
säv. Loys Bourgeois 1551 /toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Väinö Malmivaara 1933, uud. SV lisävirsiä 1938, J. Haavio 1971,
J. Hautala 2015

3. Jospa heidät herättäisit armostasi elämään,
ystäväksi seuraan jäisit synkimpinä hetkinään.
Ohjaa omaatuntoaan tähän yhteen ainoaan:
että seuraisivat sua. Hoida heitä, auta mua.

171. OI JEESUS, OTA SYLIISI NYT MEIDÄT PIENET TURVIISI
säv. Loys Bourgeois 1545
san. Väinö Malmivaara 1933, uud. VK 1938 ja VK 1986
3. Nyt kiitos, lasten ystävä, kun kannat meitä sylissä.
Me emme ilman sinua voi taivaan riemuun saapua.

180. SUO, JEESUS, HELLÄ MIELI
säv. Nicolaus Selnecker 1587/ toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Jaakko Haavio 1968

2. Pois ota mestarointi ja tuomitseva sointi
minunkin äänestäni ylhäinen ystäväni.

187. ARMON LAPSET, KOKOONTUKAA VAPAHTAJAN SEIMEN LUO
säv. Saksassa 1661 / Ruotsissa 1689 / toisinto Pohjois-Savosta
san. Arkkivirsi 1786, uud. W. Malmivaara 1893, J. Haavio 1971, J. Löytty
2013

2. Poika, Herra maan ja taivaan, ystävämme ylhäinen,
syntyi tänne synnin vaivaan korjatakseen syntisen
helmaan Isän laupiaan rakkaimpana lapsenaan.

203. NYT KUUNNELKAAMME, MITÄ JEESUS SANOO

säv. Saksassa 1517 / toisinto Pohjois-Savosta
san. Lars T. Nyberg 1745, suom. E.Lagus 1790, uud. W. Malmivaara 1891,
J.Haavio 1971, L.-M. Renko 2011

7. On ristin luona turvapaikka meillä,
sen juurta kostutamme kyyneleillä.
**Ristillä riippuu parhain ystävämme,
hän autuutemme on ja elämämme.**

211. JEESUS, ESIMERKILLÄSI KUTSUT MINUT

säv. Eero Väättäinen 1992

san. Leena Ravantti 1991

**1. Jeesus esimerkilläsi kutsut minut, ystäväsi
joka aamu uudelleen rukoukseen hiljaiseen.**

212. VEISAAN, JEESUS, KIITOKSEN RAUHALLISEN YÖNI TÄHDEN

säv. Johann Crüger 1653/ toisinto Etelä-Pohjanmaalta

san. Lars T. Nyberg 1745, suom. E.Lagus 1790, uud. W. Malmivaara 1893,

J.Haavio 1893, J.Haavio 1971, L.-M.Renko 2015

2. Hyvä olet minulle, syntiselle armollinen,
vaikken aina sinulle osaa olla kiitollinen.
Lempeästi, ystäväni, katso minun sydäntäni.

**4. Saavu päivän helteeseen, aikaan arkiaskareiden,
Jeesus Kristus, sydämeen ystävien uupuneiden.**
Kyyntel pyyhi, kuorma poista. Valkeutenamme loista.

214. AH, HERÄÄ SYDÄMENI, USKOMAAN, TOIVOMAAN

säv. Tanskassa 1600-luvulla /toisinto Sortavalasta

san. Lars T. Nyberg 1743, suom. E.Lagus 1790, uud. W.Malmivaara 1893,
VK 1938, L.-M.Renko 2016

1. Ah, herää, sydämeni, uskomaan, toivomaan,
kun uusi päivä jälleen valaisee valollaan.
Herraasi armollista, ystävää taivaallista, ylistä veisaten!

245. KIITOS OLKOON JUMALALLE, KARITSALLE, OLEN ARMOLII-
TOSSA

säv. Alankomaissa 1647 / toisinto Pohjois-Savosta (muod. Armas Maasalo)

san. Elsa Christina Holmsten, viim. 1735, suom. J. Wacklin 1736,
uud. W.Malmivaara 1893, VK 1938, VK 1986, T. Issakainen ja J.

Löytty 2016

7. Sydän hämmästelee näissä ilohäissä, lunastetut riemastuu.
Yljän eteen ihmeissensä ystävänsä kasvoillensa kumartuu.

Alaluokka Jeesus ja yksittäinen ihminen

pelkistetty ilmaus

Siionin virsi 15

Arkana anon armoa

ja kärsivällisyyttä.

anon armoa ja

Vastaasi silti rimpuien.

tarvitsen Jeesuksen

Tarvitsen ystävyyttä.

ystävyyttä.

Sinulta pyydän lääkettä,
paranna sydämeni.

Siionin virsi 17	Sen älä anna jäätyä, suo armo lämmökseni. syliisi, Jeesus, nosta, seen. pois kanna maasta murheiden. Olethan ystäväni ja aarre sydämen. Sinun on elämäni.	Jeesus auttaa taivaa- seen.
Siionin virsi 33	Koska silmilläni nähdä saan sieluni ystävän, joka kulki ristinkuolemaan? Nyt missä lienee hän? Hän ystäväkseen merkinnyt on minut, syntisen. Ja vaikka poissa viipyy nyt, hän saapuu, tiedän sen.	Jeesus on sielun ys- tävä, jota ei voi nähdä vielä, mutta hän saapuu odotettuna.
Siionin virsi 40	Nyt vaikka kuljet köyhänä vieraana tällä tiellä, on isänmaasi ylhäällä, on ystäväsi siellä.	Jeesus on tai- vaassa oleva ystävä. Ihminen on muuka- lainen maailmassa.
Siionin virsi 64	Heikkoa jo armahda. ystävä. Pese minut synneistäni. Ole ystäväni	Jeesus on armahtava ystävä.
Siionin virsi 91	Jäljissäsi käyden löydän taivaallisen juhlapöydän. tään Pääsen suureen kunniaan: ystäväsi olla saan. Veisaan virttä, veisaan virttä Karitsalle.	minut kutsutaan taivaalliseen juhlapöy- tään
Siionin virsi 98	Taas ystävyiden majaan luoksesi piiloudun ja sinuun, Puolustajaan, kuin lapsi takerrun.	
Siionin virsi 122	Ainoa lepo, virvoitus, aarteeni, sielun pelastus ja murheellisen ystävä on Vapahtaja lempeä.	Jeesus lohduttaa.
Siionin virsi 158	Ruumiiseesi jäseneksi minut, Herra, yhdistä ystävänä, veljenä, että Isän kiitokseksi rakastan ja palvelen armostasi iloiten.	Jeesus liittää meidät itseensä ja Häneen uskoviin.
Siionin virsi 211	Jeesus, esimerkilläsi kutsut minut, ystäväsi joka aamu uudelleen rukoukseen hiljaiseen.	Jeesus kutsuu ihmisen rukoilemaan

Siionin virsi 212	Lempeästi, ystäväni, ästi katso minun sydäntäni.	Jeesus katsoo lempe-
Siionin virsi 214	Herraasi armollista, ystävää taivaallista, ylistä veisaten!	Jeesus on armollinen
Siionin virsi 245	Sydän hämmästelee näissä ilohäissä, lunastetut riemastuu. Yljän eteen ihmeissänsä ystävänsä kasvoillensa kumartuu.	Jeesuksen luona meillä on hääjuhla.
ABSTRAHOINTI:	<i>Armollinen Jeesus auttaa ihmistä maan päällä kulkemaan kohti taivasta. Jeesus on uskon alkaja ja rukoilee puolestani. Jeesus liittää ihmisen ystäviin ja vie taivaan juhlaan.</i>	
<u>Alaluokka Jeesus ja me</u>		
Siionin virsi 9	Herran ystävät Baabelissa, toivonsa joiden toivo on Siionissa, moni kanssanne katsoa saa päästään ajan vaivan ja kuoleman taa Baabelin virtain varsilla.	ihmiset laittavat maailmassa taivaaseen, jonne kuoltua
Siionin virsi 96	Eivät omat ratkaisut, hyvän osan ostaminen, teot itseksi ankarin, ruumiin, sielun piinaaminen ketään nosta pyhemmäksi eikä Herran ystäväksi.	vain armo merkitsee, eivät ihmisen hyvät
Siionin virsi 103	Maa, taivas vaikka kumartaa edessä ystävämme, hän virvoittaa ja lohduttaa murheista sydäntämme.	Jeesus lohduttaa
Siionin virsi 116	Siis painukoon nyt pääsi jo helmaan Jeesuksen, mon ja itke ikävääsi, kaipuuta sydämen. Hän, uskollinen ystävä, ei hylkää pyyntöjäs.	Jeesus odottaa meitä ja lahjoittaa avun ja ar-
Siionin virsi 118	Siis hoida minua horjuvaa, heikkoa ja liitä seuraajiisi, rakkaisiin ystäviisi, niin ettei mitään puutu. Armo ei koskaan muutu.	Jeesus liittää meidät seuraajiinsa
Siionin virsi 147	Me tästä erkanemme nyt, vistä,	Eroamme joskus ystä-

	vaan Herrastamme emme. teisestä Hän, ristin tuskat kärsinyt, jää meidän keskellemme. Hän murheellista ymmärtää, hän seuraa matkallamme. Hän ystävänsä yhdistää taivaassa, kotonamme.	mutta emme yh- Herrastamme.
Siionin virsi 155	Kallis ihmisystävä, olet kuollut puolestamme. enempää. Emme kiittää ymmärrä, kumminkin me soperramme. Hiljaisesti Herrallemme ylistys soi sydäntemme.	ihmisen kiitos on mitätön, emme osaa
	Rakkauden siteellä liitä yhteen sydämemme, jonka ystävinä säilytä meidät toinen toisillemme. yhteistä Pidä koossa joukkoamme, vyyttä. estä epäluulojamme.	Ihmiset kuuluvat yhteiseen uskovien joukkoon, puolesta rukoillaan ja joille toivotaan sopua ja kestä-
Siionin virsi 158	Ruumiiseesi jäseneksi jemme minut, Herra, yhdistä meidät ystävänä, veljenä, että lsän kiitokseksi rakastan ja palvelen armostasi iloiten.	armon varassa kul- yhdessä. Jeesus liittää toisiimme.
Siionin virsi 170	Sinä yksin saatat johtaa heitä seuraan pyhien, saan. missä syntisiä kohtaa armo ylenpalttinen. Liitä heidät ystäviin, seurakunnan jäseniin. Saata rakastamaan sua, hoida heitä, auta mua.	Jeesus johtaa ihmiset yhteen ja seuraajikseen armos-
Siionin virsi 171	Nyt kiitos, lasten ystävä, kun kannat meitä sylissä. Me emme ilman sinua voi taivaan riemuun saapua.	Jeesus on lasten ystävä.
Siionin virsi 180	Suo, Jeesus, hellä mieli suksen	Ihminen on hellä Jee- sukseen

ja ystäväisi kieli
alati ollaksemme
lohduksi toisillemme.

vaikutuksesta lähimmilleen

Pois ota mestarointi
ja tuomitseva sointi
minunkin äänestäni,
ylhäinen ystäväni.

ihmisen ei pidä luulla itseään
muita paremmaksi

Siionin virsi 187

Poika, Herra maan ja taivaan, Jeesus on ylhäinen ys-
tävä.

ystävämme ylhäinen,
kaita.

Olemme hänelle rak-

syntyi tänne synnin vaivaan
korjatakseen syntisen
helmaan Isän laupiaan
rakkaimpana lapsenaan.

Siionin virsi 203

Ristillä riippuu parhain ystävämme, Jeesus on autuus
ja elämä

hän autuutemme on ja elämämme. ja paras ystä-
vämmme.

Abstrahointi:

***Jeesus liittää meidät toinen toiseemme ja it-
seensä.***

***Hänen armostaan ja rakkautensa varassa
pääsemme taivaaseen. Meidän pitää olla toi-
sillemme armollisia.***

***Ihmisten tulee rukoilla toistensa kestävyysden
ja uskon puolesta.***

Liite 3 Siionin Virsissä ihmisten välisestä ystävyydestä ja lähisuhteista kuvauksia

KLUSTEROINTI:

9. OLEN MAAN PÄÄLLÄ MUUKALAINEN

säv. Albert Johan Soveri 1928, sanat Soveri, uudistus Jaakko Haavio

1971

4. Herran ystävät Baabelissa, joiden toivo on Siionissa,
moni kanssanne katsoa saa ajan vaivan ja kuoleman taa
Baabelin virtain varsilla.

5. Voi jos niitäkin muistaisitte ja ne Herralle kantaisitte,
joille taivas on tuntematon, sydän kun yhä suljettu on
Baabelin virtain varsilla.

Pelkistetty ilmaus: Ihmiset kaipaavat maailmasta taivaaseen ja rukoilevat ja muistavat

myös niitä, jotka eivät tunne taivastietä. Ne, jotka eivät ole Herran seuraajia, ovat sulkeneet sydämensä Häneltä.

147. NYT PÄÄTTY Y SEURAHETKEMME, ON ARMO TURVANAMME

säv. Alankomaissa 1540/ toisinto Etelä-Pohjanmaalta

san. HLV 1790, Hartmann Schenkin virren pohjalta, uud. W. Malmivaara

1893,

J. Haavio 1971, J. Löytty 2013

Me tästä erkanemme nyt, vaan Herrastamme emme.

Hän, ristin tuskat kärsinyt, jää meidän keskellemme.

Hän murheellista ymmärtää, hän seuraa matkallamme.

Hän ystävänsä yhdistää taivaassa, kotonamme.

Suo Jeesus, meille alttius, niin että matkallamme

vain sydämessä rakkaus hoidamme toisiamme.

Kun olet elämä ja tie ja totuus, johda meitä.

Työpäivän helteessäkin vie rauhan ja ilon teitä.

Pelkistetty ilmaus: Ihminen hoitaa ystävänsä ja kerran päästään yhdessä taivaan kotiin. Rakkaus aikaansaa toisesta välittämisen.

149. HEI, SISKOT, VELJET, KRISTITYT, ON HAUSKA TEITÄ NÄHDÄ

NYT

säv. Puolassa 1587 / toisinto Etelä-Pohjanmaalta

san. arkkipöytäkirja 1828, uud. W. Malmivaara 1893, J. Haavio 1971,

J. Julkunen ja J. Löytty 2015

1. Hei siskot, veljet, kristityt, on hauska teitä nähdä nyt.

Virtemme Jeesukselle soi, hän meidät jälleen yhteen toi.

2. Me käymme Herran puheille, hän nähköön sielun tilamme.

Hän lähettäköön Henkensä kääntämään meitä itseensä.

3. Me, heikot vasta-alkajat, me köyhät Herran seuraajat.

on Jumalassa turvamme ja Jeesuksessa toivomme.

4. Me, köyhät, vangit Baabelin, kuljemme taivaan pitoihin.

Vaella, Jeesus, kanssamme. Matkalla meitä varjele.
 5. Me veisaamme ja puhumme, nyt, Jeesus siunaa kaikki se.
 Tuo keskellemme vieraita, tee heistä meille rakkaita.
 7. Toivomme, että kiitosta veisata saamme taivaassa
 luonasi, Jeesus, kohdaten ystävän aivan jokaisen.

Pelkistetty ilmaus: On hauska nähdä ystäviä ja kiittää Jeesusta, joka saattoi meidät

jälleen yhteen. Vieraat pitää saattaa ystäväyhteyteen ja tehdä heistä rakkaita.

150. YSTÄVÄT, HEIKOT KRISTITYT, YHDESSÄ KAIKKI KÄYKÄÄ NYT
 säv. Puolassa 1587 / toisinto Etelä-Pohjanmaalta
 san. Arkkivirsi 1828, uud. W.Malmivaara 1893, J.Haavio 1971, J.Löytty 2011

1. Ystävät, heikot kristityt, yhdessä kaikki käykää nyt
 rukoillen luokse Jeesuksen ja eteen armoistuimen.
 2. Pyytäkää, että aikoina vaivojen, kiusauksissa,
 me varjeluksen saisimme. Uskokaa kaikki Herralle.
 3. Herramme, ole turvana, kun tarvitsemme apua
 vaiheissa murheellisissa. Varjele meidät vaaroista.
 4. Kaitsija paras sielujen, suojele laumaa lampaiden,
 petojen suusta pelasta niin, etteivät voi raadella.
 5. Sielumme ynnä ruumiimme kuuluvat, Jeesus, sinulle.

Vain voimallinen armosi vaivamme muuttaa voitoksi.

Pelkistetty ilmaus: Ystävät ovat heikkoja. Yhdessä rukoillaan voimaa kes-

elämässä. Vaaroja on paljon, rukousta ja varjelusta tarvitaan.

151. JEESUS, SANA ELÄMÄN, SAAVU MEIDÄN KESKELLEMME
 säv. Johann Crüger 1653 / toisinto Etelä-Pohjanmaalta
 san. Lars Nyberg 1743, suom. E.Lagus 1790
 uud. W.Malmivaara 1893, VK 1938, VK 1986, J.Julkunen 2015

1. Jeesus, sana elämän, saavu meidän keskellemme.

Yössä sielun pimeän sytytä jo sydämemme.

Anna olla omanasi, siunaa läsnäolollasi.

2. Tiedät ahdistuksemme, näet, kuinka toivo haihtuu.

Ilman armoasi se nälkäkuolemaksi vaihtuu.

Kuivin suin me sanojasi odotamme huuliltasi.

3. Anna armon hehkua meissä, joista on se poissa,

sielun kallein tavara halvimmissa astioissa.

Niin kuin soisit puhuvamme, ohjaa meidän puheitamme.

4. Liitä sinuun lähemmin, pysy, Jeesus, keskellemme.

Armon tuuli suloisin virvoittakoon mieliämme.

Sido yhteen sydämemme yhdessä sua huutaaksemme.

5. Paina meitä paremmin alas yksinkertaisuuteen,
 tutustumaan syvemmin ristin suureen salaisuuteen.

Anna valo nähdäksemme turmelusta sydämemme.

6. Auta, ettei Saatana estä kanssakäymistämme.

Enkeleiden joukolla turvaa rauha välillämme.

Saavu, Jeesus, seuraksemme. Lausu sana elääksemme.

Pelkistetty ilmaus: Jeesus voi sitoa ystäviensä sydämet yhteen. Saatana voi estää

kanssakäymisen Jeesuksen ja hänen ystäviensä kesken.

152. ON LAUPEUS SANOMATON, HÄN, JEESUS KUN HOITANUT ON
säv. Saksassa 1589 / toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Mahd. Antti Achrenius, Halullisten sieluin hengelliset laulut 1790
uud. W. Malmivaara 1893, Herkko Kivekäs 1971

1. On laupeus sanomaton, hän, Jeesus kun hoitanut on
niin meitä kuin muitakin uskoviaan ja auttanut vaivoissa maan.
Hän lyö sekä tukee, hän riisuu ja pukee ja hetkeksi kadotessaan
vie köyhyyden teitä, näin tyhjentää meitä,
vaan tyhjälle, köyhälle lahjoittaen suo armonsa rikkauden.
Hän kasvonsa peittää ja murheeseen heittää,
vaan antaa taas virvoituksen.

3. Hän armossaan meidän myös suo taas saapua toistemme luo,
ja Herramme kiitosta virsi nyt soi, kun yhteen hän ystävät toi.
Jos väsyn ja näännyn, luo ystävän käännyn,

hän hoitaa, kun jaksaa en voi.

Kun kuljemme tiellä, on iloa siellä. Ken Jeesuksen hy-
vyyttä kokea saa,
hän ystäviään rakastaa. Näin palvelen muita hän ah-
distetuita

vie polkua kirkastuvaa.

4. Jos pilvinen joskus on sää ja kilvoitus väsyttävää,
niin kaukaakin tulevat kehottajat, he uskomme vahvis-
tavat.

Näin Herramme johtaa, hän siunaten kohtaa
myös kuormainsa uuvuttamat.

Siis, Jeesus, et meitä pois luotasi heitä, vaan talutat
joukossa ystävien
näin kaikkia virvoittaen. On keveä taaakka, kun tuloosi
saakka

me yhdessä kannamme sen.

5. Se suuri myös kehotus on ja laupeus sanomaton,
kun Jumala herätysarmonsua suo ja uusia joukkoomme
tuo.

Näin autuuden matkaa saa yhdessä jatkaa ja kiiruhtaa
Herramme luo.

On autuas suku, kun lastesi luku näin kasvaa ja Her-
raansa liittyä saa.

On toivolla luvattu maa: kun kestämmä tiellä, niin iäti
siellä

me kiitämme Vapahtajaa.

**Pelkistetty ilmaus: Ystävät ovat rakkaita ja yhteen tullessa hoidetaan toi-
nen toisiamme**

**niin väsymyksen kuin murheenkin hetkellä. Taakat
ja ilot kannetaan ja jaetaan yhdessä. Väsymyksen
tullen ystävä auttaa.**

155. OTA, HERRA YLHÄISIN, KIITOS SUUSTA IHMISLASTEN
säv. Johann Crüger 1653 / toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Lars T. Nyberg 1745, suom. E.Lagus 1790, uud. W. Malmivaara 1893,
J. Haavio 1971, L.-M.Renko 2015

4. Rakkauden siteellä liitä yhteen sydämemme,
ystävinä säilytä meidät toinen toisillemme.
Pidä koossa joukkoamme, estä epäluulojamme.

**Pelkistetty ilmaus: Rukoillaan, että ystävyys ja rakkaus sitoo yhteen,
ystävyys säilyy. Epäluulot uhkaavat, Jeesus pitää joukon koossa.**

156. VIE MEIDÄT, HERRA, TAISTELUUN JA ROHKEUTTA ANNA
säv. Keskiajalta / Saksassa 1522 /toisinto Etelä-Pohjanmaalta (a)
Böömissä 1562 / toisinto Kalajokilaaksosta
san. Jaakko Haavio 1968, uud. Siionin Virret 2016

2. Jos ihmisien suosion vuoksesi menetämme,
on vihansakin voimaton, kun sodit vierellämme.

Vilpittömiksi meidät tee. Kätesi meitä suojelee
ja siunaa ahdingoissa.

4. Rauhasi ylimaallinen suo meille päivittäisin,

me että tuntisimme sen myös hetkin yksinäisin.

Pelasta meidät pahasta näin voidaksemme palvella
sinua pyhyydessä.

**Pelkistetty ilmaus: Ihmisten suosio voi vaihtua epäsuosioon. Jeesus myös
suojelee**

**vihamiehiltä. Jeesus antaa rauhansa ja tukee yksi-
näisyydenkin hetkellä.**

159. TAAS TOISEN SIVUUTIN, KUN SUUREMMALLA SUULLA
säv. Saksassa 1648 / toisinto Etelä-Pohjanmaalla
san. Kaija Pispä 2016

1. Taas toisen sivuutin, kun suuremmalla suulla
tahtoni ilmaisin, ei ollut korvaa kuulla.

En osaa rakentaa rauhaakaan, Herrani.

Parannan maailmaa omaksi parhaaksi.

2. Voisinpa katsahtaa silmiisi oikein syvään,
puutteeni tunnustaa: en jaksu luottaa hyvään.

Katseesi lempeyteen murtuisin kokonaan,

ja tyhjään sydämeen virtaisi armo vaan.

3. Me oikein luulemme useinkin tekevämme.

Vaan emme kuuntele, on mykkää elämämme.

Herramme, saavuthan ääneksi mykkyyteen,

puheeksi Jumalan, syvälle sydämeen.

4.Suo meidän, Jumala, kääntyä hyvään aina,

voimaasi rukoilla, nyt päämme syvään paina:

anteeksi saittehan, anteeksi antakaa!

Hyvyyden maailman Jumala lahjoittaa.

Pelkistetty ilmaus: Ihminen on itsekeskeinen, itsekäs ja riitaisa. Jeesus

voi auttaa ihmistä kohti rakentavaa elämää.

164. LAHJOITA, HERRA, PERHEISIIMME NYT PELKOJEMME KESKELLE

säv. Pohjoismaissa 1600-luvulla /toisinto Pohjois-Savosta

san. Jaakko Haavio 1968

1. Lahjoita, Herra, perheisiimme nyt pelkojemme keskelle armo ja rauha sydämiimme. Pois pyyhi kaikki tahramme. Hiljennä äänet maailman ja murra valta mammonan.
2. Koteihin, huoliin uupuneihin, Henkesi hyvä maja tee. Lamppuihin sammuneisiin, meihin, tuo tuli, joka säteilee. Lahjoita uusi rohkeus ja voima tehdä parannus.

3. Rakkaalla läsnäolollasi kirkasta päivä jokainen.

Pyhästä ehtoollisestasi suo ilo ylimaallinen.

Leivässä saavu siinäkin, jota me syömme arkisin.

4. Näin perhepiiriin kotiemme ja ystävämme keskuuteen, kun heidän luonaan vierailemme, herätä toivo taivaaseen.

Meidänkin salli kuljettaa suloista armon sanomaa.

Pelkistetty ilmaus: Yhteinen elämä on usein täynnä huolia ja pelkoja. Jeesuksesta säteilee elämään rauha ja ilo.

166. PYHÄÄN NIMEEN HERRAN LAPSUUDESSA KERRAN

säv. Johann Crüger 1649 / toisinto Kalajokilaaksosta

san. Herkko Kivekäs 1971

1. Pyhään nimeen Herran lapsuudessa kerran meidät kastettiin.

Valtakunnassansa varttuu kristikansa suuriin tehtäviin
mennäksensä niiden luo, jotka kuolon varjon mailla
käyvät tietä vailla.

2. Auta, että heille, nälkää kärsineille, leivän ojennan, merten tuolle puolen ohi oman huolen heitä rakastan muistaen ja palvellen vähimpiä veljiäsi, Herra, vierelläsi.

3. Valtakunnan työtä vielä ennen yötä tehdä ennätän.

Nyt on auki ovi, viipyä ei sovi, siispä kiirehdän antaakseni kaikkeni, kunnes Herran päivä koittaa. Rakkaus vain voittaa.

Pelkistetty ilmaus: Ihmisen kuuluu auttaa sellaista, joka kärsii, kaukana ja lähellä.

167. KASTEESSA LAPSI JUMALAN SAI RISTIN KANTAAKSENSA

säv. Sirkku Rintamäki 2016 (a)

Böömissä 1562 / toisinto Kalajokilaaksosta (b)

san. Kaija Pispä 2002

2. Ei kärsimykset toisien kylmäksi saata meitä, kun ristipuuta muistellen kuljemme näitä teitä.

Siis olkoon ristin kansalla rohkeutta, myötätuntoa myös kantaa toisiansa.

4. Ehtoollispöytään käydessä me, ristin kansa, jaamme yhdessä armon ihmettä, kun leivän, viinin saamme.

Vapahtajamme viaton syntimme sovittanut on: se meitä aina kantaa.

Pelkistetty ilmaus: Ihminen on empaattinen, koska on kokenut Jumalan rakkauden.

**Myötätuntoisesti kannatteleminen toisiamme ja
jaamme ehtoollisenkin sakramentin.**

170. JEESUS, AUTA LAPSIAMME SIUNATEN JA VARJELLEN

säv. Loys Bourgeois 1551 / toisinto Etelä-Pohjanmaalta

san. Väinö Malmivaara 1933, uud. SV lisävirsiä 1938, J. Haavio 1971,

J.Hautala 2015

1. Jeesus, auta lapsiamme siunaten ja varjellen.
Hyvä muisto kodistamme piirrä pohjaan sydänten.
Kulje heidän edellään, ohjaa pahaa välttämään,
armossa suo vahvistua. Hoida heitä, auta mua.
2. Sinä yksin saatat johtaa heitä seuraan pyhien,
missä syntisiä kohtaa armo ylenpalttinen.
Liitä heidät ystäviin, seurakunnan jäseniin.
Saata rakastamaan sua, hoida heitä, auta mua.
3. Jospa heidät herättäisit armostasi elämään,
ystäväksi seuraan jäisit synkimpinä hetkinään.
Ohjaa omaatuntoaan tähän yhteen ainoaan:
että seuraisivat sua. Hoida heitä, auta mua.
4. Herra, älä syntejäni katso heidän synneikseen,
älä vilpillisyyttäni pane heidän vastuulleen.
Pyyhi ennen nimeni kirjastasi, Herrani.
Nyt en, Herra, päästä sua; hoida heitä, auta mua.

Pelkistetty ilmaus: Jeesusta pyydetään auttamaan lapsia ja nuoria välttääkseen

**pahan ja synnin. Ystäviin liittäminen ja Jeesuksen rakastaminen
auttaa seuraamaan Herraa. Vanhemmat eivät halua omien
syntiensä kuormittavan lapsiaan ja estävän heidän
taivaaseen
pääsyään ja autuasta osaansa.**

174. OI HERRA, KOTI RAKENNA SANASI SIUNAAMILLE

säv. Saksassa 1400-luvulla /1524/ toisinto Pohjois-Savosta

san. Väinö Malmivaara 1933, uud. J.Haavio 1971, SV 2016

1. Oi Herra, koti rakenna sanasi siunaamille,
ja anna aamu aamulta armosi uusi sille,
niin että rauhan majana riemun ja murheen aikana
se heille suojan soisi.
2. Se koti, jonka rakennat, on huone rukouksen.

Huolia siinä huojuvat, tuot tuskiin virvoituksen.
Niin anna heille siunaus, myös usko, toivo, rakkaus
ja halu auttaa toista.

3. On koti, jonka valmistat, valaistu sanallasi.

Ravitse siinä asuvat myös ehtoollisellasi.
Kuin Emmaukseen konsanaan ilmesty leipää murta-
maan
myös meidän atriialle.

4. Rakentamaasi kotiin tuo ystävät, seurakansa.

Sen parhaat neuvot meille suo ja virret veisaamansa.
Kun päättyy kilvoituksen tie, parempaan kotiin meidät vie
ja voiton kruunu anna.

Pelkistetty ilmaus: Jumalan vaikutuksesta koti voi olla rauhan maja, joka suojaa elämässä aina. Rukoillaan, että autetaan aina toista ja että koti olisi vieraanvarainen ystäville ja seurakansalle. Taivaan koti odottaa maallisen kodin jälkeen.

175. HERRA, SIUNAA KOTIA, SIUNAA PERHETTÄMME

säv. Jaakko Löytty 1988

san. Jaakko Löytty 1988, uud. 2010

1. Herra, siunaa kotia, siunaa perhettämme.

Varjele nyt vaaroista koko elämämme.

Lähellesi ikävöin, ole läsnä päivin, öin,

hyvä Jumalamme.

2. Arkipäivän harmauteen usein uppoamme.

Anna ilo sydämeen, ole toivonamme.

Lähellesi ikävöin, ole läsnä päivin, öin,

hyvä Jumalamme.

3. Auta meitä heikkoja, muuten jaksamme.

Jakamista opeta toinen toisillemme.

Lähellesi ikävöin, ole läsnä päivin, öin,

hyvä Jumalamme.

4. Herra, anna rakkauden kasvaa kodissamme.

Ohjaa tiemme yhteinen, kuule rukoustamme.

Lähellesi ikävöin, ole läsnä päivin, öin,

hyvä Jumalamme.

Pelkistetty ilmaus: Herra siunaa perheen ja kodin. Arki on harmaa ja olemme

joskus väsyneitä. Jeesus voi antaa meille keskinäistä rakkautta ja ohjata yhteisen tiemme.

177. RAKAS JEESUS, SANASSASI OLET MEILLE PUHUNUT

säv. Ruotsissa 1697 / toisinto Etelä-Pohjanmaalta

san. Mauno Salomäki 2000

3. Vähimmissä veljissäsi katsot meihin, odotat.

Näytä meille hengelläsi unohdetut, kaipaavat.

Lämpöäsi kaikki me kylmyytemme kaipaamme.

Sulattele hehkullasi sydänjaita lapsistasi.

Pelkistetty ilmaus: Jumala osoittaa meille ne, keitä pitää auttaa ja tukea. Ihminen on lämmin ja empaattinen Jeesuksen rakkauden lämmön voimalla.

178. ME TÄNÄÄN HÄTÄILEMME KESKELLÄ MUUTOSTA

säv. Tanskassa 1600-luvulla /toisinto Sortavalasta

san. Jouko Ikola 2000m uud. SV 2016

2. Voimansa, rohkeutensa myös moni menettää,

kun elämässä löydy ei omaa tehtävää.
Arvossaan poljettuja, juuriltaan raastettuja
armahda Herramme!

3. Takaisin anna meille taas toivo, uskallus
työhön ja huomispäivään rohkea luottamus.
Siunaa ja hoida meitä, syliisi hellään peitä
rakkaamme, perheemme!

Pelkistetty ilmaus: Ihmisten silmissä voi menettää tai kokea menettävänsä arvonsa. Ihmiset ovat juuriltaan riistettyjä ja hädissään. Jeesuksen syli tarjoaa hoivan perheille ja ystäville.

179. HERRA, KUULE NIIDEN HUUTO, JOTKA SINUA KAIPAAVAT
säv. Jaakko Löytty 1998, san. Jaakko Löytty 1998

1. Herra, kuule niiden huuto, jotka sinua kaipaavat,
joiden yksinäiset illat ovat kipujen vaivaamat.
Varjele ja auta niitä, jotka kaukana kotoa
tänä yönä suojaa vailla ovat maailman tuulissa.
Herra, kuule, Herra, kuule! Herra, kuule rukouksemme!

2. Katso niitä, jotka käyvät taasen levolle ruuatta,
joita huomispäivän kauhut yhä pitävät valveilla.
Näytä meille tehtävämme, näytä veljemme kärsivä,
ohjaa ymmärryksen teille, murra tahtomme ylpä.
Herra, kuule! Herra, kuule! Herra, kuule rukouksemme!

3. Sido meidät rakkaudella kiinni kaikista köyhimpiin,
että oikeus toteutuisi, rauha vihdoinkin saataisiin.
Rukoilemme vielä, Herra: vuoksi poikasi Jeesuksen
anna toivon kantaa meitä yli öittemme synkkyyden.
Herra, kuule! Herra, kuule! Herra, kuule rukouksemme!

Pelkistetty ilmaus: Ihmiset ovat yksinäisiä ja muukalaisia. Heitä vaivaavat huoli ja kivut, nälkä ja kauhut. Ihmisen pitää nähdä toisen kärsimys ja auttaa rakastavasti kaikkein köyhimpiäkin. Oikeus ja rauha saavutetaan, kun elämme toivoa vahvistaen.

180. SUO, JEESUS, HELLÄ MIELI JA YSTÄVÄISI KIELI
säv. Nicolaus Selnecker 1587 / toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Jaakko Haavio 1968

1. Suo, Jeesus, hellä mieli ja ystäväisi kieli
alati ollaksemme lohduksi toisillemme.
2. Pois ota mestarointi ja tuomitseva sointi
minunkin äänestäni ylhäinen ystäväni.
3. On väsynyttä monta, heikkoa, toivotonta,
ihmisten sanat kovat, kun heitä lyöneet ovat.
4. Lohduttajamme hyvä, suo rauha enentyvä.
Sen virrata suo meihin ja meistä uupuneihin.

Pelkistetty ilmaus: Ihminen voi olla lohtu toiselle, kunhan ei ole tuomitseva ja kova. Väsynyt ja lyöty ihminen väsyy ja on toivoton. Jeesuksesta virtaa rauha.

181. TUULI TYÖNTÄÄ KULKIJAA. HORJUN HAPAROIDEN
säv. Jaakko Löytty 1988

san. Jaakko Löytty 1988

1. Tuuli työntää kulkijaa, horjun haparoiden.

Pilkkahuuto vainoaa sisälläni soiden.

Armollinen Jumala, sokeaa taas taluta.

3. Näytä, Herra, paikkani, kuljen eksyksissä.

Tahdon olla avuksi, kunhan tiedän, missä.

Armollinen Jumala, sokeaa taas taluta.

4. Ellet ohjaa selvemmin minuakin tiellä,

kuinka sitten löytäisin toisten luokse siellä?

Armollinen Jumala, sokeaa taas taluta.

5. Oikeutta kaipaamme tänne maailmaamme.

Herra, ole sinä se, jolta suunnan saamme.

Armollinen Jumala, sokeaa taas taluta.

**Pelkistetty ilmaus: Ihminen kokee pilkkaa ja on eksynyt, sokea.
Ilman Herran ohjausta ihminen ei löydä muita ihmisiä.
Maailma kaipaa oikeudenmukaisuutta.**

183. SÄVYISÄ PAIMENEMME, HILJENNÄ MIELEMME

säv. Tanskassa 1500-luvulla /toisinto Etelä-Pohjanmaalta

san. Jaakko Haavio 1968

2. Vie meidät korkealle vuorelle Siionin

katsomaan avaralle ja silmin avoimin.

Kun, Hyvä Paimenemme, laumaasi tarkkailemme,
se mittaamaton on.

3. Opetä veljenämme jokaista pitämään
kaukana, lähellämme, ken pyrkii pyhimpään,
niin ettei kukaan meistä tuomitse ketään heistä
iskien veljeään.

4. Ristillä Kaitsijamme, ilmoitit uuden lain,
kun syntiuhrinamme koit pitkänperjantain.
Siis nöyrään vaellukseen, toistemme palvelukseen
omasi johdata.

**Pelkistetty ilmaus: Ihminen näkee avaralle ja avoimesti Jumalan avulla.
Jokainen on toisensa veli tai sisko. Emme saa tuomita toisiamme.
Meidän tulee palvella Herraa ja toisiamme nöyrästi.**

185. NYT MEITÄ KUTSUTAAN JOULUA JUHLIMAAN

säv. Jakob Regnart 1574 / toisinto Pohjois-Savosta

san. Abraham Achrenius 1769, uud. W.Malmivaara 1893, H.Kive-
käs 1971, Leena Ravantti 2011

4. Niin synny meissäkin nyt, Jeesus armoisin.
Taivuta Hengelläsi seuraamaan jälkiäsi.
Sulata viha jäinen, tuo viereen lähimmäinen.

Pelkistetty ilmaus: Ihmisen viha muuttuu rakkaudeksi Jumalan Hengen voimasta.

186. NYT KOKOON, VANHAT, NUORET, JOUTUKAAMME,
säv. Saksassa 1517 /toisinto Pohjois-Savosta
san. Carl Mauritz Lilliehöök 1747, suom. E.Lagus 1790, uud. W.Malmi-
vaara 1893,

J.Haavio 1971, J.Löytty 2013

1. Nyt kokoon vanhat, nuoret, joutukaamme,
toisemme seimen luona kohdatkaamme.
Jos jollakin on syytös toista vastaan,
hän täällä armahtaa voi ainoastaan.

Pelkistetty ilmaus: Kohtaamme toisemme armollisina ja sovinnossa Jeesuksen seimellä.

199. NYT KUTSUU PAASTO HILJAISUUTEEN
säv. Georg Neumark 1657 / toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Jouko Ikola 2000

2. On työläs työ ja toivotonkin sydämen kovuus tunnustaa,
niin Herralle kuin läheisille, särkynyt sisin paljastaa.
Mieluummin näytän hymyillen vain julkisivun ehyen.

Pelkistetty ilmaus: Ihminen on kova, mutta sisin särkynyt. Peittelemme sitä turhaan.

211. JEESUS, ESIMERKILLÄSI, KUTSUT MINUT, YSTÄVÄSI
säv. Eero Väätäinen 1992
san. Leena Ravantti 1991

3. Päivän tehtäviini lähden.

Jeesus, rakkautesi tähden, uuden voiman varassa palvel-
vella suo toisia.

Pelkistetty ilmaus: Jeesuksen rakkaus velvoittaa rakastamaan ja palvelemaan.

218. KIITOKSEN, ISÄ TAIVAAN, TUON NÖYRIN SYDÄMIN
säv. Ruotsissa 1600-luvulla /toisinto Pohjois-Savosta
san. Johan Kahl 1745, suom. E.Lagus 1790, uud. W.Malmivaara
1893, J.Haavio 1971, M. Nuorva 2015

6. Myös koko perheelleni rukoilen voimia,
niin että osaisimme parhaiten toimia,
ja yksimielisesti sinulle, Jumala, eläen ihmisiksi
toisimme kiitosta.

Pelkistetty ilmaus: Rukoillaan voimia ja viisautta perheisiin, että eletään ihmisiksi.

232. TAIVAS JO TUMMENEET METSIEN YLLÄ
säv. Martti Hemminki 2000
san. Jouko Ikola 2000

5. Armosi siunatkoon, varjelkoon yöni,
siunatkoon rakkaani, ystäväni!
Yhdessä veisaamme kiitostasi!

Pelkistetty ilmaus: Pyydetään Jumalan siunausta rakkaillemme ja ystävillemme.

235. HERRA ANTOI, HERRA OTTI, HYVIN, HERRA, KAIKEN TEET
säv. Loys Bourgeois 1551/toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Väinö Malmivaara 1933, uud. SV lisävirsiä 1938, J.Haavio 1971
2. Herra Jeesus, lapsen usko armostasi meille suo,
että uuden aamun koitto haudan ylle valon luo.
Anna toivo sydämiin rakkaitansa kaipaaviin:
herätä me kerran saamme virteen uuden isänmaamme.

Pelkistetty ilmaus: Kaipaamme kuolleita rakkaitamme ja tarvitsemme toivoa sydämiin.

236. MAAILMA VAIVASSA VAIKEROI, ON MURHE VIERAANA
TÄÄLLÄ
säv. Keskiäjalta /Martti Luther 1524/ toisinto Kalajokilaaksosta
san. Laurentius Petri Gothus 1564 keskiaikaisen esikuvan pohjalta,
suom. Hemminki Maskulainen 1605, Herkko Kivekkään vapaa mu-
kaelma 1971
1. Maailma vaivassa vaikeroi, on murhe vieraana täällä.
Ei kukaan kuolemaa kiertää voi, on varjo matkamme päällä.
Näin kaikki vieraat ja ystävät vuorollaan paikkansa jättävät,
on hetki meilläkin kerran. Armahda nyt, Herra meitä:
Ei auta rikkaus, arvokaan, kun täytyy tuhkaksi tulla.
Armahda nyt, Kristus, meitä.

Pelkistetty ilmaus: Kukin kuolee vuorollaan ja jättää paikkansa maailmassa.

239. NYT YHDESSÄ JO LÄHTEKÄÄ, IÄISIIN HÄIHIN PYRKIKÄÄ
säv. Saksassa 1555 / toisinto Pohjois-Savosta
san. Tuntematon, viim. 1786, uud. Halullisten sieluin hengelliset laulut
1790,
W.Malmivaara 1893, VK 1938, J.Löytty 2015

1. Nyt yhdessä jo lähtekää, iäisiin häihin pyrkikää.
Mukaanne kaikki pyytäkää, niin ettei kukaan pois vain jää.

2. Myös tulkaa, heikkouskoiset, te väsyneet ja
murheiset

Nyt taivaan tietä kulkemaan ja Herran virttä veisaa-
maan.

Pelkistetty ilmaus: Yhdessä taivastiellä heikkouskoisten ja väsyneiden ja murheellisten kanssa.

242. AH SAAVU, JEESUS SEURAKSEMME, NIIN SYDÄMEMME RUKOILEE

säv. Heinrich Albert 1640 / Raumalla 1787/ toisinto Etelä-Pohjanmaalta (a)
Pohjoismaissa 1600-luvulla /toisinto Pohjois-Savosta (b)

san. Abraham Achrenius 1769, uud. W.Malmivaara 1893,
J.Haavio 1972, J.Löytty 2013

2. Kun kuljet, Jeesus rinnallamme, niin rakastamme, uskomme.
Suo rohkeutta sodassamme, sinussa lepää toivomme.
Kun Jeesus keskellämme on, on yökin päivä verraton.

4. Riemuiten sitten kiiruhdamme, rakkaiden ystävien luo.
Näin siellä heille julistamme: vieläkin Herra avun suo.
Me luulimme, on kuollut hän, vaan näimme hänen elävän.

6. Kun olet, Jeesus, seurassamme, armosi anna johdattaa,
niin että täällä toisiamme, kuin tahdot voimme rakastaa.
Siis, Jeesus, ole turvamme. Veisaamme: kiitos sinulle!

Pelkistetty ilmaus: Jeesuksen varassa rakastamme ja uskomme. Kerromme myös ystäville, että Herra on ylösnoussut ja lahjoittaa meille rakkauten.

246. AUTUUS JA RIEMU ON KAIKILLA MEILLÄ

säv. Ruotsissa 1600-luvulla /toisinto Kalajokilaaksosta

san. Gustaf Stenman 1801, uud. W.Malmivaara 1893, H.Kivekäs 1971,
L.Ravanti 2015

2. Laupias Jeesus, nyt voimia anna kruunumme puolesta taistelemaan,
alttiiksi meidän suo itsemme panna, ettei vain uupuisi ainoakaan.
Tahtomme velttous, maailman huolet saattavat henkemme heikentymään
Kiusaajan ampumat polttavat nuolet viiltävät haavoja iskiessään.

3. Uskossa heikkoja Hengellä täytä, taivuta toivoon ja rakkauteen,
taitoa anna ja voimamme käytä sinun ja toistemme palvelukseen.
Hoida jo haavamme, joita me saamme, johdata luoksesi murheista maan.
Sinne me, turvaten Vapahtajaamme, pääsemme voitosta riemuitsemaan.

4. Laupias Herramme, elämän tiellä säilytä sille jo ennättäneet.
Muista myös kirkkaudessa siellä omille teillensä kiirehtineet.
Herätä meitäkin kiusojen alta valvomisestamme huolehtimaan.
Sinulla yksin on kunnia, valta. Sinuun nyt luotamme, Vapahtajaan.

Pelkistetty ilmaus: Suo meidän muistaa uupuneet ja heikot. Rukoilemme myös niiden puolesta, jotka ovat omilla teillään.

247. AHDINGOISTA AJAN LUOKSE RAKKAAN VAPAHTAJAN

säv. Saksassa 1700-luvulla / toisinto Etelä-Pohjanmaalta
san. Tuntematon viim. 1786, Halullisten sieluin hengelliset laulut
1790,
uud. W.Malmivaara 1893, J.Haavio 1971, SV 2016

3. Terve, päivä suuri. Sydän sytty iloon juuri,
taivaan pyhä muuri silmiin kangastaa.
Sinne päästessämme saamme nähdä ystävämme.
Siellä ikävämme tyystin taukoaa.
Siellä virttä uutta veisataan.
Vaivain alla alkanutta, ilon ääniin vaihtunutta päällä uuden maan.
Väsytys ei paina siellä konsanaan.
Sävelet soi voitokkaina. Ikuisesti autuaina siellä riemuitaan.

Pelkistetty ilmaus: Taivaassa tapaamme ystävämme.

251. OI HERRA, JOS MÄ MATKAMIES MAAN

säv. Erik August Hagfors 1874

san. Wilhelmi Malmivaara 1903, uud. VK 1938, SV 2016

6. Oi saanhan joukkoon autuaitten ystävain kanssa ja
omaisten
mä päästä kerran luo armon Herran. Oi saanhan sen.

**Pelkistetty ilmaus: Rukous sen puolesta, että päästään taivaaseen ja näh-
dään ystävät
ja omaiset siellä.**

253. TAIVAASSA ILO SUURI JA RIEMU KALLIS JUURI PELASTE-
TUILLA ON

säv. Heinrich Isaac n. 1500 / toisinto Etelä-Pohjanmaalta

san. Arkkivirsi 1828, uud. W.Malmivaara 1893, J.Haavio 1971, J.Löytty
2011

3. Ystävät taivaan tiellä, kohdata saamme siellä
ja Herraa kumartaa. Me pyhää ehtoollista vietämme
taivaallista.
On siellä Isän maa.

**Pelkistetty ilmaus: Taivaassa kohdataan ystävät ja vietetään pyhää ehtool-
lista yhdessä.**

REDUSOINTI:

Ystävyys taivaassa ja taivasmatkalla: (luokka 1)

**Virsi 9: Ihmiset kaipaavat maailmasta taivaaseen ja rukoilevat ja
muistavat**

myös niitä, jotka eivät tunne taivastietä. Ne, jotka
eivät ole Herran seuraajia, ovat sulkeneet sydä-
mensä Häneltä.

**Virsi 147: Ihminen hoitaa ystäväänsä ja kerran päästään
yhdessä taivaan kotiin. Rakkaus aikaansaa toisesta välittämisen.**

Virsi 174: Taivaan koti odottaa maallisen kodin jälkeen.

**Virsi 239: Yhdessä taivastiellä heikkouskoisten ja väsynei-
den ja murheellisten kanssa.**

Virsi 247: Taivaassa tapaamme ystävämme.

Virsi 251: Rukous sen puolesta, että päästään taivaaseen ja nähdään ystävät

ja omaiset siellä.

Virsi 253: Taivaassa kohdataan ystävät ja vietetään pyhää ehtoollista yhdessä.

Ystävyys, jossa iloitaan toinen toisistaan ja hoivataan ja autetaan: (luokka 2)

Virsi 149: On hauska nähdä ystäviä ja kiittää Jeesusta, joka saattoi meidät

jälleen yhteen. Vieraat pitää saattaa ystäväyhteyteen ja tehdä heistä rakkaita.

Virsi 150: Ystävät ovat heikkoja. Yhdessä rukoillaan voimaa kestää elämässä. Vaaroja on paljon, rukousta ja varjelusta tarvitaan.

Virsi 151: Jeesus voi sitoa ystäviensä sydämet yhteen. Saatana voi estää kanssakäymisen Jeesuksen ja hänen ystäviensä kesken.

Virsi 152: Ystävät ovat rakkaita ja yhteen tullessa hoidetaan toinen toisiamme

niin väsymyksen kuin murheenkin hetkellä. Taakat ja ilot kannetaan ja jaetaan yhdessä. Väsymyksen tullen ystävä auttaa.

Virsi 155: Rukoillaan, että ystävyys ja rakkaus sitoo yhteen, ystävyys säilyy. Epäluulot uhkaavat, Jeesus pitää joukon koossa.

Virsi 156: Ihmisten suosio voi vaihtua epäsuosioon. Jeesus myös suojelee

vihamiehiltä. Jeesus antaa rauhansa ja tukee yksinäisyydenkin hetkellä.

Virsi 159: Ihminen on itsekeskeinen, itsekäs ja riitaisa. Jeesus voi auttaa ihmistä kohti rakentavaa elämää.

Virsi 177: Jumala osoittaa meille ne, keitä pitää auttaa ja tukea. Ihminen on lämmin ja empaattinen Jeesuksen rakkauden lämmön voimalla.

Virsi 180: Ihminen voi olla lohtu toiselle, kunhan ei ole tuomitseva ja kova. Väsynyt ja lyöty ihminen väsyä ja on toivoton. Jeesuksesta virtaa rauha.

Virsi 185: Ihmisen viha muuttuu rakkaudeksi Jumalan Hengen voimasta.

Virsi 186: Kohtaamme toisemme armollisina ja sovinnossa Jeesuksen seimellä.

Virsi 199: Ihminen on kova, mutta sisin särkynyt. Peittelemme sitä turhaan.

Virsi 211: Jeesuksen rakkaus velvoittaa rakastamaan ja palvelemaan.

Virsi 235: Kaipaamme kuolleita rakkaitamme ja tarvitsemme toivoa sydämiin.

Virsi 236: Kukin kuolee vuorollaan ja jättää paikkansa.

Virsi 242: Jeesuksen varassa rakastamme ja uskomme. Kerromme myös

ystäville, että Herra on ylösnoussut ja lahjoittaa meille rakkauden.

Virsi 246: Meidän pitää muistaa uupuneet ja heikot. Rukoilemme myös niiden

puolesta, jotka ovat omilla teillään.

Perhevirret: (luokka 3)

Virsi 164: Yhteinen elämä on usein täynnä huolia ja pelkoja.
Jeesuksesta säteilee elämään rauha ja ilo.

Virsi 167: Ihminen on empaattinen, koska on kokenut Jumalan rakkauden.

Myötätuntoisesti kannattelemmme toisiamme ja
jaamme ehtoollisenkin sakramentin.

Virsi 170: Jeesusta pyydetään auttamaan lapsia ja nuoria heidän välttääkseen

pahan ja synnin. Ystäviin liittäminen ja Jeesuksen rakastaminen
auttaa seuraamaan Herraa. Vanhemmat eivät halua omien
syntiensä kuormittavan lapsiaan ja estävän heidän
taivaaseen
pääsyään ja autuasta osaansa.

Virsi 174: Jumalan vaikutuksesta koti voi olla rauhan maja,
joka suojaa elämässä aina. Rukoillaan, että autetaan aina
toista ja että koti olisi vieraanvarainen ystäville ja seurakansalle.

Virsi 175: Herra siunaa perheen ja kodin. Arki on harmaa ja olemme
joskus väsyneitä. Jeesus voi antaa meille keskinäistä rakkautta ja
ohjata yhteisen tiemme.

Virsi 218: Rukoillaan voimia ja viisautta perheisiin, että eletään ihmiksi.

Virsi 232: Pyydetään Jumalan siunausta rakkaillemme ja ystävillemme.

Globaalit virret (luokka 4) :

Virsi 166: Ihmisen kuuluu auttaa sellaista, joka kärsii, kaukana ja lähellä.

Virsi 178: Ihmisten silmissä voi menettää tai kokea menettävänsä
arvonsa. Ihmiset ovat juuriltaan riistettyjä ja hädissään.
Jeesuksen syli tarjoaa hoivan perheille ja ystäville.

Virsi 179: Ihmiset ovat yksinäisiä ja muukalaisia. Heitä vaivaavat
huoli ja kivut, nälkä ja kauhut. Ihmisen pitää nähdä toisen kärsi-
mys

ja auttaa rakastavasti kaikkein köyhimpiäkin. Oikeus ja rauha
saavutetaan, kun elämme toivoa vahvistaen.

Virsi 181: Ihminen kokee pilkkaa ja on eksynyt, sokea.
Ilman Herran ohjausta ihminen ei löydä muita ihmisiä.
Maailma kaipaa oikeudenmukaisuutta.

Virsi 183: Ihminen näkee avaralle ja avoimesti Jumalan avulla.
Jokainen on toisensa veli tai sisko. Emme saa tuomita toisiamme.
Meidän tulee palvella Herraa ja toisiamme nöyrästi.

ABSTRAHOINTI:

Luokka 1: Ystävyys ilmenee yhteisen matkan vaeltamisessa tukena ja esirukouksena myös

ystävän maallisen matkan puolesta. Taivaassa toivotaan tavattavan perheemme ja ystävämme.

Siellä vietämme yhteistä ehtoollista. Ystävyys on Herraan uskovien ja luottavien yhteinen lahja.

Luokka 2: Ystävät ovat ilonaihe ja esirukouksen aihe. Ihmiset tietävät olevansa heikkoja ja sen

vuoksi toisten puolesta rukoillaan ja heitä kannetaan sydämessä Jeesuksen eteen.

Elämässä vaaditaan voimaa, varjelusta ja kestävyyttä. Myös uskolle vieraat pitää rakastaa Jeesukselle ja tehdä heistä siten rakkaita. Epäluulot ja muukalaisuus, irrallisuuden tunne uhkaavat usein. Ihminen voi menettää myös ystävien suosion.

Luokka 3: Perheessä voidaan kokea huolta ja väsymystä. Ystävät ja Jeesus auttavat jaksamaan. Ihminen on empaattinen, sillä hän on kokenut armollisen Herran läsnäolon ja anteeksiannon. Vanhemmat rukoilevat lapsille ikuista elämää taivaassa. Kodin tulee antaa suoja elämässä ja olla vieraanvarainen paikka ystäville.

Luokka 4: Kärshivää on autettava ja ihmisen pitää kyetä näkemään avarasti. Maa-ilma kaipaa oikeudenmukaisuutta. Emme saa tuomita ketään.